

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

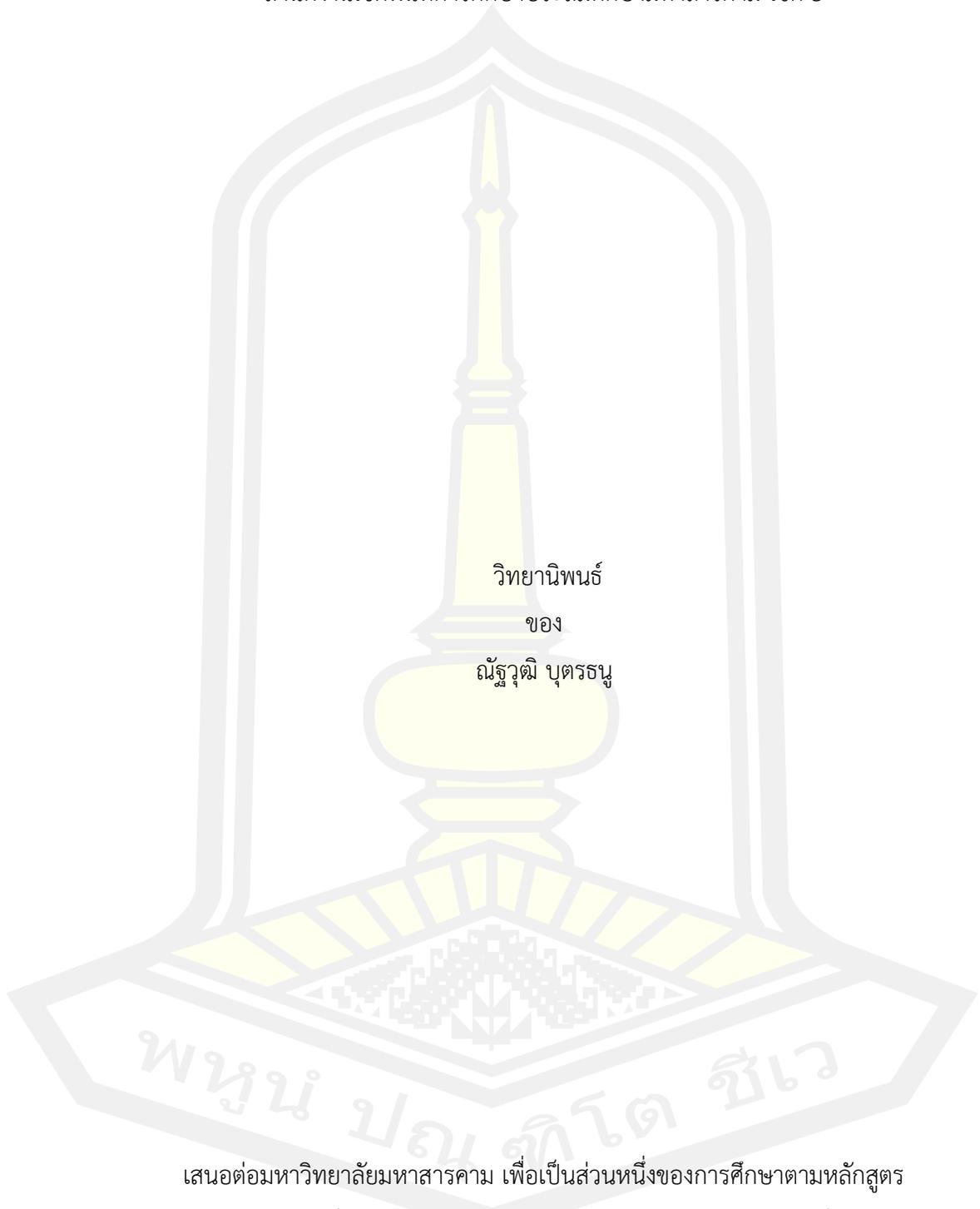
วิทยานิพนธ์
ของ
ณัฐวุฒิ บุตรธนู

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

ธันวาคม 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

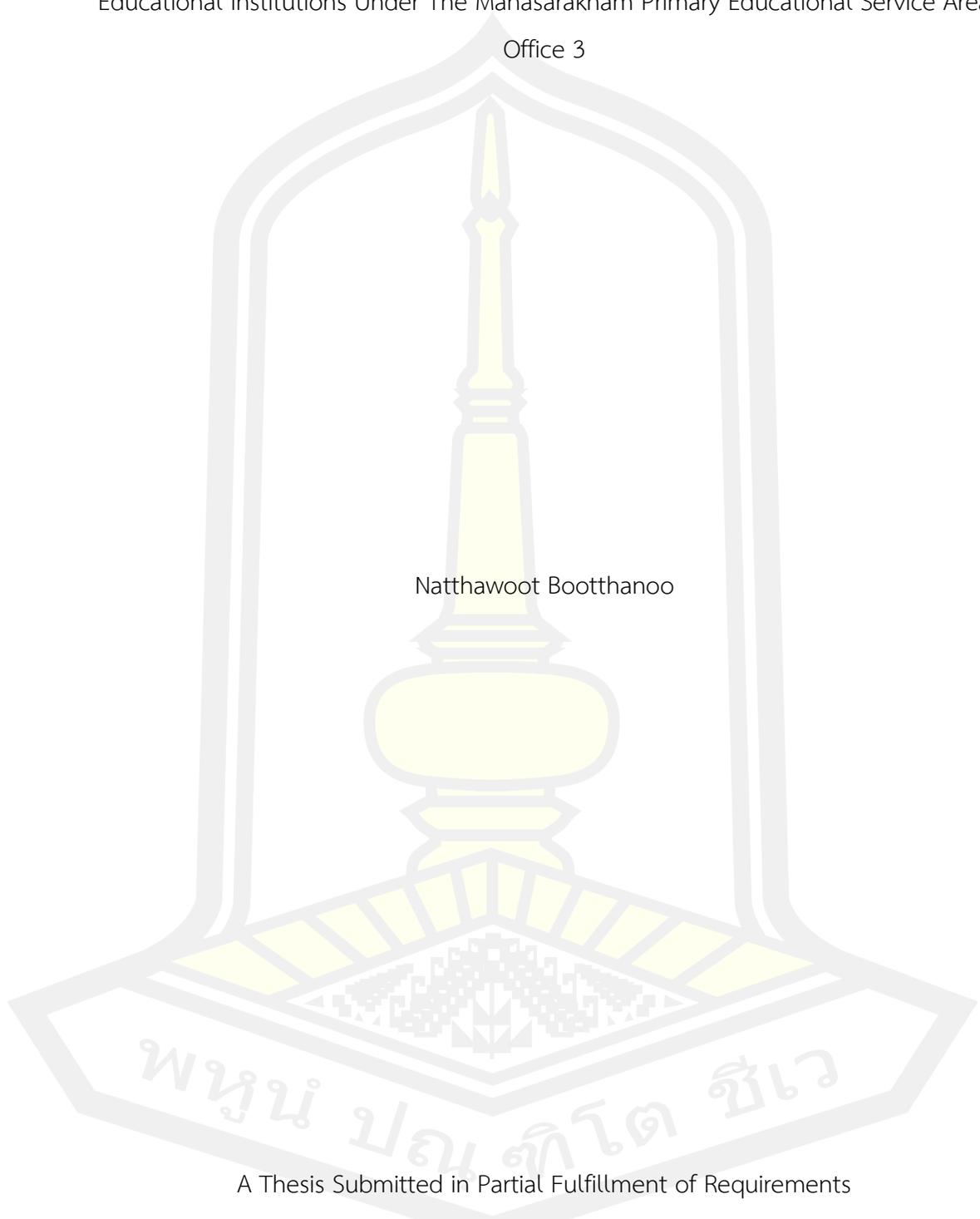
ธันวาคม 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Development of Guidelines for Drug Prevention and Problem Solving of
Educational Institutions Under The Mahasarakham Primary Educational Service Area

Office 3

Natthawoot Bootthanoo

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

December 2021

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายณัฐวุฒิ บุตรธนู แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. ธัชชัย จิตรนันท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. ฌักสุวรรณ ธนาพงษ์อนันท์)

..... กรรมการ

(รศ. ดร. ธรินธร นามวรรณ)

..... กรรมการ

(ผศ. ดร. ไพศาล วรคำ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริศิริ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3		
ผู้วิจัย	ณัฐวุฒิ บุตรธนู		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณภัทรวรรณ ธนาพงษ์อนันต์		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนาการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2564

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขยาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาผู้ให้ข้อมูลจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด จำนวน 320 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามจำนวนที่ได้จากการเปรียบเทียบตารางของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาผู้ให้ข้อมูลจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ สลิดิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

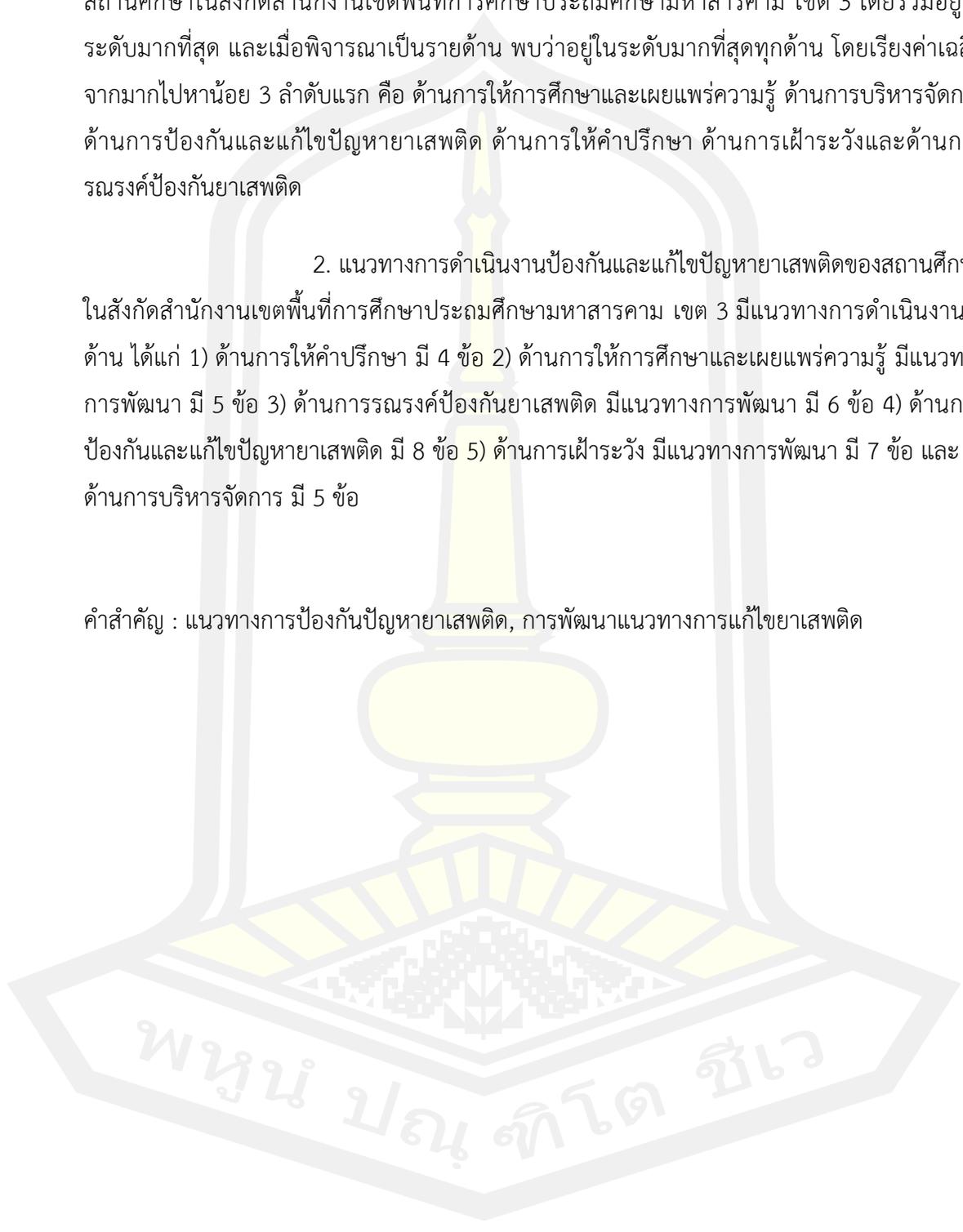
ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการดำเนินการเฝ้าระวัง และด้านการป้องกันและ

แก้ไขปัญหายาเสพติด ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการเฝ้าระวังและด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด

2. แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีแนวทางการดำเนินงาน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการให้คำปรึกษา มี 4 ข้อ 2) ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ มีแนวทางการพัฒนา มี 5 ข้อ 3) ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด มีแนวทางการพัฒนา มี 6 ข้อ 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มี 8 ข้อ 5) ด้านการเฝ้าระวัง มีแนวทางการพัฒนา มี 7 ข้อ และ 6) ด้านการบริหารจัดการ มี 5 ข้อ

คำสำคัญ : แนวทางการป้องกันปัญหายาเสพติด, การพัฒนาแนวทางการแก้ไขยาเสพติด

TITLE	The Development of Guidelines for Drug Prevention and Problem Solving of Educational Institutions Under The Maharakham Primary Educational Service Area Office 3		
AUTHOR	Natthawoot Bootthanoo		
ADVISORS	Assistant Professor Napatsawan Thanaphonganan , Ed.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2021

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the current and desirable conditions of drug prevention and solution operations in educational institutions of schools under the Maharakham Primary Educational Service Area 3; 2) to develop guidelines for preventive and corrective actions. Drug problems in educational institutions of schools under the Maharakham Primary Educational Service Area 3, the research was divided into 2 phases. in academia 5 informants, research tools, and phase 2, development of guidelines for the prevention and solution of drug problems in educational institutions of schools under the Maharakham Primary Educational Service Area 3 The sample group consisted of school administrators and teachers. (Teachers working on drugs) 320 people were obtained by stratified random sampling based on the numbers obtained from the sample was selected through stratified random sampling based on Krejcie and Morgan's table. The research instruments were questionnaires on current and desirable conditions for the prevention and solution of the drug problem in educational institutions. Development of guidelines for the prevention and solution of drug problems in educational institutions There were 7 informants. The research tools were interview form. The statistics used were percentage, mean and standard deviation.

The results showed that

1. The current state of the drug prevention and problem-solving operations in educational institutions of schools under the Maharakham Primary Educational Service Area 3, overall, was at a high level and when considering each aspect It was found that it was at a high level in all aspects. The averages were sorted from highest to lowest. The first three were the management aspect. in the field of surveillance and the prevention and solution of drug problems As for the desirable condition of drug prevention and problem-solving in educational institutions of schools under the Maharakham Primary Educational Service Area 3, overall, it was at the highest level, and when considering each aspect It was found that it was at the highest level in all aspects. The averages were sorted from highest to lowest. The first three were in the aspect of education and knowledge dissemination, Management on the prevention and treatment of drug problems consulting surveillance and drug prevention campaigns

2. There were six guidelines for drug abuse prevention and resolution for schools under Maharakham Primary Educational Service Area 3 consist: 1) consultations contained four items, 2) educating and knowledge transfer contained five items, 3) drug abuse prevention and resolution contained six items, 4) drug abuse prevention and resolution contained eight items, 5) surveillance contained seven items, and 6) management contained five items.

Keyword : Guidelines for preventing narcotics problems Developing narcotics remedial guidelines

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณภัศวรณ ธนาพงษ์อนันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธรินธร นามวรรณ กรรมการ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพศาล วรรคั กรรมการ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในครั้งนี้อย่างสูง ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ นายสาธิต รัตนฐาน ผู้อำนวยการโรงเรียนสีดา-สระแก้ว และนายดาวรุ่ง คำบุญ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา นางศรีสุพรรณ ศรีประทุม ข้าราชการครู โรงเรียนบ้านทัพม้าดอนหันแวงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านสถิติ นายเฉลิมพล ศรีรักษ์ ข้าราชการครู โรงเรียนศิริราชูร์หมากหญ้า เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด และนายอัศจรรย์ะ มานาดี เจ้าหน้าที่ฝ่ายยุทธศาสตร์การวางแผน สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 4 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย และตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดและแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ขอขอบพระคุณ ดร.จักรพล แสนเมือง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเชียงยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ดร.จักรเพชร นิลพงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโป่งแห้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 นายปรีดาพจน์ โสโท ผู้อำนวยการโรงเรียนศิริราชูร์หมากหญ้า นายบันเทิง พลทองสถิตย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทัพม้าดอนหันแวงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 นางสาวทิวติยานาคศรี ข้าราชการครู โรงเรียนหนองเรือวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ดร.จักรพงษ์ นิลพงษ์ อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ และนายพงศกร ทองมี เจ้าหน้าที่จัดการทรัพย์สินสำนักงานตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารการศึกษาและชี้แนะทางการดำเนินงาน

ขอขอบพระคุณโรงเรียนบ้านเชียงยืน และโรงเรียนบ้านท่าแพดอนหันแวงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการศึกษา โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงยิ่ง ณ โอกาสนี้คุณค่า และประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดามารดา ครู อาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ให้การอบรม ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้มีสติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรม อันเป็นเครื่องชี้นำความสำเร็จในชีวิต

ณัฐวุฒิ บุตรธนู

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฅ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
บทที่ 2	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด	11
ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา.....	30
การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	79
งานวิจัยในประเทศ	79

งานวิจัยต่างประเทศ.....	97
บทที่ 3	103
วิธีดำเนินการวิจัย	103
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา เสพติดในสถานศึกษา	103
ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3	110
บทที่ 4	114
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	114
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	114
ลำดับขั้นตอนในการเสนอข้อมูล.....	114
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	115
บทที่ 5	157
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	157
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	157
สรุปผล	158
อภิปรายผล.....	161
ข้อเสนอแนะ	172
บรรณานุกรม.....	175
ภาคผนวก.....	184
ประวัติผู้เขียน.....	232

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 สังเคราะห์องค์ประกอบของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3.....	75
ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3	104
ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	115
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการ ดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา โดยรวม.....	116
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	117
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา ด้านการให้คำปรึกษา	119
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา ด้านการเฝ้าระวัง.....	121
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการ	122
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด	124
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การ ดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้	127
ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง PNI _{modified} และลำดับ ความต้องการจำเป็น โดยรวมและรายด้าน	128

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง PNI _{modified} และลำดับความ ต้องการจำเป็น ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	129
ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดของสถานศึกษา และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง PNI _{modified} และ ลำดับ ความต้องการจำเป็น ด้านการให้คำปรึกษา	130
ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดของสถานศึกษา และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง PNI _{modified} และลำดับ ความต้องการจำเป็น ด้านการเฝ้าระวัง	132
ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดของสถานศึกษา และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง PNI _{modified} และ ลำดับ ความต้องการจำเป็น ด้านการบริหารจัดการ	133
ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดของสถานศึกษา และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง PNI _{modified} และลำดับ ความต้องการจำเป็น ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด	135
ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดของสถานศึกษา และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง PNI _{modified} และลำดับ ความต้องการจำเป็น ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้.....	136
ตาราง 18 การสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3	142
ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินแนวทางการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3	152
ตาราง 20 ผลการประเมินความเหมาะสมแนวการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3.....	213
ตาราง 21 แสดงค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ ปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3.....	219

ตาราง 22 แสดงค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน
สภาพที่พึงประสงค์ทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3.....221

ตาราง 23 ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพ
ติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3223

สารบัญภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย 9

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ยาเสพติดเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางทั้งต่อปัจเจกบุคคล ครอบครัว และสังคมส่วนรวมของประเทศในมิติต่างๆ ซึ่งเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรมนุษย์ และแรงงาน ที่จะเป็พลังของประเทศชาติในอนาคต นำไปสู่ความยุ่งยาก ชัดแย้ง แดกแยก คือ ผู้ติดยา มักก่อให้เกิดอาชญากรรมต่อเนื่อง ตั้งแต่เข้าไปเกี่ยวข้องกับแหล่งอบายมุข การลักเล็กขโมยน้อย การประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สิน การพนันและอาชญากรรมต่างๆ รวมถึงเกิดปัญหาด้านสาธารณสุขและโรคติดต่อ นอกจากนี้ปัญหายาเสพติดยังทำให้รัฐบาลต้องทุ่มเทงบประมาณจำนวนมากในการป้องกันปราบปราม บำบัดรักษา และฟื้นฟู แทนที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านอื่นๆ ที่จำเป็น เช่น การศึกษา การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ฯลฯ ปัญหายาเสพติดจึงเป็นปัญหาสังคมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องเร่งแก้ไขเพื่อลดความรุนแรงให้เร็วที่สุดเพราะเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับคุณภาพชีวิตและทรัพยากรมนุษย์

ปัจจุบันปัญหายาเสพติดถือได้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญมากที่สุดในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า แต่การขจัดปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดนับวันจะยิ่งลำบากมากขึ้นทั้งในด้านสาเหตุการเกิดปัญหาและแนวทางการแก้ไข และมีแนวโน้มการเพิ่มของจำนวนกลุ่มประชากรที่ใช้ยาเสพติด พื้นที่ ประเภท และชนิดของยาเสพติดที่ใช้เสพ ตลอดจนวิธีการเสพ ซึ่งนำไปสู่สภาวะการติดยาที่เพิ่มมากขึ้น จากข้อมูลการบำบัดรักษาผู้ติดยาของสถานพยาบาลทั่วประเทศและสถิติผู้กระทำความผิดพบว่ากลุ่มเป้าหมายผู้ติดยาส่วนใหญ่เป็นเพศชายที่มีอายุระหว่าง 24-25 ปี โดยในปี 2559 มีการแพร่ระบาดในช่วงอายุ 15-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.1 ของช่วงอายุทั้งหมด และมีแนวโน้มอายุของกลุ่มเป้าหมายลดลงไปอยู่ที่ระหว่าง 15-19 ปี ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจข้อมูลระดับวิทยาในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทย กลางปี 2560 ของสำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งพบว่านักเรียน นักศึกษาระดับ ป. 6-ปริญญาตรี จำนวน 5.36 ล้านคน มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดร้อยละ 12.4 และระดับชั้นมัธยมศึกษาต้น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปลาย และระดับ ปวช. เป็นกลุ่มใหญ่ถึงร้อยละ 84 ของจำนวนดังกล่าว จากการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์กระทรวงสาธารณสุข ได้ทำการสำรวจร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและกระทรวงศึกษาธิการ พบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาส่วนใหญ่จะเข้าไปเกี่ยวข้องในลักษณะของการใช้ยาเสพติด ร้อยละ 5.3 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการใช้ ร้อยละ 2.7 ผู้ติดยา ร้อยละ 1.5 ผู้ค้ายาเสพติด ร้อยละ 1.1 ผู้ติดและค้ายา ร้อยละ 0.94 และผู้ใช้และผู้ค้า ร้อยละ 0.85 ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในวัยระดับมัธยมศึกษา

ตอนต้น ร้อยละ 3.42 ปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2561 : 25) โดยเฉพาะสถานการณ์การใช้ยาเสพติดในประเทศไทยตั้งแต่ปี 2559 เป็นต้นมา พบว่าสารเสพติดที่ใช้มากอันดับ 1 คือ ยาบ้า ร้อยละ 82.2 รองลงมาคือ กัญชา ร้อยละ 6.3 ยาไอซ์ ร้อยละ 3.3 และกระท่อม ร้อยละ 2.7 (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2561: 7)

โรงเรียนและสถาบันทางการศึกษานับว่าเป็นแหล่งที่เสี่ยงต่อการเสพติดและการขายยาเสพติด เนื่องจากเป็นแหล่งรวมกลุ่มของวัยรุ่น โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นวัยที่อยากรู้อยากลองและหาประสบการณ์ใหม่ๆ ภัยอันน่ากลัวของยาเสพติดได้ขยายลูกกลมเข้าไปในรั้วโรงเรียนเพิ่มมากขึ้นทุกที จนเป็นที่น่าห่วงเกรงว่า หากไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหายาอย่างเร่งด่วนอาจเป็นสิ่งที่สายเกินไปสำหรับเยาวชนและกลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต เนื่องจากปัญหาเสพติดได้แพร่ระบาดเข้าไปในโรงเรียนเกือบทุกโรงเรียนและทุกระดับชั้น ซึ่งโรงเรียนนอกจากจะมีหน้าที่ในการให้การศึกษาทางด้านวิชาการแล้ว ยังคงต้องมีหน้าที่ในการช่วยเหลือ แก้ไขพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหาเสพติดอีกด้วย แต่ที่ผ่านมาโรงเรียนยังไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างสัมฤทธิ์ผล เพราะยาเสพติดเป็นปัญหาที่ซับซ้อนมีสาเหตุ มีปัจจัยหลายอย่าง ซึ่งการดำเนินการแก้ไขจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการติดยาเสพติดอย่างแท้จริง จากที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการพยายามดำเนินการป้องกันและปราบปรามสารเสพติดในสถานศึกษาอย่างเต็มที่ โดยจัดทำโครงการทั้งในระดับกระทรวง ระดับกรม และระดับสถานศึกษา เช่น การบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับสารเสพติดไว้ในหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนทุกระดับ จัดทำคู่มือการดำเนินการ และหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษาในระดับจังหวัด ครูแกนนำ นักเรียนแกนนำ รวมทั้งผู้ปกครอง จัดกิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อน การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ป.ป.ส. เจ้าหน้าที่ตำรวจ สาธารณสุข ตลอดจนองค์กร พ่อแม่ ผู้ปกครอง (สุชานันท์ รัตนภาค, 2547 : 2) การสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนทุกสาขาอาชีพทั่วประเทศไทย เพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการตัดสินใจและพัฒนาโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยสุ่มสำรวจ 16 จังหวัดที่เป็นตัวแทนภูมิภาค จำนวน 3,153 คน ชาย 1,462 คน คิดเป็นร้อยละ 46.37 หญิง 1,691 คน คิดเป็นร้อยละ 53.63 คน ประชาชนคิดว่าเป็นโรงเรียน/สถานศึกษาในปัจจุบันมีปัญหาเรื่องของยาเสพติดอยู่ในระดับรุนแรงมากและควรหาทางแก้ไขด่วน ร้อยละ 60.03 เพราะมีนักเรียนติดยาเสพติดและรับรู้ด้วยตนเองว่ามีการแพร่กระจายในโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด, 2558 : 5)

โรงเรียนและสถาบันทางการศึกษานับว่าเป็นแหล่งที่เสี่ยงต่อการเสพติดและการขายยาเสพติด เนื่องจากเป็นแหล่งรวมกลุ่มของวัยรุ่น โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นวัยที่

อยากรู้อยากลองและหาประสบการณ์ใหม่ๆ ภัยอันน่ากลัวของยาเสพติดได้ขยายลูกกลมเข้าไปในรั้วโรงเรียนเพิ่มมากขึ้นทุกที จนเป็นที่น่าห่วงเกรงว่า หากไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเร่งด่วนอาจเป็นสิ่งที่สายเกินไปสำหรับเยาวชนและกลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต เนื่องจากปัญหายาเสพติดได้แพร่ระบาดเข้าไปในโรงเรียนเกือบทุกโรงเรียนและทุกระดับชั้นซึ่งโรงเรียนนอกจากจะมีหน้าที่ในการให้การศึกษาทางด้านวิชาการแล้ว ยังคงต้องมีหน้าที่ในการช่วยเหลือ แก้ไขพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหายาเสพติดอีกด้วย แต่ที่ผ่านมาโรงเรียนยังไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหายาได้อย่างสัมฤทธิ์ผล เพราะยาเสพติดเป็นปัญหาที่ซับซ้อนมีสาเหตุ มีปัจจัยหลายอย่าง ซึ่งการดำเนินการแก้ไขจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการติดยาเสพติดอย่างแท้จริง

จากที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการพยายามดำเนินการป้องกันและปราบปรามสารเสพติดในสถานศึกษาอย่างเต็มที่ โดยจัดทำโครงการทั้งในระดับกระทรวง ระดับกรม และระดับสถานศึกษา เช่น การบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับสารเสพติดไว้ในหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนทุกระดับ จัดทำคู่มือการดำเนินการ และหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษาในระดับจังหวัด ครู แกนนำ นักเรียนแกนนำ รวมทั้งผู้ปกครอง จัดกิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อน การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ป.ป.ส. เจ้าหน้าที่ตำรวจ สาธารณสุข ตลอดจนองค์กร พ่อแม่ ผู้ปกครอง (สุชานันท์ รัตนภาค, 2547 : 2) การสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนทุกสาขาอาชีพทั่วประเทศไทย เพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการตัดสินใจและพัฒนาโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยสุ่มสำรวจ 16 จังหวัดที่เป็นตัวแทนภูมิภาค จำนวน 3,153 คน ชาย 1,462 คน คิดเป็นร้อยละ 46.37 หญิง 1,691 คน คิดเป็นร้อยละ 53.63 ประชาชนคิดว่าในโรงเรียน/สถานศึกษาในปัจจุบันมีปัญหาเรื่องของยาเสพติดอยู่ในระดับรุนแรงมาก และควรหาทางแก้ไขด่วน ร้อยละ 60.03 เพราะมีนักเรียนติดยาเสพติด และรับรู้ด้วยตนเองว่ามีการแพร่กระจายในโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2558 : 5)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ซึ่งดูแลโรงเรียนในสังกัด 4 อำเภอ เชียงยืน โกสุมพิสัย ชื่นชม กุดรัง ซึ่งในบางเขตเป็นพื้นที่เสี่ยงของการระบาดของยาเสพติด โดยเฉพาะอำเภอเชียงยืน ชื่นชม ซึ่งเป็นพื้นที่รอยต่อติดกับจังหวัดกาฬสินธุ์ที่มีการระบาดของยาเสพติดอย่างมากในตอนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่รับมอบนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ของศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด มีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 145 โรงเรียน ปัจจุบันมีนักเรียนจำนวน 18,285 คน สถานศึกษาในสังกัดอยู่ในพื้นที่จังหวัดที่เฝ้าระวังปัญหายาเสพติด มีการจัดการศึกษา 2 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษานี้มีโอกาสที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดค่อนข้างสูงและเป็นกลุ่มเสี่ยงที่เข้าไปยุ่ง

เกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งสามารถที่จะแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนด้วยกันได้โดยง่าย โดยผลกระทบของปัญหาการใช้ยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนนำมาซึ่งความเสียหายและการสูญเสียทรัพยากรมนุษย์อันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ สถานศึกษาในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติ จึงต้องให้ความสำคัญกับปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างเข้มแข็ง ต่อเนื่องและจริงจังเพื่อลดและควบคุมไม่ให้นักเรียนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมถึงการดูแลช่วยเหลือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้โอกาสกับมาศึกษาต่อในสถานศึกษาและสามารถดำรงชีวิตเป็นคนดีในสังคมได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนและดำเนินงานแก้ไขสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดที่เป็นภัยคุกคามที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
2. ผลจากการศึกษาทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้พัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาตามแนวนโยบายการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2561), แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558-2561), สำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558), และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จากการสังเคราะห์กรอบแนวคิดการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 สรุปได้ 6 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 2. ด้านการให้คำปรึกษา 3. ด้านการเฝ้าระวัง 4. ด้านการบริหารจัดการ 5. ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด 6. ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยได้กำหนดระยะในการวิจัย ดังนี้

2.1 การสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ดำเนินการ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลในการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

2.2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ดำเนินการ ดังนี้

2.2.1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.2.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 1,783 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 145 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,638 คน

2.2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 320 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากรางของเครซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 101) และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้สัดส่วนไม่เท่ากัน (Unproportion Stratified Random Sampling) ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 70 คน และครูผู้สอน จำนวน 250 คน

3. การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3.1 ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ได้แก่

ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3ที่เป็นโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) และโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนดีเด่น/โรงเรียนในฝัน หรือรางวัลคุณภาพจากหน่วยงานต่างๆ ที่บ่งบอกถึงคุณภาพของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

3.2 ผู้ให้ข้อมูลในการประเมินแนวทางในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานด้านป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด หมายถึง วิธีการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2. การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา หมายถึง วิธีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างเป็นระบบเพื่อมุ่งแก้ไขและส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใน 6 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หมายถึง การดำเนินงานในการสร้างภูมิคุ้มกันโดยมีมาตรการทางการศึกษา ให้ความรู้ ความเข้าใจ สอดแทรกเนื้อหาในหลักสูตรปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมของนักเรียน การรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสาร สร้างความตระหนักต่อปัญหายาเสพติดและรู้จักปฏิบัติตน สร้างเสริมทักษะชีวิตในการป้องกันปัญหายาเสพติด

2.2 ด้านการให้คำปรึกษา หมายถึง การดำเนินงานในการให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียน ปัญหาพฤติกรรมด้านยาเสพติด ให้นักเรียนสามารถหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งมีบุคคลหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่ เพื่อนนักเรียน ครูและผู้ปกครอง

2.3 ด้านการเฝ้าระวัง หมายถึง การดำเนินงานในการติดตาม สังเกต เฝ้าดูแลเหตุการณ์ การเปลี่ยนแปลงของปัญหายาเสพติด ด้วยการสำรวจการใช้สารเสพติดและจำแนกสถานะความเข้มแข็งในการป้องกันปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา มีการรายงานสถานการณ์เรื่องยาเสพติดให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบข่าวสาร

2.4 ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานในการจัดทำโครงสร้างและกลไกการบริหารจัดการงานด้านยาเสพติด การอำนวยการดำเนินงานในระบบต่างๆ ด้วยการสร้างกลไกการทำงาน ได้แก่ กลไกระดับเขตพื้นที่การศึกษา พื้นที่อำเภอ ระดับโรงเรียน ระดับห้องเรียน ระดับชั้นเรียน โดยกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ขับเคลื่อนกิจกรรมด้านยาเสพติด พัฒนาบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานด้านยาเสพติด กำกับ ติดตามการดำเนินงาน รวบรวม และรายงานผลการดำเนินงาน

2.5 ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในการป้องกันและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนในสถานศึกษา โดยความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

2.6 ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ หมายถึง การให้ความรู้ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

3. สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

4. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

5. ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนต่างกันตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 4 ขนาด ได้แก่

5.1 ขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-299 คน

5.2 ขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 300-599 คน

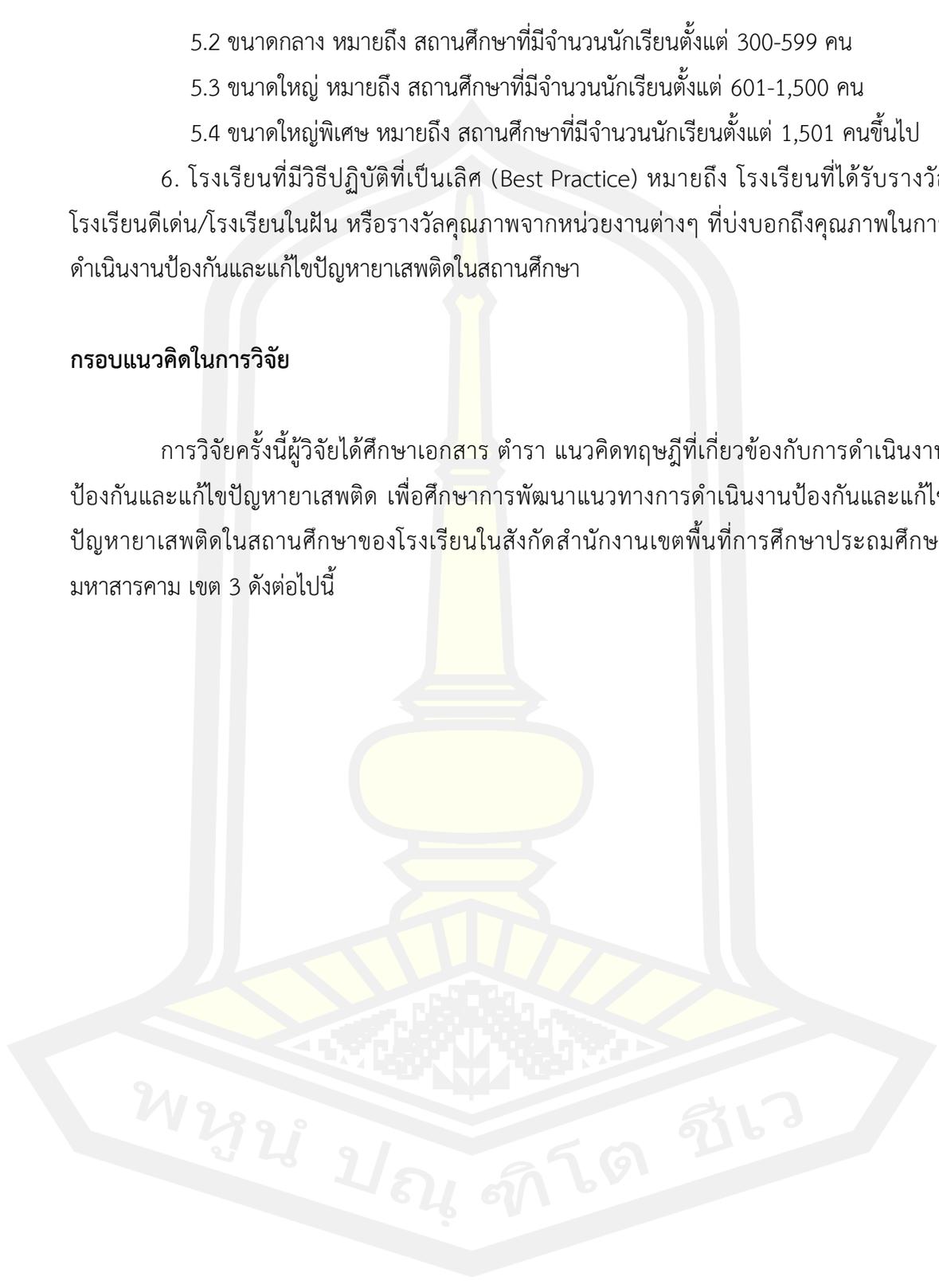
5.3 ขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 601-1,500 คน

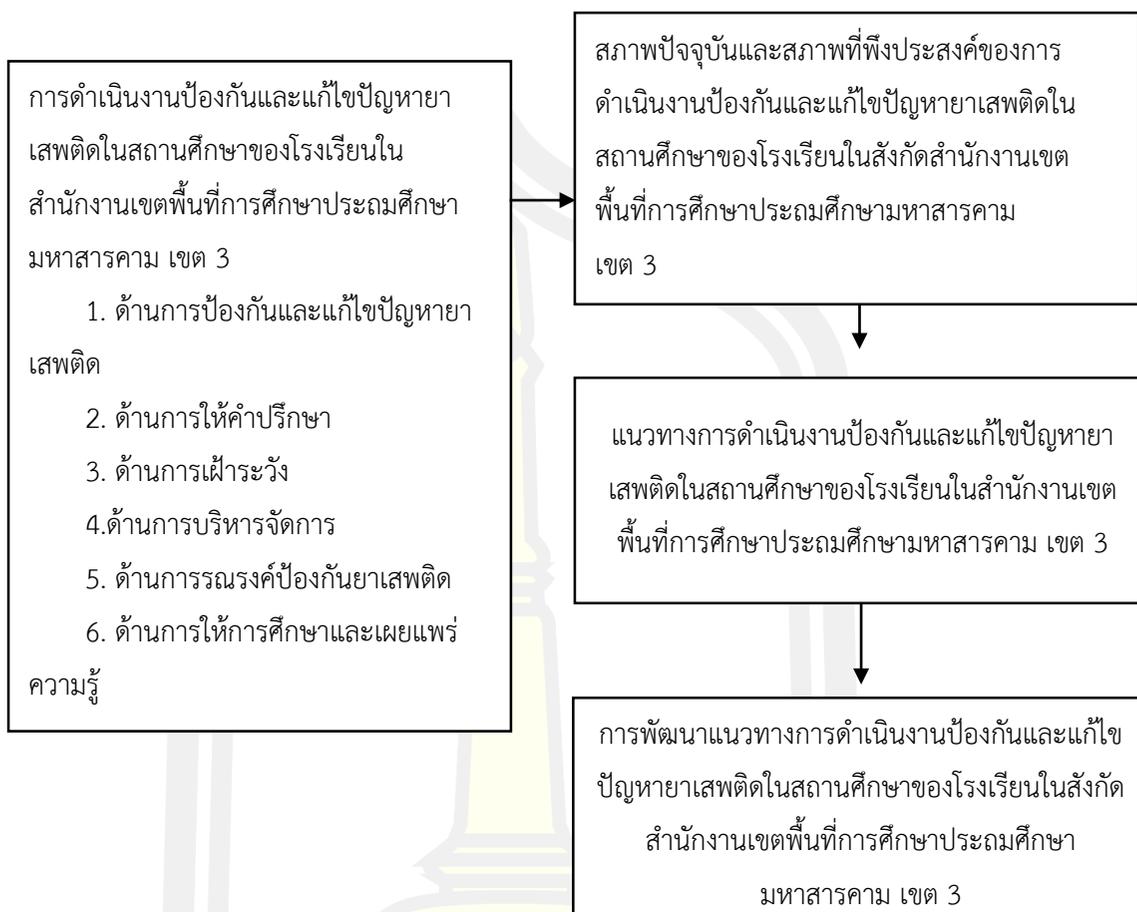
5.4 ขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,501 คนขึ้นไป

6. โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) หมายถึง โรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนดีเด่น/โรงเรียนในฝัน หรือรางวัลคุณภาพจากหน่วยงานต่างๆ ที่บ่งบอกถึงคุณภาพในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

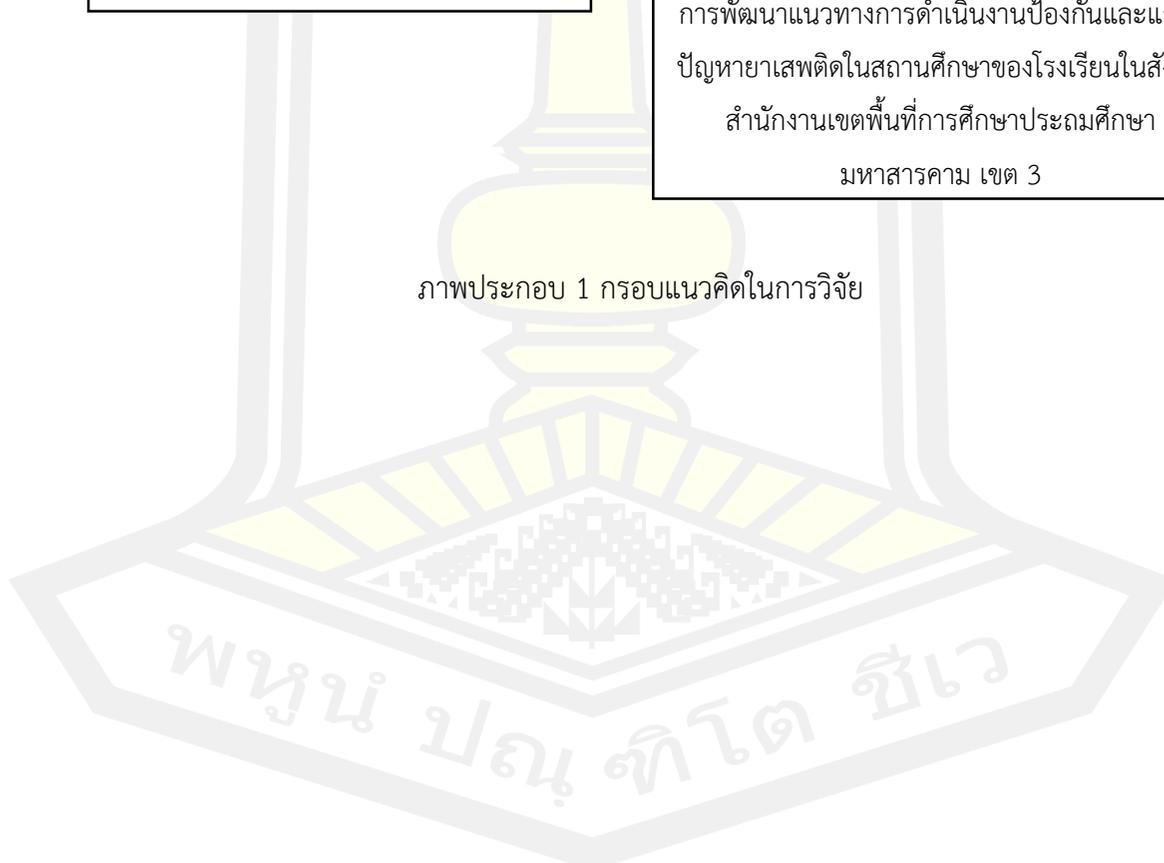
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เพื่อศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าผู้ศึกษามุ่งศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าจากตำรา เอกสาร บทความ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบในการศึกษา ดังนี้

1. ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด
 - 1.1 ความหมายและประเภทของยาเสพติด
 - 1.2 องค์ประกอบของปัญหาเสพติดและสาเหตุของการติดยาเสพติด
 - 1.3 ยาเสพติดที่แพร่ระบาดในประเทศไทย
 - 1.4 โทษและวิธีป้องกันยาเสพติด
 - 1.5 ทฤษฎีการป้องกันสารเสพติด
2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาเสพติดในสถานศึกษา
 - 2.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน
 - 2.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
3. การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา
 - 3.1 นโยบายและการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
 - 3.2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา
 - 3.3 กลยุทธ์ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา
 - 3.4 แนวทางการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดในสถานศึกษา
 - 3.5 องค์ประกอบและตัวชี้วัดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา
4. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด

1. ความหมายและประเภทของยาเสพติด

1.1 ความหมายของยาเสพติด

อรเพ็ญ นาควัชร (2526) ได้ให้ความหมายของสิ่งเสพติดให้โทษไว้ ดังนี้ ต้องเป็นสิ่งที่ใช้แล้วเกิดการติดทางใจเป็นลักษณะเฉพาะที่สำคัญที่สุดของสิ่งเสพติดคือ เมื่อเสพแล้วจะต้องพยายามขวนขวายหามาให้ได้ คิดถึงจดจ่อต่อสิ่งนั้น ทำให้ต้องหันกลับไปใช้มันอีกและถือว่าสิ่งนั้นเป็นหลักการในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างปกติมีอาการทางกายคือ ต้องเพิ่มขนาดของสารเสพติดขึ้นทุกวัน ลักษณะนี้อาจไม่พบในสิ่งเสพติดทุกชนิดบางชนิดก็ไม่มีลักษณะนี้ การเพิ่มขนาดของสิ่งเสพติดก็มีขีดจำกัดแม้แต่เฮโรอีน ซึ่งมีรายงานว่าขนาดที่ใช้มีสูงถึง 1,400 มิลลิกรัมต่อวัน ซึ่งผู้เสพก็ได้ตายทันทียกเว้นในระยะที่เพิ่มขนาดผิดกะทันหัน อาการคือ สารเสพติดนี้เป็นภาวะทางสรีระวิทยาที่ร่างกายต้องการได้สารนั้นมาเพื่อไม่ให้เกิดอาการขาดยา

ราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 666) ให้ความหมายของยาเสพติดไว้ว่า คือ ยาหรือสารเคมีซึ่งเสพหรือฉีดเข้าสู่ร่างกายติดต่อกันชั่วระยะหนึ่งก็จะติด ก่อให้เกิดพิษเรื้อรังทำให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม

กรมสามัญศึกษา (2540 : 3-4) ได้กล่าวถึงพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 กำหนดความหมายของคำว่า ยาเสพติดให้โทษ ดังนี้ สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือโดยวิธีการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น

1. ผู้ที่เสพต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ
2. ผู้ที่เสพจะเกิดอาการถอนยา เมื่อหยุดใช้ยา หรือขาดยา
3. ผู้ที่เสพจะเกิดความต้องการต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา

4. ผู้ที่เสพจะมีสุขภาพร่างกายที่ทรุดโทรม

กรมสามัญศึกษา (2540 : 14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง ยาหรือสารเคมี หรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะเป็นการรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือโดยวิธีการใดวิธีการหนึ่งก็ตาม ทำให้มีผลต่อร่างกายและจิตใจ ในลักษณะสำคัญ คือ มีความต้องการเสพยาชนิดนั้นตลอดเวลา แสดงออกทั้งทางร่างกายและจิตใจและต้องเพิ่มมากขึ้น ถ้าขาดยาจะมีอาการอยากยาหรือหิวยา สุขภาพเริ่มทรุดโทรม

วงการแพทย์ในประเทศไทย ได้ให้ความหมายของยาเสพติดโดยพิจารณาจากการนำไปใช้และผลที่เกิดต่อตัวผู้เสพ สรุปดังนี้ (สำนักพัฒนาการพลศึกษา, 2541 : 18-19) ยาเสพติดหมายถึง ยาหรือสารเคมีใดก็ตาม ซึ่งเมื่อบุคคลเสพหรือรับเข้าสู่ร่างกายโดยการฉีด การสูบ การกิน

การดม หรือวิธีใด ๆ ไม่ว่าจะป็นครั้งคราวหรือเป็นเวลานาน ซึ่งสารนั้นจะไปก่อผลกระทบต่อระบบการทำงานของร่างกาย ให้เกิดลักษณะสำคัญ 4 ประการต่อผู้เสพ คือ

1. เกิดความต้องการเสพอย่างสุดจะอดกลั้น
2. จะต้องเพิ่มปริมาณของยาที่ใช้อยู่เรื่อย ๆ
3. ตกเป็นทาสของยาทั้งร่างกายและจิตใจ
4. ทำให้เกิดผลร้ายต่อผู้เสพและสังคม

เพเยาร์ เหมือนวงศัญญาติ (2542 : 86) ให้ความหมายไว้ว่า ยาเสพติด คือ สารเคมีหรือวัตถุใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายโดยวิธีการกิน สูบ ฉีด ดม จะทำให้เกิดผลต่อผู้เสพดังนี้
ต้องการเสพต่อเนื่องอย่างแรงกล้า จะพยายามทุกวิถีทางที่จะให้ได้มาเสพ ต้องการในปริมาณที่มากขึ้น
ตกเป็นทาสของสารเสพติดทั้งร่างกายและจิตใจและถ้าขาดยาผู้เสพจะมีอาการของคนขาดยาอย่างรุนแรงทำให้ร่างกายและสมองของผู้เสพทรุดโทรมลงอย่างรวดเร็วและก่อให้เกิดโรคอื่นๆ ตามมา

นิคม ศรีเงิน (2542 : 6-7) ได้ให้ความหมายของยาเสพติดไว้ว่า คือยาหรือสารเคมีใดก็ตาม ซึ่งเมื่อบุคคลเสพหรือได้รับเข้าสู่ร่างกายโดยการฉีด การสูบ การกิน การดมหรืออื่นๆ ติดต่อกันซ้ำๆบ่อยๆ ไม่ว่าจะป็นครั้งคราวหรือเป็นเวลานานก็ตาม ยาหรือสารนั้นจะก่อผลกระทบต่อระบบการทำงานของร่างกาย โดยทำให้เกิดลักษณะสำคัญ 4 ประการต่อผู้เสพ คือ

1. เกิดความต้องการเสพอย่างสุดอดกลั้น
2. จะต้องเพิ่มปริมาณของยาที่ใช้อยู่เรื่อยๆ
3. ตกเป็นทาสของยานั้นทั้งร่างกายและจิตใจ
4. ทำให้กายเกิดผลร้ายต่อผู้เสพและสังคม

สุทธิพันธ์ ธรรมไพจิตร (2544) ได้ให้ความหมายของยาเสพติดไว้ว่า ยาเสพติด คือ สารใดๆ ก็ตามที้นำเข้าสู่ร่างกายโดยวิธีใดวิธีหนึ่งแล้วทำให้คนๆนั้นหยุดเสพสารนั้นลำบาก จะหยุดก็มีอาการถอนยาต้องการเสพมากขึ้นเรื่อยๆ เกิดผลเสียต่อร่างกาย จิตใจและสังคมของผู้นั้น

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization or WHO) ได้ให้ความหมายของสิ่งเสพติดว่า “สิ่งเสพติด” หมายถึง สิ่งที่เสพเข้าไปแล้วจะเกิดความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อไป โดยไม่สามารถหยุดเสพได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆจนในที่สุดจะทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจขึ้น (คณะกรรมการอาหารและยา, 2546)

สุชานันท์ รัตนภาค (2547 : 12) ได้ให้ความหมายของสารเสพติด หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุใดๆ ที่ได้จากธรรมชาติ หรือสังเคราะห์ขึ้น หรือเสพหรือรับเข้าสู่ร่างกายโดยวิธีการหนึ่ง เช่น สูบ ฉีด ดม เป็นต้น ติดต่อกันนานระยะเวลาหนึ่งแล้วมีผลต่อผู้เสพ

ได้ให้ความหมายของยาเสพติด (Narcotic Drugs) หมายถึง ยาหรือสารเคมีใด ๆ ก็ตาม ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือรับเข้าร่างกายโดยการฉีด การสูบ การกิน การดม หรือวิธีอื่นติดต่อกันเป็นเวลานาน หรือช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วจะก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมขึ้นแก่บุคคลผู้เสพและแก่สังคมด้วย ทั้งจะต้องทำให้ผู้เสพแสดงอาการลักษณะต่างๆ กัน มีความต้องการที่จะเสพยาชนิดนั้นๆ ต่อเนื่องกันไปมีความต้องการเพิ่มปริมาณของยามากขึ้นทุกกระยะและมีภาวะการณัตติยาและอยากยาทั้งร่างกายและจิตใจ

สรุป ยาเสพติด หมายถึง สารที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือสารที่สังเคราะห์ขึ้น ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีใดก็ตามทำให้เกิดโทษต่อร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ หรือจิตใจเพียงอย่างเดียว มีผลให้สุขภาพทั่วไปทรุดโทรม อ่อนเพลีย ฉุนเฉียว กระสับกระส่าย ฟุ้งซ่าน กระวนกระวาย หงุดหงิด หวาดกลัว หวาดระแวง ขาดสติสัมปชัญญะต้องการเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อยๆ เป็นผลเสียแก่ตนเองและครอบครัวในทุกด้านและนำมาซึ่งความเสียหายต่อเศรษฐกิจสังคมส่วนร่วม และประเทศชาติ

1.2 ประเภทของยาเสพติด

ยาเสพติดมีหลายประเภทดังที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้จำแนกประเภทยาเสพติดตามคุณสมบัติและการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาท ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (2544 : 3)

ได้จำแนกประเภทยาเสพติดตามคุณสมบัติการออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. ยาเสพติดประเภทฝิ่นและกลุ่มของฝิ่น ยาเสพติดประเภทนี้กดประสาทและสมองอย่างรุนแรง ได้แก่ เฮโรอีน มอร์ฟีน ฝิ่นและอนุพันธ์อื่นๆ ที่สกัดได้จากฝิ่น เช่น โคเคอีน เป็นต้น การติดยาประเภทนี้ทำลายร่างกายและสภาพจิต สติปัญญา ความนึกคิดและบั่นทอนชีวิตอย่างรวดเร็ว

2. ยาเสพติดประเภทยานอนหลับและยาสงบประสาท ยานอนหลับชนิดต่างๆ ที่เคยใช้ในวงการแพทย์ได้มีผู้นำมาใช้ในทางที่ผิด โดยไม่ได้รับคำแนะนำจากแพทย์ จึงเกิดการเสพยาขึ้นมาได้และทำให้เกิดอันตรายแก่สมองและระบบประสาทของร่างกาย ยาที่ใช้เป็นยาเสพติดอยู่มากในเวลานี้ คือ ยานอนหลับประเภทบาร์บิทูเรต และขึ้นชื่อมากในเมืองไทย คือ เซโคนาล (Seconal) หรือเรียกว่าเหล้าแห้ง อีกพวกหนึ่ง คือ ยาสงบประสาทสำหรับระงับความกระวนกระวาย เคอร์เจครียด เป็นยาระงับประสาทอย่างอ่อน

3. ยาเสพติดประเภทกัญชาหรือพืชกระท่อม กัญชาเป็นยาออกฤทธิ์หลอนประสาททำให้ร่างกายเสื่อมโทรมและเป็นโรคจิตได้ง่าย ส่วนพืชกระท่อมมีฤทธิ์ในทางกระตุ้นประสาททำให้ตื่นตัวผิดปกติ ถ้าใช้ไปนานๆ จะทำลายประสาท เกิดประสาทหลอนและโรคจิตเช่นเดียวกัน

4. ยาเสพติดประเภทแอมเฟตามีน (Amphetamine) เป็นยากระตุ้นระบบประสาทกลางในอดีตเรียกยานี้ว่า ยาม้าหรือยาขยันหรือม้าขาว ปัจจุบันเรียกว่า ยาบ้า ผู้ที่ใช้ในทางที่ผิดมักใช้เป็นยาแก้ปวด ยาเพิ่มกำลัง ยาลดความอ่อน ทั้งนี้ เพราะยาจำพวกดังกล่าวจะกระตุ้นสมองให้ตื่นตัว อยู่ตลอดเวลา ร่างกายจะอ่อนล้าทันทีที่หมดฤทธิ์ยา การทำงานของอวัยวะในร่างกายจะผันผวนและผิดปกติ บังคับตัวเองไม่ได้ มักมีอาการคลุ้มคลั่งคล้ายคนเป็นโรคจิต ประสาทหลอนตลอดเวลา

5. ยาเสพติดประเภทหลอนประสาท และไอรเซเหย ผู้เสพยาประเภทนี้จะเกิดอาการผื่นเฟื่อง หลอนจิต เห็นแต่ภาพลวงตา ขาดการควบคุมตัวเอง มีเมมาอยู่กับความฝันทั้งร้ายและดี ประสาทรับความรู้สึก การมองเห็น การรับรสได้กลิ่นหรือสัมผัสต่างๆ จะแปรปรวนผิดปกติไปหมด ผู้ติดยาเหล่านี้สามารถทำอันตรายแก่ชีวิตตนเองและผู้อื่นได้ เพราะขาดการควบคุมตนเองและประสาทหลอนให้หลงผิดไปหมด ยาเสพติดประเภทนี้ได้แก่ พวก L.S.D. สารจำพวกไอรเซเหยต่างๆ ก็มีอันตรายต่อประสาท ทำให้มีเมมา คลื่นไส้ เวียนศีรษะและเมมาได้ง่าย

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2552: 8) ได้จำแนกการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลางแบ่งเป็น 4 ประเภท

1. ประเภทกดประสาท ได้แก่ ผื่น มอร์ฟิน เฮโรอีน ยานอนหลับ ยาระงับประสาท ยากล่อมประสาท เครื่องดื่มมีเมมาทุกชนิด รวมทั้งสารระเหย เช่น ทินเนอร์ น้ำมันเบนซิน แล็กเกอร์ กาว เป็นต้น มักพบว่าผู้เสพยาจะมีอาการอ่อนเพลีย ฟุ้งซ่าน อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย มีปฏิกิริยาตอบสนองในภาวะฉุกเฉิน เวลาขับรถจะเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย

2. ประเภทกระตุ้นประสาท ได้แก่ ยาบ้า กระท่อมโคเคน มักพบว่าผู้เสพยาจะมีอาการหงุดหงิด กระวนกระวาย จิตใจสับสน หวาดระแวง บางครั้งมีอาการก้าวร้าว คลุ้มคลั่งทำในสิ่ง ที่คนปกติไม่กล้าทำ เช่น ทำร้ายตนเองหรือฆ่าผู้อื่น

3. ประเภทหลอนประสาท ได้แก่ แอลเอสดี เห็ดขี้ควาย เป็นต้น ผู้เสพยาจะมีอาการประสาทหลอน ผื่นเฟื่อง เห็นแสงสีวิจิตรพิสดารหรือเห็นภาพหลอนที่น่าเกลียดน่ากลัว หูแว่วได้ยินเสียงประหลาด ควบคุมตนเองไม่ได้ ในที่สุดมักป่วยเป็นโรคจิต

4. ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน คือ ทั้งกระตุ้น กดและหลอนประสาทร่วมกัน ได้แก่ กัญชา ผู้เสพติดมักมีอาการหวาดระแวง ความคิดสับสน เห็นภาพลวงตา หูแว่ว ควบคุมตนเองไม่ได้ มีอุปนิสัยใจคอเพี้ยนและสุดท้ายจะกลายเป็นโรคจิต

สรุป ประเภทของยาเสพติดสามารถแบ่งประเภทได้ คือ ประเภทกดประสาท ประเภทหลอนประสาท ประเภทกระตุ้นประสาท ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน บางครั้งในวงการแพทย์ยังนำยาที่มีสรรพคุณในการรักษาโรคมมาช่วยในการรักษาผู้ป่วย หากเราใช้ไม่ถูกวิธีการแพทย์แล้ว ก็อาจจะกลายเป็นสารเสพติดได้

2. องค์ประกอบของปัญหายาเสพติดและสาเหตุของการติดยาเสพติด

2.1 องค์ประกอบของปัญหายาเสพติด

นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในด้านการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้การยอมรับในผลการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบปัญหา 3 ประการซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กัน คือ คน ยา และสิ่งแวดล้อม ดังนี้

2.1.1 องค์ประกอบในส่วนของคน

โดยปกติการแสดงออกในด้านพฤติกรรมของมนุษย์มาจากหลายสาเหตุ แต่ปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนสำคัญต่อความคิดและการตัดสินใจของบุคคล คือ วุฒิภาวะ อารมณ์ ความเชื่อ และทัศนคติ ซึ่งเหล่านี้เป็นลักษณะเฉพาะส่วนบุคคลที่ส่งผลการแสดงออกโดยมีองค์ประกอบเสริม อันได้แก่ ความอยากรู้อยากลอง ความตึกคคะนองและสภาพแวดล้อมทางสังคม รวมถึงความกดดันเกี่ยวกับชีวิตของตนเอง และการแสวงหาทางออกในการแก้ปัญหาชีวิต ทำให้เกิดการเลือกทางออกที่ผิดเนื่องจากขาดทักษะในการจัดการกับชีวิตของบุคคล เป็นสาเหตุสำคัญทำให้บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ประกอบกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่ผ่านมามีได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยในด้านโครงสร้าง จากรากฐานการผลิตที่เป็นสังคมเกษตรกรรมเปลี่ยนไปสู่สังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ สังคมชนบทเปลี่ยนไปเป็นสังคมเมือง ครอบครัวเปลี่ยนจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ค่านิยมซึ่งเปลี่ยนจากการบริโภคที่พอเพียงเป็นลักษณะของการบริโภคนิยม มีปัญหาสังคมเกิดขึ้นมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อปัญหาเสพติดสูงสุด

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเยาวชนจำนวนมาก ก็คือ ครอบครัวแตกแยก หรือถูกปล่อยปละละเลยจากพ่อแม่ผู้ปกครองที่ต้องอพยพถิ่นฐานทำงานในเมือง ทำให้เด็กและเยาวชนถูกทอดทิ้งให้อยู่กับคนชราในหมู่บ้านหรือถูกทอดทิ้งอยู่ตามลำพัง มีผู้ใหญ่ควบคุมดูแลและให้ความรักความเอาใจใส่ ขาดการอบรม ส่งผลให้เด็กมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ผิด เช่น การสูบบุหรี่ ดื่มสุรา เล่นการพนัน มีการรวมกลุ่มกับเพื่อน มั่วสุมใช้ความรุนแรงในการตัดสินใจ ปัญหา นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงและทารุณกรรมเด็กและสตรีในครอบครัว การล่วงละเมิดทางเพศกับเด็กและสตรี เกิดปัญหาโสเภณีเด็กและเด็กเร่ร่อน ซึ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่มีแนวโน้มที่ทวีความรุนแรงขึ้นและทางออกของเด็กและเยาวชนเหล่านี้ คือ การพึ่งพายาเสพติด

เกือบทุกราย

ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จึงมีแนวคิดมุ่งแก้ปัญหาที่ตัวคนเป็นหลัก โดยมีลักษณะการดำเนินงานเป็น 2 ด้าน ด้านแรก ก็คือ การลดโอกาสของคนที่ยังไม่มีปัญหาเสพติด ไม่ให้ทดลองใช้ หรือสัมผัสกับยาเสพติด ส่วนด้านที่สอง คือ การลดความต้องการ

ของผู้ที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติดหรือติดยาเสพติดแล้วให้ลดน้อยลงหรือเลิกใช้ยาโดยเด็ดขาด โดยใช้วิธีการให้ความช่วยเหลือด้วยวิธีการวางมาตรฐานแทรกแซง บำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถ ผู้ติดยาเสพติดที่ใช้ยามานานจนติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2552 : 12-13)

2.1.2 องค์ประกอบในส่วนของ “ยา”

จากข้อมูลสถานการณ์ยาเสพติดในภาพรวมของประเทศไทยได้แพร่กระจายออกไปทุกพื้นที่ของประเทศ เนื่องจากมีการลักลอบนำยาเสพติดจากชายแดนลาวและพม่าเข้าสู่ประเทศไทยทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างต่อเนื่อง โดยตัวยาที่แพร่ระบาดมากที่สุด คือ ยาบ้า โดยเฉพาะพื้นที่ภาคกลางกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ซึ่งเป็นจุดพักคอย จุดติดต่อส่งมอบยาเสพติด รองลงมาได้แก่ กัญชา ไอซ์ เอ็กซ์ตาซี และพืชกระท่อมที่มีการแพร่ระบาดรุนแรงมากขึ้น ในพื้นที่ภาคใต้รวมถึงพื้นที่กรุงเทพมหานคร ประกอบกับภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจที่ตกต่ำ มีคนตกงานมากขึ้น ทำให้คนตกงานดิ้นรนหารายได้ ซึ่งหนทางหนึ่งที่ทำเงินได้ง่ายและรวดเร็ว คือ การค้ายาเสพติด ทำให้ยาเสพติดไปถึงมือผู้บริโภคมากขึ้นและสะดวกขึ้น

ในการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มุ่งดำเนินการกับตัวยา จึงเป็นการลดปริมาณยาเสพติดในสังคม โดยจะสกัดไม่ให้นยาเสพติดแพร่ถึงมือผู้ใช้ ด้วยการใช้อำนาจทางกฎหมายในการปราบปรามและควบคุมยาเสพติดที่เป็นอันตรายต่อประชาชนและลดจำนวนหรือปริมาณยาเสพติด โดยการทำลายหรือลดพื้นที่ที่มีการปลูกพืชเสพติดโดยการใช้มาตรการพัฒนาพื้นที่ที่มีปัญหาการปลูก พืชเสพติด และใช้มาตรการปราบปรามตัดฟัน ทำลายและปฏิบัติทางจิตวิทยากับพื้นที่ที่มีการลักลอบปลูกพืชเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2552 : 14)

2.1.3 องค์ประกอบในส่วนของสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวคนมีอิทธิพลต่อคนในอันที่จะผลักดันให้คนหันไปใช้นยาเสพติดได้ โดยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น แหล่งที่อยู่อาศัยที่มีความแออัด และเสื่อมโทรม เป็นแหล่งมั่วสุมอบายมุข รวมถึงสภาพครอบครัวมีปัญหาเรื่องรายได้และค่าใช้จ่ายอันเนื่องมาจากความไม่มั่นคงทางอาชีพ ปัญหาความแตกแยกในครอบครัว การละเมิดสิทธิเด็ก ปัญหาการค้าประเวณี

นอกจากนี้ความต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนในโรงเรียน ที่ทำงานหรือในชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มอิทธิพลที่มีผลต่อระบบความคิดและการกระทำของบุคคล ทำให้เกิดการสร้างค่านิยมเฉพาะแบบซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ล้วนมีส่วนในการโน้มน้าวให้คนในสังคมหันเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดแทบทั้งสิ้น (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2552 : 14)

การแก้ปัญหายาเสพติดให้เกิดผลสำเร็จนั้นต้องจัดการองค์ประกอบทั้ง 3 ประการอย่างจริงจังและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด คือ องค์ประกอบในส่วนของ “คน” นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดโดยการสร้างให้คนมีภูมิคุ้มกันยาเสพติดและตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติด รู้จักการป้องกันตนเองให้รอดพ้นจากปัญหาเสพติด ไม่ว่าจะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีแต่ยาเสพติด หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการติดยา ถ้าบุคคลนั้นมีภูมิคุ้มกัน ก็จะสามารถนำตนเองให้รอดพ้นจากปัญหาเสพติดได้

2.2 สาเหตุของการติดยาเสพติด

สาเหตุของการติดยาเสพติดนั้น ได้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้สรุปสาเหตุไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2552 : 9) ได้จำแนกเป็น 4 สาเหตุ คือ

1. สาเหตุที่เกิดจากความไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์

1.1 ออยากทดลอง เกิดจากความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งเป็นนิสัยของคนโดยทั่วไปและโดยที่ไม่คิดว่าตนจะติดสิ่งเสพติดนี้ได้จึงไปทำการทดลองใช้สิ่งเสพติดนั้น ในการทดลองใช้ครั้งแรกๆ อาจมีความรู้สึกดีหรือไม่ดีก็ตาม ถ้ายังไม่ติดสิ่งเสพติดนั้นก็อาจประมาทไปทดลองใช้สิ่งเสพติดนั้นอีกจนในที่สุดก็ติดสิ่งเสพติดนั้นหรือถ้าไปทดลองใช้สิ่งเสพติดบางชนิด เช่น เฮโรอีน แม้จะเสพเพียงครั้งเดียวก็อาจทำให้ติดยาเสพติดได้

1.2 ความคึกคะนอง คนบางคนมีความคึกคะนอง ชอบพูดอวดเก่งเป็นนิสัยโดยเฉพาะวัยรุ่นมักจะมีนิสัยดังกล่าว คนพวกนี้อาจแสดงความเก่งกล้าของตนในกลุ่มเพื่อน โดยการแสดงการใช้สิ่งเสพติดชนิดต่างๆ เพราะเห็นแก่ความสนุกสนานตื่นเต้นและให้เพื่อนฝูงยอมรับว่าตนเก่ง โดยมีได้คำนึงถึงผลเสียหายหรืออันตรายที่จะเกิดขึ้นในภายหลังในที่สุดตนเองก็กลายเป็นคนติดสิ่งเสพติดนั้น

1.3 การชักชวนของคนอื่น อาจเกิดจากการเชื่อตามคำชักชวนโฆษณาของผู้ขายสินค้าที่เป็นสิ่งเสพติดบางชนิด เช่น ยากระตุ้นประสาทต่างๆ ยาขยัน ยาม้า ยาบ้า เป็นต้น โดยผู้ขายโฆษณาสรรพคุณของสิ่งเสพติดนั้นว่ามีคุณภาพดีสารพัด อย่างเช่น ทำให้มีกำลังวังชา ทำให้มีจิตใจแจ่มใส ทำให้มีสุขภาพดี ทำให้มีสติปัญญาดี สามารถรักษาโรคได้บางชนิด เป็นต้น ผู้ที่เชื่อคำชักชวนโฆษณาดังกล่าวจึงไปซื้อตามคำชักชวนของเพื่อนฝูงซึ่งโดยมากเป็นพวกที่ติดสิ่งเสพติดนั้นอยู่แล้ว ด้วยความเกรงใจเพื่อนหรือเชื่อเพื่อนหรือต้องการแสดงว่าตนเป็นพวกเดียวกับเพื่อน จึงใช้สารเสพติดนั้น

1.4 สาเหตุที่เกิดจากการถูกล่อลวง ปัจจุบันนี้มีผู้ขายสินค้าประเภทอาหาร ขนมหรือเครื่องดื่มบางรายใช้สิ่งเสพติดผสมลงในสินค้าที่ขายเพื่อให้ผู้ซื้อสินค้านั้นไป

รับประทานเกิดการติด อยากมาซื้อไปรับประทานอีกซึ่งในกรณีนี้ผู้ซื้ออาหารนั้นมารับประทาน จะไม่รู้สึกว่าตนเองเกิดการติดสิ่งเสพติดขึ้นแล้ว รู้เพียงแต่ว่าอยากรับประทานอาหาร ขนมหรือ เครื่องดื่มที่ซื้อจากร้านนั้นๆ กว่าจะทราบก็ต่อเมื่อตนเองรู้สึกผิดสังเกตุต่อความต้องการจะซื้ออาหาร จากร้านนั้นมารับประทานหรือก็ต่อเมื่อมีอาการเสพติดรุนแรงและมีสุขภาพเสื่อมลง

2. สาเหตุที่เกิดจากความเจ็บป่วย

2.1 คนที่มีอาการป่วยทางกายเกิดขึ้นเพราะสาเหตุต่างๆ เช่น

ได้รับบาดเจ็บรุนแรงเป็นแผลเรื้อรัง มีความเจ็บปวดอยู่เป็นประจำเป็นโรคประจำตัวบางอย่าง เป็นต้น ทำให้ได้รับทุกข์ทรมานมากหรือเป็นโรคประจำตัวบางอย่าง เป็นต้น ทำให้ได้รับทุกข์ทรมานนั้น ซึ่งวิธี หนึ่งที่ทำได้ง่าย คือ การรับประทานยาที่มีฤทธิ์ระงับอาการเจ็บปวดนั้นได้ ซึ่งไม่ใช่เป็นการรักษาที่เป็น ต้นเหตุของความเจ็บป่วย เพียงแต่ระงับอาการเจ็บปวดให้หมดไปหรือลดน้อยลงได้ชั่วคราวเมื่อฤทธิ์ยา หมดไปก็จะกลับเจ็บปวดใหม่ ผู้ป่วยก็จะใช้ยานั้นอีก เมื่อทำเช่นนี้ไปนานๆ เกิดอาการติดยานั้นขึ้น

2.2 ผู้ที่มีจิตใจไม่ปกติ เช่น มีความวิตกกังวล เครียด มีความผิดหวังในชีวิต มีความเศร้าสลดเสียใจ เป็นต้น ทำให้สภาวะจิตใจไม่เป็นปกติจนเกิดอาการป่วยทางจิตได้ชั่วคราวหนึ่ง มารับประทานแต่ไม่ได้รับการที่ต้นเหตุ เมื่อยาหมดฤทธิ์ จิตใจก็จะกลับเครียดอีกและผู้ป่วยก็จะเสพสิ่ง เสพติดถ้าทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆ ก็จะทำให้ผู้นั้นติดยาเสพติดในที่สุด

2.3 การไปซื้อยามารับประทานเองโดยไม่ทราบสรรพคุณยาที่แท้จริง ขนาดยาที่ควรรับประทาน การรับประทานยาเกินจำนวนกว่าที่แพทย์ได้สั่งไว้ การรับประทานยา บางชนิดมากเกินไปขนาดหรือรับประทานติดต่อกันนานๆ บางครั้งอาจมีอาการถึงตายได้หรือบางครั้งทำ ให้เกิดการเสพติดยานั้นได้

3. สาเหตุอื่นๆ

3.1 การอยู่ใกล้แหล่งขายหรือใกล้แหล่งผลิตหรือเป็นผู้ขายหรือผู้ผลิตเอง จึงทำให้มีโอกาสติด สิ่งเสพติดให้โทษนั้นมากกว่าคนทั่วไป เมื่อมีเพื่อนสนิทหรือพี่น้องที่ติดสิ่งเสพติด อยู่นั้นย่อมได้เห็นวิธีการเสพของผู้ที่อยู่ใกล้ชิด รวมทั้งเห็นพฤติกรรมต่างๆของเขามาด้วย และยังอาจ ได้รับคำแนะนำหรือชักชวนจากผู้เสพด้วยจึงมีโอกาสติดได้

3.2 คนบางคนอยู่ในสภาพที่มีปัญหาหรือว่างงาน ยากจน ค่าใช้จ่ายเพิ่ม โดยมิรายได้ลดลงหรือคงที่มีหนี้สินมาก ฯลฯ เมื่อแก้ปัญหาต่างๆเหล่านี้ไม่ได้ก็หันไปใช้สิ่งเสพติดช่วย ผ่อนคลายความรู้สึกในความทุกข์ยากต่างเหล่านี้ แม้จะรู้ว่าเป็นชั่วคราวช่วยยามก็ตาม เช่น กลุ่มใจที่เป็น หนี้คนอื่นก็ไปกินเหล้าหรือสูบบุหรี่ให้เมาเพื่อที่จะได้ลืมเรื่องหนี้สิน บางคนต้องการรวยรวยได้เพิ่มขึ้น โดยพยายามทำงานให้หนักและมากขึ้น ทั้งๆ ที่ร่างกายอ่อนเพลียมากจึงรับประทานยากระตุ้น ประสาทเพื่อให้งานสามารถทำงานต่อไปได้ เป็นต้น ถ้าทำอยู่เป็นประจำทำให้ติดสิ่งเสพติดนั้นได้

3.3 การเลียนแบบการที่ไปเห็นผู้ที่ตนสนิทสนมรักใคร่หรือเพื่อน จึงเห็นว่า เป็นสิ่งน่าลอง เป็นสิ่งเก๋ เป็นสิ่งแสดงความเป็นพวกเดียวกัน จึงไปทดลองใช้สิ่งเสพติดนั้นจนติด

3.4 คนบางคนมีความผิดหวังในชีวิตตนเองในชีวิตครอบครัวหรือผิดหวังในชีวิตสังคม เพื่อเป็นการประชดตนเองหรือคนอื่น จึงไปใช้สิ่งเสพติดจนติด ทั้งๆ ที่ทราบว่าเป็นสิ่งไม่ดีก็ตาม จากสาเหตุหลักๆ อยู่ 4 ประการ คือ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การถูกหลอกลวง การเจ็บป่วย และสาเหตุอื่นๆ ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ควรจะต้องป็นทั้งสิ้น

3. ยาเสพติดที่แพร่ระบาดในประเทศไทย

ยาเสพติดที่ระบาดในประเทศไทย ได้แก่ ผิ่น พืชกระท่อม กัญชา มอร์ฟิน เฮโรอีน สารระเหย ยาบ้าเมทแอมเฟตามีน ยาอี ยาเค โคเคน ไอซ์ แอลเอสดี ดังนี้

3.1 ผิ่น (Opium) เป็นพืชล้มลุกชนิดหนึ่ง ชอบขึ้นในภูมิประเทศที่เป็นป่าเขาและบริเวณที่ราบสูงที่มีอากาศหนาวเย็น ต้นผิ่นจะมีดอกและจะเจริญเติบโตเป็นผลผิ่นต่อไป เมื่อผลผิ่นแก่ใช้มีดกรีดจะได้อย่างผิ่นมีลักษณะเป็นสีขาวขุ่น เมื่อถูกอากาศจะมีสีคล้ำลงกลายเป็นยางเหนียวสีน้ำตาลไหม้ หรือสีดำ มีกลิ่นเหม็นเขียว รสขม เรียกว่าผิ่นดิบ เมื่อนำไปเคี้ยวกับน้ำด้วยความร้อนจะได้ผิ่นสุก มีกลิ่นเฉพาะเพื่อใช้ในการสูบหรือนำไปสังเคราะห์ทำยาชนิดอื่น อาการของผู้เสพ เกิดอาการเคลิบเคลิ้ม สมองทำงานช้าลง ง่วง เชื่องซึม ใจลอย ไม้รู้สึก เบื่ออาหาร ซิพจรเต้นช้า ม่านตาหด กตฮอร์โมนเพศ กตภูมิคุ้มกันของร่างกายทำให้ติดเชื้อโรคได้ง่าย เมื่อขาดยาหรืออดยาจะมีอาการค่อนข้างรุนแรง คือ กระวนกระวาย หงุดหงิด โกรธง่าย ตกใจง่าย กล้ามเนื้อกระตุก ปวดหลัง ท้องเดิน อาเจียน บางรายถ่ายเป็นเลือด ม่านตาขยาย นอนไม่หลับ หายใจหอบและถี่ ซึ่งลักษณะการขาดยาหรืออดยานี้ จะรุนแรงมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขนาด และระยะเวลาที่ใช้ยาเสพติดชนิดนั้นๆ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2552 : 25-26)

3.2 พืชกระท่อม (Kratom) เป็นพืชเสพติดที่พบมากในทวีปเอเชีย โดยเฉพาะประเทศอินเดียและประเทศไทย มีลักษณะเป็นต้นไม้ยืนต้นขนาดกลาง มีแก่นเป็นเนื้อไม้แข็ง ใช้ส่วนใบในการเสพ ใบมีลักษณะคล้ายใบกระดังงาหรือใบฝรั่ง ต้นกระท่อมมี 2 ชนิด คือ ชนิดที่มีก้านและเส้นใบเป็นสีแดงเรื่อ ๆ และชนิดที่มีต้นสีเขียวใบสีเขียว ดอกกลมโตเท่าผลพุทราล้อมรอบด้วยใบเกสรสีแดงเรื่อๆ คล้ายดอกกระถิน มีชื่อเรียกต่างๆ เช่น กระท่อมโคก กระท่อมพาย เป็นต้น

พืชกระท่อมออกฤทธิ์ทั้งกระตุ้นประสาทและกดประสาท ผลต่อร่างกายเมื่อเสพพืชกระท่อม จะทำให้หายปวดเมื่อยตามตัว มีความสุข สามารถทำงานได้ทนทาน ทนแดดได้ดี นอกจากนี้ พืชกระท่อมยังมีฤทธิ์กดประสาททำให้ประสาทมึนชา สำหรับคนที่เสพครั้งแรกมักมีอาการมึนงง คอแห้งคลื่นไส้อาเจียน ฤทธิ์ของพืชกระท่อมสามารถอยู่ได้นาน 3-4 ชั่วโมง และเมื่อเสพเข้าไบนานๆ จะทำให้ผิวหนังใหม่เกรียมคล้ายคนที่ถูกแดดจัด ๆ และจะมีอาการท้องผูกเป็นประจำ อุจจาระเป็นเม็ดสีเขียวคล้ายมูลแพะ เมื่อหยุดเสพจะมีอาการหงุดหงิด กระวนกระวาย ซึมเศร้า มึนงง

ปวดเมื่อยตามข้อและกล้ามเนื้อขา บั่นเอว มีอาการอ่อนเพลีย เกียจคร้าน เบื่ออาหาร และนอนไม่หลับ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด, 2552: 27)

3.3 กัญชา (Cannabis) กัญชาเป็นพืชล้มลุก ลำต้นสูงประมาณ 2-4 ฟุต ลักษณะใบจะแยกออกเป็นแฉกประมาณ 5-8 แฉก คล้ายใบมันสำปะหลัง ที่ขอบใบจะมีรอยหยัก ออกดอกเป็นช่อเล็ก ๆ ตามง่ามของกิ่ง และก้าน ตามง่ามของกิ่งและก้าน ส่วนที่นำมาเสพ ได้แก่ กิ่ง ก้าน ใบ และยอดช่อดอกกัญชา โดยนำมาตากหรืออบแห้ง แล้วบดหรือหั่นให้เป็นผงหยาบ ๆ มายัดใส่บุหรี่สูบ หรืออาจสูดดมด้วยกล้องหรือบ้องกัญชา บ้างก็ใช้เคี้ยวหรือผสมลงในอาหารรับประทาน

กัญชาออกฤทธิ์ทั้งกระตุ้นประสาท กดประสาทและหลอนประสาท สารออกฤทธิ์ที่อยู่ใน ใบกัญชามีหลายชนิด แต่สารที่สำคัญที่สุดที่มีฤทธิ์ต่อสมองและทำให้ร่างกาย อารมณ์และจิตใจเปลี่ยนแปลงไป คือ เตตราไฮโดรแคนนาบินอล (Tetrahydrocannabinol) sinv THC ที่มีอยู่มากในยอดช่อดอกกัญชา ซึ่งสาร THC นี้ในเบื้องต้นจะออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท ทำให้ผู้เสพตื่นเต้น ช่างพูด และหัวเราะตลอดเวลา ต่อมากดประสาททำให้ผู้เสพมีอาการคล้ายเมาเหล้าอย่างอ่อนๆ เชื่องซึมและง่วงนอน หากเสพเข้าไปในปริมาณมาก ๆ จะหลอนประสาททำให้เห็นภาพลวงตาหูแว่ว ความคิดสับสน ควบคุมตัวเองไม่ได้ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด, 2552 : 28)

3.4 มอร์ฟีน (Morphine) เป็นอัลคาลอยด์ (Alkaloid) ของฝิ่นที่สำคัญที่สุด ซึ่งเป็นตัวการที่ทำให้ฝิ่นมีฤทธิ์ทำให้มึนเมา ฝิ่นชั้นดีจะมีมอร์ฟีนประมาณ 10 - 16 เปอร์เซ็นต์ ฝิ่นหนัก 1 ปอนด์ นำมาสกัดจะได้มอร์ฟีนประมาณ 0.22 ออนซ์ หรือประมาณ 66 กรัม มอร์ฟีนมีลักษณะ 2 รูป คือ รูปอิสระ (Free) และรูปเกลือ (Salt) สำหรับที่มีลักษณะเป็นรูปของเกลือ ได้แก่ ซัลเฟต (Sulfate) ไฮโดรคลอไรด์ (Hydrochloride) อาซิเตท (Acetate) และทาร์เตรท (Tartrate) ในปัจจุบันมอร์ฟีนสามารถทำขึ้นได้โดยการสังเคราะห์ด้วยกรรมวิธีทางเคมีแล้วๆ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด, 2552 : 29)

3.5 เฮโรอีน (Heroin) เป็นยาเสพติดที่ได้จากการสังเคราะห์ทางเคมีระหว่าง มอร์ฟีนกับสารเคมีบางชนิด เช่น อาเซติกแอนไฮไดรด์ (Acetic anhydride) หรือ อาเซทิลคลอไรด์ (Acetyl chloride) หรือ เอทิลิดีนไดอะเซเตท (Ethylidene diacetate) และ นำมาใช้ทดแทนมอร์ฟีนอย่างแพร่หลายหลังจากที่มีการใช้ในวงการแพทย์มานานถึง 18 ปี จึงทราบถึงอันตรายและผลที่ทำให้เกิดการเสพติดให้โทษที่ร้ายแรง เฮโรอีนออกฤทธิ์แรงกว่ามอร์ฟีนประมาณ 4-8 เท่าและออกฤทธิ์แรงกว่าฝิ่นประมาณ 30 -90 เท่า โดยทั่วไปเฮโรอีนจะมีลักษณะเป็นผงสีขาว สีน้ำตาลหรือสีครีม มีรสขม ไม่มีกลิ่น ผลต่อร่างกายเมื่อเสพเข้าไปทำให้มีอาการปวดกล้ามเนื้อ ปวดกระดูก ปวดตามข้อ ปวดหลัง ปวดบั่นเอว มึนงง ปวดหัวอย่างรุนแรง หงุดหงิด ฟุ้งซ่าน นอนไม่หลับ กระสับกระส่าย หายใจไม่ออก จุกแน่นในอก คล้ายใจจะขาด อ่อนเพลียอย่างหนัก หมดเรี่ยวแรง มีอาการหนาวๆ ร้อนๆ อึดอัด

ทุรนทุราย ม่านตาหดเล็กลง บางรายมีอาการชักตาตั้ง น้ำลายฟูมปาก ประสาทเสื่อมความจำเสื่อม (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด, 2552 : 30-31)

3.6 สารระเหย มีลักษณะเป็นของเหลว ซึ่งระเหยได้ง่ายและรวดเร็วในอากาศ ส่วนมากจะใส ไม่มีสี ไม่มีตะกอน มีกลิ่นหอมหรือกลิ่นเฉพาะตัว ละลายได้ดีในไขมัน มีสารประกอบสำคัญ คือ โทลูอิน (Toluene) ซึ่งพบในกาว แล็กเกอร์ ทินเนอร์ น้ำมันเบนซิน ยาล้างเล็บ น้ำมันผสมสี น้ำมันก๊าด สีกระป๋องสำหรับพ่น เป็นต้น สารระเหยจะออกฤทธิ์กดระบบประสาท มีวิธีการเสพหลายวิธี เช่น ชุบสำลีหรือผ้าจุ่มจนจนสุดดม หรือใส่ถุงพลาสติกเพื่อสูดดมเอาไอระเหยในถุงเข้าปอด เมื่อสูดดมเข้าไปมากๆ จะทำให้มีอาการเคลิบเคลิ้ม ศีรษะเบาหัววูบ ตื่นเต้น ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ กล้ามเนื้อทำงานไม่ประสานกัน ระบบประสาทอัตโนมัติ (Automatic nervous system) ถูกกด สุขภาพทรุดโทรม ไม่มีแรง ทำลายสมอง ทำลายระบบทางเดินหายใจ ระบบโลหิต ระบบกล้ามเนื้อ และระบบสืบพันธุ์ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด, 2552: 32)

3.7 ยาบ้าเมทแอมเฟตามีน (Methamphetamine) ยาบ้าเมทแอมเฟตามีน มีลักษณะเป็นยาเม็ดกลมแบนขนาดเล็ก เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 6-8 มิลลิเมตร มีสีต่าง ๆ กัน คือ สีส้ม สีน้ำตาล สีม่วง สีชมพู สีเทา สีเหลือง และสีเขียว มักมีสัญลักษณ์ปรากฏอยู่เป็นเม็ดยา ได้แก่ M, TG, WY, R, 99 หรืออาจเป็นลักษณะของเส้นแบ่งครึ่งเม็ด เป็นต้น ซึ่งสัญลักษณ์เหล่านี้อาจปรากฏบนเม็ดยาด้านหนึ่งหรือทั้งสองด้านก็ได้ ในยาบ้า 1 เม็ด มักจะประกอบด้วย เมทแอมเฟตามีน ประมาณ 30 เเปอร์เซ็นต์ กาเฟอีน ประมาณ 60 เเปอร์เซ็นต์ แป้งและสารอื่น ๆ ประมาณ 10 เเปอร์เซ็นต์

เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายในระยะแรกจะออกฤทธิ์ทำให้ร่างกายตื่นตัว หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูง ใจสั่น ประสาทตึงเครียด แต่เอหมตฤทธิ์ยาจะรู้สึกอ่อนเพลียมากกว่าปกติ ประสาทล้า ทำให้การตัดสินใจช้าและผิดพลาดเป็นเหตุให้เกิดอุบัติเหตุร้ายแรงได้ ถ้าใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน จะทำให้สมองเสื่อม เกิดอาการประสาทหลอน เห็นภาพลวงตา หวาดระแวง คลุ้มคลั่ง เสียสติ เป็นบ้า อาจทำร้ายตนเองและผู้อื่นได้ ในกรณีที่ได้รับยาในปริมาณมาก (Overdose) จะไปกดประสาท และระบบหายใจทำให้หมดสติ และถึงแก่ความตายได้ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด, 2552 : 25-33)

3.8 ยาอี (Ecstasy) ยาอีมีชื่อสากลว่า (Ecstasy) มีลักษณะทั้งที่เป็นเม็ดและแคปซูล ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นเม็ดกลมแบน หนา 0.3-0.4 ซม. เส้นผ่าศูนย์กลาง 0.8-1.2 ซม. ผิวเรียบด้านหนึ่งหรืออาจจะมีขีดตรงกลางและอีกด้านหนึ่งจะมีพิมพ์เป็นรูปภาพต่าง ๆ เช่น ผีเสื้อ กระต่าย (Play Boy) หรือรูปที่เป็นโลโก้ของสินค้ายี่ห้อต่าง ๆ หรือพิมพ์เป็นอักษร เช่น CU, OK เสพโดยการกิน จะออกฤทธิ์ภายใน 45 นาที นานประมาณ 6-8 ชั่วโมง

ยาอีจะออกฤทธิ์ 2 ลักษณะ คือ กระตุ้นระบบประสาทระยะสั้นๆ หลังจากนั้นจะหลอนประสาทอย่างรุนแรง ฤทธิ์ของยาจะทำให้ผู้เสพยารู้สึกร้อน เหงื่อออกมาก หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูง การได้ยินและการมองเห็นแสงสีต่าง ๆ ผิดไปจากความเป็นจริง เคลิบเคลิ้ม ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ การเสพยาเพียง 1-2 ครั้ง ก็สามารถทำลายระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย ส่งผลให้ผู้เสพยามีโอกาสติดเชื้อโรคได้ง่าย และยังทำลายเซลล์สมองส่วนที่ทำหน้าที่สังสารซีโรโทนิน (Serotonin) ซึ่งเป็นสาระสำคัญในการควบคุมอารมณ์ให้มีความสุขซึ่งผลจากการทำลายดังกล่าวจะทำให้ผู้เสพยาเข้าสู่สภาวะของอารมณ์ที่เศร้าหมองหดหู่อย่างมาก และมีแนวโน้มการฆ่าตัวตายสูงกว่าคนปกติ การใช้อยู่มากเกินขนาดจะเป็นสาเหตุของความดันโลหิตสูง หัวใจเต้นเร็วอุณหภูมิในร่างกายสูงขึ้น บางรายถึงกับเสียชีวิตเนื่องจากร่างกายสูญเสียน้ำมาก

3.9 ยาเค หรือเคตามีน (Ketamine)

ยาเค หรือเคตามีน (Ketamine) หรือ เคตาวา (Ketava) หรือ เคตาลา (Ketalar) ถูกสังเคราะห์ขึ้นเพื่อใช้เป็นยาสลบในทางการแพทย์มีชื่อเรียกในวงการแพทย์ว่า “Ketamine HCl” มีลักษณะเป็นผงสีขาว และน้ำบรรจุอยู่ในขวดสีขาว การนำไปใช้นั้นปกติแพทย์จะฉีดเข้าเส้นเลือดในอัตรา 1 ถึง 2 มิลลิกรัมต่อน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม โดยยาจะออกฤทธิ์ทำให้หมดสติภายในเวลา 1 นาที หรืออาจใช้วิธีฉีดเข้ากล้ามเนื้อ แต่วิธีนี้จะใช้ปริมาณยามากกว่าการฉีดเข้าเส้นเลือดประมาณ 3 เท่า อาการหมดสติจากการใช้ยาเคจะเป็นอยู่นานประมาณ 10-15 นาทีเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ยาเคจึงถูกนำมาใช้ในกรณีของการผ่าตัดที่ใช้ระยะเวลาสั้นๆ หรือใช้ทำให้ผู้ป่วยสลบก่อนที่จะผ่านไปสู่ยาสลบชนิดอื่น นอกจากนี้ยาเคสามารถใช้สูดดมแทนโคเคน ส่วนยาเคชนิดน้ำสำหรับฉีด ได้ถูกนำมาแปรรูปเพื่อใช้ในการสูบหรือใช้ตี๋ม หรือการทำเป็นผงโดยการระเหยน้ำออกด้วยความร้อน จนเหลือเป็น ผงสีขาว หรือขาวคล้ำเมื่อนำมาบดหรือใช้พลาสติกแข็งชุบเป็นผงจะมีลักษณะคล้ายโคเคน เรียก Special K ซึ่งสามารถนำไปใส่เครื่องตี๋ม หรือสูด หรือฉีด รูปแบบที่เป็นผงใช้เสพยาโดยนัตถ์ยาที่บรรจุมาข้างละ 20 มิลลิกรัม เสพซ้ำ 3-4 ครั้ง โดยทิ้งช่วงเสพครั้งละ 5-10 นาที จนได้ฤทธิ์ของยาที่ต้องการ

ยาเคเป็นยาที่ออกฤทธิ์หลอนประสาทอย่างรุนแรงเมื่อเสพยาเข้าไปจะรู้สึกเคลิบเคลิ้ม รู้สึกว่าตนเองมีอำนาจพิเศษ มีอาการสูญเสียกระบวนการทางความคิด สับสน การรับรู้ และการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมทั้ง ภาพ แสง สี เสียง จะเปลี่ยนแปลงไป ตาลาย ร่างกายเคลื่อนไหวไม่สัมพันธ์กันหากใช้ปริมาณมากจะเกิดอาการหายใจติดขัด อาการที่ไม่พึงประสงค์เหล่านั้น จะปรากฏให้เห็นคล้ายกับอาการทางจิต ซึ่งหากใช้ติดต่อกันเป็นเวลานานจะปรากฏเช่นนี้บ่อย ๆ เรียกว่า แพลตแบล็ค (Flashbacks) ซึ่งทำยที่สุดแล้ว จะทำให้ผู้เสพยาประสบกับสภาวะโรคจิตและกลายเป็นคนวิกลจริตได้ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2552 : 35-36)

3.10 โคเคน (Cocaine)

โคเคน หรือโคคาอิน เป็นสารอัลคาลอยด์ที่สกัดได้จากใบของต้นโคคา ซึ่งเป็นต้นไม้ที่นิยมปลูกอบปลูกมากในประเทศแถบอเมริกาใต้ เช่น เปรู โบลิเวีย และโคลัมเบีย เป็นต้น ในใบโคคาจะมีโคเคนอยู่ประมาณ 2 % โคเคนที่พบในประเทศไทยจะมีอยู่ 2 ชนิด ได้แก่ โคเคนชนิดผงมีลักษณะเป็นผงละเอียดสีขาว รสขม ไม่มีกลิ่น และโคเคนชนิดที่เป็นก้อนผลึก โดยทั่วไปมีวิธีการนำโคเคนเข้าสู่ร่างกายได้ 4 ทาง ได้แก่ ทางปาก ทางโพรงจมูก ทางเส้นเลือด และทางระบบหายใจ ดังนั้นการเสพโคเคนจะมีการกระทำใน 4 ลักษณะ ได้แก่ การกิน การฉีด ซึ่งเป็นการเสพทางโพรงจมูก การฉีดเข้าเส้นเลือด การสูบบุหรี่ใช้โคเคนแห้งที่นำมาแปรสภาพเป็นไอหรือควัน ซึ่งจะทำให้ออกฤทธิ์ได้เร็วใกล้เคียงกับการฉีด โดยโคเคนจะออกฤทธิ์ได้เร็วหรือช้าเพียงใดขึ้นอยู่กับความเร็วของการดูดซึมเข้าสู่ร่างกาย โคเคนจะออกฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาท ทำให้ผู้เสพหัวใจเต้นแรง ความดันโลหิตสูง ภาวะวกระวาย ตัวร้อน มีไข้ นอนไม่หลับ มีอาการซึมเศร้า ประสาทหลอน การเสพโคเคนเป็นระยะเวลานานเป็น ผลให้ผนังจมูกขาดเลือด ทำให้เยื่อโพรงจมูกฝ่อ หรือขาดหรือทะลุ ระบบสมองถูกกระตุ้นอย่างรุนแรง ทำให้เกิดอาการชัก มีเลือดออกในสมอง ทำให้เนื้อสมองตายเป็นบางส่วน และหัวใจถูกกระตุ้นหนัก กล้ามเนื้อหัวใจเสื่อมทำให้หัวใจล้มเหลวได้ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด, 2552 : 36-37)

3.11 ไอซ์ (Ice)

ไอซ์ (Ice) หรือเมทแอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์ คือ เมทแอมเฟตามีนในรูปผลึกใส เหมือนน้ำแข็ง มีความบริสุทธิ์สูง ไม่มีกลิ่น สกัดได้จากสารอีเฟดรีน (Ephedrine) หรือซูโดอีเฟดรีน (Pseudoephedrine) ส่วนมากจะพบเป็นผลึกใส ไอซ์เป็นยาเสพติดที่เมื่อเผาไหม้แล้วจะไม่มีกลิ่น จึงทำให้เป็นที่นิยมของผู้เสพยาเสพติด เนื่องจากการเสพไอซ์ไม่มีกลิ่นผิดปกติเหมือนกัญชาอีกสาเหตุหนึ่งคือ ไอซ์มีราคาสูงกว่าโคเคนมากและให้ผลด้านการเปี่ยมสุขนานกว่า

ไอซ์ออกฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาท ทำให้ผู้เสพยาเสพติดรู้สึกเปี่ยมสุขทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรง ฤทธิ์ของยาจะคงอยู่ระหว่าง 4-14 ชั่วโมง ขึ้นอยู่กับวิธีการเสพและปริมาณที่เสพ หลังจากนั้น จะเกิดอาการตาแห้ง นอนไม่หลับ นอกจากนี้การเสพไอซ์ส่งผลให้ตาพร่ามัว ริมฝีปากแห้ง หัวใจเต้น ไม่สม่ำเสมอ ปวดและไตทำงานผิดปกติ น้ำหนักลดอย่างรวดเร็ว ปวดศีรษะรุนแรง เวียนศีรษะ หน้ามืด หงุดหงิด ภาวะวกระวาย อารมณ์รุนแรง ก้าวร้าว หุนหัน เหงื่อออกมาก อุณหภูมิของร่างกายสูงขึ้น ทำลายสมอง สมาธิสั้น จิตบกพร่อง หวาดระแวง เพ้อ คลั่ง กลัวคนทำร้าย เก็บตัว (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด, 2552: 38)

3.12 แอลเอสดี (LSD.) เป็นสารที่นำมาจากไลเซอร์จิก แอซิดและไดเอทิลลาไมด์ เรียกชื่อว่า ไลเซอร์จิก แอซิด ไดเอทิลลาไมด์ มีลักษณะเป็นผงสีขาวไม่มีรส ไม่มีกลิ่น อาการของผู้เสพจะมีอาการคันที่ฝ่ามือ ชา คลื่นไส้ อาเจียน เบื่ออาหาร หน้าแดง อุณหภูมิในร่างกายสูง ระดับน้ำตาล

ในเลือดสูง ผู้เสพจะมีความรู้สึกสองอย่างในขณะเดียวกัน ดีใจกับเสียใจ สุขกับทุกข์ ไม่สามารถควบคุมสมาธิได้ เมื่อเสพยาไปแล้ว จะมีสภาพจิตใจสับสนวุ่นวาย ผู้ติดยาอาจเป็นโรคจิตทรมาน อาจฆ่าตัวตายได้ (สุทธิพันธ์ ธรรมไพจิตร, 2544 : 75)

4. โทษและวิธีป้องกันยาเสพติด

ยาเสพติดทุกประเภทนอกจากจะเป็นอันตรายต่อร่างกายและสมองแล้วยังก่อให้เกิดอันตรายต่อตัวผู้เสพแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ ดังนี้

4.1 โทษของยาเสพติด

คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา กรมสามัญศึกษา (2540 : 16) กล่าวถึงโทษพิษภัยอันเกิดจากการใช้ยาเสพติด นอกจากจะมีผลกระทบโดยตรงก่อให้เกิดโทษต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพเองแล้ว ยังก่อให้เกิดผลกระทบทางอ้อมต่อระบบครอบครัวระบบสังคมและประเทศชาติได้ ดังนี้

4.1.1 โทษต่อผู้เสพ

ฤทธิ์ของยาเสพติดจะมีผลต่อระบบประสาทและอวัยวะต่างๆ ของผู้ที่เสพ ทำให้สุขภาพร่างกายทรุดโทรม เช่น มีรูปร่างผอม ซุปซิด ผิวดำคล้ำ ไม่มีแรง อ่อนเพลียง่าย สมองเสื่อม ความคิดความจำสับสน และเป็นโรคติดเชื้ออื่นๆ ได้ง่าย เช่น โรคตับอักเสบบ ไตอักเสบบ โรคระบบทางเดินหายใจ โรคหัวใจ โรคมะเร็งปอด ภูมิต้านทานในร่างกายจะลดลงมีสภาวะทางจิตไม่ปกติ สมรรถภาพทางจิตใจเสื่อม อารมณ์แปรปรวนง่าย ซึมเศร้า วิตกกังวล ความรู้สึกฟุ้งซ่าน ซึ่งผลร้ายที่เกิดขึ้นดังกล่าวจะผลักดันให้ผู้เสพยาเสพติดกลายเป็นบุคคลที่ไร้สมรรถภาพทั้งร่างกายและจิตใจในการดำเนินชีวิตในสังคม ขาดความเชื่อมั่นไม่สนใจตนเอง ไม่สนใจการเรียน การทำงาน และอาจประสบอุบัติเหตุได้ อันเนื่องมาจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่มีผลต่อระบบประสาทและสมอง

4.1.2 โทษต่อครอบครัว

การติดยาเสพติด นอกจากจะทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของตนเองและครอบครัวแล้วยังทำให้ผู้เสพกลายเป็นบุคคลที่ขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว ไม่ห่วงใย ดูแลครอบครัวอย่างที่เคยปฏิบัติ ทำให้สภาพครอบครัวขาดความอบอุ่น ผู้เสพต้องนำเงินมาซื้อยาเสพติด บางรายอาจต้องนำเงินไปรักษาตนเองจากโรคร้ายแรงต่างๆ อันเกิดจากการใช้ยาหรือสารเสพติด ทำให้รายจ่ายของครอบครัวเพิ่มขึ้น กลายเป็นภาระของครอบครัวในที่สุด อีกทั้งนำไปสู่ปัญหาการทะเลาะวิวาทและความแตกแยกภายในครอบครัว

4.1.3 โทษต่อสังคมและเศรษฐกิจ

ผู้ที่เสพยาเสพติดจะมีพฤติกรรมที่นำไปสู่ปัญหาสังคมส่วนรวมได้ เช่น ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ปัญหาอุบัติเหตุ และปัญหาโรคเอดส์ เป็นต้น เป็นการสูญเสียทรัพยากร

บุคคลอันมีค่า และเสียงบประมาณของประเทศส่วนรวมอย่างไรประโยชน์ที่จะต้องจัดสรรค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุคลากร เจ้าหน้าที่ในการป้องกัน ปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดสารเสพติด

4.1.4 โทษต่อประเทศชาติ

ผู้ติดยาเสพติดและตกเป็นทาสของยาเสพติด เป็นผู้ที่บ่อนทำลายเศรษฐกิจ ความมั่นคงความสงบสุขของประเทศชาติ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ทำให้รัฐบาลต้องสูญเสียกำลังคนและงบประมาณแผ่นดินเป็นจำนวนมาก เพื่อใช้จ่ายในการป้องกัน ปราบปรามและบำบัดผู้ติดยาเสพติด

4.2 วิธีป้องกันยาเสพติด

การป้องกันยาเสพติด หมายถึง กระบวนการที่ดำเนินการล่วงหน้า โดยการอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษา ข้อมูลข่าวสารและความรู้ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กันในเรื่อง คุณภาพชีวิต ยาและยาเสพติด การป้องกันตนเอง ครอบครัวและชุมชนให้รอดพ้นจากยาเสพติดด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันแก่บุคคลให้มีความสามารถที่จะเผชิญหน้ากับปัญหาและอุปสรรค และเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผ่านเข้ามา ในช่วงชีวิต รวมทั้งการปรับปรุงสภาพแวดล้อม ใกล้ตัวที่มีส่วนผลักดันให้กลุ่มเป้าหมายไปใช้ยาเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2552 : 57)

4.2.1 ระดับของการป้องกันยาเสพติด

4.2.1.1 การป้องกันขั้นต้น (Primary prevention) อันนำไปสู่การเริ่มทดลองใช้ยาเสพติดด้วยการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด และผลกระทบของยาเสพติดที่มีต่อพฤติกรรมของคน ตลอดจนมุ่งเสริมสร้างกิจกรรมทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อเบี่ยงเบนบุคคลออกจากการใช้ยาเสพติด

4.2.1.2 การป้องกันระดับที่ 2 (Secondary prevention) การทำกิจกรรมใด ๆ ที่จะแทรกเข้ามาในช่วงเวลาที่คนได้ทดลองใช้ยาแล้วและกำลังติดยา จึงเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงในการติดยาสูง การจัดกิจกรรมระดับนี้เป็นการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ยา การให้คำปรึกษา ตลอดจนการเฝ้าระวังรักษาอาการที่ป่วยไข้ที่เป็นผลจากการใช้ยาเสพติด

4.2.1.3 การป้องกันระดับที่ 3 (Tertiary prevention) การหยุดพฤติกรรมและผลร้ายจากการติดยาเสพติด โดยกระบวนการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติด หมายรวมถึงการป้องกันการติดยาเสพติดซ้ำด้วย

การป้องกันยาเสพติด หมายถึง การให้การศึกษา ข่าสารความรู้ และข้อมูลยาเสพติดอย่างถูกต้องด้วยวิธีการต่างๆ ไปสู่ประชาชนให้มีภูมิคุ้มกัน มิให้ประชาชนหันไปใช้ยาเสพติดเป็นทางออกเมื่อตนเองหรือครอบครัวประสบปัญหา และในขณะเดียวกันก็ดำเนินการป้องกันการแพร่

ระบอบของตัวยา รวมทั้งการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีส่วนผลักดันให้คนไปใช้ยาเสพติดควบคู่กันไปด้วย (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2538)

ด้วยเหตุที่ยาเสพติดทั้งหลายก่อให้เกิดโทษต่อร่างกายและต่อจิตใจของผู้เสพ บางชนิดอาจก่อให้เกิดอันตรายถึงชีวิตหากเสพไม่ถูกวิธี เช่น เสพยาเกินขนาด ฉีดสารละลายที่มีฟองอากาศเข้าเส้น ฯลฯ อีกทั้งผู้เสพติอาจนำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ดังนั้นเราทุกคนจึงควรห่างไกลยาเสพติด ในการนี้มีวิธีพึงปฏิบัติเพื่อป้องกันตนเองและผู้อื่นไม่ให้ตกเป็นทาสของยาเสพติดต่าง ๆ ดังนี้

1. ไม่ใช้ยารักษาตนเองอย่างพร่ำเพรื่อ รวมทั้งการใช้ยาชนิดใดชนิดหนึ่งติดต่อกันเป็นเวลานาน ๆ โดยไม่ได้รับคำแนะนำจากแพทย์และเภสัชกร ทั้งนี้เพราะยาบางชนิดเสพติดได้หากใช้ผิดหลักทางการแพทย์ เช่น ยาแก้ปวด ยาแก้ไอ ฯลฯ
2. ไม่ทดลองชิมหรือเสพเพราะยาเสพติดบางชนิด เช่น เฮโรอีน แม้มลองเสพไม่กี่ครั้งก็อาจทำให้ติดได้
3. ไม่เชื่อคำยั่วยว ที่ว่ายาเสพติดทำให้คลายทุกข์หรือก่อให้เกิดความสนุกแบบต่าง ๆ ซึ่งผลดังกล่าวอาจเกิดขึ้นชั่วขณะที่ยาออกฤทธิ์ หรือขณะลองเสพใหม่ ๆ แต่ภายหลังการเสพติยาแล้วจะเพิ่มความทุกข์ทรมานมากขึ้น โดยเฉพาะเวลาเกิดอาการขาดยา
4. ศึกษาให้เข้าใจและพร้อมทั้งชี้แจงให้ผู้อื่นเข้าใจ และมีความรู้เรื่องยาเสพติดในแง่มุมต่างๆ ทั้งนี้เพราะเคยปรากฏว่า ผู้เสพติหลายรายไม่มีความรู้ด้านนี้มาก่อน หรือมีความรู้เกี่ยวกับโทษอันตราย แต่ไม่รู้ว่ายาเสพติดต่าง ๆ จะแฝงมาในรูปแบบใด มีวิธีสังเกตอย่างไรหรือชื่ออื่นที่เรียกกันอย่างจริงจังได้ใช้หรือถูกหลอกให้ได้ใช้หรือถูกหลอกให้ใช้ยาเสพติด โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น ไม่รู้ว่าเฮโรอีนที่อัดใส่บุหรี่เมื่อจุดสูบแล้วจะทำให้ขี้เถ้าสีดำ ไม่รู้ว่าผงขาวหรือไอระเหยเป็นชื่อของเฮโรอีนด้วย
5. ทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยเฉพาะผู้ที่มีเยาวชนอยู่ในความปกครอง ทั้งนี้เพราะเยาวชน ที่ติดยาไม่น้อยมีสาเหตุจากการกระทำของผู้ปกครองเช่นพ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูก เพื่อให้คำปรึกษาผู้ใหญ่ที่บ้านติดสิ่งเสพติดด้วย
6. ทำงาน เล่นกีฬา หรือกิจกรรมนันทนาการต่างๆ ที่น่าสนใจทั้งช่วยสอดส่องดูแลคนในบ้านในปกครองโดยเฉพาะเด็ก ให้ทำสิ่งดังกล่าวเพื่อจะให้เพลิดเพลินหรือสนุกสนานในเรื่องต่างๆ ที่ทำแทนหันไปสนใจยาเสพติด
7. ปัญหาใด ๆ ถ้าคิดว่าไม่สามารถแก้ไขเองได้ควรปรึกษาผู้ใกล้ชิดที่เป็นดีหรือพึ่งบริการของสังคมสงเคราะห์ เช่น หน่วยสังคมสงเคราะห์ที่อยู่ตามโรงพยาบาลต่างๆ สภาสังคมสงเคราะห์ หรือใช้ศาสนาเป็นที่พึ่งทางใจ เพื่อช่วยแก้ปัญหาแทนที่จะพึ่งยาเสพติด

8. ไม่รับของคนแปลกหน้าที่หิวยื่นให้ เพราะในนั้นอาจมียาเสพติดชนิดร้ายแรงปนมา นอกจากนี้ยังช่วยป้องกันการปฏิบัติการจากคนแปลกหน้าซึ่งหลอกให้กินหรือสูบของที่มีพิษอันตรายต่าง ๆ เช่น ยานอนหลับ สารพิษ

9. ถ้ารู้ว่าใครผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายยาเสพติดควรแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทางการที่มีหน้าที่ปราบปรามยาเสพติด เช่น ตำรวจ เจ้าหน้าที่ศุลกากร เจ้าหน้าที่ปราบปรามของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือแม้กระทั่งแจ้งต่อนายอำเภอผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ เพื่อดำเนินการกวาดล้างหรือปราบปราม ไม่ให้สิ่งเหล่านี้กระจายสู่ชุมชน เพราะต้องถือว่าเรื่องนี้ที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันในการกำจัดบุคคลที่ทำผิดกฎหมายให้หมดไป มาตรการที่สำคัญที่ช่วยในการป้องกันและควบคุมสิ่งเสพติด ได้แก่

9.1 มาตรการทางสังคม ได้แก่

9.1.1 สร้างความอบอุ่นในครอบครัว

9.1.2 สังคมไม่ยอมรับและรังเกียจผู้ติดยาเสพติด

9.1.3 สร้างความศรัทธาและยึดมั่นทางศาสนา

9.2 มาตรการทางการศึกษา

9.2.1 ให้การศึกษาแก่นักเรียนและประชาชนให้ทราบถึงอันตรายของสิ่งเสพติด

9.2.2 ครู/อาจารย์ช่วยกันสอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักเรียนและเป็นที่ปรึกษาของนักเรียน

9.2.3 นักเรียนช่วยดูแลกันเอง

9.2.4 ส่งเสริมให้นักเรียนมีกิจกรรมนอกหลักสูตรและงานอดิเรก

9.3 มาตรการทางการแพทย์ ได้แก่ การหาวิธีการรักษาผู้ติดยาเสพติดให้หายโดยเร็วและโดยเด็ดขาด

9.4 มาตรการทางกฎหมาย ได้แก่ การปราบปรามแหล่งผลิต แหล่งค้าขายไม่ให้มีสิ่งเสพติดถึงมือประชาชน

นอกจากจากนี้ นักเรียนยังสามารถช่วยเหลือและป้องกันตนเอง ตลอดจนเพื่อนร่วมโรงเรียนมิให้ตกเป็นทาสของสิ่งเสพติดได้ด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

1. ประพฤติตนเป็นนักเรียนที่ดี อยู่ในระเบียบวินัย เชื่อฟังคำสั่งสอนของครูและผู้ปกครอง

2. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสิ่งเสพติด เพื่อจะได้รู้ถึงอันตรายและไม่ถูกหลอกให้เสพแล้วยังมีประโยชน์ช่วยในการสอดส่องดูแลเพื่อนร่วมโรงเรียนด้วย

3. ไม่ทดลองหรือชวนเพื่อนทดลองสิ่งเสพติด เพราะติดง่ายและรักษา

หายยาก

4. ช่วยสอดส่องดูแลบุคคลที่มีพฤติกรรมแปลก ๆ เมื่อสงสัยว่าจะมีการเสพหรือการนำสิ่งเสพติดมาขาย

5. ไม่คบค้าสมาคมหรือมีว่สมกับเด็กหรือบุคคลที่ติดสิ่งเสพติดและไม่ร่วมมือกับขบวนการค้าสิ่งเสพติด

6. ควรมีกิจกรรมหรืองานอดิเรกทำอยู่เสมอ อย่าปล่อยให้ว่างเพื่อให้มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ

7. ถ้าพลาดพลั้งติดสิ่งเสพติดไปแล้ว อย่าปิดบังหรืออาย ให้รีบปรึกษาครู อาจารย์และผู้ปกครอง เพื่อนำเข้ารับการรักษาดังแต่ต้นจะได้รับการรักษาหายขาดได้ง่าย การเข้ารับการรักษาของผู้ติดสิ่งเสพติดโดย สมัยครั้นนั้นไม่มีโทษทางกฎหมายใดๆ ทั้งสิ้น

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2534) ได้เสนอแนวทางการดำเนินงานเพื่อการป้องกันปัญหาเสพติดซึ่งเสนอแนะกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสร้างความตระหนักในภัยของสารเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ สำหรับนักเรียนในกลุ่มเสี่ยง ดังนี้

1. ประสานความรับผิดชอบ ร่วมกันระหว่างโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง นักเรียนทุกฝ่าย ต้องให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน

2. วิธีการสอนของครู ต้องปรับหลักสูตร เนื้อหา วิธีสอน ให้มีความหมายนำไปใช้ในชีวิตรจริง เน้นกิจกรรมฝึก ลงมือปฏิบัติและเป็นกิจกรรมที่มีความหมาย

3. พัฒนาทักษะชีวิต โดยการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนปลอดสิ่งเสพติด

4. ครูผู้สอนต้องไม่เน้นวิชาการอย่างเดียว ควรให้คำปรึกษาด้านอื่นๆ ด้วย เช่น ด้านชีวิต จริยธรรม วินัยและบุคลิกภาพ

5. จัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนให้ปลอดสิ่งเสพติด

6. จัดกิจกรรมเลือกในเชิงสร้างสรรค์ เช่น ดนตรี กีฬา และอื่นๆ เพื่อเป็นทางเลือกของนักเรียน

5. ทฤษฎีการป้องกันสารเสพติด

5.1 ทฤษฎีที่เน้นการลดความต้องการในการใช้สารเสพติด ซึ่งแนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ การเปลี่ยนแปลงให้มีความสำคัญกับตัวบุคคล และการเปลี่ยนแปลงที่ให้ความสำคัญกับระบบสภาวะแวดล้อม ดังนี้

5.1.1 การเปลี่ยนแปลงตัวบุคคล หลักการของแนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันมาจากทฤษฎี

5.1.1.1 Socratic–Rational Model ทฤษฎีนี้เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีเหตุผลพร้อม จะตอบสนองข่าวสารใหม่ๆ ทำให้บุคคลสามารถสร้างหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติ อันเป็นผลต่อการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันตามทฤษฎีนี้ได้แก่ การจัดทำข่าวสารแจ้งให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองได้เข้าใจปัญหา อันเนื่องมาจากการใช้ยาในทางที่ผิดและการพึ่งสารเสพติด การหาวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพต่างๆกับนักเรียน

5.1.1.2 Socratic–Psychological Model ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากอิทธิพลของบรรทัดฐานจากกลุ่มที่ตนผูกพันอยู่ แนวทางการสร้าง ภูมิคุ้มกันตามทฤษฎีนี้พิจารณาได้จากการที่โรงเรียนได้จัดกิจกรรม โครงการที่สอดคล้องกับทฤษฎี โดยการสร้างเสริมให้นักเรียนเกิดความผูกพันทางอารมณ์กับกลุ่มเพื่อน ครู และโรงเรียน เช่น จัดค่ายพัก แรม โรงเรียนริเริ่มการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูเพื่อร่วมพัฒนาเยาวชน

5.1.2 การเปลี่ยนแปลงระบบสภาวะแวดล้อม

ทฤษฎีนี้เชื่อว่าในสังคมที่ซับซ้อน ศีลธรรมเสื่อม การสร้างความเปลี่ยนแปลงใน สภาวะแวดล้อมจำเป็นต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคล และดำเนินไปพร้อมๆ กัน รูปแบบที่ การสร้างภูมิคุ้มกันการพึ่งสารเสพติดนำมาใช้เพื่อการเปลี่ยนแปลงระบบสภาวะแวดล้อมเป็นรูปแบบที่ เรียกว่า Liberal Model โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป สำหรับ การสร้างภูมิคุ้มกันนี้โรงเรียนได้ดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมในการดำเนินงานด้วย ทั้งทางตรง และทางอ้อม เช่น โรงเรียนได้นำความรู้และวิชาการใหม่ๆ ที่โรงเรียนประสบความสำเร็จออกเผยแพร่ สู่ชุมชน หรือการเชิญผู้แทนจากหน่วยงานในชุมชนเป็นคณะกรรมการร่วมกับโรงเรียน เพื่อหาแนวทาง ร่วมกันป้องกันและแก้ไขเด็กและเยาวชนที่ใช้สารยาเสพติดในทางที่ผิดหรือพึ่งสารเสพติด

5.2 ทฤษฎีการป้องกันสารเสพติดของ ดร.แลงเกอร์ (Langer, I.H.) หัวหน้าฝ่ายโครงการ ป้องกันของหน่วยปราบปรามยาเสพติดของสหรัฐ (U.S.DEA) ได้ชี้ให้เห็นบทบาทความสำคัญของ สถานศึกษาในการแก้ไขปัญหาเสพติดได้ชัดเจนขึ้น โดยสรุปว่า กุญแจสำคัญที่จะช่วยลดการใช้ยา เสพติดมีอยู่ 2 มาตรการด้วยกัน คือ

5.2.1 มาตรการระยะสั้น คือ ลดปริมาณยา (Supply reduction) เพื่อจำกัดปริมาณ ยาเสพติดที่ผู้ติดยาต้องการใช้ให้น้อยลง

5.2.2 มาตรการระยะยาว คือ การให้คำปรึกษาแก่ประชาชนกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ยา เพื่อไม่ให้ใช้ยานอกวัตถุประสงค์ทางการแพทย์ เพื่อลดความต้องการใช้ยาในสังคม

ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

จากผลการสำรวจของสถาบันรามจิตติในปี พ.ศ. 2547-2548 ซึ่งสำรวจเกี่ยวกับพฤติกรรมเด็กและเยาวชน เพื่อติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัดทั่วประเทศ พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ที่อยู่ในช่วงอายุ 13-18 ปี มีพฤติกรรมเสี่ยงมากที่สุด ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้ปัญหาเสพติดในสถานศึกษาแพร่ระบาดรุนแรงยิ่งขึ้น น่าจะมีสาเหตุปัจจัยสำคัญ 2 ประการ ดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน

ปัจจัยทางด้านที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน ประกอบไปด้วย

1.1 กลุ่มนักเรียนที่เข้าบ้านเป็นกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งมีความเจริญเติบโตทางร่างกาย แต่จิตใจอ่อนไหว ขาดประสบการณ์ อยากรู้อยากลอง ชอบลองของแปลกใหม่ในชีวิต ชอบเสี่ยงภัยแสวงหาความสนุกสนานโดยขาดความรับผิดชอบ วัยรุ่น จึงเป็นวัยที่เข้าเสพติดสูงเมื่อเปรียบเทียบกับวัยอื่น ๆ

1.2 การเปลี่ยนแปลงวิธีการเสพยาบ้าจากการกินไปสู่การเสพ โดยวิธีสูบหรือเผาแล้วสูดควันผ่านปอด ทำให้ยาบ้าออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทเร็วขึ้น

1.3 ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการเข้าเสพติดของนักเรียน เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ

1.4 อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในโรงเรียน นักเรียนเกือบทุกคนที่เสพยาเสพติดครั้งแรกในโรงเรียน เพื่อนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจ

2. ปัจจัยด้านที่เกี่ยวกับยาเสพติด

ปัจจัยที่เกี่ยวกับยาเสพติด เช่น มีแหล่งจำหน่ายยาเสพติด ที่สามารถสนองความต้องการของนักเรียนทั้งในและนอกสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2552: 60)

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา เกิดประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล สถานศึกษาจำเป็นต้องจัดระบบงานด้านการป้องกันยาเสพติด และบูรณาการการทำงานทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกขึ้น

การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

1. นโยบายและการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำคำสั่งศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ ที่ สป 8/2557 ลงวันที่ 30 เมษายน 2557 เรื่อง แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2557 กำหนดให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติ โดยยึดหลักนิติธรรมในการปราบปรามลงโทษผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้มีอิทธิพล และผู้ประพฤตินิยมชอบ โดยบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ยึดหลักผู้เสพคือผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบำบัดรักษาให้กลับมาเป็นคนดีของสังคม พร้อมทั้งมีกลไกติดตามช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ ดำเนินการอย่างจริงจังในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้วยการแสวงหาความร่วมมือเชิงรุกกับต่างประเทศในการควบคุมและสกัดกั้นยาเสพติด สารเคมี และสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติดที่ลักลอบเข้าสู่ประเทศภายใต้การบริหารจัดการอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งดำเนินการป้องกันกลุ่มเสี่ยงและประชาชนทั่วไปไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ด้วยการรวมพลังทุกภาคส่วนเป็นพลังแผ่นดินในการต่อสู้กับยาเสพติด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557) โดยมีรายละเอียดให้สถานศึกษาดำเนินการ ดังนี้

1. เป้าหมายของแผนปฏิบัติการ

1.1 สถานศึกษาดำเนินการตามโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข

1.2 สถานศึกษาสร้างนักเรียนแกนนำห้องเรียนสีขาว ตามสัดส่วน จำนวน 1 : 5 และครูแกนนำ สัดส่วน 1 : 20

1.3 สถานศึกษาจัดตั้งศูนย์เสมอฟ้าใส เพื่อให้คำปรึกษา ดูแลช่วยเหลือ บำบัดรักษากลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ กลุ่มติด กลุ่มค้า และพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เช่น การตั้งครรภ์ไม่พร้อม หนีเรียน ติดเกมส์ การพนัน การทะเลาะวิวาท เป็นต้น

1.4 สถานศึกษาจัดตั้งลูกเสือ ปปส./สารวัตรนักเรียน ปปส./นักศึกษาวิชาทหาร ปปส./กลุ่มแกนนำสภานักเรียน เพื่อเฝ้าระวังปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด

1.5 สถานศึกษาดำเนินงานโครงการสถานศึกษาปลอดบุหรี่และแอลกอฮอล์ อันเป็นสาเหตุที่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีการมีส่วนร่วมไปสู่ปัญหาและก่ออาชญากรรม

2. มาตรการและแนวทางดำเนินงาน (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2558 : 10) ดังนี้ คือ

2.1 สร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด ด้วยกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับช่วงวัยและสร้างกลไกสนับสนุนในการสร้างภูมิคุ้มกันในระดับบุคคลและในชุมชนเพื่อสนับสนุนทุกช่วงวัย โดยมีโครงการกระตุ้น ธรรมรงค์ ในแต่ละระดับกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

2.1.1 กลุ่มปฐมวัย (อายุ 2 - 6 ปี)

สร้างภูมิคุ้มกันป้องกันยาเสพติดในกลุ่มปฐมวัย ด้วยกระบวนการกลุ่ม กล่อมเกลாதาสังคม (Socialization) และการสร้างความภาคภูมิใจ (Self Esteem) สติปัญญา (Intelligence) และความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1.1.1 กลุ่มเด็กในโรงเรียนอนุบาล

จัดทำสื่อในรูปแบบนิทานสำหรับสร้างภูมิคุ้มกัน ให้ครูผู้สอนนำไปใช้สอนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กในโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนชั้นอนุบาล

2.1.1.2 กลุ่มเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1) พัฒนาศักยภาพครูพี่เลี้ยงของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความรู้ความเข้าใจในการดูแล ปลูกฝังการสร้างภูมิคุ้มกันในเด็กปฐมวัย

2) สร้างเครือข่ายครอบครัว ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนช่วยหาคำแนะนำช่วยเหลือในการอบรมเลี้ยงดูลูกปฐมวัย

3) จัดทำสื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ในรูปแบบของหนังสือนิทานภูมิคุ้มกันในเด็กปฐมวัย โดยเผยแพร่ผ่านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและโรงเรียนอนุบาลได้สังกัดของกระทรวงศึกษาธิการ พร้อมทั้งอบรมและชี้แจงแนวทางการใช้สื่อหนังสือนิทานเพื่อป้องกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัยให้แก่ครูพี่เลี้ยง และครูผู้สอนอย่างครอบคลุม

4) สร้างระบบป้องกันช่วยเหลือครอบครัว โดยจัดกิจกรรมเพื่อประคับประคองดูแลช่วยเหลือครอบครัวที่มีปัญหาให้ครอบคลุมถึงระดับหมู่บ้าน/ชุมชน โดยศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน และบ้านพักเด็กและครอบครัวเพื่อให้ครอบครัวแล้วเด็กสามารถผ่านภาวะเสี่ยงต่อปัญหาเสพติดได้

2.1.2 กลุ่มเด็ก (อายุ 7 - 12 ปี)

สร้างภูมิคุ้มกันป้องกันยาเสพติดในวัยเด็กด้วยกระบวนการกล่อมเกลาทาสังคม (Socialization) และการสร้างความภาคภูมิใจ (Self Esteem) สติปัญญา (Intelligence) และความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) โดยให้กระทรวงศึกษาธิการ จัดกิจกรรมผ่านชั้นเรียน ดังนี้

2.1.2.1 ปลูกฝังความคิดโทษและพิษภัยของยาเสพติด ทักษะคิดต่อ ยาเสพติดและให้ความรู้ในการป้องกันยาเสพติดผ่านกระบวนการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษา พลศึกษา กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด กิจกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ เป็นต้น

2.1.2.2 เสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ผ่านกระบวนการเรียนรู้กิจกรรม เช่น ทักษะการปฏิเสธ ทักษะการตัดสินใจแก้ปัญหา ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด

2.1.2.3 ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม จัดค่ายศาสนธรรมสร้างภูมิคุ้มกันพร้อมสอดแทรกเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อสอนให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษา

2.1.2.4 เพิ่มศักยภาพระบบดูแลป้องกันเด็กและเยาวชน โดยเน้นการดูแลช่วยเหลือต่อเรื่องที่เชื่อมโยงครอบครัวและชุมชน ด้วยการบูรณาการมีส่วนร่วมตั้งแต่วัยครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น และโรงเรียน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและลดปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อเด็ก

2.1.2.5 พัฒนาศักยภาพครูผู้สอนและวิทยากรป้องกันยาเสพติดเข้าไปสอนทักษะชีวิตเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดและผลิตคู่มือสนับสนุนการสอน

2.1.3 กลุ่มวัยรุ่น (อายุ 13 – 19 ปี)

สร้างภูมิคุ้มกันละป้องกันยาเสพติดในวัยรุ่นด้วยกระบวนการพัฒนาสติปัญญา (Intelligence) อัตลักษณ์ (Identity) การสร้างจริยธรรม (Moral Development) และการสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ (Resilience) โดยจำแนกเป็นเยาวชนในสถานศึกษา มุ่งรักษาคุณภาพระบบการป้องกัน เฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง

2.1.3.1 กลุ่มวัยรุ่นในสถานศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการป้องกันยาเสพติดและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่นในสถานศึกษา ดังนี้

1) รักษาคุณภาพระบบการป้องกัน เฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็งในสถานศึกษาระดับขยายโอกาส มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาทั้งสังกัดภาครัฐและภาคเอกชนทุกแห่ง อาทิ

1.1) ค้นหา คัดกรองนักเรียน/นักศึกษาในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มเสพ (Re X – ray) แล้วนำเข้าสู่กระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในรูปแบบที่เหมาะสม (ค่าย/จิตสังคัม บำบัดในโรงเรียน ฯลฯ) ทั้งนี้ โดยเน้นการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แนะนำ

1.2) ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมป้องกัน เฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหาเสพติดที่มีคุณภาพ เช่น กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมหลังเลิกเรียน กิจกรรมศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดด้านยาเสพติด

1.3) สถานศึกษาเร่งสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้และต่อต้านยาเสพติด เช่น ขจัดมุมอับ/พื้นที่เสี่ยงในโรงเรียน กิจกรรม HOME ROOM กิจกรรมหน้าเสาธง เป็นต้น

1.4) ส่งเสริมการใช้เกณฑ์มาตรฐานกลางเพื่อรองรับคุณภาพการจัดกิจกรรมป้องกัน เฝ้าระวัง แก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

2) ดำเนินโครงการลูกเสือต้านยาเสพติด เพื่อปฏิบัติหน้าที่เฝ้าระวังปัญหาเสพติดในสถานศึกษาระดับขยายโอกาสและมัธยมศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศ

3) ส่งเสริมทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันยาเสพติด โดยจัดทำ

แนวทางการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันยาเสพติด และบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน ปกติในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3) โดยให้มีครูผู้สอนทักษะชีวิต เพื่อการป้องกันยาเสพติด อย่างน้อยโรงเรียนละ 1 คน

4) ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โดยการใช้ผู้นำ/หลักธรรมทาง ศาสนา ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เช่น จัดค่ายศาสนธรรมพร้อมสอดแทรกเนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดการป้องกันยาเสพติดให้กับนักเรียนระดับชั้นขยายโอกาส มัธยมศึกษา และ อาชีวศึกษาทั่วประเทศ จัดทำสื่อประกอบการสอนให้ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนและครูพระสอน พระปริยัติธรรมเพื่อสอนสอดแทรกเนื้อหาการป้องกันยาเสพติดในการเรียนการสอน

5) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาทุกแห่งขับเคลื่อนการดำเนิน โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด TO BE NUMBER ONE

6) ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการ สอดส่องเฝ้าระวังไม่ให้ยาเสพติดแพร่ระบาดเข้าถึงเด็กและเยาวชนทั้งในสถานศึกษาและนอก สถานศึกษา โดยผ่านกลุ่ม/ชมรม/องค์กรเยาวชน/เครือข่ายเยาวชน

7) ส่งเสริมให้เยาวชนมีเป้าหมายชีวิต เห็นคุณค่าของตนเอง ครอบครั้ว และมีจิตอาสา/จิตสาธารณะ เห็นแก่ส่วนรวม โดยจัดกิจกรรมทางเลือก กิจกรรมพัฒนา ทักษะอาชีพ กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ

8) ส่งเสริมกิจกรรมที่สามารถปรับเปลี่ยนเด็กและเยาวชนที่มี พฤติกรรมเสี่ยง รวมทั้งจัดพื้นที่สร้างสรรค์เชิงบวกสำหรับเด็กและเยาวชน

2.1.3.2 กลุ่มวัยรุ่นนอกสถานศึกษา โดยมุ่งสร้างภูมิคุ้มกันเ็นเยาวชน ผ่านกิจกรรมอาสา และสร้างการเรียนรู้เชิงป้องกันให้กับครอบครัวกลุ่มเสี่ยง สร้างแรงจูงใจในชีวิต โดยมอบให้กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2558: 14) ดำเนินการ ดังนี้

1) สสำรวจและค้นหาเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา และชักจูง ทำความเข้าใจกับผู้ปกครองและนะเยาวชนเข้ารับการอบรม

2) ป้องกันยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา ด้วยแนวคิดเปลี่ยนกลุ่มเสี่ยงให้เป็นพลัง โดยจัดอบรมหลักสูตรเยาวชนอาสารักษาดินแดนต้าน ยาเสพติด (ยอส.) เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดและพัฒนาทักษะการเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือ เจ้าหน้าที่ในการบริการสังคมและชุมชน

3) นำเยาวชนอาสารักษาดินแดนด้านยาเสพติด (ยอส.) ที่ผ่านการอบรมปฏิบัติการกิจช่วยเหลือเจ้าหน้าที่/อาสารักษาดินแดน (อส.) ในกาปฏิบัติงานในการบริการสังคมและชุมชน

4) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษาที่มีพฤติกรรมเสี่ยงให้เป็นผู้มีเป้าหมายในชีวิต และหันมาเป็นเยาวชนอาสาเพื่อเป็นพลังในการพัฒนาสร้างสรรค์ชุมชน และท้องถิ่นของตน

5) สร้างความตระหนักและให้ความรู้แก่ครอบครัวของเยาวชนกลุ่มเสี่ยง ครอบครัวที่มีผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด รวมถึงส่งเสริมให้มีกิจกรรม/ระบบป้องกันให้คำแนะนำและประทับประคองดูแลช่วยเหลือครอบครัวที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และครอบครัวผู้ผ่านการบำบัดรักษาฯ

สถานศึกษาจัดทำกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ คือ ต้องมียุทธศาสตร์ ต้องมีแผนงาน ต้องมีระบบงานรองรับยุทธศาสตร์ ต้องมีเครือข่ายการทำงาน ไม่ปกปิดข้อมูล และไม่ไล่นักเรียนออกจากระบบการศึกษา อันจะไปก่อเกิดปัญหาสังคม

สถานศึกษาจัดกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ให้ต่อเนื่อง ภายใต้กรอบแนวคิดสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข

2. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ปัญหายาเสพติดนับวันยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น และมีแนวโน้มการติดยาเสพติดของจำนวนนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งเป็นการทำลายทรัพยากรมนุษย์อย่างร้ายแรงที่สุด กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา จึงได้กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 นโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

รัฐบาลได้กำหนดให้ปัญหายาเสพติดเป็นวาระสำคัญของชาติและประกาศนโยบายแก้ไขปัญหายาเสพติด มีแผนปฏิบัติการระดับชาติเป็นแผนงานหลัก เรียกว่า ปฏิบัติการเพื่อหยุดยั้งปัญหายาเสพติดให้ได้ และมีการระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการนำนโยบายด้านยาเสพติดไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ซึ่งได้กำหนดแผนปฏิบัติการเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2553 : 8-22)

1. ปฏิบัติการพลังแผ่นดิน ร่วมกวาดล้างยาเสพติด หมายถึง ช่วงเวลาที่รัฐบาลดำเนินการป้องกันและแก้ไขยาเสพติด โดยมีเป้าหมายเพื่อเร่งรัดดำเนินการกวาดล้างยาเสพติดในพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ที่ยังคงมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่หลงเหลืออยู่ให้หมดสิ้นไป

รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนต่อเจตนารมณ์และนโยบายของรัฐบาลที่จะดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

2. ปฏิบัติการรวมพลังไทยทั้งชาติ ขจัดยาเสพติด หมายถึง ห้วงเวลาที่รัฐบาลดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยให้ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดทุกระดับ กระทรวง กรม ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด ภารกิจขจัดยาเสพติดอย่างยั่งยืน ที่มีเป้าหมายที่ชัดเจน ปฏิบัติจริง และต้องเป็นรูปธรรม

3. ปฏิบัติการรวมพลังไทยขจัดภัยยาเสพติด ร่วมเทิดไถ่องค์ราชัน หมายถึง ห้วงเวลาที่รัฐบาลดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยให้ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดทุกระดับ กระทรวง กรม ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด ภารกิจจะเน้นแนวคิด แก้ไขปัญหาที่คงเหลือ สถาปนาความมั่นคง และสร้างความยั่งยืน โดยจะมุ่งเน้นการพัฒนางานเชิงคุณภาพต่อเป้าหมายและพื้นที่ที่มีปัญหาเป็นลำดับแรกภายใต้หลักการสร้างความสมานฉันท์ ยึดหลักสันติวิธี และแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้

4. ปฏิบัติการร่วมพลังประชาไทย พันภัยยาเสพติด โดยมุ่งลดปัญหาแพร่ระบาด ขจัดความเดือดร้อนของประชาชน เป็นจุดเน้นสำคัญและเร่งด่วน เพื่อลดปัญหาให้น้อยลงอย่างเห็นผลเป็นรูปธรรมมากที่สุด ภายใต้กลยุทธ์ 3 ลด 3 เพิ่ม 3 เน้น

5. ปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน ภายใต้ยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกัน หมายถึง ห้วงเวลาที่รัฐบาลดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อลดปัญหายาเสพติดของประเทศมีแนวโน้มที่จะเพิ่มจำนวนมากขึ้น จึงกำหนดยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกัน เพื่อเป็นแนวทางหรือเกราะคุ้มกันภัยยาเสพติดในแต่ละระดับ โดยในแต่ละร้วป้องกัน จะมุ่งตรงไปสู่เป้าหมายการควบคุม ผู้เสพ ผู้ค้ายาเสพติด และกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสเข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้มากที่สุด จึงจะเป็นการสร้างแนวป้องกันอย่างแท้จริง และสามารถควบคุมปัญหาได้ โดยมีการปฏิบัติการเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 กำหนดยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกัน และ 2 โครงการหลัก ดังนี้

1. ร้วชายแดน คือ การสร้างกิจกรรม กระบวนการทำงานตามมาตรการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ป้องกันการลักลอบการนำเข้าของยาเสพติดตามแนวชายแดนที่กำหนดเป็นเป้าหมายที่จะดำเนินการ

2. ร้วชุมชน คือ การสร้างกิจกรรม กระบวนการทำงานตามมาตรการเสริมสร้างความเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันด้านยาเสพติดในระดับหมู่บ้านชุมชนที่กำหนดเป็นเป้าหมาย/

3. ร้วสังคม ชุมชน คือ การสร้างกิจกรรม กระบวนการทำงานจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการ ขจัดปัจจัยเสี่ยงที่เป็นเงื่อนไขทางลบทุกประการ เสริมสร้างปัจจัย

ทางบวกที่ส่งผลต่อการสร้างภูมิคุ้มกันต่อปัญหายาเสพติด เพื่อให้ทุกคนในสังคมในทุกจังหวัด มีความเข้มแข็ง

4. รั้วโรงเรียน คือ การสร้างกิจกรรม กระบวนการทำงาน เสริมสร้างความเข้มแข็งในโรงเรียน สถานศึกษา และให้เยาวชนรุ่นใหม่มีภูมิคุ้มกันต่อต้านยาเสพติด

5. รั้วครอบครัว คือ การสร้างกิจกรรม กระบวนการทำงาน เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัว ให้มีภูมิคุ้มกันด้านยาเสพติดมากขึ้น เป็นหน่วยพื้นฐานของสังคมที่ดี

โครงการที่อยู่ภายใต้กลยุทธ์มี 2 โครงการ ดังนี้

1. โครงการปราบปรามนักค้ายาเสพติดรายสำคัญและลดความเดือดร้อนของประชาชน

2. โครงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ระยะที่ 2 กำหนดยุทธศาสตร์ 5 รั้วป้องกัน ประกอบด้วยกิจกรรม

9 โครงการหลัก ดังนี้

โครงการหลักที่ 1 รั้วชายแดน หรือโครงการสกัดกั้นการนำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดน เป็นโครงการที่มุ่งเน้นการสกัดกั้นยาเสพติดจากนอกประเทศ ไม่ให้มีการลักลอบเข้ามาในประเทศไทย โดยมาตรการต่างๆ

โครงการหลักที่ 2 รั้วชุมชน หรือโครงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาสังคมป้องกันยาเสพติด ด้วยการลดระดับความรุนแรงของปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน เป้าหมายผ่านกลไกต่างๆ ในพื้นที่และพัฒนาความยั่งยืนด้วยโครงการหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน

โครงการหลักที่ 3 รั้วสังคม หรือโครงการจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการเป็นโครงการที่เน้นปัจจัยลบ/ขจัดปัจจัยเสี่ยง ป้องกันเยาวชนกลุ่มเสี่ยง และเสริมสร้างปัจจัยบวกหรือพื้นที่บวกให้เพิ่มขึ้นในทุกจังหวัด

โครงการหลักที่ 4 รั้วโรงเรียน หรือโครงการโรงเรียนป้องกันยาเสพติด เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาด้วยกิจกรรมต่างๆ

โครงการหลักที่ 5 รั้วครอบครัว หรือโครงการครอบครัวสีขาว ครอบครัวเข้มแข็ง

โครงการหลักที่ 6 โครงการปราบปรามยาเสพติดและลดความเดือดร้อนของประชาชน เป็นการปราบปรามเครือข่ายค้ายาเสพติดระดับต่างๆ

โครงการหลักที่ 7 โครงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดด้วยการนำผู้เสพเข้าระบบบำบัดรักษาตามที่เหมาะสม และพัฒนาระบบติดตาม ช่วยเหลือฟื้นฟู อย่างครบวงจร

โครงการหลักที่ 8 โครงการสถานประกอบการป้องกันยาเสพติด เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานประกอบการ/โรงงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

โครงการหลักที่ 9 โครงการบริหารจัดการแบบบูรณาการ

จากการกำหนดยุทธศาสตร์ 5 รั้วป้องกัน ในระยะที่ 2 พบว่า มีโครงการที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน 1 โครงการ ได้แก่ โครงการรั้วโรงเรียน : โรงเรียนป้องกันยาเสพติด เป็นโครงการที่ตอบสนองการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ รายละเอียดดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2552 : 19 -22)

1. สถานการณ์

1.1 ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในปัจจุบัน ถือเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีความสำคัญมากที่สุดและมีสัดส่วนมากที่สุด มากกว่ากลุ่มประชากรอื่นๆ ทั้งนี้เพราะจำนวนเยาวชนส่วนใหญ่ที่สุดในประเทศกว่า 90 % อยู่ในสถานศึกษาระดับต่างๆ

1.2 จากการประมวลปัญหาในสถานศึกษา พบว่า อยู่ในภาวะอ่อนแอ แทบไม่มีภูมิคุ้มกันด้านยาเสพติดได้อย่างทั่วถึง ยังไม่มีระบบปฏิบัติการอย่างชัดเจนในการป้องกันและแก้ไขปัญหากลุ่มเสี่ยงและปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ข้อจำกัดเหล่านี้มีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาเสพติดและพฤติกรรมเสพยาในพื้นที่

1.3 ปัญหาของเยาวชนในสถานศึกษาในปัจจุบัน ไม่ใช่เป็นปัญหาใดปัญหาหนึ่งเป็นการเฉพาะ แต่เป็นปัญหาร่วมในหลายๆปัญหา เยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ก็มีพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องอื่นเช่นเดียวกัน เช่น หนีเรียน มั่วสุม ยาเสพติด ก้าวร้าว สูบบุหรี่ ดื่มของมึนเมา ไม่สนใจการเรียน ฯลฯ ดังนั้น มาตรการแก้ไขปัญหาของเยาวชนในสถานศึกษาจึงต้องบูรณาการร่วมกันในหลายประเด็นปัญหา

2. เป้าหมาย

2.1 กำหนดเป้าหมายโรงเรียน/สถานศึกษาที่จะดำเนินการในทุกจังหวัดให้มีภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งในการป้องกันยาเสพติดและปัญหาอื่น โดยมุ่งเน้นที่สถานศึกษาในระดับประถม (ขยายโอกาส) มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษาและสถานศึกษาของเอกชน

2.2 เร่งด่วนรองลงมา ได้แก่ เยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อปัญหาต่างๆที่กล่าวมา และมีโอกาสที่จะไปเกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติด จากการประมาณการจำนวนกลุ่มเยาวชนประเภทนี้ จะมีประมาณ 10 % ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดในแต่ละสถานศึกษา

2.3 ปกติทั่วไป ได้แก่ เยาวชนทั่วไปที่ยังไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งถือเป็นเยาวชนที่มีจำนวนมากที่สุด

3. การปฏิบัติ

3.1 ให้ถือเป็นนโยบายว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน/สถานศึกษาเป็นนโยบายสำคัญที่จะต้องดำเนินการอย่างจริงจัง และสถานศึกษาใดที่สำรวจพบข้อมูลปัญหาดังกล่าว จะไม่ถือเป็นข้อบกพร่องของผู้บริหาร

3.2 แต่ละโรงเรียน/สถานศึกษา สืบสวนและจัดทำข้อมูล ค้นหา ผู้เสพ/ผู้ติด/ผู้ค้ายาเสพติด และเยาวชนกลุ่มเสี่ยง เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนและติดตามผล จำแนกสถานะของเด็กและเยาวชนตามลักษณะของความเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ได้แก่ ผู้เสพ ผู้ติด และผู้ค้ายาเสพติด

3.3 แก้ไขปัญหาเยาวชนที่มีพฤติกรรมด้านยาเสพติดโดยเร่งด่วน โยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เยาวชนที่มีพฤติกรรมเสพยาเสพติด และเยาวชนที่มีพฤติกรรมค้า

3.4 แก้ไขปัญหาเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงและมีโอกาสสูงต่อการเข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยแต่ละสถานศึกษาจะต้องมีวิธีการที่เหมาะสมในการเข้าถึงกลุ่มเยาวชนเหล่านี้ เพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงให้มากที่สุด โดยมีวิธีการที่สำคัญคือ จัดกิจกรรมที่เข้าถึงเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงโดยตรง จัดให้มีระบบช่วยเหลือในโรงเรียน/สถานศึกษา โดยมอบหมายให้ครูดูแลอย่างใกล้ชิด ให้คำปรึกษา แนะนำกลุ่มเยาวชน จัดระบบกลไกภายนอกในการดูแลสอดส่องเยาวชนกลุ่มเสี่ยง

3.5 สร้างภูมิคุ้มกันในการป้องกันยาเสพติดให้กับเยาวชนทั่วไป เพื่อไม่ให้เยาวชนเหล่านี้ก้าวสู่พฤติกรรมเสี่ยงและเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยมีกิจกรรมที่สำคัญที่แต่ละโรงเรียน/สถานศึกษา สามารถดำเนินการได้คือ การพัฒนาและสร้างเสริมทักษะชีวิต กิจกรรมทางเลือก ขึ้นอยู่กับความสนใจของเยาวชน กิจกรรมกลไกสอดส่องดูแล

3.6 ให้ทุกจังหวัดจัดให้มีระบบ กลไก กิจกรรมร่วมที่สนับสนุนเยาวชนในโรงเรียน/สถานศึกษา 4 กิจกรรม ดังนี้

3.6.1 กิจกรรมที่ 1 จัดกลไกเฝ้าระวัง สอดส่อง ความประพฤติของนักเรียน นักศึกษา

3.6.2 กิจกรรมที่ 2 จัดทำโครงการบ้านหลังเรียน โดยจัดหาพื้นที่ สถานที่ที่เหมาะสม

3.6.3 กิจกรรมที่ 3 จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

3.6.4 กิจกรรมที่ 4 จัดให้มีสภาเยาวชนในจังหวัด ตาม

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550

3.7 จัดกิจกรรมรณรงค์ สร้างกระแสการป้องกันยาเสพติดในวงกว้าง ให้เป็นกระแสสังคมในการร่วมกันเฝ้าระวังปัญหาเสพติด โดยเฉพาะในกลุ่มของเยาวชน

3.8 เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ทั้งในระดับส่วนกลางและระดับจังหวัดให้มีประสิทธิภาพ

4. ความรับผิดชอบ

4.1 ผู้รับผิดชอบหลัก : ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

4.2 เจ้าภาพหลัก : กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวง/สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน/สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา/สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาภาคเอกชน/สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา)

4.3 เจ้าภาพร่วม : กระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น/กรุงเทพฯ)

4.4 หน่วยงานรอง : กระทรวงพัฒนาสังคมฯ/กระทรวงวัฒนธรรม

4.5 กลไกประสานงาน : คณะอำนวยการปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาหรืออนุกรรมการ

4.6 ผู้รับผิดชอบพื้นที่ : ผู้ว่าราชการจังหวัด/ผอ.รณน.จว.

ระยะที่ 3 กำหนดยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกัน ประกอบด้วย 9 โครงการหลัก ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่องจากระยะที่ 2 โดยกำหนดในคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 306/2553 ลงวันที่ 18พฤศจิกายน 2553 ให้มีการปฏิบัติการประเทศไทยเข้มแข็ง ชนยะยาเสพติดยั่งยืน ภายใต้ยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกัน ระยะที่ 3 (พฤศจิกายน 2553 - กันยายน 2554) โดยมีเป้าหมายในการลดการขยายตัวของปัญหาเสพติดในภาพรวมทั้งประเทศและพื้นที่เป้าหมายที่สำคัญ มิให้ปัญหาเสพติดส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ปลอดภัยในวิถีของประชาชน โดยปกติการดำเนินงานตามปฏิบัติการนี้ จะยึดแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกันที่ได้ดำเนินการมาแล้วทั้ง 2 ระยะอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการกำหนดมาตรการทั่วไปในยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกัน ระยะที่ 3 เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของนโยบายและการปฏิบัติ แต่ในระยะที่ 3 มีการกำหนดจุดสำคัญ (Critical Point) ในแต่ละร้ว/โครงการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการลดปัญหาเสพติดเป็นจุดเร่งด่วนที่จะต้องแก้ไข และเพิ่มเติมในบางประเด็นที่สำคัญ เพื่อให้เห็นจุดเน้นของระยะที่ 3 ในส่วนของวิธีการปฏิบัติกรรวิจัยรเรียน ได้แก่ โครงการโรงเรียนป้องกันยาเสพติด มีแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2553 : 18-19)

1. พัฒนากลไกแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยกำหนดให้มี คณะอนุกรรมการร้วโรงเรียนระดับจังหวัด/อำเภอ เพื่อบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่มี

สถานศึกษาในสังกัดและหน่วยงานสนับสนุนเพื่อการขับเคลื่อนงานรื้อโรงเรียนในแต่ละพื้นที่อย่างเป็นเอกภาพ

2. ปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษา โดยให้ความสำคัญต่อการค้นหา เปิดเผยปัญหา ยาเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงอื่น เพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยไม่ถือเป็นการบงกชหรือของของผู้บริหารสถานศึกษานั้นๆ

จากแนวคิดดังกล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาให้ถือปฏิบัติเป็นนโยบายที่สำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างจริงจัง สร้างกระบวนการทำงาน มีข้อมูลในการวางแผน ติดตามผล จัดระบบกลไกเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด ให้มีประสิทธิภาพและจัดกิจกรรมให้เยาวชนมีภูมิคุ้มกันในการต่อต้านยาเสพติด

3. กลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

เยาวชนถือเป็นเป้าหมายหลักของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (Potential Demand) การดำเนินงานในกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษามุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียนเป็นคนดี ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและอบายมุข มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขและเฝ้าระวังไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติด การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษามีกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2550 : 6-9)

1. จำแนกกลุ่มเป้าหมาย

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเริ่มจากการค้นหาปัญหาให้เข้าใจสภาพปัญหาอย่างถ่องแท้ เพื่อจำแนกกลุ่มเป้าหมาย ดำเนินงานตามลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออก จะทำให้สามารถกำหนดแนวทางในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมกับสภาพปัญหา โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่มหลัก ดังนี้

1. กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด
2. กลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการดื่มสุรา สูบบุหรี่หรือเริ่มทดลองใช้ยาเสพติดและมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนอื่นๆ แต่ยังไม่ติดยาเสพติด
3. กลุ่มนักเรียนที่ติดยาเสพติด
4. กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมในการค้ายาเสพติด

การจำแนกนักเรียน ทำได้หลายวิธี เช่น

1. การใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ : The Strengths and Difficulties Questionnaire) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อใช้คัดกรองปัญหาและกรณีพบนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและหรือนักเรียนที่มีปัญหายาเสพติดจะได้ให้ความดูแลช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมกับปัญหาเป็นรายๆ ไป

2. การตรวจค้นและตรวจหาสารเสพติดในร่างกาย
3. คำสารภาพของนักเรียนที่ได้จากการพูดคุย ซักถามของอาจารย์หรือผู้เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม
4. ข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจ สถานบำบัดรักษา สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนฯ

ทั้งนี้ในการจัดกลุ่มนักเรียนดังกล่าวต้องเป็นความลับเฉพาะในกลุ่มครู อาจารย์ และบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาเท่านั้น

2. บูรณาการทำงาน

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สามารถสอดแทรกในกระบวนการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ เช่น สอดแทรกความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ การสร้างเสริมทักษะชีวิตในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมนักเรียนในรูปแบบที่หลากหลายที่สนองตอบความสนใจและสอดคล้องกับความถนัดของนักเรียน จะทำให้การดำเนินกิจกรรมด้านยาเสพติดเข้าไปอยู่ในวิถีการเรียนการสอนอย่างกลมกลืน และสามารถเข้าถึงนักเรียนได้อย่างครอบคลุมทั่วถึงและต่อเนื่อง

3. ผสมผสานมาตรการในการดำเนินงาน

แม้ว่าปัจจุบันสามารถควบคุมปัญหายาเสพติดไม่ให้ส่งผลกระทบต่อารดำรงชีวิตอย่างปกติสุขในสังคมได้ แต่ปัญหายาเสพติดในนักเรียนที่พบมีรูปแบบซับซ้อนทั้งด้วยและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง (การเสพติดหรือค้ายา) การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาจำเป็นต้องผสมผสานมาตรการในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้น ดังนี้

3.1 การป้องกันยาเสพติด โดยการให้การศึกษา ข้อมูลข่าวสาร รมรงค์ ประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต ภูมิคุ้มกันให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เกิดเจตคติต่อต้านและไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม รวมถึงการแทรกแซงพฤติกรรมโดยการให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจค้น ปรับความคิด/ค่านิยม เป็นการป้องปรามเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน

3.2 การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ เป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่ให้กลับไปใช้ยาเสพติดอีก โดยการส่งต่อสถานบำบัด รวมถึงการให้โอกาสคืนสู่สังคมให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข ด้วยการให้โอกาสในการศึกษาต่อและติดตาม ดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสมต่อไป

3.3 การปราบปรามยาเสพติด โดยการประสานกับเจ้าหน้าที่ปราบปราม

เพื่อการป้องปรามและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การที่จะเลือกใช้มาตรการในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษานั้น ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาของแต่ละสถานศึกษา สภาพบริบทของสถานศึกษาและความเหมาะสมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษานั้นๆ

4. ระดมทรัพยากร

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาจำเป็นต้องให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม โดยการระดมทรัพยากรและบุคลากรทั้งภายในสถานศึกษาและชุมชนรอบๆ โรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ บุคลากร/เจ้าหน้าที่ในสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา เจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ตำรวจ พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษา แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจ เอกชน เป็นต้น ให้ทุกฝ่ายเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด ซึ่งสามารถดำเนินการได้ในหลายรูปแบบ เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการเฉพาะกิจ เครือข่ายการทำงาน เป็นต้น

5. นักเรียนมีส่วนร่วม

นักเรียนจะเป็นผู้เกี่ยวข้องและใกล้ชิดปัญหา ประกอบกับการให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา และมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นการสร้างแนวร่วมการทำงาน ส่งผลให้การดำเนินงานด้านยาเสพติดได้รับความร่วมมือ เป็นที่ยอมรับและง่ายต่อการขยายผลในวงกว้างไปยังนักเรียนทั่วไป

กิจกรรมที่นักเรียนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ได้แก่ การรณรงค์ป้องกันยาเสพติด การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร การเป็นแกนนำนักเรียน การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์และกิจกรรมศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ทั้งนี้ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้ร่วมจัดกิจกรรมอย่างจริงจังตั้งแต่กระบวนการคิด ตัดสินใจ ดำเนินการและประเมินผลการทำงานในกลุ่มนักเรียนด้วยกัน โดยครู อาจารย์เป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษา แนะนำ

การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม นอกจากจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แล้ว ยังเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะทางสังคมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น สร้างเสริมประสบการณ์ในการทำงาน ตลอดจนสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม การพัฒนาหรือสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อนักเรียน โรงเรียนและชุมชน จะทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ ได้เห็นคุณค่าในตนด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยตรงจากประสบการณ์จริง ซึ่งนักเรียนสามารถนำทักษะและประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมในหมู่บ้าน ชุมชน อำเภอ จังหวัด หรือประเทศ นับได้ว่าเป็นการส่งเสริมและการพัฒนาเยาวชนของชาติ อีกทางหนึ่ง

6. การจัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อม

การจัดระเบียบและสภาพแวดล้อม เน้นการควบคุมและลดพื้นที่เสี่ยงที่เป็นอันตรายหรือไม่เหมาะสมแก่นักเรียน พื้นที่ที่เป็นแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติด สื่อและสถานที่ที่เอื้อต่อการกระทำความผิดหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชน เช่น หอพัก บ้านเช่า สวนสาธารณะ สถานเริงรมย์ ร้านเกม ร้านอินเทอร์เน็ต ฯลฯ ควบคู่กับการเปิดพื้นที่ดีให้เยาวชนได้มีทางออกในทางสร้างสรรค์ เพื่อลดแรงกดดันที่เกิดจากการควบคุมและลดพื้นที่เสี่ยง สามารถดำเนินการได้โดยเริ่มจากพื้นที่ภายในบริเวณสถานศึกษา ได้แก่ การทำให้ไม่มีมุมอับ มุมปลอดภัยและสถานที่ลับตาที่เป็นแหล่งมั่วสุม เช่น ห้องน้ำ ดาดฟ้า พื้นที่รกร้างในโรงเรียน ฯลฯ การเปิดพื้นที่ให้นักเรียนได้ใช้เวลาในทางสร้างสรรค์ทั้งในเวลาเรียนและหลังเลิกเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องอินเทอร์เน็ต สนามกีฬา ลาน/ซุ้มกิจกรรม ฯลฯ ส่วนพื้นที่รอบๆ สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้โดยขอความร่วมมือกับผู้ประกอบการร้านเกมส์ ร้านอินเทอร์เน็ต ไม่ให้บริการแก่นักเรียนในช่วงเวลาเรียน ร้านค้าไม่จำหน่ายบุหรี่ สุราและสื่อลามกให้กับเยาวชน หอพักสอดส่องดูแลพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

7. การเฝ้าระวังปัญหา

การเฝ้าระวังปัญหาเป็นการป้องกันการหวนกลับมาของยาเสพติด ด้วยการสร้างระบบกลไกการเฝ้าระวังยาเสพติดในโรงเรียน ดังนี้

7.1 สํารวจสภาพปัญหาและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

7.2 รับแจ้งข่าวสารและเบาะแส จากบุคคลในสถานศึกษาและชุมชน ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล พฤติการณ์และพื้นที่ปัญหา ทั้งนี้ต้องสร้างความมั่นใจในความปลอดภัยให้กับผู้ให้ข่าวสารและแจ้งเบาะแส

7.3 แจ้งเตือนปัญหาให้กับผู้เกี่ยวข้อง

7.4 ปฏิบัติการแก้ไข ด้วยการสร้างสภาวะป้องกันปัญหาที่เหมาะสม

8. สร้างเครือข่ายการทำงาน

ปัญหายาเสพติดนับวันจะมีความซับซ้อนมากขึ้น มีเครือข่ายและกลุ่มการค้าที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศและการค้าในประเทศ พร้อมทั้งจะกระจายยาเสพติดเข้าสู่กลุ่มเสี่ยง การเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงต้องระดมความร่วมมือกับบุคลากรในสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งหน่วยงานภาคีในพื้นที่ชุมชน ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและองค์กรศาสนา สร้างเป็นเครือข่ายการทำงาน ซึ่งสามารถสร้างเครือข่ายการทำงานได้หลายรูปแบบ เช่น เครือข่ายนักเรียนแกนนำต้านยาเสพติด เครือข่ายครูแกนนำการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครอง เครือข่ายสถานศึกษาในกลุ่มพื้นที่ในจังหวัด ในสังกัด เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการทำงาน ในกลุ่มสมาชิกเครือข่าย เครือข่ายการทำงานจะเป็นพลังหนุนช่วยกันทั้งข้อมูลและประสบการณ์ตลอดจนสร้างเสริมกำลังใจซึ่งกันละกัน

9. วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านยาเสพติดในสถานศึกษา

การแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน นับวันจะมีรูปแบบที่หลากหลายซับซ้อนและแปรเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว การแก้ปัญหา ยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องรู้เท่าทันปัญหา และสามารถคาดการณ์แนวโน้มเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้อย่างแม่นยำ เพื่อเตรียมการป้องกัน แก้ไขและเฝ้าระวังปัญหาได้อย่างถูกต้องทางและทันที่ การวิจัยและพัฒนาเป็นกระบวนการให้ได้มาซึ่งข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่มีความน่าเชื่อถือ ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ กำหนดเป้าหมายและวางแผนการดำเนินงานอย่างมีหลักการเป็นเหตุเป็นผล

นอกจากนี้ สถานศึกษาหลายแห่งมีประสบการณ์ในการจัดการกับปัญหา ยาเสพติดที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา หลายแห่งประสบความสำเร็จ สามารถดูแลช่วยเหลือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนและควบคุมจนไม่ให้มีปัญหา ยาเสพติดด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมและแตกต่างกัน ตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น สภาพแวดล้อม ศักยภาพและข้อจำกัดของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในองค์กร ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสบการณ์ดังกล่าว เป็นสิ่งที่ทรงคุณค่า ควรมีการรวบรวมและจัดเก็บให้ทราบถึงภูมิปัญญาในการจัดการกับปัญหาทั้งในส่วนที่เป็นกระบวนการคิด วิธีการทำงาน ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเพื่อเผยแพร่ให้กับผู้สนใจ ได้เรียนรู้และศึกษาต่อยอดเพื่อพัฒนาต่อไป

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา เพื่อใช้ในการวางแผนการทำงาน รวมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา

4. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา

การป้องกันยาเสพติด หมายถึง กระบวนการที่ดำเนินการล่วงหน้า โดยการอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษา ข้อมูลข่าวสารและความรู้ ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง และสัมพันธ์กันในเรื่องคุณภาพชีวิต ยาเสพติด การป้องกันตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติให้รอดพ้นจากยาเสพติด รวมทั้งการปรับสภาพแวดล้อม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันแก่บุคคล ให้มีความสามารถที่จะเผชิญหน้ากับปัญหา อุปสรรคและเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผ่านมาในชีวิตโดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

กระทรวงศึกษาธิการ (2549 : 4-6) ได้กำหนดกรอบทิศทางในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดเอาไว้ ดังนี้

1. กิจกรรมหลัก

1.1 เน้นการปลูกจิตสำนึกและสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาให้แก่บุคลากรทางการศึกษาทุกระดับทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครู อาจารย์ และนักเรียน นักศึกษา

1.2 เน้นการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาโดยสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดแก่กลุ่มนักเรียน นักศึกษากลุ่มเสี่ยงและกลุ่มเสพ การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพแก่นักเรียน นักศึกษากลุ่มติดยาเสพติดและใช้มาตรการทางกฎหมายแก่นักเรียน นักศึกษากลุ่มค้ายาเสพติดโดยอาชีพ

1.3 เน้นการควบคุมปัจจัยเสี่ยงและเงื่อนไขสำคัญที่ผลักดันและส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษาหันไปใช้ยาเสพติด

1.4 เน้นการระดมการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน ตลอดจนสถาบันทางศาสนา และสถาบันสังคมอื่นๆ

1.5 เน้นการพัฒนาระบบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาาระบบข้อมูล สภาพปัญหานักเรียนนักศึกษา รวมทั้งระบบการบริหารจัดการ การนิเทศ การติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน

2. เป้าหมายการดำเนินงาน ได้แก่ สถานศึกษาทุกสังกัด โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ดังนี้

2.1 ส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงมหาดไทย และกรุงเทพมหานคร

2.2 พื้นที่ ได้แก่ ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัด/กรุงเทพมหานคร ศูนย์ประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาจังหวัด ทีมอำนวยการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา

3. แนวทางมีรายละเอียด ดังนี้ (ศูนย์ประสานงาน) ระดับจังหวัด

3.1 พัฒนากลไกการนำนโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่

3.1.1 พัฒนาประสิทธิภาพศูนย์ประสานงานการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาจังหวัด ได้แก่

1) ปรับโครงการและภารกิจของศูนย์ฯ ให้ครอบคลุมการดำเนินงานในสถานศึกษาทุกสังกัด ตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ

2) จัดตั้งศูนย์ประสานงานการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาระดับอำเภอ

3) ประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน

3.1.2 พัฒนาประสิทธิภาพทีมอำนวยการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

- 1) แต่งตั้งทีมอำนวยการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา
- 2) อบรมทีมอำนวยการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

3.1.3 สนับสนุนและเสริมสร้างศักยภาพครูแกนนำการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแก่เครือข่ายให้เข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่

- 1) อบรมครูแกนนำการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
- 2) สนับสนุนการดำเนินงานครูแกนนำการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและเครือข่าย

3) แสวงหาและจัดสรรทรัพยากรในการปฏิบัติงาน

3.1.4 สนับสนุนและเสริมสร้างศักยภาพนักเรียนแกนนำการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาและเครือข่ายให้เข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่

- 1) อบรมนักเรียนแกนนำการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
- 2) สนับสนุนการดำเนินงานนักเรียนแกนนำการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาและเครือข่าย

3) แสวงหาและจัดสรรทรัพยากรในการปฏิบัติงาน

3.2 จัดทำระบบฐานข้อมูลด้านการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา

3.2.1 ข้อมูลสภาพปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

3.2.2 ข้อมูลสถานะสถานศึกษา

3.2.3 ข้อมูลนักเรียนแกนนำฯ ในสถานศึกษา

3.2.4 ข้อมูลครูแกนนำในสถานศึกษา

3.2.5 ข้อมูลผู้ประสานพลังแผ่นดิน

3.2.6 ข้อมูลสมาชิกทูปีนัมเบอร์วัน (To Be Number One) โดยการสร้างระบบรวบรวม ประมวลผลและรายงานข้อมูล

3.3 พัฒนาองค์ความรู้/รูปแบบการดำเนินงานป้องกัน แก้ไขและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ได้แก่

3.3.1 จัดเวที/ช่องทางแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการทำงาน

3.3.2 พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านยาเสพติดในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้แบ่งภาระงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ออกเป็น 4 งาน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549 : 25-28)

1. งานด้านการป้องกัน กรอบแนวคิดการป้องกันปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาในปัจจุบัน หลังจากได้ดำเนินการกวาดล้างยาเสพติดส่งผลให้สามารถลดขนาดและความรุนแรงของสถานการณ์ปัญหาลงได้ จนถึงระดับที่ไม่ส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังปรากฏปัญหายาเสพติดหลงเหลือ อยู่ในบางส่วน การป้องกันถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในกระบวนการปราบปรามยาเสพติดที่จะไม่ให้อ ยาเสพติดระบาด มีแนวทางและภารกิจที่สำคัญ ดังนี้

1.1 การปลูกจิตสำนึก สร้างความตระหนัก เน้นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้บุคลากร ในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีความเข้าใจเกี่ยวกับแผน/ยุทธศาสตร์ ของการป้องกันยาเสพติด ได้แก่ อบรมให้ความรู้แก่ครู นักเรียน และผู้ปกครองเกี่ยวกับแผน/ ยุทธศาสตร์ การป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา การรณรงค์ผ่านสื่อ โดยผลิตสื่อ เช่น คัดเอาทีวีดีไอ สิ่งตีพิมพ์ แผ่นพับรณรงค์ต่างๆ บิลบอร์ด (อักษรวิ่ง) ผ่านการแสดงต่างๆ เช่น ละคร ดนตรี จัดกิจกรรมประกวดและแข่งขัน เช่น คำขวัญ เรียงความ วาดภาพ กีฬา เสี่ยงตามสาย ดีใจโรงเรียน

1.2 การป้องกันปัญหายาเสพติด เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่นักเรียน และ ป้องกันไม่ให้ยาเสพติดเข้ามาระบาดในสถานศึกษา ได้แก่ สร้างเสริมทักษะชีวิต และภูมิคุ้มกัน สารเสพติด จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดระเบียบสังคมในสถานศึกษา การเข้าค่ายคุณธรรม การจัดกิจกรรมทางเลือก

1.3 การควบคุมปัจจัยเสี่ยงในสถานศึกษา เน้นการป้องกันไม่ให้นักเรียนเข้าไปยุ่ง เกี่ยวกับสารเสพติด และป้องกันไม่ให้นักเรียนหวนกลับไปใช้สารเสพติด ได้แก่ ปรับปรุงสภาพใน สถานศึกษา เช่น ขจัดมุมอับ ปรับปรุงภูมิทัศน์ในสถานศึกษา นักเรียนแกนนำ จัดตั้งสถานีตำรวจย่อย ในสถานศึกษา ติดตั้งกล้องวิดีโอวงจรปิดในบริเวณมุมอับโรงเรียน

1.4 การระดมพลังจากหลายฝ่าย ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและ เอกชน ผู้นำศาสนา และองค์กรท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด จะเป็นการป้องกันยา เสพติดไม่ให้ระบาดเข้ามาในสถานศึกษา ได้แก่ จัดกิจกรรมบูรณาการ การเรียนรู้เรื่องสารเสพติดใน ทุกกลุ่มสาระ สร้างเครือข่ายผู้ปกครอง สร้างเครือข่ายชุมชน

2. งานด้านการแก้ไข กรอบแนวคิดการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาที่มี ปัญหายาเสพติด หลังจากการคัดกรองนักเรียนแล้ว สถานศึกษาจะต้องดำเนินการส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน ทั้งเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม ซึ่งในกลุ่มปกติ สถานศึกษาจะต้องส่งเสริมพัฒนา ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพด้วยกิจกรรมที่หลากหลายที่ส่งเสริมการ

เรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิต ส่งเสริมด้านความประพฤติ การปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น สำหรับ เด็กกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มเด็กที่มีปัญหา สถานศึกษาจะต้องดำเนินการแก้ไขให้ความช่วยเหลือและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนที่มีปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบน รวมทั้งปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ ยาเสพติด เพื่อให้กลับสู่ครอบครัว สถานศึกษา และสังคมได้อย่างมีความสุข มีแนวทางและภารกิจสำคัญ ดังนี้

2.1 การคัดกรองเพื่อจำแนกกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพ/กลุ่มค้า ได้แก่ ครูทุกคนคัดกรองนักเรียน โดยใช้เครื่องมือตามความเหมาะสม วิเคราะห์และส่งต่อข้อมูลนักเรียนที่ต้องแก้ไขปัญหามาให้ผู้เกี่ยวข้อง

2.2 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ได้แก่ การเข้าค่ายคุณธรรม/จริยธรรม ค่ายพุทธธรรม ค่ายทักษะชีวิต ฯลฯ ให้คำแนะนำปรึกษานักเรียน ผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ เชิญผู้ปกครองมาพบ

2.3 บำบัดรักษาผู้เสพ ผู้ติด ให้มีโอกาสกลับมาศึกษาต่อ

3. งานเฝ้าระวัง กรอบแนวคิดการเฝ้าระวังปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา การเฝ้าระวังปัญหา ยาเสพติด คือ การหาสิ่งผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นในสถานศึกษา พฤติกรรมของคนที่เกี่ยวข้องหรือกระทำความผิด และตัวยาที่แพร่ระบาด เพื่อสามารถพิสูจน์ทราบ โดยการตรวจความถูกต้อง ชัดเจน โดยใช้หลักการเฝ้าระวังปัญหา ยาเสพติด มีขั้นตอนคือ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เผยแพร่ข้อมูลการเฝ้าระวัง การดำเนินการภายหลังทราบข้อมูล การประเมินผล มีแนวทางและภารกิจสำคัญ มีดังนี้

3.1 จัดตั้งศูนย์ชมรมเฝ้าระวัง ได้แก่ จัดโครงสร้างศูนย์ชมรม ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการและคณะทำงานฝ่ายต่าง ๆ กำหนดภารกิจตามบทบาท หน้าที่ของแต่ละฝ่าย

3.2 สืบรวจพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ได้แก่ สืบหาข้อมูล โตะข่าว ประชาคม ติดตั้งกล้องวงจรปิด รับแจ้งข่าวสารเบาะแส นัก/ข่าวรุ่นเยาว์ สายสืบน้อย แจ้งเตือนปัญหาผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติการแก้ไข

3.3 จัดระเบียบสังคมในโรงเรียน ได้แก่ จัดตั้งสถานีตำรวจในสถานศึกษา ประสานการจัดตั้งกับสถานีตำรวจท้องที่ เพื่อขอจัดตั้งเป็นสถานีตำรวจส่วนแยก ของตำรวจชุมชนมาประจำสถานีเพื่อป้องปรามพฤติกรรมเบี่ยงเบนและรับแจ้งความกรณีเกิดเหตุภายในโรงเรียน จัดตั้งสายตรวจร่วม ขออนุญาตสถานีตำรวจเพื่อขอจัดตั้งรถสายตรวจร่วมเพื่อปฏิบัติหน้าที่ป้องปรามพฤติกรรมนักเรียนนอกโรงเรียน ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมพฤติกรรมนักเรียนและเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. งานด้านการบริหารจัดการ การบริหารจัดการมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา ที่จะเป็นฟันเฟืองขับเคลื่อนการ

ปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ ให้สถานศึกษาเข้มแข็งและเกิดความยั่งยืนต่อไป ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ จัดตั้งศูนย์ประสานงานป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยจัดตั้งโครงสร้างศูนย์ ฯ ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการ และคณะทำงานฝ่ายต่างๆ กำหนดภารกิจ ตามบทบาท หน้าที่ของแต่ละฝ่าย แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงาน ประชุม ปรึกษาหารือ กำหนดนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติการการจัดทำฐานข้อมูลต่างๆ การพัฒนาบุคลากร จัดอบรม คณะกรรมการศูนย์ประสานงานฯ จัดอบรมครูแกนนำ จัดอบรมนักเรียนแกนนำ เฝ้าระวัง และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ งานระบบข้อมูล จัดทำข้อมูลสภาพการใช้ยาเสพติด การจำแนกสถานะ สถานศึกษา ครู แกนนำ นักเรียนแกนนำ ผู้ประสานพลังแผ่นดิน สมาชิกทูป็นัมเบอร์วัน จัดหาทุนสนับสนุน ระดมทุน จัดตั้งกองทุน ติดต่อประสานงานกับหน่วยทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ตลอดจนวิธีดำเนินการจัดกลไกเฝ้าระวัง รวมทั้งการติดตาม ประเมินผล และรายงานผล ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ปฏิบัติงาน จัดรายการวิทยุโรงเรียน ร่วมกับชุมชนในการจัดตั้งรายการวิทยุ ชุมชน

เป้าหมายสูงสุดของการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าเกี่ยวข้องกับยาเสพติด คือ ไม่มีผู้เสพ หรือผู้ติดยารายใหม่ในงานด้านยาเสพติดในสถานศึกษา เพื่อป้องกัน แก้ไขและเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในนักเรียนไม่ให้มีนักเรียนผู้เสพหรือผู้ติดยารายใหม่ กิจกรรมสำคัญเพื่อป้องกัน แก้ไขและเฝ้าระวัง ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2550 : 20)

1. สร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับนักเรียนด้วยการบูรณาการเรื่องยาเสพติดเข้าไปใน การเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
2. จัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาตามความในใจ และความสามารถหรือดูแลช่วยเหลือ ได้อย่างเหมาะสม ทันทีที่พบนักเรียนมีปัญหา
3. จัดกิจกรรมป้องกัน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
4. ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนแกนนำการป้องกันยาเสพติดเพื่อเป็นแกนในการ ขับเคลื่อนกิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมป้องกัน แก้ไขและเฝ้าระวังปัญหาเสพติด
5. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าร่วม อย่างทั่วถึง
6. ปรับสภาพแวดล้อม ลดพื้นที่เสี่ยงที่จะเป็นแหล่งมั่วสุม และเพิ่มพื้นที่ดีให้นักเรียน ได้ใช้เวลาว่างในทางสร้างสรรค์
7. พัฒนาเครือข่ายการทำงานทั้งในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ เครือข่ายครูแกนนำ เครือข่ายนักเรียนแกนนำ เครือข่ายสถานศึกษาในพื้นที่ เครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง ฯลฯ

8. การให้โอกาสผู้ซึ่งพ้นสภาพการใช้สารเสพติดเข้าศึกษาต่อ และให้การดูแลช่วยเหลืออย่างเหมาะสม

9. พัฒนาระบบข้อมูลด้านยาเสพติดในสถานศึกษาเพื่อให้มีข้อมูลสนับสนุนการดำเนินงานส่งผลให้เกิดการทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ข้อมูลสำคัญในงานด้านยาเสพติดในสถานศึกษา ได้แก่สภาพการใช้ยาเสพติดในสถานศึกษา สถานะสถานศึกษา นักเรียนแกนนำ การป้องกันยาเสพติด ครูแกนนำการป้องกันยาเสพติด ศูนย์การเรียนรู้ด้านการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา รวบรวมและรายงานผลการดำเนินงาน

10. วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านยาเสพติดในสถานศึกษา ได้แก่ การสรุปบทเรียนการดำเนินงานด้านยาเสพติดในสถานศึกษา การวิจัยพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านยาเสพติดในสถานศึกษา การประเมินผลการดำเนินงานด้านยาเสพติดในสถานศึกษา

กล่าวสรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการและภารกิจในการดำเนินงาน การพัฒนาระบบข้อมูลและองค์ความรู้ในด้านการป้องกัน ด้านการแก้ไข ด้านการเฝ้าระวัง ด้านการอบรมทีมงาน ครูแกนนำ นักเรียนแกนนำ ด้านการสนับสนุนเครือข่ายให้เข้มแข็ง เพื่อเป็นการระดมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ให้มีเป้าหมายเดียวกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและไม่ให้นักเรียนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานของโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549 : 29)

1. ระบบการป้องกัน

1.1 สร้างเสริมทักษะชีวิตและภูมิคุ้มกันยาเสพติด

1.2 รมรงค์/ปลูกจิตสำนึก/สร้างความตระหนักต่อต้านยาเสพติด

1.3 บูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องยาเสพติดในทุกกลุ่มสาระ

การเรียนรู้

1.4 สนับสนุนนักเรียน/นักศึกษาแกนนำในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์

1.5 ปรับสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา เช่น ขจัดมุมอับ ปรับปรุงภูมิทัศน์

1.6 จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.7 จัดระเบียบสังคมในสถานศึกษา

1.8 จัดศูนย์การเรียนรู้การป้องกันแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

2. ระบบการแก้ไข

2.1 การคัดกรองเพื่อจำแนกกลุ่มเสี่ยง/เสพ/ติด/ค้า

2.2 วินิจฉัยปัญหา (เสพ/ติด/ค้า)

2.3 เชิญผู้ปกครองมารับทราบ

2.4 จัดระบบให้คำปรึกษา ได้แก่ กลุ่มเพื่อน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว และส่งต่อนักจิตวิทยา/สถานพยาบาล

2.5 ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น เข้าค่าย/ส่งต่อ/บำบัด

2.6 ให้โอกาสศึกษาต่อ

2.7 ติดตามดูแลช่วยเหลือ ขณะกลับมาศึกษาต่อ

2.8 ประสานความร่วมมือองค์กรที่เกี่ยวข้อง

3. ระบบเฝ้าระวัง

3.1 จัดตั้งศูนย์ชมรมเฝ้าระวัง

3.2 สำรวจพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ได้แก่ โตะข่าว ประชาคม ติดตั้งกล้องวงจรปิด ฯลฯ

3.3 รับแจ้งเบาะแส ข่าวสารน้อยเยาว์ สายสืบน้อย นักข่าวรุ่นเยาว์

3.4 จัดตั้งสถานีตำรวจในสถานศึกษา

3.5 จัดตั้งสายตรวจร่วม

3.6 แจ้งเตือนปัญหาผู้เกี่ยวข้อง หากพบสิ่งผิดสังเกต

3.7 ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาด้วยสภาวะป้องกันปัญหาที่เหมาะสม

4. ระบบบริหารจัดการ

4.1 จัดตั้งศูนย์ประสานงานผู้เกี่ยวข้องและแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

4.2 คณะกรรมการคณะทำงาน/ผู้รับผิดชอบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ยาเสพติด

4.3 กำหนดนโยบายในการดำเนินงาน

4.4 แผนปฏิบัติการ

4.5 พัฒนาศักยภาพ ได้แก่ ทีมอำนวยการ ครูแกนนำและเครือข่าย นักเรียน

แกนนำและเครือข่าย

4.6 ระบบข้อมูล ได้แก่ สถานะสถานศึกษา สภาพการใช้ยาเสพติดในสถานศึกษา ข้อมูลครู นักเรียนแกนนำ

4.7 จัดหาทุนสนับสนุนการดำเนินงานฯ จากภาครัฐและเอกชน

4.8 ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน

4.9 ประชาสัมพันธ์

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษานั้น สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถนำกรอบคิด แนวทางการดำเนินงาน และวิธีการ

ดำเนินงานมาบูรณาการตามบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน สร้างความรู้ ความเข้าใจ ปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีกระบวนการทักษะชีวิต และไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ส่งผลให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน สถานศึกษาเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

5. องค์ประกอบและตัวชี้วัดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน สถานศึกษา

การศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ในที่นี้ ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสาร ตำราและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

5.1 องค์ประกอบและตัวชี้วัดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน สถานศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2550 : 11-18) ดังนี้

1. ระบบข้อมูล

ปัจจัยสำคัญของการทำงานที่สามารถบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดคือ การทำงานบนพื้นฐานของข้อมูลที่มีคุณภาพ ไม่ใช่การทำงานบน พื้นฐานของความรู้สึก นึกคิดเพียงลำพัง การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดก็เช่นเดียวกันต้อง อาศัยข้อมูลเพื่อการวางแผนและวิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหา ข้อมูลสำคัญในการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา มีดังนี้

1.1 ข้อมูลสภาพปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ควรมีการจัดเก็บ วิเคราะห์สถานการณ์และรายงานสภาพปัญหายาเสพติดของโรงเรียนทุกภาคการศึกษาเพื่อเป็นข้อมูล สำหรับการติดตาม เฝ้าระวังปัญหา และจัดทำแผนงาน โครงการและกิจกรรมเตรียมการป้องกันแก้ไข ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

1.2 ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยมีข้อมูลที่จัดเก็บ ดังนี้

1.2.1 ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีการจัดเก็บในระเบียบสะสม แบบประเมิน พฤติกรรมเด็ก (SDQ)

1.2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทุกด้าน ทั้งดีและเป็ยงเบน เช่น ข้อมูล นักเรียนแกนนำการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา

1.2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมยาเสพติดและการแก้ไขกรณีพบ นักเรียนที่มีปัญหายาเสพติด

1.3 ข้อมูลการดำเนินงาน สามารถจัดเก็บในรูปแบบเอกสารหรือสื่อ มัลติมีเดียเพราะนอกจากเป็นหลักฐานการดำเนินงานแล้ว ข้อมูลดังกล่าวยังเป็นองค์ความรู้สำคัญใน

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา นอกจากนี้สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการรายงานผลการดำเนินงานให้กับหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย

สรุปได้ว่า ระบบข้อมูลเป็นการจัดการข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเป็นรายบุคคลที่มีพฤติกรรมด้านปัญหายาเสพติด มีการจัดเก็บวิเคราะห์สถานการณ์และรายงานสภาพปัญหายาเสพติด เป็นข้อมูลเฝ้าระวังและจัดทำแผนงาน/โครงการและกิจกรรมเตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ข้อมูลการดำเนินงานที่จัดเก็บในรูปแบบเอกสารหรือสื่อมัลติมีเดีย ประกอบด้วย ข้อมูลการคัดกรองนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง เสพ และติดยาเสพติด ข้อมูลการสำรวจการใช้สารเสพติดในสถานศึกษา ข้อมูลจำแนกสถานะความเข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา

2. ระบบป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

การสำรวจสภาพปัญหาจะทราบถึงสถานการณ์ ปัญหาและกำหนดกลุ่มเป้าหมายดำเนินงานได้ชัดเจน การดำเนินงานในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย มีดังนี้

2.1 กลุ่มนักเรียนทั่วไปที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด นักเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด การดำเนินงานในกลุ่มนักเรียนที่ไม่มีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติด จึงเป็นกิจกรรมด้านการป้องกันภาพกว้างที่ครอบคลุมนักเรียนทั่วไปในโรงเรียนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน มีมาตรการในการดำเนินการ ดังนี้

2.1.1 มาตรการทางการศึกษา ในการให้การศึกษเพื่อการป้องกันยาเสพติด มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ ปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีการดำเนินงาน 3 ลักษณะ คือ

1) การกำหนดเนื้อหาความรู้เรื่องการป้องกันยาเสพติดในหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

2) การสอดแทรกเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดไว้ในการเรียนการสอน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ โดยครู อาจารย์ สามารถสอดแทรกกิจกรรมและเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดในรูปแบบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และเนื้อหาวิชาที่สอน

3) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นการจัดกิจกรรมที่ไม่สามารถผนวกหรือสอดแทรกในการเรียนการสอนปกติ

2.1.2 มาตรการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ มุ่งรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อการป้องกันยาเสพติดแก่นักเรียน เพื่อสร้างความตระหนักต่อปัญหายาเสพติดและรู้จักปฏิบัติตนในการป้องกันปัญหายาเสพติด กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ดังนี้

1) การจัดป้ายนิเทศในชั้นเรียนหรือตามบอร์ดต่าง ๆ ในโรงเรียน

2) การจัดนิทรรศการในเวลาและโอกาสที่สำคัญ เช่น วันต่อต้าน

ยาเสพติด

3) การจัดเสียงตามสายในโรงเรียน

4) กิจกรรมหน้าเสาธง

5) การจัดทำโปสเตอร์ และแผ่นพับเพื่อเผยแพร่ในสถานศึกษา

6) การจัดบรรยายพิเศษอภิปราย หรือได้วาทีโดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ

7) การจัดการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในโรงเรียน

2.1.3 มาตรการทางเลือก เป็นมาตรการที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ

ทั้งทางร่างกาย อารมณ์และสังคมของนักเรียนตามความสนใจ การจัดกิจกรรมทางเลือกด้านต่างๆ มีดังนี้

1) ด้านสุขภาพอนามัย ได้แก่ กิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ กิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกาย เป็นต้น

2) ด้านจริยธรรม ได้แก่ กิจกรรมทางศาสนา การอบรมคุณธรรม จริยธรรม การฝึกสมาธิ เป็นต้น

3) ด้านสังคม ได้แก่ กิจกรรมอบรมนักเรียนแกนนำด้านยาเสพติด กิจกรรมศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น กิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณี กิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เป็นต้น

4) ด้านอาชีพ ได้แก่ กิจกรรมสหกรณ์ กิจกรรมบริษัทจำกัดในโรงเรียน กิจกรรมฝึกอาชีพ กิจกรรมโครงการส่งเสริมการเกษตรในโรงเรียน เป็นต้น

5) อื่นๆ ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมใหม่ กิจกรรมวิชาการ ดิวหรือทำการบ้าน เป็นต้น

2.1.4 การสร้างเสริมทักษะชีวิต มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างคุณลักษณะหรือความสามารถในเชิงสังคมจิตวิทยาให้นักเรียนสามารถเผชิญสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะชีวิตเป็นความสามารถขั้นพื้นฐานที่ทุกคนจำเป็นต้องใช้ในสังคมที่ได้มาจากการฝึกฝนจนชำนาญนั่นเอง

2.1.5 การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อน ในช่วงวัยรุ่น เพื่อนนับเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความคิด เจตคติและพฤติกรรมของวัยรุ่นด้วยกัน การดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของกลุ่มเพื่อน ว่ามีอิทธิพลสามารถโน้มน้าวชักจูงเพื่อนในกลุ่ม ด้วยการดูแลให้ความช่วยเหลือและแนะนำเพื่อนไปในทางที่ดีได้ ซึ่งเป็นการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขเพื่อนนักเรียนที่มีปัญหาให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน กิจกรรมกลุ่มเพื่อนดำเนินการโดยการ

ฝึกอบรมนักเรียนที่มีบุคลิกเป็นผู้นำให้เป็นแกนนำของกลุ่มเพื่อน และมอบหมายบทบาทให้ปฏิบัติบทบาทกลุ่มเพื่อนมีดังนี้

- 1) บทบาทเพื่อนสนิทหรือเพื่อนซี้ ที่สามารถให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลช่วยเหลือในปัญหาต่างๆ
- 2) บทบาทเพื่อนเรียน ช่วยเหลือกันในด้านการเรียน เช่น ทำการบ้าน ดิวหนังสือ เป็นต้น
- 3) บทบาทนักเรียนแกนนำป้องกันยาเสพติดในการเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นแกนสร้างและขยายเครือข่ายการทำงาน และเป็นแกนขับเคลื่อนกิจกรรมป้องกัน แก้ไขและเฝ้าระวังปัญหาเสพติด

2.1.6 การจัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อม การจัดบริเวณและสิ่งแวดล้อม ภายในโรงเรียนให้เป็นสถานที่น่าอยู่ น่าเรียน จะทำให้นักเรียนมีความรักและผูกพันต่อสถานที่ กระตือรือร้นอยากมาโรงเรียนและรวมกลุ่มกันใช้เวลาว่างในทางสร้างสรรค์ด้วยการเพิ่มหรือเปิดพื้นที่ดี ให้นักเรียนใช้ประโยชน์ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน ควบคุมหรือลดพื้นที่เสี่ยงบริเวณภายในโรงเรียนไม่ให้มีมุมอับ มุมพลัด และสถานที่ลับตาที่จะเป็นแหล่งมั่วสุม

2.2 กลุ่มนักเรียนที่เสี่ยงหรือมีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติด นักเรียนกลุ่มเสี่ยงส่วนมากจะเริ่มจากสูบบุหรี่ ใช้ยาเสพติดประเภทยาบ้า กัญชาและสารระเหย โดยจะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น ไม่รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่เอาใจใส่ในการเรียน ผลการเรียนตกต่ำ หลับในชั้น หนีเรียน เที่ยวกลางคืน เล่นการพนัน คบคนแปลกหน้า มีค่านิยมในการใช้ยาเสพติด จับกลุ่มมั่วสุม ก่อกวนทะเลาะวิวาท เสพยาเสพติด เป็นต้น นักเรียนกลุ่มนี้หากโรงเรียนละเลยไม่ใส่ใจ ดูแลช่วยเหลือ อาจมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น รวมถึงพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จึงจำเป็นต้องให้มีมาตรการให้ความช่วยเหลือและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงหรือเพิ่งเริ่มใช้สารเสพติด ดังนี้

- 2.2.1 จัดบริการให้คำปรึกษาแนะนำ โดยอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว โดยเพื่อนนักเรียนในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นในสถานศึกษา (Friends Corner)
- 2.2.2 สร้างค่านิยมไม่ในเรื่องการคบเพื่อนและการไม่ใช้ยาเสพติด
- 2.2.3 ปรับเปลี่ยนความคิดให้เห็นคุณค่าตนเองและพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่างๆ
- 2.2.4 ประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา
- 2.2.5 จัดทำกลุ่มบำบัดในโรงเรียน โดยมีครูดูแลอย่างใกล้ชิด
- 2.2.6 จัดการเรียนการสอนเสริมพิเศษให้กับนักเรียน

2.2.7 ดำเนินมาตรการป้องปรามอย่างเข้มงวด เช่น ตรวจสอบการลักลอบนำยาเสพติดมาใช้ สุ่มตรวจปัสสาวะแก่นักเรียนกลุ่มนี้เป็นครั้งคราว โดยไม่มีการแจ้งล่วงหน้า

2.3 กลุ่มนักเรียนที่ติดยาเสพติด นักเรียนกลุ่มนี้จะใช้ยาเสพติดเป็นประจำจนติดพฤติกรรม โดยทั่วไปจะไม่สามารถเรียนหนังสือต่อไปได้ โภทกหลอกลวง ลักขโมยทรัพย์สินของเพื่อนนักเรียน ครู อาจารย์ และโรงเรียนเพื่อซื้อยาเสพติด นอกจากนั้นยังมีพฤติกรรม ในการหาเงินด้วยการขายยาเสพติดให้เพื่อนนักเรียนด้วยกัน เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดไปสู่ นักเรียนกลุ่มอื่น ควรประสานให้ผู้ปกครองส่งนักเรียนกลุ่มนี้เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในสถานบำบัด และติดตามดูแลช่วยเหลือระหว่างที่กลับมาศึกษาต่อหลังจากบำบัดรักษา ไม่ควรไล่นักเรียนออกจากโรงเรียนด้วยเหตุผลของการติดยาเสพติด

2.4 กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมในการค้ายาเสพติดให้เพื่อน เพราะต้องการยาเสพติดให้แก่เพื่อนนักเรียนด้วยกันในโรงเรียนมี 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 นักเรียนที่เป็นผู้ค้ายาเสพติดโดยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการค้ายาเสพติดหรือเป็นผู้ค้ารายย่อย โรงเรียนควรประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินการป้องปรามด้วยมาตรการทางการศึกษา เช่น การภาคทัณฑ์ หากไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือพบว่าเป็นผู้ค้ารายใหญ่ในโรงเรียนควรดำเนินการทางกฎหมายต่อไป ก่อนที่ปัญหายาเสพติดในโรงเรียนจะขยายตัวมากขึ้น

กลุ่มที่ 2 นักเรียนที่ติดยาเสพติดและขายยาเสพติดให้เพื่อน เพราะต้องการยาของแถมเพื่อใช้เองหรือต้องการเงินเพื่อซื้อยาเสพติดใช้ นักเรียนกลุ่มนี้ถือว่าเป็นผู้ขายติดยาเสพติดไม่ถือว่าเป็นอาชญากรโดยสันดาน โรงเรียนควรตักเตือนและภาคทัณฑ์ และส่งนักเรียนเข้ารับการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพ ถ้านักเรียนยังไม่ยุติพฤติกรรมดังกล่าวควรดำเนินการเช่นเดียวกับนักเรียนกลุ่มที่ 1 นอกจากนี้โรงเรียนควรเข้มงวดในการป้องปรามด้วยการจัดเวรยามสอดส่องดูแลตรวจค้น ติดตั้งตู้แดงในบริเวณที่เสี่ยงในโรงเรียนและรอบ ๆ สถานศึกษา

สรุปได้ว่า ระบบป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน โดยมีมาตรการทางการศึกษา การให้ความรู้ ความเข้าใจ สอดแทรกเนื้อหาในหลักสูตร ปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมของนักเรียน การรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสาร สร้างความตระหนักต่อปัญหาเสพติด และรู้จักปฏิบัติตน สร้างเสริมทักษะชีวิตในการป้องกันปัญหาเสพติด

3. ระบบการให้คำปรึกษา

การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่มีปัญหา ทั้งปัญหาส่วนตัว ปัญหาการเรียน ปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่างๆ และปัญหาเสพติด การให้คำปรึกษาจะช่วยให้นักเรียนสามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเองได้ถูกต้องและเหมาะสมในกระบวนการให้คำปรึกษามีบุคคลหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่ เพื่อนนักเรียน

ผู้ปกครอง อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว อาจารย์อื่นที่มีความสามารถช่วยเหลือนักเรียนได้ รวมทั้งนักจิตวิทยา กรณีที่ปัญหาเชิงลึกที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่ต้องปฏิบัติงานสัมพันธ์ และเชื่อมโยงกัน พร้อมส่งต่อปัญหาตามสภาพปัญหาและศักยภาพของบุคคลที่เข้ามามีส่วนช่วยเหลือ นอกจากนี้ในกระบวนการให้คำปรึกษาควรนำผู้ปกครองนักเรียนมารับรู้ รับทราบถึงปัญหาและวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการแก้ไขปัญหา อีกทางหนึ่ง

กลุ่มเพื่อน โดยทั่วไปนักเรียนจะมีเพื่อนที่คอยดูแลช่วยเหลือกันตามศักยภาพ แต่เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือกันเป็นไปในทางที่เหมาะสม ควรจัดให้มีระบบการให้คำปรึกษาด้วยกลุ่มเพื่อน โดยให้นักเรียนแกนนำๆ ที่ได้รับการอบรมที่มีความสามารถดูแลช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ ตักเตือน และเป็นผู้ชักชวนนักเรียนที่มีปัญหาให้เข้าสู่ระบบการให้คำปรึกษา ดังนั้นปัญหาส่วนหนึ่งที่นักเรียนสามารถแก้ไขกันได้จะยุติในกลุ่มเพื่อน ส่วนปัญหาที่เกินขีดความสามารถของนักเรียนก็จะถูกส่งต่อไปยังอาจารย์ ดังนั้นกลุ่มเพื่อนสามารถแบ่งเบาภาระหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์แนะแนวได้ในระดับหนึ่ง การให้นักเรียนดูแลช่วยเหลือในเบื้องต้นนี้ ทำให้มีระบบเผื่อระวังป้องกันและแก้ไขปัญหากระจายอยู่ในกลุ่มนักเรียนทั่วไป ในวิถีการดำเนินชีวิตทั้งในขณะที่อยู่ในและนอกโรงเรียน ส่งผลให้สามารถดูแลนักเรียนได้ทันทั่วถึงและทั่วถึง

อาจารย์ที่ปรึกษา เมื่อแกนนำกลุ่มเพื่อนพบปัญหาของเพื่อน และไม่สามารถให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือได้จะส่งต่อปัญหาและนักเรียนที่ปัญหาให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาจึงควรมีความรู้พื้นฐานในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน

อาจารย์แนะแนว กรณีที่นักเรียนมีปัญหาที่ผู้นำกลุ่มเพื่อนและอาจารย์ที่ปรึกษาไม่สามารถให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือได้ ก็จะส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้กับอาจารย์แนะแนว เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา เช่น ปัญหาด้านจิตใจ ปัญหาส่วนตัว ปัญหาการติดยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งอาจารย์แนะแนวจะให้คำปรึกษาแก่นักเรียนผู้นั้น เพื่อให้สามารถหาทางแก้ไขที่ถูกต้องและเหมาะสมกับตนเอง นักจิตวิทยา หากปัญหาใดมีความรุนแรงมากเกินขีดความสามารถ ไม่สามารถดูแลช่วยเหลือได้โดยอาจารย์ โรงเรียนควรส่งต่อให้กับนักจิตวิทยาหรือจิตแพทย์เพื่อให้การช่วยเหลือที่เหมาะสมต่อไป อาจารย์แนะแนวจึงควรเป็นผู้มีความรู้ในการให้คำปรึกษา การส่งต่อปัญหาไปยังหน่วยงานภายนอก ตลอดจนเป็นผู้ที่คอยดูแลและพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า ระบบการให้คำปรึกษา เป็นการให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา นักเรียนที่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียน ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงด้าน ยาเสพติด ให้นักเรียนสามารถหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเองได้ถูกต้องและเหมาะสมกับตัวเอง ซึ่งมีบุคคลหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่ เพื่อนนักเรียน ครู ผู้ปกครอง

4. ระบบเฝ้าระวัง

สถานศึกษาควรสร้างระบบ กลไกเฝ้าระวังยาเสพติดในโรงเรียนให้เป็นระบบแจ้งเตือนในเรื่อง ยาเสพติดให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตือนภัย สร้างสภาวะป้องกันที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการหวนกลับของ ยาเสพติด สามารถดำเนินดังนี้

4.1 สสำรวจสภาพปัญหาและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่าง สม่าเสมอ

4.2 รับแจ้งข่าวสารและเบาะแสจากบุคคลภายใน สถานศึกษาและชุมชน ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล พฤติกรรมและพื้นที่ปัญหา โดยการจัดโทรศัพท์สายด่วน ผู้รับแจ้ง เบาะแส ทั้งนี้ต้องตรวจสอบข้อมูลและสร้างความมั่นใจในความปลอดภัยให้กับผู้ให้ข้อมูลข่าวสารและ แจ้งเบาะแส

4.3 แจ้งเตือนปัญหาให้กับผู้เกี่ยวข้องด้วยการประกาศหรือแจ้งสถานการณ์ให้ ทราบทั่วกัน ประชุมผู้เกี่ยวข้อง

4.4 ปฏิบัติการแก้ไข ด้วยการสร้างสภาวะป้องกันปัญหาที่เหมาะสม

สรุปได้ว่า ระบบเฝ้าระวัง เป็นการติดตาม ดูแลช่วยเหลือ สังเกต ฝ้าดู เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของปัญหา ยาเสพติด ด้วยกระบวนการที่เป็นระบบและมีขั้นตอน มีการรายงานสถานการณ์เรื่องยาเสพติดให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบข่าวสาร และสร้างสภาวะป้องกัน ปัญหาที่เหมาะสม

5. ระบบสนับสนุนจากชุมชนและเครือข่ายการทำงาน

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ไม่สามารถ ดำเนินการได้ตามลำพัง สถานศึกษาจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือ สนับสนุนจากชุมชนและ หน่วยงานในพื้นที่โดยสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมใน การดำเนินงาน หากสามารถพัฒนาความร่วมมือภาคีในภาคส่วนต่างๆ ให้เป็นเครือข่ายการทำงาน นอกจากเป็นการช่วยเสริมความเข้มแข็งการทำงานแล้วยังทำให้การมีส่วนร่วมมีพลังและมีความ ต่อเนื่องในการทำงานมากขึ้น

ผู้ปกครอง เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน ให้ความรัก ความอบอุ่นเพื่อให้บุตรหลานเติบโตเป็นพลเมืองดี มีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญต่อประเทศ ในอนาคต ดังนั้นสถานศึกษาควรมีบทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูกให้กับผู้ปกครอง สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน สร้างเครือข่ายความร่วมมือและช่วยเหลือ ระหว่างผู้ปกครองด้วยกันและระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและประชุม เครือข่ายผู้ปกครอง

ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เป็นทุนทางสังคมที่มีในพื้นที่สถานศึกษาควรระดมทรัพยากรจากหน่วยงานและบุคลากรในชุมชน เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ หน่วยงานของรัฐ เช่น ฝ่ายปกครอง ตำรวจ ทหาร สาธารณสุขสถานศึกษาอื่นในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลหน่วยงานภาคเอกชน เช่น สมาคมครูและ ผู้ปกครอง สโมสร สมาคมและชมรมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการดำเนินงานสาธารณประโยชน์ เป็นต้น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหาและกิจกรรมของสถานศึกษา รวมถึงกิจกรรมด้านยาเสพติด คณะกรรมการสถานศึกษาด้วยในรูปแบบต่างๆ เช่น สมาคมผู้ปกครองและครู เป็นต้น จะทำให้เกิดความเข้าใจ ใกล้ชิดระหว่างชุมชนและสถานศึกษาความรู้สึกร่วมว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และพร้อมที่จะร่วมกันช่วยเหลือดูแลโรงเรียน และหากสามารถพัฒนาเป็นเครือข่ายการทำงานก็จะทำให้ การมีส่วนร่วมมีความต่อเนื่องและยั่งยืนยิ่งขึ้น เครือข่ายการทำงานมีได้หลายรูปแบบ เช่น เครือข่ายสถานศึกษาในเขตพื้นที่ ในจังหวัด ในสังกัด เครือข่ายการทำงานด้านยาเสพติดระดับอำเภอ จังหวัด ภาค เป็นต้น

สรุปได้ว่า ระบบสนับสนุนจากชุมชน และเครือข่ายการทำงาน เป็นความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน สาธารณสุข สถานีตำรวจ โดยสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พัฒนาความร่วมมือภาคีในภาคส่วนต่างๆ ให้เป็นเครือข่ายการทำงาน

6. ระบบบริหารจัดการ

สถานศึกษาควรจัดโครงสร้างและกลไกการบริหารจัดการงานด้านยาเสพติดเพื่ออำนวยความสะดวกดำเนินงานในระบบต่างๆ ด้วยการสร้างกลไกการทำงาน ได้แก่ กลไกระดับห้องเรียน ชั้นเรียน กลุ่ม/ชมรมและโรงเรียน โดยกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนบริหาร ครู อาจารย์ทุกฝ่าย ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนในรูปแบบคณะกรรมการนักเรียน นักศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาหรือคณะกรรมการเฉพาะกิจ โดยมีภารกิจหลักดังนี้

6.1 จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อเตรียมการกิจกรรมและงบประมาณดำเนินงาน ทั้งนี้ควรบูรณาการการจัดทำแผนร่วมกับสถานศึกษาในพื้นที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดในพื้นที่ สำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อบูรณาการกลุ่มเป้าหมาย วิธีการและทรัพยากร ดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนงานที่เป็นเอกภาพ บริหารทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า และลดความซ้ำซ้อนการดำเนินงาน

6.2 อำนวยภารกิจกรรมด้านยาเสพติด ระดมทรัพยากรดำเนินงานจากหน่วยงานภาคี เครือข่ายการทำงานและชุมชน

6.3 พัฒนาบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานด้านยาเสพติด เช่นนักเรียนแกนนำ
ครูแกนนำ

6.4 กำกับ ติดตามการดำเนินงาน

6.5 รวบรวมและรายงานผลการดำเนินงาน

6.6 วิจัยและพัฒนาวิชาการด้านยาเสพติดในสถานศึกษา สถานศึกษา

นับได้ว่าเป็นสถานที่ที่มีการแปลงนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดสู่การปฏิบัติในกลุ่มนักเรียน โดยตรงของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ รวมทั้งของสถานศึกษาเอง จึงกล่าวได้ว่า สถานศึกษาเป็น สถานที่ที่เต็มเปี่ยมไปด้วยประสบการณ์และผลงานด้านยาเสพติด ซึ่งเป็นโอกาสอันดีที่ครู อาจารย์ นักวิชาการศึกษาและผู้สนใจจะทำการค้นคว้า ศึกษาวิจัย ประเมินผล สรุปบทเรียนและประสบการณ์ การทำงานจัดทำเป็นองค์ความรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา เพื่อเผยแพร่และการศึกษาต่อยอด เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการ เป็นการจัดโครงการและกลไกการบริหารจัดการงานด้านยาเสพติด การอำนวยความสะดวกดำเนินงานในระบบต่างๆ ด้วยการสร้างกลไกการทำงาน ได้แก่ กลไกระดับเขตพื้นที่การศึกษา พื้นที่ระดับอำเภอ ระดับโรงเรียน ระดับห้องเรียน ระดับชั้นเรียน โดยกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมด้านยาเสพติด พัฒนาบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานด้านยาเสพติด กำกับ ติดตามการดำเนินงาน รวบรวม รายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

5.2 องค์ประกอบและตัวชี้วัดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2543) ดังนี้

1. สถานศึกษากำหนดให้ครู - อาจารย์ รับผิดชอบและดูแลนักเรียนนักศึกษา อย่างใกล้ชิดโดยกำหนดสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างครู - อาจารย์ ต่อจำนวนนักเรียนนักศึกษาและครอบครัวของนักเรียนนักศึกษา

2. สถานศึกษาต้องประสานขอความร่วมมือผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาคมวิชาชีพ ตำรวจและทหาร ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในรูปแบบคณะกรรมการประจำสถานศึกษา

3. หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาต้องถือว่างานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีความสำคัญยิ่งและต้องกำหนดไว้ในแผนงานและกิจกรรมตลอดทั้งปี รวมทั้งต้องให้ความรู้ ความเข้าใจถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติดกับนักเรียน นักศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

4. ให้สถานศึกษาถือว่านักเรียนนักศึกษาที่ติดสารเสพติดเป็นเสมือนผู้ป่วยจะต้องไม่ปล่อยทิ้ง ต้องให้ความช่วยเหลือ ดูแลและส่งไปบำบัดรักษา กรณีที่นักเรียนนักศึกษาได้รับการ

บำบัดรักษาแล้ว หากมีความประสงค์ไม่กลับมาเรียนในสถานศึกษาเดิม ให้สถานศึกษาจัดหาสถานศึกษาใหม่ให้โดยสถานศึกษาใหม่ต้องร่วมมือรับนักเรียนนักศึกษาและไม่ทอดทิ้งนักเรียนนักศึกษาเหล่านั้น

5.3 องค์ประกอบและตัวชี้วัดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ของคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 11) ดังต่อไปนี้

1. ให้สถานศึกษาทุกแห่งถือว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มของนักเรียน นักศึกษา เป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งของสถานศึกษา ทั้งนี้ ให้รวมถึงภาระหน้าที่การช่วยเหลือดูแลนักเรียน นักศึกษาที่ติดสารเสพติดด้วย

2. ให้ดำเนินการพัฒนาการเรียนการสอนครบวงจรนับตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร สื่อ วิธีการสอน และกิจกรรมของสถานศึกษา เน้นการฝึกทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับเยาวชน เพื่อผลทางการพัฒนาบุคลิกภาพและการตัดสินใจเลือกพฤติกรรม

3. สนับสนุนให้สถานศึกษาทุกจังหวัด จัดกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกายและการเล่นกีฬา ตลอดจนกิจกรรมทางเลือกอื่นๆ เน้นการให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้เวลาว่างไปในทางสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพอนามัย เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ความมั่นคงทางอารมณ์ และความสามัคคีในหมู่คณะ

4. ส่งเสริมสถานศึกษาปรับปรุงสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของสถานศึกษาให้เยาวชนในสถานศึกษา มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างเต็มที่

5. ให้มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการ ตลอดจนการสนับสนุนทางวิชาการ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา เน้นการทำงานในระบบเครือข่าย

5.4 องค์ประกอบและตัวชี้วัดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ของสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แบ่งภาระงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดออกเป็น 4 งาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549 : 25-28) ดังนี้

1. งานด้านการป้องกัน กรอบแนวคิดการป้องกันปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาในปัจจุบัน หลังจากได้ดำเนินการกวาดล้างยาเสพติด ส่งผลให้สามารถลดขนาดและความรุนแรงของสถานการณ์ปัญหาลงได้ จนถึงระดับที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต โดยปกติสุขของประชาชนโดยทั่วไป แต่อย่างไรก็ตามก็ยังคงปรากฏปัญหายาเสพติดหลงเหลืออยู่ในบางส่วน การป้องกันถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในกระบวนการปราบปรามยาเสพติดที่จะไม่ให้ยาเสพติดระบาด มีแนวทางและภาระกิจสำคัญ ดังนี้

1.1 การปลูกจิตสำนึก สร้างความตระหนัก เน้นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีความเข้าใจเกี่ยวกับแผน/

ยุทธศาสตร์ของการป้องกันยาเสพติด ได้แก่ อบรมให้ความรู้แก่ครู นักเรียน และผู้ปกครองเกี่ยวกับ แผน/ยุทธศาสตร์ การป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา การรณรงค์ผ่านสื่อ โดยผลิตสื่อ เช่น คัดเอาท์ วิดีโอ สิ่งตีพิมพ์ แผ่นพับ รณรงค์ต่างๆ บิลบอร์ด (อักษรวิ่ง) ผ่านการแสดงต่างๆ เช่น ละคร ดนตรี จัด กิจกรรมการประกวดและแข่งขัน เช่น คำขวัญ เรียงความ วาดภาพ กีฬา เสียงตามสาย ดีเจโรงเรียน

1.2 การป้องกันปัญหายาเสพติด เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันแก่นักเรียน และ ป้องกันไม่ให้ยาเสพติดเข้ามาระบาดในสถานศึกษา ได้แก่ สร้างเสริมทักษะชีวิตและภูมิคุ้มกัน สารเสพติด จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดระเบียบสังคมในสถานศึกษา การเข้าค่ายคุณธรรม การจัดกิจกรรมทางเลือก

1.3 การควบคุมปัจจัยเสี่ยงในสถานศึกษา เน้นการป้องกันไม่ให้นักเรียนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด และป้องกันไม่ให้นักเรียนหวนกลับไปใช้สารเสพติด ได้แก่ ปรับปรุงสภาพใน สถานศึกษา เช่น ขจัดมูมอับ ปรับปรุงภูมิทัศน์ในสถานศึกษา นักเรียนแกนนำ จัดตั้งสถานีตำรวจย่อย ในสถานศึกษา ติดตั้งกล้องวิดีโอวงจรปิดในบริเวณมูมอับโรงเรียน

1.4 การระดมพลังจากหลายฝ่าย ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน ผู้นำศาสนา และองค์กรท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติด จะเป็นการ ป้องกันปัญหายาเสพติดไม่ให้ระบาดเข้ามาในสถานศึกษา ได้แก่ จัดกิจกรรมบูรณาการการเรียนรู้เรื่อง สารเสพติดในทุกกลุ่มสาระ สร้างเครือข่ายผู้ปกครอง สร้างเครือข่ายชุมชน

2. งานด้านการแก้ไข กรอบแนวคิดการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สถานศึกษาที่มีปัญหายาเสพติด หลังจากการคัดกรองนักเรียนแล้ว สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ ส่งเสริม พัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ทั้งเป็นรายบุคคล/กลุ่ม ซึ่งในกลุ่มปกติ สถานศึกษา จะต้องส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพด้วยกิจกรรมที่ หลากหลายที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพ สุขภาพจิต ส่งเสริมด้านความประพฤติ การปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่น สำหรับเด็กกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหา สถานศึกษาจะต้องดำเนินการแก้ไข ให้ความช่วยเหลือและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่มีปัญหา พฤติกรรมเบี่ยงเบน รวมทั้งปัญหาที่เกี่ยวข้อง กับยาเสพติด เพื่อให้กลับสู่ครอบครัว สถานศึกษาและสังคมได้อย่างมีความสุข มีแนวทางและภารกิจ สำคัญ ดังนี้

2.1 การคัดกรองเพื่อจำแนกกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพ/กลุ่มค้า ได้แก่ ครูทุกคนคัด กรองนักเรียน โดยใช้เครื่องมือตามความเหมาะสม วิเคราะห์และส่งต่อข้อมูลนักเรียนที่ต้องแก้ไข ปัญหาให้ผู้เกี่ยวข้อง

2.2 การปรับพฤติกรรม ได้แก่ การเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม ค่ายพุทธธรรม ค่ายทักษะชีวิต ฯลฯ ให้คำแนะนำปรึกษานักเรียน ผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ เชิญ ผู้ปกครองมาพบ

2.3 บำบัดรักษาผู้เสพ/ผู้ติด ได้แก่ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งต่อนักเรียนเข้าสู่ระบบการบำบัดรักษาฟื้นฟูและพัฒนา ติดตาม ดูแลระหว่างและหลังจากบำบัดรักษา

2.4 การเสริมสร้างศักยภาพ ได้แก่ ให้โอกาสกลับมาศึกษาต่อ ผูกอาชีพ

3. งานเฝ้าระวัง กรอบแนวคิดการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา การเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด คือ การหาสิ่งผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นในสถานศึกษา พฤติกรรมของคนที่เกี่ยวข้องหรือกระทำความผิด และตัวยาที่แพร่ระบาด เพื่อสามารถพิสูจน์ทราบ โดยการตรวจความถูกต้องชัดเจน โดยใช้หลักการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด มีขั้นตอนคือ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เผยแพร่ข้อมูลการเฝ้าระวัง การดำเนินการภายหลังทราบข้อมูล การประเมินผล มีแนวทางและภารกิจสำคัญ มีดังนี้

3.1 จัดตั้งศูนย์/ชมรมเฝ้าระวัง ได้แก่ จัดตั้งโครงสร้างศูนย์/ชมรม ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการและคณะทำงานฝ่ายต่างๆ กำหนดภารกิจตามบทบาท หน้าที่ของแต่ละฝ่าย

3.2 สืบสวนพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ได้แก่ สืบหาข้อมูล โต๊ะข่าว ประชาคม ติดกล้องวงจรปิด รับแจ้งข่าว/เบาะแส นักข่าวรุ่นเยาว์ สายสืบน้อย แจ้งเตือนปัญหาผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการแก้ไข

3.3 จัดระเบียบสังคมในโรงเรียน ได้แก่ จัดตั้งสถานีตำรวจในสถานศึกษา ประสานการจัดตั้งกับสถานีตำรวจท้องที่เพื่อขอจัดตั้งเป็นสถานีตำรวจส่วนแยก ขอตำรวจชุมชนมาประจำสถานีเพื่อป้องปรามพฤติกรรมเบี่ยงเบนและรับแจ้งความกรณีเกิดเหตุภายในโรงเรียน จัดตั้งสายตรวจร่วม ขออนุญาตสถานีตำรวจเพื่อขอจัดตั้งรถสายตรวจร่วมเพื่อปฏิบัติหน้าที่ป้องปรามพฤติกรรมนักเรียนนอกโรงเรียน ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. งานด้านการบริหารจัดการ การบริหารจัดการมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ที่จะเป็นฟันเฟืองขับเคลื่อนการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ ให้สถานศึกษาเข้มแข็งและเกิดความยั่งยืนต่อไป ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ จัดตั้งศูนย์ประสานงานป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยจัดตั้งโครงสร้างศูนย์ฯ ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการและคณะทำงานฝ่ายต่างๆ กำหนดภารกิจตามบทบาท หน้าที่ของแต่ละฝ่าย แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานประชุมปรึกษาหารือ กำหนดนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติการการจัดทำฐานข้อมูลต่างๆ การพัฒนาบุคลากร จัดอบรมคณะกรรมการศูนย์ประสานฯ จัดอบรมครูแกนนำ จัดอบรมนักเรียนแกนนำ

เผื่อระวังและกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ งานระบบข้อมูล จัดทำข้อมูลสภาพการใช้สารเสพติด การจำแนก สถานะสถานศึกษา ครูแกนนำ นักเรียนแกนนำ ผู้ประสานพลังแผ่นดิน สมาชิกทูปี่นัมเบอร์วัน จัดทำทุนสนับสนุน ระดมทุน จัดตั้งกองทุน ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ตลอดจนวิธีดำเนินการจัดกลไกเผื่อระวัง รวมทั้งการติดตาม ประเมินผลและรายงานผล ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ปฏิบัติงาน จัดรายการวิทยุโรงเรียน ร่วมกับชุมชน ในการจัดรายการวิทยุชุมชน

5.5 องค์ประกอบและตัวชี้วัดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน สถานศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2550 : 20) ดังนี้

1. สร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับนักเรียนด้วยการบูรณาการเรื่องยาเสพติด เข้าไว้ในการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
2. จัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาตาม ความสนใจและความสามารถหรือดูแลได้อย่างเหมาะสม ทันทีที่พบนักเรียนมีปัญหา
3. จัดกิจกรรมป้องกัน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเสี่ยงและที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
4. ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนแกนนำการป้องกันยาเสพติด เพื่อเป็นแกนในการ ขับเคลื่อนกิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมป้องกัน แก้ไขและเผื่อระวังปัญหายาเสพติด
5. ส่งเสริมและสนับสนุนการตัดกิจกรรมสร้างสรรค์ให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าร่วม อย่างทั่วถึง
6. ปรับสภาพแวดล้อม ลดพื้นที่เสี่ยงที่จะเป็นแหล่งมั่วสุม และเพิ่มพื้นที่ดีให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างในทางสร้างสรรค์
7. พัฒนาเครือข่ายการทำงานทั้งในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ เครือข่าย ครูแกนนำ เครือข่ายนักเรียนแกนนำ เครือข่ายสถานศึกษาในพื้นที่ เครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง ฯลฯ
8. การให้โอกาสนักเรียนผู้ซึ่งพ้นสภาพการใช้ยาเสพติดเข้าศึกษาต่อและ ให้การดูแลช่วยเหลืออย่างเหมาะสม
9. พัฒนาระบบข้อมูลงานด้านยาเสพติดในสถานศึกษาเพื่อให้มีข้อมูลสนับสนุน การดำเนินงานส่งผลให้เกิดการทำงาน ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ข้อมูลสำคัญในงานด้านยาเสพติดใน สถานศึกษา ได้แก่ สภาพการใช้ยาเสพติดในสถานศึกษา สถานะสถานศึกษา นักเรียนแกนนำป้องกัน ยาเสพติด ครูแกนนำป้องกันยาเสพติด ศูนย์การเรียนรู้ด้านการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา รวบรวมและรายงานผลการดำเนินงาน

10. วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านยาเสพติดในสถานศึกษา ได้แก่ การสรุปบทเรียนการดำเนินงานด้านยาเสพติดในสถานศึกษา การวิจัยพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านยาเสพติดในสถานศึกษา การประเมินผลการดำเนินงานด้านยาเสพติดในสถานศึกษา

5.6 องค์ประกอบและตัวชี้วัดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ (2549 : 29) ดังนี้

1. ระบบการป้องกัน
 - 1.1. สร้างเสริมทักษะชีวิตและภูมิคุ้มกันยาเสพติด
 - 1.2. รมรงค์/ปลูกจิตสำนึก/สร้างความตระหนักรู้ด้านยาเสพติด
 - 1.3. บูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องยาเสพติดในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
 - 1.4. สนับสนุนนักเรียน/นักศึกษาแกนนำในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์
 - 1.5. ปรับสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา เช่น ขจัดมุมอับ ปรับปรุงภูมิทัศน์
 - 1.6. จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.7. จัดระเบียบสังคมในสถานศึกษา
 - 1.8. จัดศูนย์การเรียนรู้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
2. ระบบการแก้ไข
 - 2.1. การคัดกรองเพื่อจำแนกกลุ่มเสี่ยง/เสพ/ติด/ค้า
 - 2.2. วินิจฉัยปัญหา (เสพ/ติด/ค้า)
 - 2.3. เชิญผู้ปกครองมารับทราบ
 - 2.4. จัดระบบให้คำปรึกษา ได้แก่ กลุ่มเพื่อน อาจารย์ที่ปรึกษา
อาจารย์แนะแนว และส่งต่อนักจิตวิทยา/สถานพยาบาล
 - 2.5. ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น เข้าค่าย/ส่งต่อ/บำบัด
 - 2.6. ให้โอกาสศึกษาต่อ
 - 2.7. ติดตามดูแลช่วยเหลือ ขณะกลับมาศึกษาต่อ
 - 2.8. ประสานความร่วมมือองค์กรที่เกี่ยวข้อง
3. ระบบเฝ้าระวัง
 - 3.1. จัดตั้งศูนย์/ชมรมเฝ้าระวัง
 - 3.2. สสำรวจพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ได้แก่ โด๊ปขาว ประชาคมติดกล้องวงจรปิด ฯลฯ
 - 3.3. รับแจ้งข่าวสาร/เบาะแส ได้แก่ นักข่าวรุ่นเยาว์ สายสืบน้อย
 - 3.4. จัดตั้งสถานีตำรวจในสถานศึกษา

- 3.5 จัดตั้งสายตรวจร่วม
- 3.6 แจ้งเตือนปัญหาผู้เกี่ยวข้อง หากพบสิ่งผิดปกติ
- 3.7 ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาด้วยการสร้างสภาวะป้องกันปัญหาที่เหมาะสม
4. ระบบบริหารจัดการ
- 4.1 จัดตั้งศูนย์ประสานงานผู้เกี่ยวข้องและแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
- 4.2 คณะกรรมการ/คณะทำงาน/ผู้รับผิดชอบการป้องกันและแก้ไขปัญหา
- ยาเสพติด
- 4.3 กำหนดนโยบายในการดำเนินงาน
- 4.4 แผนปฏิบัติการ
- 4.5 พัฒนาบุคลากร ได้แก่ ทีมอำนวยการ ครูแกนนำและเครือข่าย นักเรียน
- แกนนำและเครือข่าย
- 4.6 ระบบข้อมูล ได้แก่ สถานะสถานศึกษา สภาพการใช้ยาเสพติดในสถานศึกษา ข้อมูลครู นักเรียนแกนนำ
- 4.7 จัดหาทุนสนับสนุนการดำเนินงานฯ จากภาครัฐและเอกชน
- 4.8 ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน
- 4.9 ประชาสัมพันธ์
- 5.7 องค์ประกอบและตัวชี้วัดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ (2547) ได้กำหนดนโยบายการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการไว้ดังนี้
1. ให้สถานศึกษานำกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงห่วงใยในปัญหายาเสพติด มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติในการจัดกิจกรรมรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน นักศึกษาตระหนักถึงสถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาเสพติด กระตุ้นและปลุกจิตสำนึกในการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เหมาะสมกับเพศ วัย และฐานะ
 2. ปฏิรูปหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน ให้เกิดกระบวนการอย่างมีเหตุผล ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สร้างทักษะชีวิต และพัฒนาศักยภาพของนักเรียน/นักศึกษา
 3. สร้างเสริมภูมิคุ้มกัน จัดระบบดูแล ฝ้าระวัง ป้องกันกลุ่มเป้าหมายนักเรียน นักศึกษาที่ไม่เคยเสพยาใช้ยาเสพติด (Potential Demand) ไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
 4. สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นภายในโรงเรียน โดยมอบหมายให้ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นคอยสอดส่องดูแลพฤติกรรมและให้คำปรึกษาเด็กอย่างใกล้ชิด และดำเนินตามระบบดูแลนักเรียนพร้อมกวาดขัน กำชับให้นักเรียนไม่ออกจากเคหสถานหลังเวลา 22.00

5. ปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้สะอาด ร่มรื่น เป็นระเบียบ ปราศจากมดแมลง ควบคุมปัจจัยเสี่ยงรอบบริเวณสถานศึกษาและประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานอื่นให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างจริงจัง

6. ถือเป็นนโยบายที่จะดูแลนักเรียนนักศึกษาที่เสพยาเสพติดในฐานะผู้ป่วย โดยไม่ไล่ออกแต่ส่งไปบำบัดรักษาทุกราย ตลอดจนให้ความคุ้มครองนักเรียน นักศึกษาที่ถูกหลอกกลวง หรือถูกใช้เป็นเครื่องมือในการจำหน่ายยาเสพติด

7. ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ายาเสพติด ต้องส่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการตามกฎหมายอย่างเฉียบขาด ทั้งทางวินัยและกฎหมาย โดยให้ออกจากราชการไว้ก่อน

8. ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในสถานศึกษาอย่างจริงจัง หากละเลยหรือปกปิดไม่เอาใจใส่ ขาดความรับผิดชอบ ผู้บริหารต้องได้รับการลงโทษ

9. ให้ใช้ผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาเป็นเกณฑ์การประกอบในการพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง และการโอนย้ายของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา

10. ผู้บริหารระดับสูง และผู้ตรวจราชการจะต้องร่วมกันรณรงค์เพื่อลดเป้าหมายผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้หมดไป และให้กำกับติดตามการแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง สำหรับพื้นที่ที่ทำได้ให้ยกย่องชมเชย

5.8 องค์ประกอบและตัวชี้วัดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2545) ดังต่อไปนี้

1. ให้สถานศึกษานำกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงห่วงใยในปัญหายาเสพติด มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติในการจัดกิจกรรมรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน นักศึกษาตระหนักถึงสถานการณ์ความรุนแรงของปัญหายาเสพติด กระตุ้นและปลูกจิตสำนึกในการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เหมาะสมกับเพศ วัย และฐานะ

2. ปฏิรูปหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน ให้เกิดกระบวนการอย่างมีเหตุผล ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สร้างทักษะชีวิต และพัฒนาศักยภาพของนักเรียน/นักศึกษา

3. สร้างเสริมภูมิคุ้มกัน จัดระบบดูแล ฝ้าระวัง ป้องกันกลุ่มเป้าหมายนักเรียน นักศึกษาที่ไม่เคยเสพยาใช้ยาเสพติด ไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

4. สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นภายในโรงเรียน โดยมอบหมายให้ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นคอยสอดส่องดูแลพฤติกรรมและให้คำปรึกษาเด็กอย่างใกล้ชิด และดำเนินการตามระบบดูแลนักเรียนพร้อมกวาดขัน กำชับให้นักเรียนไม่ออกจากเคหสถานหลังเวลา 22.00

5. ปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้สะอาด ร่มรื่น เป็นระเบียบ ปราศจากมดแมลง ควบคุมปัจจัยเสี่ยงรอบบริเวณสถานศึกษาและประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานอื่นให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างจริงจัง

6. ถือเป็นนโยบายที่จะดูแลและนักเรียนนักศึกษาที่เสพยาเสพติดในฐานะผู้ป่วยโดยไม่ไล่ออกแต่ส่งไปบำบัดรักษาทุกราย ตลอดจนให้ความคุ้มครองนักเรียน นักศึกษาที่ถูกหลอกลวงหรือถูกใช้เป็นเครื่องมือในการจำหน่ายยาเสพติด

7. ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ายาเสพติด ต้องส่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการตามกฎหมายอย่างเฉียบขาด ทั้งทางวินัยและกฎหมาย โดยให้ออกจากราชการไว้ก่อน

8. ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาอย่างจริงจัง หากละเลยหรือปกปิดไม่เอาใจใส่ ขาดความรับผิดชอบ ผู้บริหารต้องได้รับการลงโทษ

9. ให้ใช้ผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาเป็นเกณฑ์การประกอบในการพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่งและการโอนย้ายของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา

10. ผู้บริหารระดับสูง และผู้ตรวจราชการจะต้องร่วมกันรณรงค์เพื่อลดเป้าหมายผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้หมดไป และให้กำกับติดตามการแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง สำหรับพื้นที่ที่ทำดีให้ยกย่องชมเชย

5.9 องค์ประกอบและตัวชี้วัดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (2542 : 18-21)

1. ในสถานศึกษาทุกแห่งถือว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งของสถานศึกษา ทั้งนี้ให้รวมถึงภาระหน้าที่ในการช่วยเหลือดูแลนักเรียน นักศึกษาที่ติดยาเสพติดด้วย

2. ให้ดำเนินการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนครบวงจร นับตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร สื่อ วิธี การสอน และกิจกรรมของสถานศึกษา เน้นการฝึกทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับเยาวชน เพื่อผลทางการพัฒนาบุคลิกภาพ และการตัดสินใจเลือกพฤติกรรม

3. ให้สถานศึกษาทุกสังกัดจัดกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกายและการเล่นกีฬา ตลอดจนกิจกรรมทางเลือกอื่น ๆ เน้นการให้เด็กเยาวชนรู้จักใช้เวลาว่างไปในทางสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อสุขอนามัยเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ความมั่นคงทางอารมณ์และความสามัคคีในหมู่คณะ

4. ให้สถานศึกษาปรับปรุงสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของสถานศึกษาให้เยาวชนในสถานศึกษา มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเต็มที่

5. ให้มีการพัฒนาระบบบริหารและการจัดการ ตลอดจนสนับสนุนทางวิชาการ รวมทั้งการสอดส่องดูแล เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา เน้นการทำงานในระบบเครือข่าย

5.10 องค์ประกอบและตัวชี้วัดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 20-58) ดังนี้

1. ด้านการให้ความรู้และวิชาการ

การดำเนินการด้านนี้มุ่งที่จะให้บุคลากรในโรงเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดเป็นอย่างดี ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา, 2540 : 24)

- 1.1 การให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับยาเสพติดแก่บุคลากรในโรงเรียน
- 1.2 การศึกษาสำรวจสภาพการใช้ยาเสพติดในโรงเรียน
- 1.3 การวางแผน และการจัดทำแผน การจัดงบประมาณ
- 1.4 การจัดทำโครงการการใช้ยาเสพติด
- 1.5 การจัดนวัตกรรมใหม่ๆ มาเพื่อดำเนินการ

2. ด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์

การดำเนินการด้านนี้มุ่งที่จะให้บุคลากรในโรงเรียนมีโอกาสได้รับข่าวสารข้อมูล และได้รับการกระตุ้นเตือนบ่อย ๆ ซึ่งมีสาระดังนี้ (กรมสามัญศึกษา, 2540 : 28)

- 2.1 เผยแพร่ความรู้การป้องกันยาเสพติด
- 2.2 จัดทำข่าวสาร วารสาร ประชาสัมพันธ์ ต่อต้านยาเสพติด
- 2.3 เผยแพร่กิจกรรมการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด
- 2.4 การประชาสัมพันธ์ผลการให้ความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

การดำเนินงานด้านนี้มุ่งที่จะกระตุ้นเตือน สร้างความสำนึกเกี่ยวกับการป้องกันปัญหายาเสพติดทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน โดยที่นักเรียนได้มีประสบการณ์จากการมีส่วนร่วมซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้ (กรมสามัญศึกษา, 2541 : 32)

- 3.1 การวางแผนรูปแบบกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
- 3.2 การจัดบุคลากรรับผิดชอบในการจัดกิจกรรม
- 3.3 การประสานงานและขอความร่วมมือกับหน่วยงานในการจัดกิจกรรม
- 3.4 จัดทำโครงการด้านกิจกรรมการต่อต้านยาเสพติด
- 3.5 การจัดงบประมาณสนับสนุนกิจกรรม

4. ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม

การดำเนินการด้านนี้มุ่งที่จะให้สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่เยาวชนสามารถเจริญเติบโตได้ตามธรรมชาติ และสามารถพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ จิตใจ และร่างกาย ได้อย่างเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน ซึ่งต้องอาศัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้ (กรมสามัญศึกษา, 2540 : 28)

- 4.1 การจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้สะอาดร่มรื่น เรียบร้อย สวยงาม
- 4.2 จัดสร้างและปรับปรุงอาคารสถานที่ให้มีความรู้สึกปลอดภัย
- 4.3 การจัดแหล่งกิจกรรม แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ สนามกีฬา

5. ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ

การดำเนินการด้านนี้มุ่งที่จะพัฒนาแนวทางและระบบให้ความช่วยเหลือดูแลฟื้นฟูนักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ยาในทางที่ผิด หรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการใช้ยาเสพติดซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้ (กรมสามัญศึกษา, 2540 : 35)

- 5.1 การดำเนินการบำบัด ฟื้นฟูสมรรถภาพ
- 5.2 การให้ความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 5.3 การจัดบุคลากรรับผิดชอบในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ
- 5.4 การจัดกิจกรรมในการฟื้นฟูสมรรถภาพ

6. ด้านการติดตาม นิเทศ ประเมินผล

การดำเนินการด้านนี้มุ่งที่จะพัฒนางานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างมีระบบโดยอาศัยกระบวนการสำรวจ ติดตาม และประเมินผล ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้ (กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2540 : 38)

- 6.1 ดำเนินการติดตาม นิเทศ การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
- 6.2 ประเมินผลการดำเนินงานด้านยาเสพติด
- 6.3 จัดทำคู่มือวิธีปฏิบัติในการดำเนินงานป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด
- 6.4 รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษานั้น สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถนำกรอบแนวคิด แนวทางและวิธีดำเนินงานมาบูรณาการตามบริบทของสถานศึกษานั้นๆ เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน สร้างความรู้ ความเข้าใจ ปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีกระบวนการทักษะชีวิต

และไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ส่งผลให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1. ประวัติความเป็นมา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 18 มกราคม 2551 โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2551 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พ.ศ.2553 กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ที่ตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตั้งอยู่เลขที่ 354 หมู่ที่ 2 ถนนศรีโกสุม ตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ตั้งอยู่บนที่ราบสูงโคราชเป็นพื้นที่กึ่งกลางภาคอีสานหรือเรียกว่าสะดืออีสาน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดมหาสารคาม ห่างจากตัวจังหวัด 28 กิโลเมตร มีภารกิจหลักในการกำกับ ดูแล ส่งเสริมสนับสนุนการให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานใน 4 อำเภอ คือ อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเชียงยืน อำเภอช่อขอม อำเภอกุตุรงค์ ครอบคลุมพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ 1,497 ตารางกิโลเมตร 34 ตำบล 481 หมู่บ้าน มีโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 147 โรงเรียน

2. ภารกิจ บทบาทและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจบทบาทและอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

2.1 มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษา พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการหรือกฎหมายอื่น และมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

2.1.1 อำนาจหน้าที่ในการบริหารและการจัดการศึกษา และพัฒนาสาระของหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.2 อำนาจหน้าที่ในการพัฒนางานด้านวิชาการและจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา

2.1.3 รับผิดชอบในการพิจารณาแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.1.4 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

2.2 ข้อ 5 แห่งประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ.2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

2.2.1 จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น

2.2.2 วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

2.2.3 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

2.2.4 กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา

2.2.5 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

2.2.6 ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

2.2.7 จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

2.2.8 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

2.2.9 ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

2.2.10 ประสาน ส่งเสริม การดำเนินการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา

2.2.11 ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2.12 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

จากการศึกษาแนวคิด หลักการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการดำเนินงานการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตาราง 1 สังเคราะห์องค์ประกอบของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของ
สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ลำดับ ที่	วิเคราะห์ เนื้อหา	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ กระทรวงศึกษาธิการ (2543)	สำนักงานคณะกรรมการการ กระทรวงศึกษาธิการ (2549: 25 - 28)	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ กระทรวงศึกษาธิการ (2549: 29)	สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ (2547)	กระทรวงศึกษาธิการ (2545)	กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 18 - 21)	กระทรวงศึกษาธิการ (2540: 20 - 58)	ความถี่
1	ด้านการ ป้องกัน และแก้ไข ปัญหายา เสพติด	/	/	/	/	/	/	/	10
2	ด้านการ ให้ คำปรึกษา	/	/	/	/	/	/	/	6
3	ด้านการ เฝ้าระวัง	/	/	/	/	/	/	/	7
4	ด้านการ บริหาร จัดการ	/	/	/	/	/	/	/	7
5	ด้านการ รณรงค์ ป้องกัน ยาเสพติด	/	/	/	/	/	/	/	5

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับที่	วิเคราะห์เนื้อหา	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต (2543)	สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2549: 25 - 28)	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต (2549: 29)	สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ (2547)	กระทรวงศึกษาธิการ (2545)	กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 18 - 21)	กระทรวงศึกษาธิการ (2540: 20 - 58)	ความถี่
6	ด้านการให้ การศึกษา และ เผยแพร่ ความรู้	/	/	/	/	/	/	/	5
7	ด้านระบบ ข้อมูล	/		/					2
8	ด้านระบบ สนับสนุน จากชุมชน และ เครือข่าย	/	/	/					3
9	ด้านการ บำบัดรักษา	/		/	/	/	/	/	5
10	ด้านการ ปรับ สภาพแวดล้อม ใน สถานศึกษา		/		/	/	/	/	5
11	ด้านการ ปรับปรุง หลักสูตร		/	/	/	/	/	/	4

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับที่	วิเคราะห์เนื้อหา	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	กระทรวงศึกษาธิการ (2543)	สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	กระทรวงศึกษาธิการ (2549: 25 - 28)	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	กระทรวงศึกษาธิการ (2549: 29)	สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ (2547)	กระทรวงศึกษาธิการ (2545)	กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 18 - 21)	กระทรวงศึกษาธิการ (2540: 20 - 58)	ความถี่
12	ด้านการติดตามนิเทศและประเมินผล							/			/	2
13	ด้านการวิจัย					/						1
รวม		6	5	7	3	11	4	9	7	4	7	

จากตาราง 1 การสังเคราะห์ แนวคิด หลักการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา จำนวน 10 แห่ง พบว่า มีแนวคิด หลักการ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาที่จะนำไปปฏิบัติใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยได้พิจารณาและหลอมรวม แนวคิด หลักการ และแนวปฏิบัติที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เพื่อให้เหมาะสมและใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประกอบด้วย 9 ตัวชี้วัด
2. ด้านการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย 9 ตัวชี้วัด
3. ด้านการเฝ้าระวัง ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด

4. ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 11 ตัวชี้วัด
5. ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด
6. ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด

ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หมายถึง การดำเนินงานในการสร้างภูมิคุ้มกันโดยมีมาตรการทางการศึกษา ให้ความรู้ ความเข้าใจ สอดแทรกเนื้อหาในหลักสูตร ปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมของนักเรียน การรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารสร้างความตระหนักต่อปัญหายาเสพติดและรู้จักปฏิบัติตน สร้างเสริมทักษะชีวิตในการป้องกันปัญหายาเสพติด

2. ด้านการให้คำปรึกษา หมายถึง การดำเนินงานในการให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียน ปัญหาพฤติกรรมด้านยาเสพติด ให้นักเรียนสามารถหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งมีบุคคลหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่ เพื่อนนักเรียน ครูและผู้ปกครอง

3. ด้านการเฝ้าระวัง หมายถึง การดำเนินงานในการติดตาม สังเกต ฝ้าดูแลเหตุการณ์ การเปลี่ยนแปลงของปัญหายาเสพติด ด้วยการสำรวจการใช้สารเสพติดและจำแนกสถานะความเข้มแข็งในการป้องกันปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา มีการรายงานสถานการณ์เรื่องยาเสพติดให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบข่าวสาร

4. ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานในการจัดทำโครงสร้างและกลไกการบริหารจัดการงานด้านยาเสพติด การอำนวยการดำเนินงานในระบบต่างๆ ด้วยการสร้างกลไกการทำงาน ได้แก่ กลไกระดับเขตพื้นที่การศึกษา พื้นที่อำเภอ ระดับโรงเรียน ระดับห้องเรียน ระดับชั้นเรียน โดยกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ขับเคลื่อนกิจกรรมด้านยาเสพติด พัฒนาบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานด้านยาเสพติด กำกับ ติดตามการดำเนินงาน รวบรวมและรายงานผลการดำเนินงาน

5. ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในการป้องกันและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนในสถานศึกษา โดยความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

6. ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ หมายถึง การให้ความรู้ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

สรุปได้ว่า การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 หมายถึง ด้านการป้องกันและแก้ไขยาเสพติด ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการเฝ้าระวัง ด้านการบริหารจัดการ ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ อย่างเป็นระบบเพื่อมุ่งแก้ไขและส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถดำเนินการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

รัศมี ทิมาบุตร (2542 : 88-95) ได้ศึกษาเรื่องความรู้เจตคติเกี่ยวกับสิ่งเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น พบว่า นักเรียนที่มีสถานภาพแตกต่างกัน ได้แก่ นักเรียนที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันมีความรู้เจตคติเกี่ยวกับสิ่งเสพติดสูงกว่าบิดามารดาหย่าร้าง ดังนั้น ครูอาจารย์ที่ปรึกษาและครูแนะแนวควรให้ความสนใจ ให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งเสพติด ให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนมีปัญหา เพื่อป้องกันมิให้นักเรียนเสพสิ่งเสพติด ควรมีการร่วมมือกันระหว่าง บ้าน โรงเรียน กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ข่าวสารความรู้เกี่ยวกับสิ่งเสพติดตลอดจน การควบคุมป้องกันสารเสพติดของนักเรียน จึงควรมีการแนะแนวให้นักเรียนในเรื่องสิ่งเสพติด เพื่อสร้างเจตคติที่ถูกต้องแก่นักเรียน

สุชาติ แป้นเมือง (2543 : 66-72) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน นักศึกษาที่ใช้ยาบ้าและนักเรียนนักศึกษาที่ไม่ใช้ยาบ้า พบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญูกตเวทีก การมีระเบียบวินัยและประหยัดเป็นส่วนมาก ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนนักศึกษา คือ ผู้ปกครอง ครู - อาจารย์ ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการทั้งหลายควรได้ทราบไว้เพื่อจะได้หาทางคงไว้ซึ่งพฤติกรรมเชิงจริยธรรมและกระบวนการจัดกิจกรรมการปลูกฝังจริยธรรมให้นักศึกษา และวางแผนร่วมกันเพื่อพัฒนาจริยธรรมให้อยู่ในระดับสูงขึ้นอย่างสม่ำเสมอ โดยหารูปแบบการจัดกิจกรรมใหม่ๆ จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในวิทยาลัยที่เอื้อต่อการปลูกฝังจริยธรรมและสอดแทรกการปลูกฝังจริยธรรมในการสอน ทุกรายวิชารวมทั้งการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง นักเรียนนักศึกษาที่ใช้ยาบ้ามีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความสนใจนักเรียนนักศึกษากลุ่มนั้นอย่างจริงจัง ให้ความช่วยเหลือในการบำบัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมเป็นพิเศษมากขึ้น เช่น จัดอบรม พัฒนาจิต จัดชมรมเพื่อนช่วยเพื่อน ชมรมพุทธศาสนาเน้นย้ำคุณธรรม จริยธรรม ให้อ่านอยู่ในจิตสำนึก เพื่อเพิ่มพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ขาดหายไปให้เพิ่มขึ้น ผู้ปกครองและ ครู - อาจารย์ จะต้องร่วมมือ

กันอย่างใกล้ชิดในการดูแลพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษา อย่าให้เกิดช่องว่างของการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งจะมีผลให้เด็กนักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในเรื่องการเสพสิ่งเสพติดได้ง่าย

สมนึก จุลนาง (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และเขต 2 ใน 4 ด้าน คือ ด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดแก่นักเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ด้านการจัดการเรียน การสอนเกี่ยวกับยาเสพติดในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับยาเสพติด ด้านการ ตรวจสอบและให้การช่วยเหลือผู้ใช้ยาเสพติด ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติดในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงสุดคือ ด้านการจัดการ เรียนการสอนเกี่ยวกับยาเสพติดในโรงเรียน รองลงมาได้แก่ด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดแก่นักเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับยาเสพติด ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยของการดำเนินการต่ำที่สุดคือ ด้านการตรวจสอบและให้การช่วยเหลือผู้ใช้ ยาเสพติด บุคลากรประเภทต่างๆกัน มีการดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในโรงเรียน แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 บุคลากรที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีการดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05

ศิริศักดิ์ บุญไชยแสน (2550 : 31-41) ได้ศึกษาบทบาทของครอบครัวในการป้องกันการ ใช้สารเสพติดตามความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอซ่งชัย จังหวัด กาฬสินธุ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 56.9) อายุ 13 ปี (ร้อยละ 41.9) ได้รับเงินมาโรงเรียนวันละ 20 บาท (ร้อยละ 55.8) อาศัยอยู่กับพ่อแม่ (ร้อยละ 90.3) ไม่เคยสูบบุหรี่ หรือดื่มเหล้า (ร้อยละ 89.1) เมื่อมีเวลาว่างชอบฟังเพลง (ร้อยละ 45.6) ได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์ (ร้อยละ 84.3) กลุ่มปกติมีค่าคะแนนสูงกว่ากลุ่มเสี่ยง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 3.30 และ \bar{X} = 3.25) เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นในบทบาทของครอบครัวในการป้องกันการ ใช้สารเสพติด ใน 7 ด้าน ระหว่างกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง ในแต่ละด้านพบว่า ความเข้าใจในด้านเศรษฐกิจของครอบครัวทั้งสอง กลุ่ม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปิยะชาติ ขานทะราชา (2552 : 95-99) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่าในวงรอบที่ 1 โดยการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการอบรมพัฒนาจิตใจทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้ ความเข้าใจ และทราบถึงโทษภัยของยาเสพติด การดำเนินการพัฒนาช่วยสร้างความตระหนักแก่ คณะครู นักเรียน นักศึกษา ในการช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของนักเรียน นักศึกษาใน สถานศึกษาได้เป็นอย่างดีกลุ่มเป้าหมายได้รับการประชุมอบรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การเอาใจ ใส่ดูแลจากครู ทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดตระหนักและทราบวิธีปฏิบัติตนให้ห่างไกลจากยาเสพติด

ส่วนด้านการทราบถึงโทษภัยของยาเสพติด กลุ่มเป้าหมายมีจิตสำนึกที่ดีในการป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติด เชื่อฟังผู้ปกครองประพฤติตนเป็นคนดีของสังคมเห็นความสำคัญของการเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมห่างไกลยาเสพติด เห็นคุณค่าและความสำคัญของตัวเองในการที่จะเป็นอนาคตที่ดี จึงได้ทำการพัฒนาในวงรอบที่ 2 แล้ว กลุ่มเป้าหมายทั้งหมดทราบถึงโทษภัยของยาเสพติด มีจิตสำนึกที่ดีในการห่างไกลจากยาเสพติด นักเรียนนักศึกษาในกลุ่มเสี่ยงมีการเข้าร่วมกิจกรรมที่วิทยาลัยจัดขึ้นสม่ำเสมอ ไม่ปรากฏว่าคบเพื่อนในชุมชนหรือที่เป็นกลุ่มเสี่ยงในการติดยาเสพติด

ประสิทธิ์ อินทะโชติ (2554 : 54-63) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการป้องกันยาเสพติดมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือการมีบทบาทในเรื่องการเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบนโยบายรัฐบาลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จากจังหวัด/อำเภอ ส่วนด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีบทบาทในเรื่องการให้ความร่วมมือส่วนราชการ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้ใหญ่บ้านที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีบทบาทในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน ส่วนผู้ใหญ่บ้านที่มี เพศ อายุ วาระการดำรงตำแหน่ง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง และขนาดของหมู่บ้านที่ปกครองต่างกันมีบทบาทในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

มณี ลี้มะวงค์ (2553 : 1-14) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปปฏิบัติ : ศึกษากรณีศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปปฏิบัติในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ ปัจจัยด้านทรัพยากร ปัจจัยด้านโครงสร้าง/ ลักษณะหน่วยงาน และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภายนอก ในส่วนของปัจจัยด้านทรัพยากรนั้นพบว่า ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี มีงบประมาณในการจัดกิจกรรม ไม่เพียงพอ จำนวนบุคลากรไม่เหมาะสมกับจำนวนเด็กและเยาวชน บุคลากรจำนวนหนึ่งยังขาดทักษะในการจัดกิจกรรม รวมถึงขาดวัสดุอุปกรณ์จำเป็นในการจัดกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ ไม่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม เนื่องจากขาดความทันสมัย และความหลากหลายทั้งเนื้อหาและรูปแบบของสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ปัจจัยด้านโครงสร้าง/ลักษณะของหน่วยงาน พบว่าลำดับสายการบังคับบัญชาไม่มีความชัดเจนเพียงพอ มีการข้ามขั้นตอนลำดับสายการบังคับบัญชาและการก้าวก่ายสายการบังคับบัญชาส่งผลต่อการตัดสินใจสั่งการและรายงาน

ผลการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภายนอกเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลต่อการนำนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปปฏิบัติ โดยเฉพาะการขาดความร่วมมือจากครอบครัวของเด็กและเยาวชนในการเข้าร่วมกิจกรรมและขาดการดูแลเอาใจใส่เด็กและเยาวชนอย่างเหมาะสม รวมถึงชุมชนที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่นซึ่งบางชุมชนวัยผู้ใหญ่ไปทำงานนอกพื้นที่ทำให้ในชุมชนมีเฉพาะวัยเด็ก วัยรุ่น และวัยรุ่น ซึ่งทำให้การดูแลเด็กและเยาวชนไม่สามารถทำได้ดีเท่าที่ควร อีกทั้งยังพบว่าบางชุมชนมีทัศนคติไม่ดีต่อเด็กและเยาวชนที่เคยผ่านการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ส่งผลให้เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวไปแล้วมีแนวโน้มในการกระทำผิดซ้ำ

เทวราช ทองเทพ (2553 : 1-21) ได้ศึกษาการนำนโยบายปราบปรามยาเสพติดไปปฏิบัติ พื้นที่อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่า (1) สถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่อำเภอเขมราฐ ยังคงมีต่อเนื่องและมีแนวโน้มที่จะรุนแรงมากขึ้น ยาเสพติดที่สำคัญคือ “ยาบ้า” ซึ่งมีการลักลอบนำเข้าอย่างต่อเนื่อง ขบวนการค้ายาเสพติดมีทั้งประชาชนไทย - ลาว นักการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการไทย - ลาว โดยราษฎรลาว ข้าราชการลาว เป็นกลไกสำคัญในการค้ายาเสพติด (2) รูปแบบการลักลอบการค้ายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเขมราฐ พบว่าขบวนการการค้ายาเสพติดมีการจัดองค์กรที่ซับซ้อนเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย ทำให้ยากแก่การเข้าถึงในการขนยาเสพติดจะว่าจ้างราษฎรลาวลำเลียงมาในลักษณะกองทัพนัด ซุกซ่อนไว้ตามร่างกาย เครื่องใช้ต่างๆ เพื่อนำสู่พื้นที่ตอนใน และกรุงเทพมหานคร และมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการค้ายาเสพติด (3) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการนำนโยบายปราบปรามยาเสพติดไปปฏิบัติ เรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ (3.1) ปัจจัยด้านความร่วมมือ หรือการตอบสนองของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่รับรู้นโยบายการปราบปรามยาเสพติด แต่การปราบปรามยาเสพติดไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่บังคับใช้กฎหมายจริงจัง ผู้ปฏิบัติงานปราบปรามยาเสพติดมีน้อย ขาดแคลนเครื่องมือ และขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่บางส่วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ายาเสพติด และไม่ได้รับความร่วมมือจากประเทศเพื่อนบ้าน (3.2) ปัจจัยด้านลักษณะขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่าการดำเนินงานในระบบราชการมีความล่าช้า มีการผลักระหว่างหน่วยงาน และยังพบว่าปัญหาความวุ่นวายทางการเมืองส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องของนโยบายการปราบปรามยาเสพติด (3.3) ปัจจัยด้านทรัพยากรของนโยบาย พบว่า งบประมาณในการปราบปรามกระจัดกระจายในหลายหน่วยงาน การจัดสรรล่าช้า และมีจำนวนจำกัดไม่เหมาะสมกับภารกิจที่ต้องเสี่ยงกับอันตราย สัดส่วนงบประมาณด้านการปราบปรามน้อยกว่างบประมาณด้านการป้องกันปัญหายาเสพติด เนื่องจากรัฐบาลมองว่าควรป้องกันปัญหายาเสพติดมากกว่าการปราบปราม (3.4) ปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร และการควบคุม พบว่าหน่วยงานปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่อำเภอเขมราฐ

มีหลายหน่วยงานมักประสบปัญหาในการประสานงาน ทำให้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปราบปรามยาเสพติด (3.5) ปัจจัยด้านเงื่อนไข และทรัพยากรทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง พบว่าภาวะเศรษฐกิจตกต่ำส่งผลให้ทั้ง ราชอาณาจักรลาว-ไทย หันมาค้ายาเสพติด เพราะเห็นว่ารายได้ดี ขณะที่กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดฉวยโอกาสจากความไม่สงบของสังคม การเมืองในประเทศจึงทำการลักลอบขนยาเสพติดเข้ามาในประเทศ (4) ปัจจัยด้านอื่นที่ส่งผลกระทบต่อการนำนโยบายปราบปรามยาเสพติดไปปฏิบัติที่ค้นพบจากการวิจัย ดังนี้ (4.1) ลักษณะภูมิประเทศที่เอื้อต่อการลักลอบค้ายาเสพติด พบว่าสภาพภูมิประเทศอำเภอเขมราฐเป็นอุปสรรคในการปราบปรามยาเสพติด เนื่องจากมีแม่น้ำโขงกั้นแนวพรมแดน และอยู่ตรงข้ามแหล่งพักยาเสพติดที่สำคัญ มีเมืองคู่มานตลอดแนวพรมแดน ทำให้มีการลักลอบนำเข้ายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง (4.2) เป็นกลุ่มบุคคลที่มีส่วนร่วมในขบวนการค้ายาเสพติดตามแนวบุคคลสองสัญชาติชายแดนเขมราฐ เนื่องจากสามารถเดินทางเข้า - ออก โดยใช้ช่องประเพณี ทำให้สามารถติดต่อซื้อขายยาเสพติดหรือลักลอบขนยาเสพติดได้โดยง่าย

อุทัย เอี่ยมศรี (2553 : 1-21) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วม และความพึงพอใจของพนักงานภาครัฐ และประชาชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดของรัฐบาล กรณีศึกษา อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี” การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากพนักงานภาครัฐ และประชาชน ในพื้นที่อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี รวมทั้งสิ้น จำนวน 206 คน และใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป คำนวณหาค่าความถี่ (Frequencies) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และ Anova (F-test) ทดสอบสมมุติฐานโดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 70.4) ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 36-45 ปี (ร้อยละ 30.6) ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย-ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มากที่สุด (ร้อยละ 49.0) และส่วนใหญ่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 42.7) (2) ระดับการมีส่วนร่วม และความพึงพอใจในการแก้ไขปัญหาเสพติดของพนักงานภาครัฐและประชาชน ต่อการแก้ไขปัญหาเสพติด อยู่ในระดับปานกลาง (3) ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานแก้ไขปัญหาเสพติดของรัฐบาล แต่ละกลุ่มมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.002 โดยเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดอำเภอมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดมากที่สุด (Mean=3.30) (4) ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานแก้ไขปัญหาเสพติดของรัฐบาล แต่ละกลุ่มมีความพึงพอใจในการแก้ไขปัญหาเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 โดยเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดอำเภอ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดมากที่สุด (Mean=2.41) (5) จากการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.03 และพบว่า

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดอำเภอ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดมากที่สุด (Mean=3.30) (6) จากการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มในการความพึงพอใจในการแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และพบว่าเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดอำเภอ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดมากที่สุด (Mean=2.41)

พะยอม ใจสะอาด (2553 : 63-78) ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาการดำเนินและแนวทางการพัฒนาการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

เมื่อเปรียบเทียบ รายด้านพบว่า ด้านระบบการให้คำปรึกษา และด้านระบบบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ส่วนด้านอื่นๆแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

2) แนวทางการพัฒนาการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 จัดลำดับให้การวิเคราะห์สภาพปัญหาสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน การให้ความรู้เรื่องยาเสพติดตามเนื้อหาวิชา และสอดแทรกในเนื้อหาวิชา การให้การส่งเสริมให้นักเรียนแกนนำได้ทำงานอย่างจริงจังในสถานศึกษาและมีโครงการเพิ่มจำนวนนักเรียนแกนนำ การเพิ่มพื้นที่กิจกรรมให้กับผู้เรียนได้แสดงออกในทางที่เหมาะสม การมีโครงการเยี่ยมบ้าน การสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครองการประสานความสัมพันธ์อันดีกับเครือข่ายข้อมูลและเครือข่ายการทำงาน เป็นแนวทางที่สำคัญ และจะนำไปสู่การแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

สุรชาติ นันทะเสน (2554 : 123-135) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหายาเสพติดของสถาบันอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 ผลการวิจัยพบว่าการทำงานเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถาบันอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 จำนวน 22 แห่ง มีการดำเนินการตามลำดับขั้นต่อไปนี้ เตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน วิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของสถาบันการอาชีวศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติงาน เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อนด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในสถาบันการอาชีวศึกษาที่มีผลต่อการช่วยเหลือนักศึกษาและของครูผู้สอนจัดทำโครงการแผนปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในสถาบันอาชีวศึกษาต้องดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน

อรชร ชอินทรวงศ์ (2554 : 101-104) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยใช้วิธีการพัฒนา การประชุม ระดมสมอง การใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักเรียน กิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษา การกำกับติดตามโดยการ

ตรวจสอบแผน และการสังเกตการณ์ปฏิบัติงานทำให้ครูมีความเข้าใจในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะสามารถใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาได้ดีขึ้น แต่ยังคงพัฒนานักเรียนกลุ่มเป้าหมายบางส่วน ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ประชุมระดมสมองปรับเปลี่ยนในกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเน้นการกำกับติดตามการดำเนินงานของฝ่ายต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การกำกับติดตาม มีการจัดกิจกรรมตรวจสอบแผน กิจกรรมการสังเกตการณ์ปฏิบัติงาน พบว่า นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่เป็นเป้าหมาย จำนวน 35 คน ได้ลดจำนวนลงเหลือเพียง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.57 และเมื่อวางระบบของการทำงานให้ชัดเจนทุกขั้นตอน ครูสามารถปฏิบัติงานได้ตามบทบาทหน้าที่ได้ชัดเจน ถูกต้องและรวดเร็ว เป็นผลดีต่อการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

รังสรรค์ คำเกิด (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารจัดการปัญหา ยาเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษากับครูเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการปัญหาเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการ ด้านการให้ความร่วมมือ ด้านการประเมินผลมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง ส่วนด้านการเตรียมการอยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษากับครูที่เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการปัญหาเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษากับครูที่เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการปัญหาเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยจำแนกตามประสบการณ์ ทั้งโดยรวมรายด้านและรายข้อมีที่ปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

ภิญโญ เอี่ยมมูไร (2554 : 83-90) ได้ศึกษาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านระบบบริหารจัดการ และด้านระบบให้คำปรึกษา 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพในการปฏิบัติงานโดยรวมต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) การวิเคราะห์ความแปรปรวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ณัฐวุฒิ ประโม่ง และคณะ (2555 : 18–28) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของปัญหา ยาเสพติดในกลุ่ม นักเรียนและเพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมต้านยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2555 จำนวน 357 คน และวิเคราะห์โมเดล เชิงสาเหตุให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์โครงสร้างเชิงเส้น ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบด้านปัจจัยเชิงสาเหตุการติดยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน ประกอบด้วย 1.1 ปัจจัยด้านสติปัญญา (Intelligence Quotient) 1.2 ปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) 1.3 ปัจจัยด้านความสามารถในการแก้ปัญหาและการกล้าเผชิญวิกฤต (Adversity Quotient) 1.4 ปัจจัยด้านครอบครัว (Family) 1.5 ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม (Social and Environment) 1.6 ปัจจัยด้านโรงเรียน (School) และ 1.7 ปัจจัยด้านพฤติกรรม การติดยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน (Behavior) โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ค่า น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.11 - 4.32 ประกอบด้วย ด้านสติปัญญา โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.89 ถึง 2.83 ด้านความฉลาดทางอารมณ์ โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 1.89 ถึง 2.42 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาและการกล้าเผชิญวิกฤต โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 1.96 ถึง 2.60 ด้านครอบครัว โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 1.82 ถึง 2.50 ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 2.04 ถึง 2.74 ด้านโรงเรียน โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.92 ถึง 2.29 และด้านพฤติกรรมการติดยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.48 ถึง 1.43 และปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมการติดยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาได้จากค่าไคสแควร์ มีค่าเท่ากับ 328.29; $p=0.37763$ ที่องศาอิสระเท่ากับ 321 และดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.94 ดัชนี วัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.92 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.008 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการติดยาเสพติดของนักเรียน มีค่าเท่ากับ 0.94 แสดงว่า ตัวแปร

ในโมเดลสามารถอธิบาย ความแปรปรวนของ ตัวแปรพฤติกรรมการศึกษาเสพติดของนักเรียน ได้ร้อยละ 94

เจริญ แฉกพิมาย (2555 : 69-72) ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติดและพฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนในภาคการศึกษาที่ 1/2554 ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากได้รับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด โดยได้รับความรู้จากสื่อ 3 ลำดับที่มากที่สุด คือ สื่อวิทยุ/โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และหนังสือพิมพ์และรู้จักยาเสพติดมากที่สุด 3 ลำดับ คือ ยาบ้า (แอมเฟตามีน) กัญชา และใบกระท่อม โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนมากไม่แน่ใจว่าชุมชนที่พักอาศัยอยู่มีการระบาดของยาเสพติด แต่มีความเห็นว่ายาเสพติดที่ระบาดในชุมชนที่พักอาศัยมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ยาบ้า (แอมเฟตามีน) กัญชา และใบกระท่อม ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากไม่เคยถูกชักชวนให้ลองยาเสพติด และไม่ทราบว่ามีเพื่อนบางคนติดยาเสพติด โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งทราบว่าเพื่อนบางคนเสพยาเสพติดและทราบว่า การสูดดมเป็นวิธีการเสพยาที่เพื่อนใช้กันมากที่สุด และมีสาเหตุของการเสพยาเสพติดมากที่สุด คือ อยากรลอง และมีความเห็นว่ายาเสพติดจะช่วยในเรื่องประสิทธิภาพในการเรียนหนังสือเป็นสิ่งที่ไม่จริง โดยมีความเห็นว่ายาเสพติดมีผลกระทบต่อตนเองมากที่สุด และในชุมชนที่พักอาศัยอยู่มีหน่วยงานราชการเข้าไปให้ความรู้และเข้าไปตรวจจับเรื่องยาเสพติด 2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติด พบว่า ผู้ตอบ แบบสอบถาม ส่วนมากมีระดับพฤติกรรมที่มีต่อการป้องกันยาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับพฤติกรรมที่มีต่อยาเสพติด อยู่ในระดับมากที่สุด คือ นักศึกษาสามารถดำรงตนเองด้วยการไม่เสพยาเสพติดถึงแม้สถานที่พักอาศัยจะมีการระบาดของยาเสพติดก็ตามที่เหลือนีมีระดับพฤติกรรมที่มีต่อยาเสพติดอยู่ในระดับมาก ในทุกเรื่อง โดยเรื่องที่มีมากที่สุด 5 ลำดับ คือ ครอบครัว ญาติ พี่น้องของนักศึกษาจะเสียใจและรับไม่ได้หากพบว่านักศึกษาเสพยาเสพติด รองลงมา คือ นักศึกษาจะปฏิเสธทันทีเสมอเมื่อเพื่อน นำยาเสพติดมาและชวนให้เสพยาเสพติด นักศึกษากลัวว่าหากเสพยาเสพติดและถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับได้จะทำให้เสียอนาคตทางการศึกษา นักศึกษามีการป้องกันตนเองด้วยการปฏิเสธการทดลอง เสพยาเสพติดทุกชนิด และนักศึกษามีความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดเป็นอย่างดีจึงไม่เกี่ยวข้องหรือ เสพยาเสพติด

กาญจนา कुमारักษ์ (2555 : 439-464) ได้ศึกษารูปแบบการป้องกันการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติด/เด็กและเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยของการกระทำผิดซ้ำ คือ ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมืองการปกครอง ระบบสังคม และระบบการศึกษา ทว่าสาเหตุที่แท้จริงคือ (1) ไม่ตระหนักรู้ว่าการเสพยาเป็นการกระทำผิดกฎหมาย (2) กลับไปคบหาสมาคมกับเพื่อนกลุ่มที่เสพยา (3) ขาดโอกาส ในการเข้ารับการดูแล รักษา ฟื้นฟู อย่างถูกต้อง (4) ขาดระบบสังคมที่มีประสิทธิภาพคอยช่วยเหลือ (5) ครอบครัว/ผู้ปกครองมีการศึกษาน้อยไม่ทราบวิธีการช่วยเหลือที่ถูกต้อง (6) ขาดแรงจูงใจที่จะเลิกเสพยา (7) ไม่ตั้งใจที่จะเลิกเสพยาอย่างจริงจัง (8) สังคมไม่ยอมรับและไม่ให้โอกาส กรณีรูปแบบป้องกันการกระทำผิดซ้ำที่พัฒนาขึ้นมี 13 ส่วนประกอบ คือ (1) เป้าประสงค์ของการป้องกัน (2) แผนการป้องกัน (3) นโยบายการป้องกัน (4) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง (5) การประเมินความเสี่ยง (6) การตระหนักรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของเยาวชน (7) การคัดกรอง (8) กิจกรรมและโปรแกรมป้องกัน (9) การให้คำปรึกษาแนะนำ (10) การส่งต่อ ติดตาม และประเมินผล (11) มีความตั้งใจมุ่งในการป้องกัน (12) การมีอาชีพ และ (13) การมีเครือข่าย โดยอาจเรียกรูปแบบนี้ว่า GP-PLANSACTION MODEL ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้การประเมินและรับรองแล้ว

ฉัตรชัย อันบำรุง (2556 : 70-78) วิจัยเรื่อง การจัดระบบการป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียนแม่คะ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการป้องกันปัญหาเสพติดของนักเรียนบ้านแม่คะ กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด พบว่า ส่วนใหญ่ครูสอนตามเนื้อหาสาระที่หลักสูตรกำหนดไว้ มีการจัดนิทรรศการและการเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด จัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน มีการตรวจสุขภาพนักเรียนนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและจัดกิจกรรมอบรมจริยธรรม สอนทักษะด้านอาชีพ จัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี ให้เพื่อนในห้องคอยสอดส่องดูแล แนะนำ ตักเตือนและสังเกตพฤติกรรม สำหรับปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน แนวปฏิบัติ คือ ควรปรับเปลี่ยนกิจกรรมในการดำเนินงานบางส่วน เช่น การพัฒนารูปแบบ การป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน และควรเพิ่มกิจกรรมในการให้คำปรึกษานักเรียนในกรณีที่ติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติด (2) สภาพการป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ สำหรับกลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติด พบว่า ส่วนใหญ่ครูคอยให้ความรู้และว่ากล่าวตักเตือนคอยควบคุมดูแลพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิดทั้งในและนอกโรงเรียน ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ สภาพแวดล้อมของนักเรียนเสี่ยงกับยาเสพติด แนวปฏิบัติคือ ควรสร้างเครือข่ายการทำงานจัดให้นักเรียนไปทัศนศึกษาและดูงานในสถานบำบัดฟื้นฟูยาเสพติด เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงและตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติด (3) สภาพการป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ สำหรับกลุ่มนักเรียนที่ติด

ยาเสพติด พบว่า ครูร่วมกับผู้ปกครองคอยดูแลควบคุมพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด นำนักเรียนเข้ารับการบำบัดรักษา ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ นักเรียนกลุ่มนี้จะใช้ยาเสพติดเฉพาะตอนที่อยู่ที่บ้านและจะไม่มาโรงเรียนถ้ารู้ว่าตัวเองติดยาเสพติด แนวปฏิบัติ คือ ควรให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องดูแล ช่วยเหลือและคอยให้กำลังใจอย่างใกล้ชิด (4) ส่วนสภาพการป้องกันปัญหา ยาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ ในกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมในการค้ายาเสพติดพบว่า โรงเรียนจะเรียกนักเรียนมาพบเพื่อซักถามให้ความรู้ ยาเสพติดหากไม่เลิกพฤติกรรมดังกล่าวจะแจ้งให้คณะกรรมการสถานศึกษา รับทราบและจะประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ดำเนินคดีตามกฎหมาย ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ ไม่ได้รับความร่วมมือจากนักเรียนในการให้ข้อมูลนักเรียนที่มีพฤติกรรมค้ายาเสพติด แนวปฏิบัติ คือ การประสานงานกับหน่วยงานสาธารณสุขเพื่อนำวิธีการบำบัดรักษามาใช้ในโรงเรียน

นาวิ สุกวงศ์ธนา และคณะ (2556 : 82-90) ได้ศึกษาแนวทางการป้องกันปัญหา ยาเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน : ภูมิคุ้มกันเพื่อสร้างโลกสีขาว ผลการศึกษา พบว่า ปัจจุบันเด็กและเยาวชนไทยเริ่มใช้ยาเสพติดในช่วงอายุน้อยลงและพบในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีมากขึ้น ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันได้แก่ สัมพันธภาพภายในครอบครัว การมีตัวแบบที่ดี การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน การดำเนินชีวิตด้วยสติ ตามแนวพุทธศาสนา ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน การมีพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมเชิงบวก การได้รับการสนับสนุนและกำลังใจจากชุมชน และชุมชนให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไข ปัญหา ยาเสพติด ผลการวิจัยนำมาสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 4 ข้อ ดังนี้ 1) รัฐควรกระตุ้นให้ภาคสังคมรับรู้และมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมากขึ้น 2) มีองค์การทางสังคมทำหน้าที่ด้านการป้องกันปัญหายาเสพติดแบบบูรณาการกับภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3) การป้องกันควรมุ่งไปที่ช่วงก่อนการเริ่มเสพ และ 4) ควรมีการพัฒนาเด็กและเยาวชนควบคู่กับสถาบันสังคมหลัก ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน

พัชราภรณ์ ด่านประชุม (2556: 57 - 63) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งต่อพฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอนุบาลวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีระดับพฤติกรรมกำบังและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงเมื่อพิจารณาในรายละเอียดสรุปได้ว่านักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอนุบาลวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว มีระดับพฤติกรรมในการควบคุมตนเองอยู่ในระดับมากที่สุดและได้ให้ความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 รองลงมา คือการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับมาก และการปฏิบัติต่อตนเองอยู่ในระดับมากแต่มีพฤติกรรมเป็นลำดับสุดท้ายในด้านพฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติดสามารถสรุปได้ว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอนุบาล วังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้วมีระดับพฤติกรรมหลีกเลี่ยงจากการใช้ยาเสพติดอยู่ในระดับมากที่สุดและได้ให้ความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 และมีพฤติกรรมในการปฏิเสธจากการใช้ยาเสพติดอยู่ใน

ระดับสูงที่สุดเป็นลำดับที่ 2 ผลจากการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันตนเอง จากยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอนุบาลวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ ระดับชั้น รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน สภาวะครอบครัวต่างกัน มีระดับพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากยาเสพติดไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนนักเรียนที่มี ผลการเรียนต่างกันมีระดับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกันจึงเป็นการยอมรับ สมมติฐานการวิจัยผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความสัมพันธ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกับ ระดับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอนุบาล วังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว พบว่า ปัจจัยด้านการควบคุมตนเอง ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง และ ด้านการปฏิบัติตนต่อตนเองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดจึงยอมรับ สมมติฐานการวิจัย

พิทยา ศิริรักษ์ และคณะ (2556 : 56-59) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การป้องกันการติด สารเสพติดของเยาวชน ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการป้องกันการติดสารเสพติด มีแนวคิดหลักที่ สำคัญคือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคล สังคมและสิ่งแวดล้อม ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ เพื่อป้องกันการติดสารเสพติดของเยาวชนในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เกิดจากการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่เหมาะสม ความล้มเหลวในการบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ บุคลากรในสถานศึกษาละเลยบทบาทและหน้าที่ในการ ปฏิบัติตามนโยบาย เนื่องจากภาระการทำงานที่สูงและขาดความเป็นรูปธรรมอิทธิพลจากเพื่อนและ เครือข่ายยาเสพติด และที่สำคัญคือ การไม่ได้รับความร่วมมือจากเยาวชนในสถานศึกษาในการเข้า ร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและทักษะในการปฏิเสธยาเสพติดให้แก่เยาวชนเนื่องจาก กิจกรรมที่จัดขึ้นไม่น่าสนใจไม่สามารถรองรับจำนวนนักเรียนในสถานศึกษา

อรรรณพ กาวิกุล (2556 : 66-67) ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบและกระบวนการ ถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ในพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 5 ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยา เสพติดสำหรับเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 5 ได้แก่ ปัจจัยด้าน คุณลักษณะของผู้รับการถ่ายทอด สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยา เสพติดสำหรับเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ภาค 5 อย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยด้านบุคลิกภาพของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการถ่ายทอด ความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดในเยาวชน ของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ภาค 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านการส่งเสริมสนับสนุน สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการถ่ายทอดความรู้ เพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับเยาวชน ของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ ภาค 5 อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 รูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนของ

ตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 5 ที่พัฒนาขึ้นคือ รูปแบบและกระบวนการ “NICE POLICE” มีองค์ประกอบที่สำคัญแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ NICE ประกอบด้วย N (Narcotic Knowledge) เป็นส่วนที่มุ่งให้มีการศึกษาค้นคว้ารวบรวม องค์ความรู้ด้านยาเสพติด ในทุกมิติ I (Information) หมายถึง องค์ความรู้ ทักษะ วิธีการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลข่าวสารในด้านต่าง ๆ รวมถึงการวิเคราะห์นโยบายของหน่วยงานบังคับบัญชาเพื่อลงสู่การปฏิบัติ C (Central Communication Agencies) คือศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 5 เป็นหน่วยงานศูนย์กลาง พัฒนาการศึกษาดำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ และ E (Education) คือให้ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 5 ดำเนินการจัดการฝึกอบรมและส่งเสริมให้ตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ มีโอกาสได้ศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเอง ในส่วนที่ 2 คือ POLICE เป็นกระบวนการ หลังจากการที่ได้ได้รับการศึกษาอบรมจากศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 5 แล้วตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์นำองค์ความรู้ที่ได้รับลงสู่การปฏิบัติ โดยอาศัยแนวคิด แสวงหาการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย P (Plan Participate) คือ การวางแผนการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วนในชุมชน O (Organize) คือการวางระบบงาน L (Learning) คือ การดำเนินการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกัน ยาเสพติดสำหรับเยาวชน I (Integrate) คือ การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันบูรณาการการทำงานร่วมกันของแต่ละภาคส่วนในชุมชน C (Connect) คือการเชื่อมต่อหรือขยายการทำงานของภาคส่วนต่างๆ ของชุมชน เข้ากับชุมชนอื่นๆ และ สังคมภายนอก และ E (Evaluation) คือการประเมินผล การแก้ไขปรับปรุงและการรายงานผลการปฏิบัติ

กิตติธัช แสนภูวา (2557 : 78-79) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารการดำเนินการป้องกันแก้ไขสารเสพติด 1. ระดับประสิทธิผลการดำเนินการป้องกันแก้ไขสารเสพติดของโรงเรียนต้นแบบระบบมาตรฐานการต้านยาเสพติด และ 2. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินการป้องกันแก้ไขสารเสพติดของโรงเรียนต้นแบบระบบ มาตรฐานการต้านยาเสพติด ประชากรที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน ครู ครูแกนนำ 345 คน รวม 362 คน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนต้นแบบระบบมาตรฐานการต้านยาเสพติดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดกาญจนบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดเท่ากับ 0.957 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยการบริหารการดำเนินการป้องกันแก้ไขสารเสพติด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านระบบบริหารงานมาตรฐานการต้านยาเสพติด และด้านนโยบายสู่การปฏิบัติตามลำดับ 2. ประสิทธิผลการดำเนินการป้องกันแก้ไขสารเสพติดของโรงเรียนต้นแบบระบบมาตรฐานการต้านยาเสพติด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่

ด้านนักเรียน และด้าน นักเรียนแกนนำตามลำดับ 3. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินการป้องกันแก้ไขสารเสพติดของโรงเรียนต้นแบบ ระบบมาตรฐานการต้านยาเสพติดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดกาญจนบุรี

วิมลสิริ บุญโญปกรณ์ (2557 : 421-430) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานครไปสู่การปฏิบัติ ผลการวิจัย พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง มีวุฒิทางการศึกษาสูงสุดจบปริญญาโท มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 5 ปี ส่วนมากเคยได้รับการอบรม ประชุมหรือสัมมนาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษามาแล้ว สภาพทั่วไปของสถานศึกษาส่วนใหญ่ตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งอบายมุขและมีคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การนำนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นโยบายที่มีผลการปฏิบัติงานที่น่าพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การปฏิบัติงานตามนโยบายการสร้างจิตสำนึกร่วมกัน การกำหนดมาตรการและยุทธศาสตร์และการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ส่วนผลการปฏิบัติงานตามนโยบายอยู่ในระดับปานกลางที่สมควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ การกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน การจัดทำแผนปฏิบัติงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาและการสร้างเครือข่ายแกนนำ ในการกำหนดแนวทางที่เหมาะสมจึงมีความจำเป็นจะต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบาย ยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งเป็นกลไกขับเคลื่อนหลักให้เน้นในเรื่อง “การป้องกัน” และเนื่องจากพลวัตของสังคม กระทรวงศึกษาธิการจึงจัดให้มีศูนย์ที่มีการเก็บรวบรวมจากหน่วยงานในสังกัดต่างๆ อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง ทั้งสายสามัญและสายอาชีวศึกษา ในระดับประถมและมัธยม เพื่อติดตามผลสัมฤทธิ์จากนโยบายที่มีต่อเยาวชน ในด้านต่างๆ เช่น การสร้างภูมิคุ้มกันและทักษะในการปฏิเสธยาเสพติด การมีส่วนร่วมของสังคม การบำบัดและฟื้นฟูเยาวชนผู้ติดสารเสพติด

สายสุตา สุขแสง และคณะ (2558 : 43-46) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2556 จำนวน 3 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่จังหวัดสงขลา เขต 1 จำนวน 80 คน เขตพื้นที่จังหวัดสงขลา เขต 2 จำนวน 120 คน เขตพื้นที่จังหวัดสงขลา เขต 3 จำนวน 160 คน โดยใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบ่งเป็น นักเรียนชาย จำนวน 210 คน และเป็นนักเรียนหญิง จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า Correlation

และสถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านความรู้ ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน และพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสงขลาด้านครอบครัว และปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยด้านความรู้อยู่ในระดับกลาง และนักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดอยู่ในระดับน้อย ส่วนปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านความรู้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถทำนายพยากรณ์ได้ร้อยละ 16.10

อรรถัย ธารแผ้ว และคณะ (2562: บทคัดย่อ) เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 และ 3) พัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 70 คน และครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) จำนวน 276 คน รวม 346 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดของสถานศึกษาสำหรับแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์สถิติที่ใช้ได้แก่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 34 ตัวชี้วัดโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านระบบสนับสนุนจากชุมชนและเครือข่ายการทำงาน ด้านระบบเฝ้าระวังและด้านระบบบริหารจัดการส่วนสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก

ที่สุดทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือด้านระบบข้อมูล ด้านระบบป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติด และด้านระบบการให้คำปรึกษา 3. แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 มีแนวทางการ ดำเนินงาน 6 ด้านได้แก่ 1) ด้านระบบข้อมูลจำนวน 4 ข้อ 2) ด้านระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพ ติดจำนวน 7 ข้อ 3) ด้านระบบการให้คำปรึกษา จำนวน 6 ข้อ 4) ด้านระบบเฝ้าระวังจำนวน 6 ข้อ 5) ด้านระบบสนับสนุนจากชุมชนและเครือข่ายการทำงานจำนวน 6 ข้อ และ 6) ด้านระบบบริหาร จัดการจำนวน 5 ข้อ

สิริวัฒน์ มั่นสุข และคณะ (2561: บทคัดย่อ) เรื่อง การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติดเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคู่มือการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนระดับ มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 สร้างคู่มือการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต ของนักเรียน โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตอนที่ 2 ประเมินและทดลองใช้คู่มือการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเพื่อเสริมสร้าง ทักษะชีวิตของนักเรียน โดยแบ่งเป็นการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือ ฯ ใน ส่วนของการประเมินความเหมาะสมใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เป็นผู้ประเมินและวิเคราะห์ด้วย ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในส่วนของการประเมินความเป็นไปได้ใช้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 20 คน เป็นผู้ประเมิน และทดลองคู่มือฯ ใช้กับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 216 คน โดยวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า

1. คู่มือการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของ นักเรียน ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี ส่วนประกอบ 4 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 คำชี้แจงใช้คู่มือ ส่วนที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนที่ 3 แนวปฏิบัติในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด และส่วนที่ 4 การเสริมสร้างทักษะชีวิต

2. คู่มือการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของ นักเรียน ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความ เหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังการทดลองใช้คู่มือการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเพื่อเสริมสร้างทักษะ ชีวิตของนักเรียน ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนมีระดับทักษะชีวิตสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จินุกุล หลวงอภัย (2564: บทคัดย่อ) เรื่อง การพัฒนาแนวทางในการป้องกันตนเองจากปัญหายาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจ บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวทางในการป้องกันตนเองจากปัญหายาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจ ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษาวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการป้องกันตนเองจากปัญหายาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจ ประกอบด้วย 1) การฝึกอบรม การรับรู้ การเรียนรู้ และการฝึกฝน ซึ่งเป็นการให้ความรู้เรื่องยาเสพติด แนวคิดในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยใช้สถานการณ์จำลองและแสดงบทบาทสมมติให้แก่ นักเรียนนายสิบตำรวจ ได้ฝึกปฏิบัติค้นหาวิธีแก้ปัญหาร่วมกันกับเพื่อนและตัดสินใจเลือกทำอย่างมีความรับผิดชอบในการตัดสินใจนั้น ๆ เพื่อให้ นักเรียนนายสิบตำรวจ ได้เรียนรู้ถึงพิษภัยของยาเสพติดและรู้เท่าทัน การฝึกฝนด้วยการทำกิจกรรมที่เรียนรู้มาแล้วเพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้ทั้งในเวลาที่มีการกดดันคับขัน นักเรียนนายสิบตำรวจจะเกิดทักษะในการป้องกันตนเอง รู้ถึงพฤติกรรมและทัศนคติของตนเองในการป้องกันยาเสพติด โดยไม่หลงคำชักชวน หลอกลวงหรือชักจูงของเพื่อนหรือญาติ ไม่ทดลองใช้ยาเสพติดกับตนเอง ไม่เลียนแบบเพื่อนในทางที่ไม่ถูกต้อง และปัจจัยแห่งความสำเร็จการป้องกันตนเองจากปัญหายาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจ 2) การกำกับ ดูแล ควบคุมของผู้บังคับบัญชาซึ่งนักเรียนนายสิบตำรวจต้องประพฤติและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของสถานฝึกอบรมและรักษาวินัยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติโดยเคร่งครัด

พระครูกิตติวราทร (ทองปิ่น) และคณะ (2562: บทคัดย่อ) เรื่อง การพัฒนารูปแบบวิธีการป้องกัน แก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบวิธีการป้องกัน แก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบวิธีการป้องกัน แก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) เพื่อจัดทำคู่มือวิธีการป้องกัน แก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง การวิจัยครั้งนี้ในเชิงปริมาณจากแบบสอบถามและเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามปลายเปิดและแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้กระบวนการวิจัยตามเทคนิคเดลฟาย (Delphi Techniques) มุ่งสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติงานและด้านการติดตามประเมินผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบวิธีการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน มีลักษณะระดับความเหมาะสมและ

การปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การเชิญผู้ปกครอง บิดา มารดา เข้าร่วมกิจกรรมด้านการป้องกันปัญหา ยาเสพติดที่โรงเรียนจัดขึ้น และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสนเทศสื่อเอกสาร และแผ่นพับเกี่ยวกับความรู้ด้านยาเสพติด การมีอาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาของนักเรียนและเก็บเป็นความลับ รองลงมาคือ สำหรับผู้บริหารและครูเห็นว่า อาจารย์ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมกำหนดมาตรการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในโรงเรียน รองลงมาคือ ความรู้ด้านโทษพิษภัยและการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในโรงเรียน และการเชิญผู้ปกครอง บิดา มารดา เข้าร่วมกิจกรรมด้านการป้องกันปัญหา ยาเสพติดที่โรงเรียนจัดขึ้น

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการดำเนินงานป้องกันแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยการใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Techniques) ในการตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ประกอบด้วย 54 ข้อ ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผน จำนวน 15 ข้อ 2) ด้านการปฏิบัติงาน จำนวน 34 ข้อ และ 3) ด้านการติดตามประเมินผล จำนวน 5 ข้อ 3. ผลการจัดทำคู่มือการป้องกัน และแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนจากผลการตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้ ผู้วิจัยนำมาจัดหมวดหมู่ เพื่อกำหนดเป็นรูปแบบการดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางและสร้างเป็นคู่มือวิธีการป้องกัน แก้ไขปัญหา ยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย กิจกรรมหลัก 10 กิจกรรม

ปรกรณ์ มณีปรกรณ์ (2564) เรื่อง การศึกษาประสบการณ์ด้านการเสพยาเสพติด และจริยธรรม คุณธรรมค่านิยมที่ได้รับการปลูกฝังมาของเยาวชนที่เสพยาและไม่เสพยาเสพติดในเขตพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ด้านการเสพยาเสพติด ของเยาวชนที่เสพยาเสพติดในจังหวัดฉะเชิงเทรา และเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับจริยธรรมคุณธรรมค่านิยมของเยาวชนในเขตพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ได้รับการปลูกฝังมา ของเยาวชนที่เสพยาเสพติด และเยาวชนที่ไม่เสพยาเสพติด ทำการศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากประชากร 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายกลุ่มแรกคือเยาวชนกลุ่มที่ไม่เสพยาเสพติดที่มีความประพฤติดีอยู่ ในระบบการศึกษา ณ โรงเรียน จำนวน 69 คน กลุ่มที่สองคือ เยาวชนกลุ่มที่เสพยาเสพติดและกำลังถูกบำบัดฟื้นฟูอยู่ในสถานพินิจจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 79 คน รวมประชากรเป้าหมายทั้งสิ้น 148 คน ผลการศึกษาพบว่า 1. ประสบการณ์ด้านการเสพยาเสพติด พบว่า เยาวชนที่เสพยาเสพติด นั้นไม่มีสมาชิกในครอบครัวเสพยาเสพติด ส่วนใหญ่เสพยาหลายชนิดรวมกัน สาเหตุที่เสพยาคือต้องการทดลองดูเพื่อเป็นประสบการณ์ โดยเริ่มใช้สารเสพติดครั้งแรกเมื่ออายุ 13 – 15 ปี และ ความถี่ของการใช้สารเสพติด คือเสพยาทุกวัน 2. กลุ่มเยาวชนที่เสพยาเสพติด ในภาพรวมมีการยอมรับจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยม ในระดับไม่แน่ใจต่อการยอมรับจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยมที่ได้รับการปลูกฝังเกี่ยวกับการเสพยาเสพติด และ 3. กลุ่มเยาวชนที่ไม่เสพยาเสพติด ใน

ภาพรวมมีการยอมรับจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยม ในระดับไม่เห็นด้วย ต่อการยอมรับจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยมที่ได้รับการปลูกฝังเกี่ยวกับการเสพสารเสพติด

งานวิจัยต่างประเทศ

Gazis (2008 : บทคัดย่อ) แห่งมหาวิทยาลัยควีนส์แลนด์ ได้ทำการศึกษาเรื่องการป้องกันยาเสพติดและแอลกอฮอล์ในกลุ่มเยาวชนชาวออสเตรเลียเหนือที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม สืบมาจากแผนป้องกันยาเสพติดและแอลกอฮอล์ในโรงเรียนที่ใช้กับนักเรียนชั้นปีที่ 8 วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำรวจปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติดและแอลกอฮอล์ในกลุ่มเยาวชนชาวออสเตรเลียเหนือที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่าแผนการป้องกันยาเสพติดและแอลกอฮอล์ในโรงเรียนมีปัญหาสำคัญ 4 ประการ คือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี่ ทัศนคติ และสารระเหย ซึ่งแผนนี้สามารถลดจำนวนผู้ดื่มแอลกอฮอล์ และมีผู้เลิกสูบบุหรี่และสารระเหยเพิ่มขึ้น ส่วนปัจจัยเสี่ยงทางวัฒนธรรม เพื่อนฝูงหรือผู้ปกครองดื่มเหล้าจะส่งผลโดยตรงต่อการเลียนแบบของเยาวชนและการขาดการเอาใจใส่จากโรงเรียนก็มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของเยาวชนที่สูบบุหรี่และดื่มเหล้าทั้งนี้แผนการป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนเพียงอย่างเดียวไม่สามารถป้องกันยาเสพติดให้เยาวชนได้

Pettingell (2008 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการป้องกันและกฎหมายความเป็นมาของนโยบายด้านยาเสพติดในรัฐนิวเซาท์เวลส์ตั้งแต่ปี 1965 – 1999 พบว่า การใช้สิ่งเสพติดเพื่อการบันเทิงในกลุ่มเยาวชนในรัฐนิวเซาท์เวลส์เริ่มปรากฏให้เห็นบ่อยครั้งมากขึ้นในช่วง 1960-1969 การศึกษาเรื่องยาเสพติดจึงเป็นสิ่งที่ผู้เชี่ยวชาญและรัฐบาลให้ความสนใจมากขึ้น โดยมีนโยบายพัฒนาอย่างต่อเนื่องในช่วงปี 1970-1989 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยป้องกันการติดยาเสพติดของเยาวชนในอนาคต พายุคปี 1990-1999 ได้มีการออกกฎหมายเพื่อป้องกันการใช้แอลกอฮอล์และยาเสพติดอื่น ๆ อย่างไรก็ตามผู้คนและสังคมยังเชื่อว่าวิธีการแก้ปัญหาคือการให้การศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความแตกต่างในการใช้สารแอลกอฮอล์จากเครื่องดื่มก่อให้เกิดอันตรายกับแอลกอฮอล์ที่ทำให้เสพติด ผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุข สรุปว่าปริมาณแอลกอฮอล์ที่เหมาะสมนั้นส่งผลดีและปลอดภัยต่อเยาวชนมากกว่าเป็นยาเสพติดผิดกฎหมายทำให้ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม พากันเชื่อว่าแอลกอฮอล์นั้นปลอดภัยต่อสุขภาพมากกว่า 50 ปี ดังนั้นจึงเป็นปัญหาสำคัญในเรื่องการห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในออสเตรเลีย รวมถึงการศึกษาผลกระทบจากยาเสพติดด้วย

Nguyen (2008 : 114) ได้ศึกษาเรื่องการใช้อินเทอร์เน็ตในคนหนุ่มสาวในประเทศเวียดนาม อิทธิพลจากครอบครัว เพื่อน และสังคม ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยเสี่ยงหลายประการที่เกี่ยวข้องกับการใช้อินเทอร์เน็ตในคนวัยหนุ่มสาวในเวียดนาม ปัจจัยเหล่านี้มาจากลักษณะบุคคล เช่น ระดับการศึกษา อิทธิพลจากครอบครัว เช่น มีเพื่อนหรือเพื่อนร่วมงานใช้อินเทอร์เน็ต จากสังคมหรือ

สภาพแวดล้อมในสังคม จากความเครียด สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ยาเสพติดน้อยได้แก่ ลักษณะบุคคลและสภาพแวดล้อมในสังคม สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงในการนำไปสู่การใช้สารเสพติดคือ ปัจจัยด้านเพื่อน และความเครียด ซึ่งตรงกันข้ามกับสมมติฐานของงานวิจัย งานวิจัยครั้งนี้ให้ข้อมูลสำคัญเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลด้านครอบครัว ด้านครอบครัว และด้านสังคมต่อการใช้สารเสพติดในกลุ่มคนวัยหนุ่มสาวในประเทศเวียดนามนำไปสู่การพัฒนาแผนการป้องกันการใช้อาหารเสริมที่มีประสิทธิผลมากขึ้นในประเทศเวียดนาม

Ping (2008 : 51-69) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการติ่มสุราที่มีผลต่อวัยรุ่นโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเพศ ข้อมูลนี้ได้จากวัยรุ่น 1,458 คน (อายุ 9-17 ปี) โดนสุ่มจากวัยรุ่นที่อยู่ในชุมชนเดียวกัน โดยสัมภาษณ์จากเด็ก 1 คน พร้อมด้วยผู้ปกครองคู่กัน ผลการวิจัยพบว่าการติ่มสุรา มีผลเกี่ยวข้องกับอาการซึมเศร้าของวัยรุ่น และความแตกต่างระหว่างเพศก็มีผลต่อการติ่มสุราและอาการซึมเศร้าด้วย จะไม่พบว่าเด็กผู้หญิงจะพึ่งพาสุราและมีอาการซึมแต่จะพบมากในเด็กชาย อย่างไรก็ตามแนวโน้มในการสูบบุหรี่ของเด็กผู้หญิงนั้นพุ่งสูงขึ้น วิธีการป้องกันที่ดีที่สุดคือหลีกเลี่ยงสถานะที่ก่อให้เกิดอาการหรือเข้าไปใกล้สุรามากที่สุด

Clements (2008) ได้ทำการวิจัยเรื่องยาเสพติดและการใช้โปรแกรมการฝึกผู้ต้องขังยาเสพติดเพื่อลดนิสัยก้าวร้าวของนักโทษในเมืองคอนเนคติกัท กรอบความคิดการวิจัยใช้ทฤษฎีการแสดงความก้าวร้าวของโกลสแตน (Goldstein's Theory of Substance Abuse and Violence) ทฤษฎีปัญญานิยมและพฤติกรรมนิยม (Cognitive-Behavioral Theory) ทฤษฎีปัญญาสังคมนิยม และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Social Cognitive Theory and Interpersonal Theory) ผู้วิจัยสร้างแผนการทดลองที่เน้นจิตวิทยาในการสร้างทักษะการเข้าใจตนเองทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อลดความก้าวร้าวและควบคุมอารมณ์ของตนเอง ก่อนการทดลองผู้วิจัยได้ทำการทดสอบ Pretest และภายหลังการทดลองได้ทดสอบ Posttest และนำผลการทดสอบทั้งสองครั้งมาเปรียบเทียบกัน ซึ่งพบว่ามีเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นทั้งในด้านเจตคติ (Attitude) การใช้กำลังที่ผิด (Abuse) อารมณ์โกรธ (Anger) และด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Relationship) รวมทั้งเป็นการประเมินคุณภาพของชุดฝึก (The Efficacy of the Program) ไปพร้อมกัน

Biddle et al (2009 : 173-A) ได้วิจัยผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงฆ่าตัวตาย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ชอบและเข้าร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นผลเนื่องมาจากการมีความคิดฆ่าตัวตายการถูกสั่งพักการเรียนลดลง อย่างไรก็ตาม รายงานของนักเรียนที่ชอบและเข้าร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ปัญหาการคิดฆ่าตัวตายและปัญหาอื่นๆ ทำให้สามารถทำนายรูปแบบการละเมิดนโยบายด้านการใช้อาหารเสริมและสารประเภทแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง เช่น พบว่าบางครั้งนักเรียนเหล่านี้ก็อาจใช้

ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์เพื่อการรักษาตัวเองก็ได้ และพบว่า รูปแบบการบริการที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติสูงสุดในการทำนายผลการลดระดับการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ รวมทั้งการลดระดับการถูกสั่งพักการเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง คิดฆ่าตัวตาย คือ ส่วนที่ได้รับการประเมินโดยหน่วยงานที่ได้รับอนุญาตให้ทำการจัดหายาเสพติดและสารอาหารประเภทแอลกอฮอล์ ไว้ใช้ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนี้ยังพบว่าการวางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ในโรงเรียนอื่นๆ เช่น โรงเรียนสำหรับเยาวชนที่มีปัญหาด้านการผิดวินัยและการบริการสำหรับเด็กและเยาวชนที่จัดขึ้นในหน่วยงานของชุมชนมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับการลดระดับการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและพบว่าการรักษาผู้ป่วยนอกที่มีอาการติดยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ คือ ตัวทำนายผลด้านการสนับสนุนระดับการเลื่อนระดับชั้นเรียนหรือการจบการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสำหรับนักเรียนเหล่านั้น

Liang et al (2009 : 131-135) คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยการแพทย์ปักกิ่งได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่ออัตราการรับการรักษาบำบัดยาเสพติดโดยใช้สารเมธาดอน ในกลุ่มผู้ติดเฮโรอีนที่ Guizhou ประเทศจีน ผลการดำเนินการวิจัยผู้เข้ารับการรักษาบำบัดใช้เวลาสิบสี่เดือนในการบำบัดและติดตามผล โดยเฉลี่ยใช้สารประมาณ 2 เดือน อัตราการใช้สารของผู้รับการรักษาบำบัดอยู่ที่ประมาณ 68.8 % และ 57.4 % เมื่อรับการรักษาบำบัดผ่านไป 6 เดือนและสิบสองเดือน ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ คือ ปริมาณการใช้สารในแต่ละวัน ความแตกต่างของแต่ละคลินิกที่ทำกรรักษาความเสี่ยงที่จะทำให้ผู้ป่วยใช้สารเมธาดอน ออกจากการบำบัดตระหนักดีว่าสารเมธาดอนนี้ใช้สำหรับการรักษาจะทำให้ความเสี่ยงต่อการติดสารชนิดนี้ลดลงและง่ายต่อการบำบัดรักษา

Kyalo P et al. (2011) เรื่อง ปัญหาเสพติดในเขต Murang'a ทางใต้ของเคนยา: กรณีศึกษาการใช้ยาเสพติดของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เป้าหมายของการศึกษานี้คือการสำรวจการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับยาเสพติดและการใช้สารเสพติด และการรับรู้ของพวกเขาที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของพวกเขาอย่างไร การศึกษาได้ดำเนินการในเขต Murang'a South จังหวัดภาคกลาง โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ 89 แห่งซึ่งมีประชากรทั้งหมด 27,859 คนได้รับการพิจารณาสำหรับการศึกษานี้ จากจำนวนนักเรียนหญิงทั้งหมด 13,456 คน และชาย 14,273 คน จากจำนวนประชากรที่เข้าถึงได้นี้มีขนาดกลุ่มตัวอย่าง 379 คน ใช้วิธีการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามความน่าเชื่อถือได้รับการทดสอบโดยใช้วิธี Cronbach alpha และกำหนดที่ alpha 0.7 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน การแทนค่าทำได้โดยใช้ความถี่ เปอร์เซ็นต์ และ t-test SPSS ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับยาเสพติดและสารเสพติดมีส่วนอย่างมากต่อพฤติกรรมของพวกเขาที่มีต่อยาเสพติดและสารเสพติด การศึกษาแนะนำว่าผู้ปกครอง โรงเรียน รัฐบาล ควรแก้ไขปัญหาเสพติดและสารเสพติดในทุกๆระดับของพัฒนาการเด็ก

Chebukaka RN (2014: บทคัดย่อ) เรื่อง การใช้ยาเสพติดในหมู่นักเรียนในโรงเรียนมัธยมของรัฐในเคนยา กรณีของ Vihiga County การศึกษานี้เป็นการใช้การออกแบบการสำรวจเชิงพรรณนาและวิธีการโพสต์ข้อเท็จจริง ประชากรเป้าหมายคือนักเรียน 15,222 คนลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ 45 แห่งในวิฮีกาเขต. ประชากรที่เข้าถึงได้คือนักเรียน 3,769 แบบฟอร์มสาม จากประชากรกลุ่มนี้ กลุ่มตัวอย่าง 181 คน ได้รับการคัดเลือกจากโรงเรียนมัธยมของรัฐเก้าแห่งผ่านการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย รวบรวมข้อมูลจากนักเรียนโดยใช้แบบสอบถามของนักเรียนและระดับการมีส่วนร่วมของยาของนักเรียน (SDIS) ความน่าเชื่อถือของงานวิจัยรับรองเครื่องมือโดยการนำเครื่องมือวิจัยโดยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจำนวน 30 คน คัดเลือกจากโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐสามแห่งในเขต Kakamega ซึ่งอยู่ติดกับเทศมณฑล Vihiga ข้อมูลที่เก็บรวบรวมเป็นเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาด้วยความช่วยเหลือของ Statistical Package for Social Vitayastastat (SPSS) ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของรัฐมีส่วนร่วมในระดับความเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในวิฮีกา เคาน์ตี 55.9% ผลการศึกษายังพบว่าการใช้ยาเสพติดโดยปกติของนักเรียนในโรงเรียนของรัฐในเทศมณฑลวิฮีกาเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี่ มิรา และกัญชา และโคเคนและเฮโรอีนเริ่มแทรกซึมเข้าไปสู่โรงเรียนมัธยมของรัฐ จากผลการศึกษาพบว่า ยาเสพติดและสารเสพติด การศึกษาควรรวมอยู่ในหลักสูตรของโรงเรียนเพื่อการแทรกแซงอย่างทันที่

Lize SE et al. (2017: บทคัดย่อ) เรื่อง การวิเคราะห์เมตาตาต้าของประสิทธิผลของโปรแกรมป้องกันกัญชาในโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบโต้ตอบ การวิเคราะห์นี้จะตรวจสอบประสิทธิผลของโครงการป้องกันยาเสพติดระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้กัญชาของวัยรุ่นในอเมริกาเหนือ ตลอดจนคุณลักษณะของโปรแกรมที่สามารถลดผลกระทบเหล่านี้ได้ โปรแกรมเชิงโต้ตอบ เมื่อเทียบกับการสอนแบบบรรยายมากกว่า รูปแบบการบรรยายโปรแกรม ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างทักษะและเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วม ดำเนินการค้นหาวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเพื่อการศึกษาภาษาอังกฤษจาก มกราคม 1998 ถึง มีนาคม 2014 การศึกษารวมการประเมินผลใช้การมอบหมายแบบสุ่มหรือการออกแบบกึ่งทดลองของโปรแกรมป้องกันการใช้สารเสพติดในโรงเรียนแบบโต้ตอบส่งถึงวัยรุ่น (อายุ 12-14 ปี) ในอเมริกาเหนือโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (เกรด 6-8) ข้อมูลถูกดึงออกมาโดยใช้โปรโตคอลการเข้ารหัส ผลลัพธ์ที่น่าสนใจคือหลังการรักษาการใช้กัญชาความตั้งใจที่จะใช้ และทักษะการปฏิเสธโดยเปรียบเทียบกับกลุ่มแทรกแซงและควบคุม ขนาดผล (Cohen's d) คือคำนวณจากการวัดแบบต่อเนื่อง และการวัดแบบสองขั้วถูกแปลงเป็นดัชนี d ทั้งหมด 30 การศึกษาซึ่งให้ผลตัวอย่างอิสระ 23 ตัวอย่างถูกรวมไว้ สุ่มขนาดเอฟเฟกต์รวมสำหรับการใช้กัญชา ($k = 21$) มีขนาดเล็ก ($d = -0.07$, $p < 0.01$) และเอื้อต่อโครงการป้องกัน ขนาดผลรวมสำหรับความตั้งใจที่จะใช้ ($k = 3$) และทักษะการปฏิเสธ ($k = 3$) ไม่มีนัยสำคัญ การวิเคราะห์ของผู้ดำเนินรายการระบุความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในประสิทธิผลของโปรแกรมระหว่างประเภทผู้สอน โดยพบว่าครู

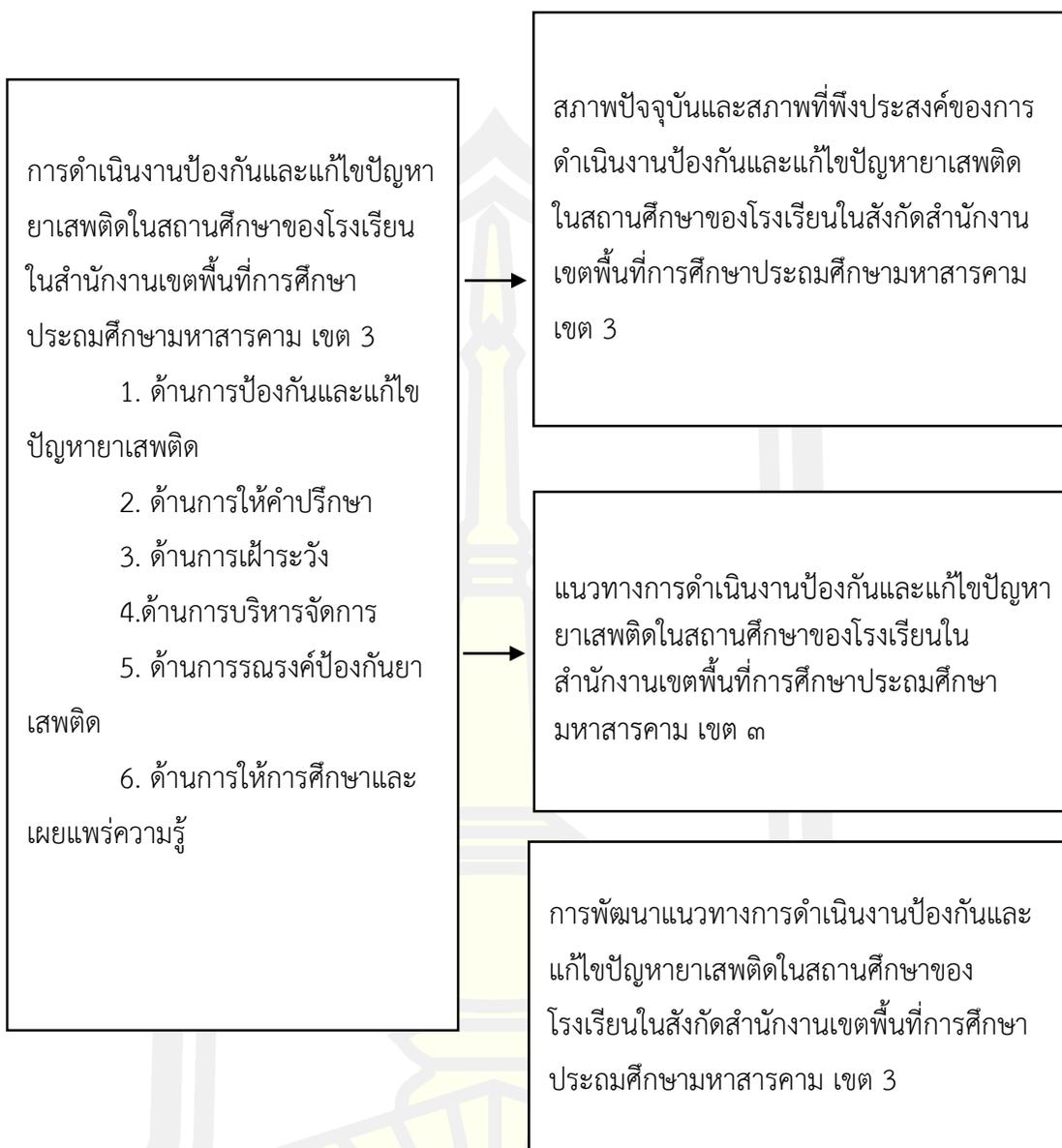
มีประสิทธิภาพสูงสุด ($d = -0.08$, $p = 0.02$) ผลการวิจัยให้ข้อมูลเพิ่มเติมสนับสนุนการใช้โปรแกรมเชิงโต้ตอบของโรงเรียนเพื่อป้องกันการใช้กัญชาของนักเรียนมัธยมต้นในภาคเหนืออเมริกา

Debenham J et al. (2019: บทคัดย่อ) เรื่อง การป้องกันแอลกอฮอล์และยาอื่นๆ สำหรับวัยรุ่นสูงวัย: เป็นเกมง่าย ๆ สำหรับวัยรุ่นที่มีอายุมากกว่าแสดงถึงช่วงเวลาสำคัญของการพัฒนาสมองโดยที่เยื่อหุ้มสมองส่วนหน้าซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการคิดในระดับที่สูงขึ้นและการควบคุมอารมณ์กำลังอยู่ในระหว่างการก่อสร้าง ในช่วงเวลานี้ สมองมีสายที่จะประเมินความเสี่ยงต่ำเกินไปและประเมินค่าความสุขสูงเกินไป ซึ่งทำให้คนหนุ่มสาวมองหาประสบการณ์ที่เสี่ยงและเน้นความเพลิดเพลิน การใช้สารในช่วงเวลานี้สามารถขัดขวางการเจริญเติบโตของสมองและนำไปสู่ความผิดปกติที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา อย่างไรก็ตาม คนหนุ่มสาวมีแนวโน้มที่จะดื่มในปริมาณที่มีความเสี่ยงมากที่สุด ใช้กัญชา MDMA และโคเคนในช่วง 12 เดือนก่อนหน้ามากกว่ากลุ่มอายุอื่นๆ อย่างไรก็ตาม เรื่องนี้ ไม่มีโครงการป้องกันที่เหมาะสมและผ่านการตรวจสอบแล้วซึ่งกำหนดเป้าหมายไปที่ผู้ที่ออกจากโรงเรียนซึ่งทำให้กลุ่มคนหนุ่มสาวต้องสำรวจภูมิทัศน์ที่การใช้ยาเป็นเรื่องปกติมากที่สุด หากไม่มีการสนับสนุนอย่างเป็นทางการ โปรแกรมป้องกันยาเสพติดและแอลกอฮอล์ควรได้รับการพัฒนาสำหรับกลุ่มอายุนี้นี้ที่รวมคุณลักษณะของโปรแกรมการป้องกันสากลและโปรแกรมการแทรกแซงเป้าหมายเพื่อสนับสนุนพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดในวงกว้างที่เกี่ยวข้องกับผู้ชมที่มีอายุมากกว่า บทความนี้สรุปกลยุทธ์ตามหลักฐานที่อาจเกิดขึ้นซึ่งโปรแกรมสามารถมุ่งเน้นในอนาคต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ดังต่อไปนี้

พหุบัณฑิต ชีวะ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 1,783 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 145 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,638 คน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก 141 แห่ง โรงเรียนขนาดกลาง 2 แห่ง โรงเรียนขนาดใหญ่ 1 แห่ง โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 1 แห่ง รวมสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 145 แห่ง

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 320 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซีและมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาดและคณะ, 2543: 101) และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้สัดส่วนไม่เท่ากัน (Unproportion Stratified Random Sampling) ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 70 คน และครูผู้สอน จำนวน 250 คน ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวนแห่งละ 1 คน จำนวน 70 คน
2. ครูผู้สอน จำนวน 250 คน แบ่งเป็น

- 2.1 ครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 207 คน
 2.2 ครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 21 คน
 2.3 ครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 41 คน
 2.4 ครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 51 คน

คำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละชั้นภูมิ แล้วสุ่มแบบง่าย (Simple sampling) มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ขนาด สถานศึกษา	บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา		
	ประชากร	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เล็ก	141	1,562	207
กลาง	2	47	21
ใหญ่	1	83	41
ใหญ่พิเศษ	1	91	51
รวม	145	1,783	320

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

2.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

2.1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า มาสร้างแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์และปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.1.3 นำเครื่องมือที่ได้ไปปรับปรุงและแก้ไข แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่าความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าตรงชนิความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of item objective congruence : IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้ค่าความตรงด้านเนื้อหาได้ค่า IOC =0.98

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเนื้องาน ดังนี้

3.1 สร้างแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

3.2 ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดในการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

3.3 นำไปปรึกษาและตรวจสอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและ ปรับปรุงการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ ปรึกษาดังนี้ ให้เพิ่มเติมดังนี้

1. ด้านการเผยแพร่ข้อมูลการป้องกันยาเสพติด เช่นมีการทำสื่อ ออนไลน์ วิดีโอ หนังสือน เพื่อให้ทันสมัย

2. ด้านการให้คำปรึกษา ให้มีจัดทำคู่มือการบริการให้คำปรึกษา แนะนำ ฝึกทักษะชีวิตให้ เข้าใจในกลวิธีในการแก้ปัญหาเสพติดของสถานศึกษา

3. ด้านการเผยแพร่ข้อมูลการป้องกันยาเสพติด ให้มีการสนับสนุนงบประมาณในการผลิต และจัดหาสื่อจากหน่วยงานต้นสังกัด

4. ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด ให้โรงเรียนสร้างภาคีเครือข่ายนักเรียนแกนนำการ รณรงค์ป้องกันยาเสพติดของสถานศึกษา ทั้งในสังกัดและต่างสังกัด เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งาน

5. ด้านการเผยแพร่ข้อมูลการป้องกันยาเสพติด หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการสนับสนุน งบประมาณในการผลิตและจัดหาสื่อ เพื่อส่งเสริมการป้องกัน

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงและแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 30 ชุด จากนั้นนำแบบสอบถามที่ไปทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของแบบสอบถาม ด้วยวิธีการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม และ นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตามเกณฑ์ตั้งแต่ 0.02 – 1.00 มาวิเคราะห์หาค่า ความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) เกณฑ์ที่กำหนด คือ ตั้งแต่ 0.75 ขึ้นไป

3.5 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการ วิจัยต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้บริหารและครูผู้สอนตอบแบบสอบถาม

4.2 ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมทั้งแบบสอบถามถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามทางไปรษณีย์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1 ชนิด ได้แก่

4.2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายชื่อ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามกรอบแนวคิดด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเพื่อรองรับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา จำนวน 6 ด้าน คือ 1. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด 2. ด้านการฟื้นฟูบำบัดรักษา 3. ด้านการเฝ้าระวัง 4. ด้านการบริหารจัดการ 5. ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด 6. ด้านการให้การศึกษาระเบิดและเผยแพร่ความรู้

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

4.3 สัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย (Best Practice) เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้รับคืนมาดำเนินวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพในการปฏิบัติงาน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ประกอบด้วย

1. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด 2. ด้านการให้คำปรึกษา 3. ด้านการเฝ้าระวัง
4. ด้านการบริหารจัดการ 5. ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด 6. ด้านการให้การศึกษาศึกษาและเผยแพร่
ความรู้ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard
Deviation) (S.D.) เป็นรายข้อและรายด้าน วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 162) ซึ่งมีค่าคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ใน
การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ใน
การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ใน
การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ใน
การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ใน
การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.3 วิเคราะห์การจัดลำดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงาน
ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยการใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified})
(สุวิมล ว่องวานิช, 2548 : 279)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

6.1 ค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องมือวิจัยและ
ผู้ตอบแบบสอบถาม

6.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) (Mean) วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้สอน
ในสถานศึกษาต่อการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ \bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 n แทน จำนวนในกลุ่มตัวอย่าง

6.3 ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ
 วัตถุประสงค์หรือเนื้อหา)IOC : Index of item objective congruence)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้อง A

R คือ คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

กำหนดคะแนนของผู้เชี่ยวชาญเป็น +1 หรือ 0 หรือ -1 ดังนี้

+1 คือ แน่ใจว่าข้อสอบข้อนั้นวัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้จริง

0 คือ ไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้

-1 คือ แน่ใจว่าข้อสอบข้อนั้นไม่ได้วัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุ

6.4 ใช้ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อตรวจสอบการกระจายของคะแนน
 จากสูตร

$$SD = \sqrt{\frac{\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัว ยกกำลังสอง

$(\sum x)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด ยกกำลังสอง

n แทน จำนวนในกลุ่มตัวอย่าง

6.5 ค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น (สุวิมล ว่องวานิช, 2548) คำนวณโดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{ค่า PNI}_{\text{modified}} = (I-D)/D$$

เมื่อ I = ความรู้/ทักษะ/เจตคติ ที่คาดหวัง

D = ความรู้/ทักษะ/เจตคติ ที่มีในปัจจุบัน

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล /สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

7.1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach)

7.2 การหาค่าความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยมีการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่างตลอดขั้นตอนการศึกษาวิจัย โดยผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามเลขที่การรับรอง 159/2563 พร้อมทั้งให้กลุ่มตัวอย่างลงลายมือชื่อในใบยินยอมการเข้าร่วมโครงการวิจัย และให้ความสำคัญกับหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ตามเงื่อนไขของมหาวิทยาลัยมหาสารคามอย่างเคร่งครัด โดยพิจารณาด้านต่างๆ ดังนี้

1. หลักการเคารพในตัวบุคคล คือการให้ความเคารพในการตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่างต้องยินยอมในการให้ข้อมูล การเข้าร่วมกิจกรรม การบันทึกภาพและการบันทึกวีซีดี โดยความสมัครใจ และไม่ทำการใดๆ ที่เป็นการขัดต่อกฎหมาย ประเพณีและวัฒนธรรมกลุ่ม
2. การชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและทำความเข้าใจในรายละเอียดรูปแบบการดำเนินการ กิจกรรม ประโยชน์ที่กลุ่มตัวอย่างจะได้รับ หรือไม่ก่อให้เกิดอันตราย ระมัดระวังไม่ให้เกิดความผิดพลาด หรือความเดือดร้อนทั้งร่างกายและจิตใจ
3. มีการรักษาข้อมูลของบุคคลที่ได้ไว้เป็นความลับ โดยการเขียนและนำเสนอผลวิจัยเป็นภาพรวมและตามความเป็นจริง
4. ขออนุญาตในการบันทึกเสียง ถ่ายภาพ ทุกครั้งระหว่างการประชุม การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มต่างๆ กับกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสถียรของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1. สังเคราะห์การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสถียรของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ดังนี้

1.1 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสถียรของสถานศึกษา

1.2 สร้างแบบสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสถียรของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จากข้อมูลที่ได้ในขั้นตอนที่ 3 ข้อ 1 จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกข้อมูล เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่าความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนี ความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of item objective congruence : IOC) ซึ่งกำหนดค่าตั้งแต่ .60 ขึ้นไป โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

1.2.1 นายสาธิต รัตนฐานุ วุฒิการศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนสีดา-สระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา

ข้อเสนอแนะ ให้เพิ่มเติม ด้านการเผยแพร่ข้อมูลการป้องกันเสถียร เช่น มีการทำสื่อ ออนไลน์ วิดีโอ หนังสือ เพื่อให้ทันสมัย

1.2.2 นายดาวรุ่ง คำบุญ วุฒิการศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา

ข้อเสนอแนะ ให้เพิ่มเติม ด้านการให้คำปรึกษา ให้มีจัดทำคู่มือการบริการให้คำปรึกษา แนว ผักทักษะชีวิตให้เข้าใจในกลวิธีในการแก้ไขปัญหาเสถียรของสถานศึกษา

1.2.3 นางศรีสุพรรณ ศรีประทุม วุฒิการศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ข้าราชการครู โรงเรียนบ้านทัพม้าดอนหัน แวงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านสถิติ

ข้อเสนอแนะ ให้เพิ่มเติม ด้านการเผยแพร่ข้อมูลการป้องกันเสถียร ให้มีการสนับสนุนงบประมาณในการผลิตและจัดหาสื่อจากหน่วยงานต้นสังกัด

1.2.4 นายเฉลิมพล ศรีรักษ์ วุฒิการศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ข้าราชการครู โรงเรียนศิริราษฎร์มหาภักดิ์ สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด

ข้อเสนอแนะ ให้เพิ่มเติม ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด ให้โรงเรียนสร้างภาคีเครือข่าย นักเรียนแกนนำการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดของสถานศึกษา ทั้งในสังกัดและต่างสังกัด เพื่อเป็นการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้งาน

1.2.5 นายอัจฉริยะ มานาดี วุฒิการศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ฝ่ายยุทธศาสตร์ การวางแผน สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 4 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ข้อเสนอแนะ ให้เพิ่มเติม ด้านการเผยแพร่ข้อมูลการป้องกันยาเสพติด หน่วยงานต้นสังกัด ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการผลิตและจัดหาสื่อ เพื่อส่งเสริมการป้องกัน

2. สัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่เป็นโรงเรียนคุณภาพ

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบบันทึกข้อมูล สำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่เป็น (Best Practice) ตามกรอบแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้บริหารและครูในโรงเรียนคุณภาพ Best Practice 2 โรงเรียน ๆ ละ 3 คน

ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

รวมทั้งสิ้น 6 คน โดยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ

2.2.1 ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 2 โรงเรียน ๆ ละ 3 คน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 รวมทั้งสิ้น 6 คน โดยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการเลือก ดังนี้

- 1) วุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ขึ้นไป
- 2) มีประสบการณ์ด้านงานป้องกันยาเสพติด
- 3) เป็นบุคคลได้รับคัดเลือกรับผิดชอบโครงการ

สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข หรือโครงการอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานป้องกันยาเสพติด

2.2.2 โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) หมายถึง โรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนดีเด่น/โรงเรียนในฝันหรือรางวัลคุณภาพจากหน่วยงานต่างๆ ที่ปกป้องถึงคุณภาพพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษา

3. สัเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากข้อ 2 เพื่อสรุปแนวทางในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานด้านป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

4. ประเมินแนวทางในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานด้านป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

4.1 ดร.จักรพล แสนเมือง วุฒิการศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาบริหารการศึกษา ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเชียงยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา

4.2 ดร.จักรเพชร นิลพงษ์ วุฒิการศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาบริหารการศึกษา ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโป่งแห้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารการศึกษา

4.3 นายปรีดาพจน์ โสโท วุฒิการศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง โรงเรียนศิริราชูร์หมากหญ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารการศึกษา

4.4 นายบันเทิง พลทองสถิตย์ วุฒิการศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทัพมวดอนหันแวงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารการศึกษา

4.5 นางสาวทวีติยา นาคศรี วุฒิการศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ข้าราชการครู โรงเรียนหนองเรือวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารการศึกษา

4.6 ดร.จักรพงษ์ นิลพงษ์ วุฒิการศึกษาปริญญาเอก ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สิ่งแวดล้อมศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิตล ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตรและ วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านส่งเสริมการจัดการศึกษา

4.7 นายพงศกร ทองมี วุฒิการศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง เจ้าหน้าที่จัดการทรัพย์สินสำนักงานตรวจสอบทรัพย์สิน คติยาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้าน การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ข้อเสนอแนะโดยรวมของผู้ทรงคุณวุฒิให้มีการเพิ่มเติมหัวข้อแนวทาง เนื่องจากการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ คือการพูดคุยกันระหว่างครูและนักเรียน โดยเพิ่มด้านการให้คำปรึกษา ดังนี้ 1) ให้ผู้ปกครองนักเรียนร่วมรับรู้ รับทราบปัญหาและวิธีการดูแลนักเรียนอย่างถูกต้องเหมาะสม 2) สร้างความร่วมมือระหว่างครอบครัวและสถานศึกษาในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหายาเสพติด 3) มีระบบให้คำปรึกษาด้วยกลุ่มเพื่อนเพื่อแก้ปัญหาและสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด

5. ได้แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้ลำดับการนำเสนอ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนด สัญลักษณ์แทนความหมายต่างๆ ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
D	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน
I	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์
$PNI_{modified}$	แทน	ดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุง

ลำดับขั้นตอนในการเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเป็น 5 ตอน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3

2. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3

3. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

4. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

5. ผลการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

6. ผลการประเมินแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม	N = 320	
	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพในการปฏิบัติงาน		
ผู้บริหารสถานศึกษา	70	21.88
ครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด)	250	78.12
ขนาดของสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก	207	82.80
ขนาดกลาง	21	8.40
ขนาดใหญ่	41	16.40
ขนาดใหญ่พิเศษ	51	20.40

จากตาราง 3 แสดงว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 320 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อจำแนกตามสถานภาพในการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 21.88 และ ครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) คิดเป็นร้อยละ 78.12

เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 82.80 ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 8.40 ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 16.40 และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 20.40

1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษา โดยรวม

องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงาน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D	ระดับการดำเนินงาน
1. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	4.00	0.08	มาก	4.67	0.08	มากที่สุด
2. ด้านการให้คำปรึกษา	3.67	0.08	มาก	4.67	0.08	มากที่สุด
3. ด้านการเฝ้าระวัง	4.00	0.11	มาก	4.67	0.09	มากที่สุด
4. ด้านการบริหารจัดการ	4.09	0.10	มาก	4.73	0.07	มากที่สุด
5. ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด	3.83	0.13	มาก	4.67	0.09	มากที่สุด
6. ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้	3.75	0.08	มาก	4.75	0.08	มากที่สุด
รวม	3.89	0.01	มาก	4.69	0.02	มากที่สุด

จากตาราง 4 แสดงว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.09$) ด้านการเฝ้าระวัง ($\bar{X} = 4.00$) และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ($\bar{X} = 4.00$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่

ความรู้ ($\bar{X} = 4.75$) ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.73$) และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการเฝ้าระวังและด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด ($\bar{X} = 4.67$)

2. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D	ระดับการ ดำเนินงาน
1. สอดแทรกเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดไว้ใน การเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.96	0.54	มาก	4.49	0.56	มาก
2. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดแทรกความรู้เสริมทักษะ กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด	4.03	0.62	มาก	4.57	0.47	มากที่สุด
3. ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักเรียนและสร้างความตระหนักต่อ ปัญหา ยาเสพติด	4.1	0.71	มาก	4.54	0.48	มากที่สุด
4. จัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ กิจกรรมกีฬา นันทนาการและการ ออกกำลังกาย	4.12	0.68	มาก	4.76	0.43	มากที่สุด
5. จัดกิจกรรมเข้าค่ายอบรม ส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม และการฝึกสมาธิ	3.89	0.66	มาก	4.71	0.46	มากที่สุด
6. จัดกิจกรรมศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และเสริมสร้าง สุขในกลุ่มเพื่อน	3.82	0.86	มาก	4.78	0.71	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D	ระดับการดำเนินงาน
7. จัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อมในบริเวณสถานศึกษาให้น่าอยู่และน่าเรียน	4.02	0.69	มาก	4.72	0.49	มากที่สุด
8. มีมาตรการให้ความช่วยเหลือและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการติดยาเสพติด	3.93	0.7	มาก	4.68	0.58	มากที่สุด
9. ประสานงานกับเครือข่ายผู้ปกครอง ร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	3.96	0.74	มาก	4.78	0.48	มากที่สุด
รวม	4.00	0.08	มาก	4.67	0.08	มากที่สุด

จากตาราง 5 แสดงว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 3.89$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ จัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ กิจกรรมกีฬา นันทนาการ และการออกกำลังกาย ($\bar{X} = 4.12$) ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักเรียนและสร้างความตระหนักต่อปัญหายาเสพติด ($\bar{X} = 4.10$) และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดแทรกความรู้เสริมทักษะกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ($\bar{X} = 4.03$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ จัดกิจกรรมศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และเสริมสร้างสุขในกลุ่มเพื่อน และ ประสานงานกับเครือข่ายผู้ปกครอง ร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ($\bar{X} = 4.78$) จัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อมในบริเวณสถานศึกษาให้น่าอยู่และน่าเรียน ($\bar{X} = 4.72$) และจัดกิจกรรมเข้าค่ายอบรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการฝึกสมาธิ ($\bar{X} = 4.71$)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน
ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษา ด้านการให้คำปรึกษา

ด้านการให้คำปรึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D	ระดับการดำเนินงาน
1. ให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียนและปัญหาด้านยาเสพติด	4	0.74	มาก	4.63	0.42	มากที่สุด
2. ให้ผู้ปกครองนักเรียนร่วมรับรู้ รับทราบ ปัญหาและวิธีการดูแลนักเรียนอย่างถูกต้องเหมาะสม	3.75	0.74	มาก	4.71	0.43	มากที่สุด
3. สร้างความร่วมมือระหว่างครอบครัวและสถานศึกษาในการช่วยเหลือและแก้ไข ปัญหาเสพติด	3.66	0.74	มาก	4.65	0.49	มากที่สุด
4. มีระบบให้คำปรึกษาด้วยกลุ่มเพื่อนเพื่อ แก้ปัญหาและสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด	3.89	0.81	มาก	4.64	0.35	มากที่สุด
5. ครูแนะแนวเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ พื้นฐานในการให้คำปรึกษา หาแนวทาง ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	4	0.8	มาก	4.61	0.52	มากที่สุด
6. ครูแนะแนวให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มี ปัญหาเพื่อให้นักเรียนสามารถเลือก วิธีแก้ไขได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	3.48	0.73	ปานกลาง	4.54	0.59	มากที่สุด
7. มีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจ ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับ โรงเรียน	3.55	0.64	มาก	4.92	0.53	มากที่สุด
8. ให้การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้าน ยาเสพติดอย่างรุนแรงด้วยวิธีการที่ถูกต้อง และเหมาะสม	3.66	0.54	มาก	4.65	0.43	มากที่สุด

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านการให้คำปรึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D	ระดับการดำเนินงาน
9. โรงเรียนจัดให้มีการบริการให้คำปรึกษา แนะนำ ฝึกทักษะชีวิตให้เข้าใจในกลวิธีในการแก้ปัญหาเสพติด	3.03	0.77	ปานกลาง	4.67	0.37	มาก
รวม	3.67	0.08	มาก	4.67	0.08	มากที่สุด

จากตาราง 6 แสดงว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษา ด้านการให้คำปรึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 3.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียนและปัญหาด้านยาเสพติด ($\bar{X} = 4.00$) ให้การมีระบบให้คำปรึกษาด้วยกลุ่มเพื่อนเพื่อแก้ปัญหาและสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด ($\bar{X} = 3.89$) และให้ผู้ปกครองนักเรียนร่วมรับรู้ รับทราบปัญหาและวิธีการดูแลนักเรียนอย่างถูกต้องเหมาะสม ($\bar{X} = 3.75$) และสร้างความร่วมมือระหว่างครอบครัวและสถานศึกษาในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาเสพติด ($\bar{X} = 3.66$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจ ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ($\bar{X} = 4.92$) ให้ผู้ปกครองนักเรียนร่วมรับรู้ รับทราบปัญหาและวิธีการดูแลนักเรียนอย่างถูกต้องเหมาะสม ($\bar{X} = 4.71$) และโรงเรียนจัดให้มีการบริการให้คำปรึกษา แนะนำ ฝึกทักษะชีวิตให้เข้าใจในกลวิธีในการแก้ปัญหาเสพติด ($\bar{X} = 4.67$)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษา ด้านการเฝ้าระวัง

ด้านการเฝ้าระวัง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D	ระดับการดำเนินงาน
1. มีการติดตาม สังเกต เฝ้าดูเหตุการณ์ การเปลี่ยนแปลงของปัญหาเสพติด ในสถานศึกษา	4.03	0.75	มาก	4.57	0.51	มากที่สุด
2. มีการสำรวจสภาพปัญหาและ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพ ติดอย่างสม่ำเสมอ	3.98	0.79	มาก	4.76	0.74	มากที่สุด
3. สถานศึกษามีการสื่อสาร โทรศัพท์ สายด่วน ตู้รับแจ้งเบาะแส เพื่อรับแจ้ง ข้อมูลข่าวสาร	4.04	0.64	มาก	4.67	0.53	มากที่สุด
4. มีการปฏิบัติการเฝ้าระวัง ด้วยการ สร้างภาวะป้องกันปัญหาเสพติดที่ เหมาะสมและมีการสำรวจการใช้สาร เสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.1	0.56	มาก	4.7	0.51	มากที่สุด
5. จัดระบบแจ้งเตือนภัยในเรื่องยาเสพ ติดให้กับผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง และเป็นปัจจุบัน	3.88	0.74	มาก	4.67	0.53	มาก
6. โรงเรียนจัดให้มีการตรวจสุขภาพ และตรวจปัสสาวะนักเรียนเพื่อคัดกรอง กลุ่มเสี่ยง	4	0.54	มาก	4.67	0.53	มากที่สุด
รวม	4	0.11	มาก	4.67	0.09	มากที่สุด

จากตาราง 7 แสดงว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ของสถานศึกษา ด้านการเฝ้าระวัง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.00$)

และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการ. มีการปฏิบัติการเฝ้าระวัง ด้วยการสร้างภาวะป้องกันปัญหาเสพติดที่เหมาะสมและมีการสำรวจการใช้สารเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.10$) มีการติดตามสังเกต ฝ้าดูเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.03$) และมีการสถานศึกษามีการสื่อสาร โทรศัพท์สายด่วน ผู้รับแจ้งเบาะแส เพื่อรับแจ้งข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 4.04$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการสำรวจสภาพปัญหาและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.76$) มีการปฏิบัติการเฝ้าระวัง ด้วยการสร้างภาวะป้องกันปัญหาเสพติดที่เหมาะสมและมีการสำรวจการใช้สารเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.70$) และสถานศึกษามีการสื่อสาร โทรศัพท์สายด่วน ผู้รับแจ้งเบาะแส เพื่อรับแจ้งข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 4.67$)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D	ระดับการดำเนินงาน
1. สถานศึกษามีการจัดโครงสร้างและกลไกในการบริหารจัดการงานด้านยาเสพติด	4.01	0.78	มาก	4.83	0.66	มากที่สุด
2. โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา	4.01	0.7	มาก	4.63	0.53	มากที่สุด
3. มีผู้รับผิดชอบงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนในรูปแบบของคณะกรรมการดำเนินงาน	4.2	0.8	มาก	4.52	0.53	มากที่สุด

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้านการบริหารจัดการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{x}	S.D	ระดับการดำเนินงาน	\bar{x}	S.D	ระดับการดำเนินงาน
4. มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อเตรียมวางแผนจัดกิจกรรมและงบประมาณในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา	4.24	0.76	มาก	4.71	0.51	มากที่สุด
5. มีการบูรณาการการจัดทำแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการดำเนินงานร่วมกัน	4.04	0.82	มาก	4.87	0.56	มากที่สุด
6. โรงเรียนมีการขับเคลื่อนการทำงานที่เป็นเอกภาพและบริหารทรัพยากรในการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา	4.2	0.73	มาก	4.89	0.52	มากที่สุด
7. มีการพัฒนานักเรียนแกนนำ ครูแกนนำ ผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	4.19	0.77	มาก	4.82	0.44	มากที่สุด
8. มีการกำกับ ติดตาม การดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	3.99	0.45	มาก	4.82	0.44	มากที่สุด
9. มีการรวบรวมและรายงานผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	3.98	0.68	มาก	4.81	0.46	มากที่สุด
10. จัดทำเป็นองค์ความรู้ด้านป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา	4.09	0.10	มาก	4.73	0.07	มากที่สุด
11. มีการพัฒนารูปแบบป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ	4.01	0.78	มาก	4.83	0.66	มากที่สุด
รวม	4.01	0.70	มาก	4.63	0.53	มากที่สุด

จากตาราง 8 แสดงว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.01$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อเตรียมวางแผนจัดกิจกรรมและงบประมาณในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.24$) มีผู้รับผิดชอบงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนในรูปแบบของคณะกรรมการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.20$) และโรงเรียนมีการขับเคลื่อนการทำงานที่เป็นเอกภาพและบริหารทรัพยากรในการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.20$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการบูรณาการการจัดทำแผนกำหนดเป้าหมายและวิธีการดำเนินงานร่วมกัน ($\bar{X} = 4.89$) โรงเรียนมีการขับเคลื่อนการทำงานที่เป็นเอกภาพและบริหารทรัพยากรในการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายา ($\bar{X} = 4.87$) และสถานศึกษามีการจัดโครงสร้างและกลไกในการบริหารจัดการงานด้านยาเสพติด ($\bar{X} = 4.83$)

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด

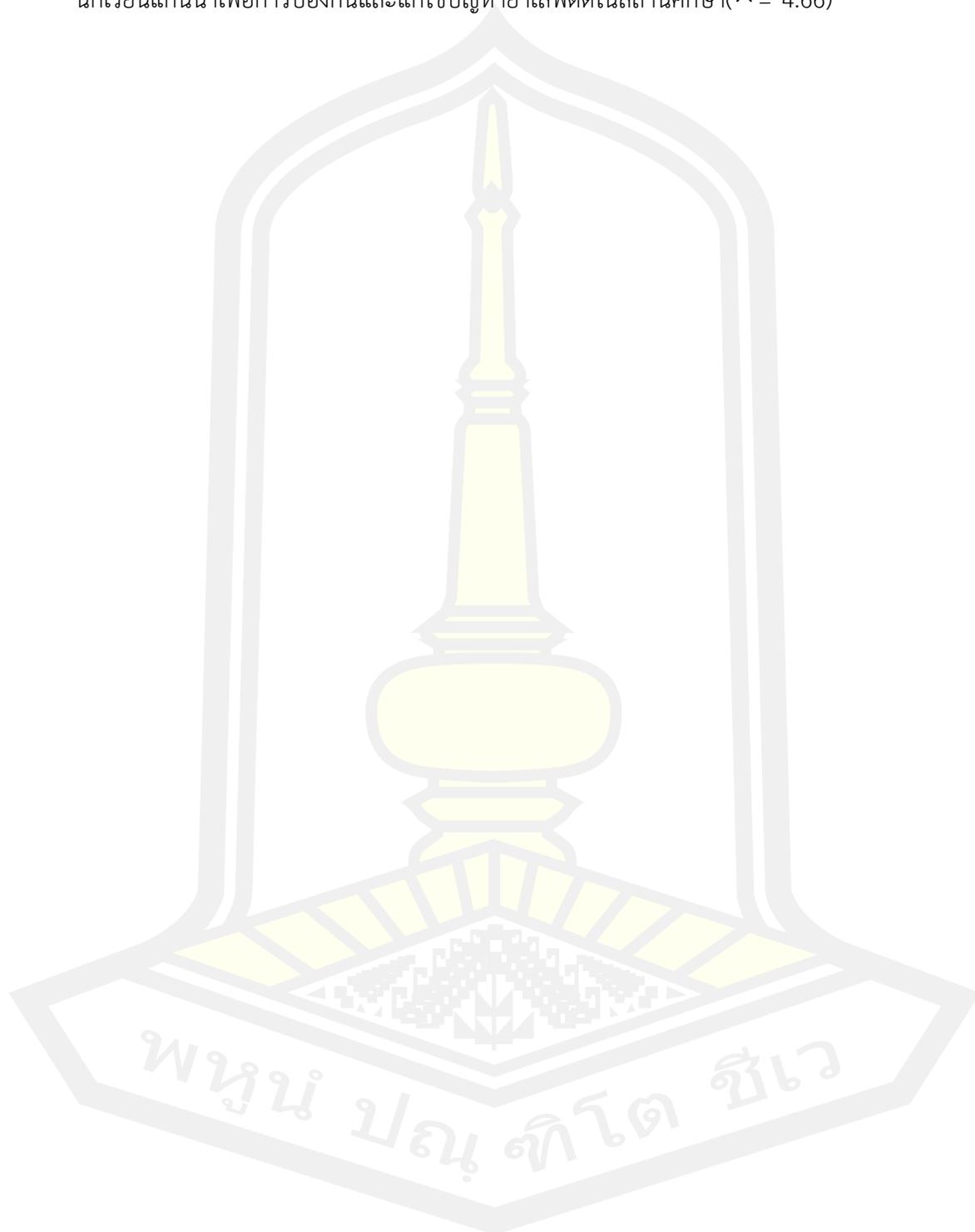
ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D	ระดับการดำเนินงาน
1. มีการจัดตั้งชมรมต่อต้านยาเสพติด เช่น ชมรม To be number one ชมรม ส่งเสริมสุขภาพ	3.65	0.56	มาก	4.49	0.66	มาก
2. ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา เช่น ประกวดเรียงความ คำขวัญ เป็นต้น	4.01	0.66	มาก	4.59	0.44	มากที่สุด
3. โรงเรียนมีการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีในการดูแลนักเรียน	4.07	0.82	มาก	4.82	0.38	มากที่สุด

ตาราง 9 (ต่อ)

ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D	ระดับการดำเนินงาน
4. โรงเรียนมีการสร้างกลุ่มนักเรียนแกนนำเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	3.71	0.89	มาก	4.66	0.49	มากที่สุด
5. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามระยะเวลาที่กำหนด			มาก			มากที่สุด
6. มีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยปราบปรามยาเสพติดในการกวาดล้างแหล่งมั่วสุมยาเสพติดเพื่อจับกุมหรือลงโทษผู้จำหน่ายยาเสพติด	3.54	0.87	มาก	4.71	0.5	มากที่สุด
รวม	4.02	0.73	มาก	4.75	0.46	มากที่สุด

จากตาราง 9 แสดงว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.10$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก โรงเรียนมีการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีในการดูแลนักเรียน ($\bar{X} = 4.07$) มีการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา เช่น ประกวดเรียงความ คำขวัญ เป็นต้น ($\bar{X} = 4.01$) และโรงเรียนมีการสร้างกลุ่มนักเรียนแกนนำเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.71$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ โรงเรียนมีการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีในการดูแลนักเรียน ($\bar{X} = 4.82$) มีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยปราบปรามยาเสพติดในการกวาดล้างมั่ว

สุมยาเสพติดเพื่อจับกุมหรือลงโทษผู้จำหน่ายยาเสพติด ($\bar{X} = 4.71$) และโรงเรียนมีการสร้างกลุ่มนักเรียนแกนนำเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.66$)

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การ
ดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ด้านการให้การศึกษและ
เผยแพร่ความรู้

ด้านการให้การศึกษและเผยแพร่ ความรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D	ระดับการ ดำเนินงาน
1. มีการให้ความรู้ในกลวิธีในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดใน สถานศึกษา	3.89	0.82	มาก	4.83	0.47	มากที่สุด
2. โรงเรียนมีการส่งเสริมการจัด นิทรรศการทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ ความรู้ในเรื่องของโทษและพิษภัยของ ยาเสพติด	3.71	1.00	มาก	4.73	0.57	มากที่สุด
3. โรงเรียนจัดทำแผ่นพับเพื่อเผยแพร่ ความรู้เรื่องยาเสพติด	3.62	0.98	มาก	4.78	0.65	มากที่สุด
4. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสียงตาม สายให้ความรู้เรื่องโทษและพิษภัย ของยาเสพติดอย่างต่อเนื่องใน สถานศึกษา	3.78	0.95	มาก	4.64	0.48	มากที่สุด
รวม	3.75	0.08	มาก	4.75	0.08	มากที่สุด

จากตาราง 10 แสดงว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
ของสถานศึกษา ด้านการให้การศึกษและเผยแพร่ความรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับ
มากทุกข้อ ($\bar{X} = 3.75$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย
จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการให้ความรู้ในกลวิธีในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
ในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.89$) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสียงตามสายให้ความรู้เรื่องโทษและพิษภัย
ของยาเสพติดอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.78$) และโรงเรียนมีการส่งเสริมการจัดนิทรรศการ
ทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ความรู้ในเรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติด ($\bar{X} = 3.71$) ส่วนสภาพที่พึง
ประสงค์ของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก
ที่สุด ($\bar{X} = 4.75$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย

จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการให้ความรู้ในกลวิธีในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.83$) โรงเรียนจัดทำแผ่นพับเพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องยาเสพติด ($\bar{X} = 4.78$) และโรงเรียนมีการส่งเสริมการจัดนิทรรศการทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ความรู้ในเรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติด($\bar{X} = 4.71$)

3. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความจำเป็นเพื่อจัดลำดับความสำคัญ (Modified Priority Needs Index : PNI_{modified}) เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 11 ถึงตาราง 17

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไข

ปัญหาเสพติดของสถานศึกษา และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง PNI_{modified} และ ลำดับความต้องการจำเป็น โดยรวมและรายด้าน

องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	D	I	PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ ความ จำเป็น
1. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	4	4.67	0.17	3
2. ด้านการให้คำปรึกษา	3.67	4.67	0.27	1
3.ด้านการเฝ้าระวัง	4	4.67	0.17	3
4.ด้านการบริหารจัดการ	4.09	4.73	0.16	4
5.ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด	3.83	4.67	0.22	2
6.ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ ความรู้	3.75	4.75	0.27	1

จากตาราง 11 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 เรียงตามลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1. ด้านการ ให้คำปรึกษาและ ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ (PNI_{modified} = 0.27) ลำดับที่ 2 ด้านการ

รณรงค์ป้องกันยาเสพติด($PNI_{\text{modified}} = 0.22$) ลำดับที่ 3 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และด้านการเฝ้าระวัง ($PNI_{\text{modified}} = 0.17$) ลำดับที่ 4 ด้านการบริหารจัดการ($PNI_{\text{modified}} = 0.16$)

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง PNI_{modified} และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	D	I	PNI_{modified}	ลำดับความ ต้องการความ จำเป็น
1. สอดแทรกเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดไว้ใน การเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.96	4.49	0.13	6
2. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดแทรกความรู้ เสริมทักษะกระบวนการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด	4.03	4.57	0.13	6
3. ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักเรียน และสร้างความตระหนักต่อปัญหายาเสพติด	4.1	4.54	0.11	4
4. จัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ กิจกรรมกีฬา นันทนาการและการออกกำลังกาย	4.12	4.76	0.16	5
5. จัดกิจกรรมเข้าค่ายอบรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการฝึกสมาธิ	3.89	4.71	0.21	2
6. จัดกิจกรรมศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ช่วยเหลือ แก้ไขปัญห และเสริมสร้างสุขในกลุ่มเพื่อน	3.82	4.78	0.25	1
7. จัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อมใน บริเวณสถานศึกษาให้น่าอยู่และน่าเรียน	4.02	4.72	0.17	4
8. มีมาตรการให้ความช่วยเหลือและ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนที่มีพฤติกรรม เสี่ยงด้านการติดยาเสพติด	3.93	4.68	0.19	3
9. ประสานงานกับเครือข่ายผู้ปกครองร่วมกัน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	3.96	4.78	0.21	2

จากตาราง 12 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ จัดกิจกรรมศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และเสริมสร้างสุขในกลุ่มเพื่อน ($PNI_{\text{modified}} = 0.25$) จัดกิจกรรมเข้าค่ายอบรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการฝึกสมาธิ ($PNI_{\text{modified}} = 0.21$) และมีมาตรการให้ความช่วยเหลือและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการติดยาเสพติด ($PNI_{\text{modified}} = 0.19$)

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง PNI_{modified} และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการให้คำปรึกษา

ด้านการให้คำปรึกษา	D	I	PNI_{modified}	ลำดับความ ต้องการความจำเป็น
1. ให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียนและปัญหาด้านยาเสพติด	4	4.63	0.16	7
2. ให้ผู้ปกครองนักเรียนร่วมรับรู้ รับทราบปัญหาและวิธีการดูแลนักเรียนอย่างถูกต้องเหมาะสม	3.75	4.71	0.26	5
3. สร้างความร่วมมือระหว่างครอบครัวและสถานศึกษาในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหายาเสพติด	3.66	4.65	0.27	4
4. มีระบบให้คำปรึกษาด้วยกลุ่มเพื่อนเพื่อแก้ปัญหาและสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด	3.89	4.64	0.19	6
5. ครูแนะแนวเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในการให้คำปรึกษา หาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	4	4.61	0.15	8

ตาราง 13 (ต่อ)

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	D	I	PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการความจำเป็น
6. ครูแนะแนวให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาเพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกวิธีแก้ไขได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	3.48	4.54	0.30	3
7. มีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจ ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน	3.55	4.92	0.39	2
8. ให้การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านยาเสพติดอย่างรุนแรงด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสม	3.66	4.65	0.27	4
9. โรงเรียนจัดให้มีการบริการให้คำปรึกษาแนะแนว ฝึกทักษะชีวิตให้เข้าใจในกลวิธีในการแก้ปัญหายาเสพติด	3.03	4.67	0.54	1

จากตาราง 13 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการให้คำปรึกษา เรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ มีโรงเรียนจัดให้มีการบริการให้คำปรึกษา แนะแนว ฝึกทักษะชีวิตให้เข้าใจในกลวิธีในการแก้ปัญหายาเสพติด (PNI_{modified} = 0.54) มีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจ ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน (PNI_{modified} = 0.39) และครูแนะแนวให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาเพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกวิธีแก้ไขได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (PNI_{modified} = 0.30)

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไข
 ปัญหาเสพติดของสถานศึกษา และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง PNI_{modified} และ
 ลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการเฝ้าระวัง

ด้านการเฝ้าระวัง	D	I	PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการความ จำเป็น
1. มีการติดตาม สังเกต เฝ้าดูเหตุการณ์ การเปลี่ยนแปลงของปัญหาเสพติดใน สถานศึกษา	4.03	4.57	0.13	5
2. มีการสำรวจสภาพปัญหาและพฤติกรรม ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติดอย่าง สม่ำเสมอ	3.98	4.76	0.20	1
3. สถานศึกษามีการสื่อสาร โทรศัพท์สาย ด่วน ตู้รับแจ้งเบาะแส เพื่อรับแจ้งข้อมูล ข่าวสาร	4.04	4.67	0.16	3
4. มีการปฏิบัติการเฝ้าระวัง ด้วยการสร้าง ภาวะป้องกันปัญหาเสพติดที่เหมาะสม และมีการสำรวจการใช้สารเสพติดใน สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.1	4.7	0.15	4
5. จัดระบบแจ้งเตือนภัยในเรื่องยาเสพติด ให้กับผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่องและ เป็นปัจจุบัน	3.88	4.67	0.20	1
6. โรงเรียนจัดให้มีการตรวจสุขภาพและ ตรวจปัสสาวะนักเรียนเพื่อคัดกรองกลุ่ม เสี่ยง	4	4.67	0.17	2

จากตาราง 14 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและ
 แก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

เขต 3 ด้านการเฝ้าระวัง เรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ มีการสำรวจสภาพปัญหาและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติดอย่างสม่ำเสมอและจัดระบบแจ้งเตือนภัยในเรื่องยาเสพติดให้กับผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน ($PNI_{\text{modified}} = 0.20$) โรงเรียนจัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพและตรวจปัสสาวะนักเรียนเพื่อคัดกรองกลุ่มเสี่ยง ($PNI_{\text{modified}} = 0.17$) และสถานศึกษามีการสื่อสาร โทรศัพท์สายด่วน ตูรับแจ้งเบาะแส เพื่อรับแจ้งข้อมูลข่าวสาร($PNI_{\text{modified}} = 0.16$)

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง PNI_{modified} และ ลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการ	D	I	PNI_{modified}	ลำดับความ ต้องการความจำเป็น
1. สถานศึกษามีการจัดโครงสร้างและกลไก ในการบริหารจัดการงานด้านยาเสพติด	4.01	4.83	0.20	2
2. โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา	4.01	4.63	0.15	4
3. มีผู้รับผิดชอบงานด้านการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนในรูปแบบของ คณะกรรมการดำเนินงาน	4.2	4.52	0.08	6
4. มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อ เตรียมวางแผนจัดกิจกรรมและงบประมาณ ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติดในสถานศึกษา	4.24	4.71	0.11	5
5. มีการบูรณาการการจัดทำแผนกำหนด เป้าหมายและวิธีการดำเนินงานร่วมกัน	4.04	4.87	0.21	1

6. โรงเรียนมีการขับเคลื่อนการทำงานที่เป็นเอกภาพและบริหารทรัพยากรในการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	4.2	4.89	0.16	3
--	-----	------	------	---

ตาราง 15 (ต่อ)

ด้านการบริหารจัดการ	D	I	PNI_{modified}	ลำดับความ ต้องการความ จำเป็น
7. มีการพัฒนานักเรียนแกนนำ ครูแกนนำ ผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	4.19	4.82	0.15	4
8. มีการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	3.99	4.82	0.21	1
9. มีการรวบรวมและรายงานผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	3.98	4.81	0.21	1
10. จัดทำเป็นองค์ความรู้ด้านป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	4.01	4.83	0.20	2
11. มีการพัฒนารูปแบบป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ	4.01	4.63	0.15	4

จากตาราง 15 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการบริหารจัดการ เรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ มีการบูรณาการการจัดทำแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการดำเนินงานร่วมกัน ($PNI_{\text{modified}} = 0.21$) จัดทำเป็นองค์ความรู้ด้านป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.20$) และ โรงเรียนมีการขับเคลื่อนการทำงานที่เป็นเอกภาพและบริหารทรัพยากรในการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.16$)

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไข
 ปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง PNI_{modified} และ
 ลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด

ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด	D	I	PNI _{modified}	ลำดับความต้องการ ความจำเป็น
1. มีการจัดตั้งชมรมต่อต้านยาเสพติด เช่น ชมรม To be number one ชมรมส่งเสริมสุขภาพ	3.65	4.49	0.23	3
2. ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกัน ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา เช่น ประกวด เรียงความ คำขวัญ เป็นต้น	4.01	4.59	0.14	5
3. โรงเรียนมีการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อสร้าง ความเข้าใจอันดีในการดูแลนักเรียน	4.07	4.82	0.18	4
4. โรงเรียนมีการสร้างกลุ่มนักเรียนแกนนำ เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา	3.71	4.66	0.26	2
5. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานในการแก้ไข ปัญหายาเสพติดตามระยะเวลาที่กำหนด	3.54	4.71	0.33	1
6. มีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือ หน่วยปราบปรามยาเสพติด ในการกวาดล้าง มั่วสุ่มยาเสพติดเพื่อจับกุมหรือลงโทษผู้จำหน่ายยา เสพติด	4.02	4.75	0.18	4

จากตาราง 16 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด เรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ มีการประเมินผลการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามระยะเวลาที่กำหนด ($PNI_{modified} = 0.33$) . โรงเรียนมีการสร้างกลุ่มนักเรียนแกนนำเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.26$) และโรงเรียนมีการจัดตั้งชมรมต่อต้านยาเสพติด เช่น ชมรม To be number one ชมรมส่งเสริมสุขภาพ ($PNI_{modified} = 0.23$)

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไข

ปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง $PNI_{modified}$ และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้

ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้	D	I	$PNI_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. มีการให้ความรู้ในกลวิธีในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	3.89	4.83	0.24	3
2. โรงเรียนมีการส่งเสริมการจัดนิทรรศการทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ความรู้ในเรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติด	3.71	4.73	0.27	2
3. โรงเรียนจัดทำแผ่นพับเพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องยาเสพติด	3.62	4.78	0.32	1
4. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสียงตามสายให้ความรู้เรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติดอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา	3.78	4.64	0.23	4

จากตาราง 17 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ เรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ โรงเรียนจัดทำแผ่นพับเพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องยาเสพติด ($PNI_{modified} = 0.32$) โรงเรียนมีการส่งเสริมการจัดนิทรรศการทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ความรู้ในเรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติด ($PNI_{modified}$

=0.27) มีการให้ความรู้ในกลวิธีในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา (PNI_{modified} =0.24)

4. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

จากผลการศึกษาคำดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 สามารถจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการให้คำปรึกษาและ ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ (PNI_{modified} = 0.27) ลำดับที่ 2 ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด(PNI_{modified} = 0.22) ลำดับที่ 3 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และด้านการเฝ้าระวัง (PNI_{modified} = 0.17) ลำดับที่ 4 ด้านการบริหารจัดการ(PNI_{modified} = 0.16) ผู้วิจัยได้นำทั้ง 6 ด้านจากการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นไปสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการศึกษาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยสัมภาษณ์ ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มบริหารกิจการนักเรียน และครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้าน ยาเสพติด) จำนวน 2 โรงเรียน ๆ ละ 3 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 6 คน ซึ่งสถานศึกษาดังกล่าว เป็น สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดใน สถานศึกษา ดังนี้

1. ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มบริหารกิจการนักเรียน และครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) โรงเรียน ก จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 3 คน

2. ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มบริหารกิจการนักเรียน และครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) โรงเรียน ข จังหวัดมหาสารคามจำนวน 3 คน

ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสรุปแนวทางการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา ได้ดังนี้

1. โรงเรียน ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ปัจจุบันมีนักเรียน 1,311 คน ข้าราชการ บุคลากรทางการศึกษา ครูอัตราจ้าง จำนวน 61 คน โรงเรียนได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสีขาวปลอดอบายมุข ประจำปีการศึกษา 2563 และได้รับการคัดเลือกเป็นสถานศึกษาป้องกันยาเสพติด ประเภทสถานศึกษาระดับดีเด่น ตามโครงการคัดเลือกสถานศึกษาป้องกันยาเสพติดดีเด่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ประจำปี 2563 ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดใน

สถานศึกษา จากการสัมภาษณ์สรุปแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้ดังนี้

1.1 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1.1.1 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการบูรณาการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.1.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดแทรกความรู้เสริมทักษะกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

1.1.3 การจัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ กิจกรรมกีฬา นันทนาการและการออกกำลังกาย

1.1.4 การจัดค่ายคุณธรรม จริยธรรม ค่ายคนดีเทิดไท้องค์ราชันย์เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน

1.1.5 ประชุมวางแผนร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

1.1.6 มีการประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และชี้แจงนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาให้ผู้ปกครองได้รับทราบและหาแนวปฏิบัติในการดูแลนักเรียนร่วมกัน

1.2 ด้านการให้คำปรึกษา มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1.2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียนและปัญหาด้านยาเสพติดในสถานศึกษา

1.2.2 สร้างเครื่องมือคณะกรรมการให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียนและปัญหาด้านยาเสพติดในสถานศึกษา

1.2.3 จัดทำคู่มือการบริการให้คำปรึกษา แนะนำ ฝึกทักษะชีวิตให้เข้าใจในกลวิธีในการแก้ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

1.2.4 จัดให้มีการนิเทศ ติดตามนักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียนและปัญหาด้านยาเสพติดในสถานศึกษา

1.3 ด้านการเฝ้าระวัง มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1.3.1 การประชุมร่วมกัน เพื่อวางแผน กำหนดเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาเพื่อเป็นการเฝ้าระวังปัญหาเสพติด

1.3.2 ติดตาม สังเกต ฝ้าดูแลเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของปัญหาเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.3.3 สํารวจสภาพปัญหาและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติด
อย่างสมํ่าเสมอ

1.4 ด้านการบริหารจัดการ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1.4.1 การประชุม ชี้แจงนโยบาย การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน
สถานศึกษา

1.4.2 จัดให้ครูผู้สอนเข้ารับการอบรม การประชุม การสัมมนา และการ
ประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

1.4.3 ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้จากการอบรมการประชุม การสัมมนา
การประชุมเชิงปฏิบัติการ และนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในสถานศึกษา

1.4.4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายครู (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) ทั้ง
ภายในสังกัดและต่างสังกัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

1.4.5 การจัดทำคู่มือ ยุทธศาสตร์ แผนงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายา
เสพติดในสถานศึกษา

1.5 ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1.5.1 ส่งเสริมให้นักเรียนจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันปัญหายาเสพติดใน
สถานศึกษา

1.5.2 ส่งเสริมให้มีการสร้างกลุ่มนักเรียนแกนนำเพื่อการป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

1.5.3 การจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความสนใจและความ
ถนัดของผู้เรียน เช่น การจัดกิจกรรมชุมนุมต่างๆ การส่งเสริมด้านดนตรี และกีฬา

1.5.4 การส่งครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) และนักเรียนเข้ารับ
การฝึกอบรมการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดตามที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้มีขึ้น

1.6 ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1.6.1 การสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรม
การให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

1.6.2 การสนับสนุนงบประมาณในการผลิตและจัดหาสื่อจากหน่วยงานต้น
สังกัด

1.6.3 การจัดกิจกรรมเสียงตามสายให้ความรู้เรื่องของโทษและพิษภัยของ
ยาเสพติดอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา

1.6.4 ส่งเสริมการจัดนิทรรศการทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ความรู้ในเรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติด

2. โรงเรียน ข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ปัจจุบันมีนักเรียน 200 คน ข้าราชการ บุคลากรทางการศึกษา ครูอัตราจ้าง จำนวน 15 คน โรงเรียนได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสีขาวปลอดอบายมุข ประจำปีการศึกษา 2563 และได้รับการคัดเลือกเป็นสถานศึกษาป้องกันยาเสพติด ประเภทสถานศึกษาระดับดีเด่น ตามโครงการคัดเลือกสถานศึกษาป้องกันยาเสพติดดีเด่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ประจำปี 2563 ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาจากการสัมภาษณ์สรุปแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้ดังนี้

2.1 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.1.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน เช่น กิจกรรมชุมนุมต่างๆซึ่งมีความหลากหลาย การส่งเสริมด้านดนตรีและกีฬา

2.1.2 การเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน

2.1.3 ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยการสอดแทรกเนื้อหาสาระการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.1.4 การจัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อมในบริเวณสถานศึกษาให้หน้าอยู่และน่าเรียน

2.1.5 มีมาตรการให้ความช่วยเหลือและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการติดยาเสพติด

2.2 ด้านการให้คำปรึกษา มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.2.1 จัดทำคู่มือการให้คำปรึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

2.2.2 จัดอบรมนักเรียนแกนนำการให้คำปรึกษาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

2.2.3 จัดอบรมครูแกนนำการให้คำปรึกษาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

2.3 ด้านการเฝ้าระวัง มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.3.1 การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ ทักษะของผู้เรียน เช่น การออกเยี่ยมบ้าน การคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

2.3.2 การคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของครูที่ปรึกษา เพื่อทำการติดตามสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน การศึกษาเอกสารการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล(SDQ)

2.3.3 การตรวจสุขภาพและตรวจปัสสาวะนักเรียนเพื่อคัดกรองกลุ่มเสี่ยงในสถานศึกษาและการสำรวจการใช้สารเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.3.4 มีการสื่อสาร โทรศัพท์สายด่วน ผู้รับแจ้งเบาะแส เพื่อรับแจ้งข้อมูลข่าวสาร

2.4 ด้านการบริหารจัดการ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.4.1 การจัดทำคู่มือ หลักสูตร เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

2.4.2 จัดให้ครูผู้สอนเข้ารับการอบรม การประชุม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ และรายงานผลทุกครั้งที่มีการเข้าร่วม

2.4.3 ส่งเสริมให้ครูสร้างเครือข่ายการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้งภายในสังกัดและต่างสังกัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทำงาน

2.4.4 ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรม และนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนางาน

2.5 ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.5.1 การจัดตั้งชมรมต่อต้านยาเสพติด เช่น ชมรม To be number one ชมรมเพื่อนช่วยเพื่อน

2.5.2 การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา จากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอก

2.5.3 ส่งเสริมการสร้างภาคีเครือข่ายนักเรียนแกนนำการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาทั้งในสังกัดและต่างสังกัด เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งาน

2.6 ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.6.1 การจัดนิทรรศการทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ความรู้

2.6.2 มีการจัดกิจกรรมเสียงตามสายให้ความรู้เรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติด

2.6.3 การให้บริการอินเทอร์เน็ตกับนักเรียนในการสืบค้นข้อมูลต่างๆและการให้บริการ สัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สาย

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มบริหารกิจการนักเรียน และครูผู้สอน ครู (ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) จำนวน 2 โรงเรียน ๆ ละ 3 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 6 คน ซึ่งสถานศึกษา ดังกล่าว เป็นโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยเรียงลำดับความสำคัญจำเป็นเพื่อใช้ในการศึกษาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ดังแสดงในตาราง 18

ตาราง 18 การสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

โรงเรียน ก	โรงเรียน ข	การสังเคราะห์แนวทางพัฒนา
1. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีแนวทางการพัฒนา		
1.1 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการบูรณาการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	1.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน เช่น กิจกรรมชุมนุมต่างๆซึ่งมีความหลากหลาย การส่งเสริมด้านดนตรีและกีฬา	1. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการบูรณาการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
1.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดแทรกความรู้เสริมทักษะ กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	1.2 การเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ให้กับนักเรียน	2. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดแทรกความรู้เสริมทักษะ กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
1.3 การจัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ กิจกรรมกีฬานันทนาการและการออกกำลังกาย	1.3 ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยการสอดแทรกเนื้อหาสาระการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน เช่น กิจกรรมชุมนุมต่างๆซึ่งมีความหลากหลาย การส่งเสริมด้านดนตรีและกีฬา
1.4 การจัดค่ายคุณธรรม จริยธรรม ค่ายคนดีเทิดไท้องค์	1.4 การจัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อมในบริเวณ	4. การจัดค่ายคุณธรรม จริยธรรม ค่ายคนดีเทิดไท้องค์ราชันย์ เพื่อ

ราชันย์เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน	สถานศึกษาให้น่าอยู่และน่า เรียน	ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับ นักเรียน
1.5 ประชุมวางแผนร่วมกันกับ คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อ ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา	1.5 มีมาตรการให้ความ ช่วยเหลือและปรับเปลี่ยน พฤติกรรมนักเรียนที่มี พฤติกรรมเสี่ยงด้านการติดยา เสพติด	5. ประชุมวางแผนร่วมกันกับ คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อ ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา

ตาราง 18 (ต่อ)

โรงเรียน ก	โรงเรียน ข	การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนา
1.6 มีการประชุมผู้ปกครองอย่าง น้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อเป็น การประชาสัมพันธ์และชี้แจง นโยบายการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาให้ ผู้ปกครองได้รับทราบและหาแนว ปฏิบัติในการดูแลนักเรียนร่วมกัน		6. มีการประชุมผู้ปกครองอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการ ประชาสัมพันธ์และชี้แจงนโยบายการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน สถานศึกษาให้ผู้ปกครองได้รับทราบ และหาแนวปฏิบัติในการดูแล นักเรียนร่วมกัน
		7. การจัดระเบียบและปรับ สภาพแวดล้อมในบริเวณสถานศึกษา ให้น่าอยู่และน่าเรียน
		8. มีมาตรการให้ความช่วยเหลือและ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนที่มี พฤติกรรมเสี่ยงด้านการติดยาเสพติด

2. ด้านการให้คำปรึกษา มีแนวทางการพัฒนา

2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการให้ คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหา ครอบครัว ปัญหาการเรียนและ ปัญหาด้านยาเสพติดในสถานศึกษา	2.1 จัดทำคู่มือการให้ คำปรึกษาการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดใน สถานศึกษา	1. แต่งตั้งคณะกรรมการให้ คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหา ครอบครัว ปัญหาการเรียนและ ปัญหาด้านยาเสพติดในสถานศึกษา
2.2 สร้างเครื่องมือคณะกรรมการ ให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหา	2.2 จัดอบรมนักเรียนแกนนำ การให้คำปรึกษาด้านการ	2. จัดทำคู่มือการบริการให้คำปรึกษา แนะแนว ฝึกทักษะชีวิตให้เข้าใจใน

ครอบครัว ปัญหาการเรียนและ ปัญหาด้านยาเสพติดในสถานศึกษา	ป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติดในสถานศึกษา	กลวิธีในการแก้ปัญหายาเสพติดใน สถานศึกษา
2.3 จัดทำคู่มือการบริการให้ คำปรึกษา แนะนำ ฝึกทักษะชีวิต ให้เข้าใจในกลวิธีในการแก้ปัญห ยาเสพติดในสถานศึกษา	2.3 จัดอบรมครูแกนนำการให้ คำปรึกษาด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดของ สถานศึกษา	3. จัดให้มีการนิเทศ ติดตามนักเรียน ที่มีปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียน และปัญหาด้านยาเสพติดของ สถานศึกษา

ตาราง 18 (ต่อ)

โรงเรียน ก	โรงเรียน ข	การสังเคราะห์แนวทางพัฒนา
2.4 จัดให้มีการนิเทศ ติดตาม นักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียนและปัญหาด้านยา เสพติดของสถานศึกษา		4. จัดอบรมครูแกนนำและนักเรียน แกนนำการให้คำปรึกษาด้านการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา

3. ด้านการเฝ้าระวัง มีแนวทางการพัฒนา

3.1 การประชุมร่วมกัน เพื่อ วางแผน กำหนดเป้าหมายในการ จัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา เพื่อเป็นการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด	3.1 การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็น รายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการ จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความถนัด ความสามารถ ทักษะ ของผู้เรียน เช่น การออกเยี่ยม บ้าน การคัดกรองนักเรียนกลุ่ม เสี่ยง	3.1 การประชุมร่วมกัน เพื่อ วางแผน กำหนดเป้าหมายในการ จัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาเพื่อ เป็นการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด
3.2 ติดตาม สังเกต ฝ้าดู เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของ ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา อย่างต่อเนื่อง	3.2 การคัดกรองนักเรียนกลุ่ม เสี่ยงของครูที่ปรึกษา เพื่อทำการ ติดตาม สังเกตพฤติกรรมของ นักเรียน การศึกษาเอกสารการ วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล(SDQ)	2. ติดตาม สังเกต ฝ้าดูเหตุการณ์ การเปลี่ยนแปลงของปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
3.3 สสำรวจสภาพปัญหาและ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหายา เสพติดอย่างสม่ำเสมอ	3.3 การตรวจสอบสภาพและตรวจ ปัสสาวะนักเรียนเพื่อคัดกรอง กลุ่มเสี่ยงในสถานศึกษามีและ	3. การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็น รายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการจัด กิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ ทักษะของผู้เรียน

	การสำรวจการใช้สารเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	เช่น การออกเยี่ยมบ้าน การคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
	3.4 มีการสื่อสาร โทรศัพท์สายด่วน ผู้รับแจ้งเบาะแส เพื่อรับแจ้งข้อมูลข่าวสาร	4. การคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของครูที่ปรึกษา เพื่อทำการติดตามสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน การศึกษาเอกสารการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล(SDQ)

ตาราง 18 (ต่อ)

โรงเรียน ก	โรงเรียน ข	การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนา
		5. การตรวจสอบสุขภาพและตรวจปัสสาวะนักเรียนเพื่อคัดกรองกลุ่มเสี่ยงในสถานศึกษามีและการสำรวจการใช้สารเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
		6. มีการสื่อสาร โทรศัพท์สายด่วน ผู้รับแจ้งเบาะแส เพื่อรับแจ้งข้อมูลข่าวสาร
		7. สำรวจสภาพปัญหาและพฤติกรรมนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ

4. ด้านการบริหารจัดการ มีแนวทางการพัฒนา

4.1 การประชุมชี้แจงนโยบาย การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา	4.1 การจัดทำคู่มือ หลักสูตร เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา	1. การประชุมชี้แจงนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา
4.2 จัดให้ครูผู้สอนเข้ารับการอบรม การประชุม การสัมมนา และการประชุมเชิงปฏิบัติการ	4.2 จัดให้ครูผู้สอนเข้ารับการอบรม การประชุม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ และ	2. จัดให้ครูผู้สอนเข้ารับการอบรม การประชุม การสัมมนา และการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการ

เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา	รายงานผลทุกครั้งที่มีการเข้า ร่วม	ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษา
4.3 ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ ได้จากการอบรมการประชุม การสัมมนา การประชุมเชิง ปฏิบัติการ และนำผลการวิจัย มาใช้ในการพัฒนาการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดใน	4.3 ส่งเสริมให้ครูสร้าง เครือข่ายการทำงานด้านการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพ ติดทั้งภายในสังกัดและต่าง สังกัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ทำงาน	3. ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้จาก การอบรมการประชุม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ และนำ ผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

ตาราง 18 (ต่อ)

โรงเรียน ก	โรงเรียน ข	การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนา
4.4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่าย ครู (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพ ติด) ทั้งภายในสังกัดและต่าง สังกัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การป้องกันและแก้ไขปัญหา เสพติดในสถานศึกษา	4.4 ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ ได้รับจากการอบรม และนำ ผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนา งาน	4. ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายครู (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) ทั้ง ภายในสังกัดและต่างสังกัด เพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้การป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติดใน สถานศึกษา
4.5 การจัดทำคู่มือ ยุทธศาสตร์ แผนงานการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา		5. การจัดทำคู่มือ หลักสูตร ยุทธศาสตร์ แผนงานการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดใน สถานศึกษา

5. ด้านการณรงค์ป้องกันยาเสพติด มีแนวทางการพัฒนา

5.1 ส่งเสริมให้นักเรียนจัด กิจกรรมรณรงค์ป้องกันปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา	5.1 การจัดตั้งชมรมต่อต้านยา เสพติด เช่น ชมรม To be number one ชมรมเพื่อน ช่วยเพื่อ	1. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่ หลากหลายให้สอดคล้องกับความ สนใจและความถนัดของผู้เรียน เช่น การจัดกิจกรรมชุมนุมต่างๆ การส่งเสริมด้านดนตรี และกีฬา
5.2 ส่งเสริมให้มีการสร้างกลุ่ม นักเรียนแกนนำเพื่อการ	5.2 การสนับสนุนงบประมาณ ในการจัดกิจกรรมรณรงค์	2. ส่งเสริมให้มีการสร้างกลุ่ม นักเรียนแกนนำเพื่อการป้องกัน

ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	ป้องกันยาเสพติดของสถานศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอก	และแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
5.3 การจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เช่น การจัดกิจกรรมชุมนุมต่างๆ การส่งเสริมด้านดนตรี และกีฬา	5.3 ส่งเสริมการสร้างภาคีเครือข่ายนักเรียนแกนนำการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาทั้งในสังกัดและต่างสังกัด เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งาน	3. การส่งครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) และนักเรียนเข้ารับการฝึกอบรมการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดตามที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้มีขึ้น

ตาราง 18 (ต่อ)

โรงเรียน ก	โรงเรียน ข	การสังเคราะห์แนวทางพัฒนา
5.4 การส่งครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) และนักเรียนเข้ารับการฝึกอบรมการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดตามที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้มีขึ้น		4. การจัดตั้งชมรมต่อต้านยาเสพติด เช่น ชมรม To be number one ชมรมเพื่อนช่วยเพื่อน
		5. การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติดของสถานศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอก
		6. ส่งเสริมการสร้างภาคีเครือข่ายนักเรียนแกนนำการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดของสถานศึกษาทั้งในสังกัดและต่างสังกัด เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งาน

6. ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ มีแนวทางการพัฒนา

6.1 การสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการเผยแพร่ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	6.1 การจัดนิทรรศการทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ความรู้	1. การสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการเผยแพร่ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
6.2 การสนับสนุนงบประมาณในการผลิตและจัดหาสื่อจากหน่วยงานต้นสังกัด	6.2 มีการจัดกิจกรรมเสียดวงสายให้ความรู้เรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติด	2. การสนับสนุนงบประมาณในการผลิตและจัดหาสื่อจากหน่วยงานต้นสังกัด

ตาราง 18 (ต่อ)

โรงเรียน ก	โรงเรียน ข	การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนา
6.3 การจัดกิจกรรมเสียดวงสายให้ความรู้เรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติดอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา	6.3 การให้บริการอินเทอร์เน็ตแก่นักเรียนในการสืบค้นข้อมูลต่างๆและการให้บริการสัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สาย	3. การจัดกิจกรรมเสียดวงสายให้ความรู้เรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติดอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา
6.4 ส่งเสริมการจัดนิทรรศการทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ความรู้ในเรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติด		4. ส่งเสริมการจัดนิทรรศการทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ความรู้ในเรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติด
		6.การให้บริการอินเทอร์เน็ตแก่นักเรียนในการสืบค้นข้อมูลต่างๆและการให้บริการสัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สาย

5. ผลการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

จากการศึกษาและวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 และการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ผู้วิจัยได้นำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของประเด็นคำถามตามลำดับความต้องการจำเป็น ดังนี้ 1) ด้านการให้คำปรึกษา 2) ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ 3) ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 5) ด้านการเฝ้าระวัง 6) ด้านการบริหารจัดการ ผู้วิจัยได้นำทั้ง 6 ด้านจากการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นไปสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการศึกษาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

จากนั้นนำประเด็นคำถามไปสัมภาษณ์ ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มบริหารกิจการนักเรียน และครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) ของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 2 โรงเรียนๆ ละ 3 คน รวม 6 คน เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 คือ 1) ด้านการให้คำปรึกษา 2) ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ 3) ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 5) ด้านการเฝ้าระวัง 6) ด้านการบริหารจัดการ สำหรับสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ดังนี้

1. ด้านการให้คำปรึกษา มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียนและปัญหาด้านยาเสพติดในสถานศึกษา

1.2 จัดทำคู่มือการบริการให้คำปรึกษา เน้นแนว ฝึกทักษะชีวิตให้เข้าใจในกลวิธีในการแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

1.3 จัดให้มีการนิเทศ ติดตามนักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียนและปัญหาด้านยาเสพติดในสถานศึกษา

1.4 จัดอบรมครูแกนนำและนักเรียนแกนนำการให้คำปรึกษาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

2. ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.1 การสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

2.2 การสนับสนุนงบประมาณในการผลิตและจัดหาสื่อจากหน่วยงานต้นสังกัด

2.3 การจัดกิจกรรมเสียงตามสายให้ความรู้เรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติดอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา

2.4 ส่งเสริมการจัดนิทรรศการทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ความรู้ในเรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติด

2.5 การให้บริหารอินเทอร์เน็ตกับนักเรียนในการสืบค้นข้อมูลต่างๆ และการให้บริการสัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สาย

3. ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

3.1 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เช่น การจัดกิจกรรมชุมนุมต่างๆ การส่งเสริมด้านดนตรี และกีฬา

3.2 ส่งเสริมให้มีการสร้างกลุ่มนักเรียนแกนนำเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

3.3 การส่งครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) และนักเรียนเข้ารับการฝึกอบรมการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดตามที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้มีขึ้น

3.4 การจัดตั้งชมรมต่อต้านยาเสพติด เช่น ชมรม To be number one ชมรมเพื่อนช่วยเพื่อน

3.5 การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา จากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอก

3.6 ส่งเสริมการสร้างภาคีเครือข่ายนักเรียนแกนนำการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาทั้งในสังกัดและต่างสังกัด เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งาน

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

4.1 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการบูรณาการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

4.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดแทรกความรู้เสริมทักษะกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

4.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน เช่น กิจกรรมชุมนุมต่างๆซึ่งมีความหลากหลาย การส่งเสริมด้านดนตรี และกีฬา

4.4 การจัดค่ายคุณธรรม จริยธรรม ค่ายคนดีเทิดไถ่องค์ราชันย์ เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน

4.5 ประชุมวางแผนร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดในสถานศึกษา

4.6 มีการประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และชี้แจงนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดในสถานศึกษาให้ผู้ปกครองได้รับทราบและหาแนวปฏิบัติในการดูแลนักเรียนร่วมกัน

4.7 การจัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อมในบริเวณสถานศึกษา ให้น่าอยู่และน่าเรียน

4.8 มีมาตรการให้ความช่วยเหลือและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการติดยาเสพติด

5. ด้านการเฝ้าระวัง มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

5.1 การประชุมร่วมกันเพื่อวางแผน กำหนดเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดในสถานศึกษาเพื่อเป็นการเฝ้าระวังปัญหาอาเสพติด

5.2 ติดตาม สังเกต ฝ้าดูเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของปัญหาอาเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5.3 การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ ทักษะของผู้เรียน เช่น การออกเยี่ยมบ้าน การคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

5.4 การคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของครูที่ปรึกษา เพื่อทำการติดตาม สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน การศึกษาเอกสารการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล(SDQ)

5.5 การตรวจสอบสุขภาพและตรวจปัสสาวะนักเรียนเพื่อคัดกรองกลุ่มเสี่ยงในสถานศึกษามีและการสำรวจการใช้สารเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5.6 มีการสื่อสาร โทรศัพท์สายด่วน ตู้รับแจ้งเบาะแส เพื่อรับแจ้งข้อมูลข่าวสาร

5.7 สำรองสภาพปัญหาและพฤติกรรมนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ

6. ด้านการบริหารจัดการ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

6.1 การประชุม ชี้แจงนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดในสถานศึกษา

6.2 จัดให้ครูผู้สอนเข้ารับการอบรม การประชุม การสัมมนา และการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดในสถานศึกษา

6.3 ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้จากการอบรมการประชุม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ และนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา

6.4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายครู (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) ทั้งภายในสังกัดและต่างสังกัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา

6.5 การจัดทำคู่มือ หลักสูตร ยุทธศาสตร์ แผนงานการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา

6. ผลการประเมินแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ดังแสดงในตาราง 20

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการให้คำปรึกษา						
แต่งตั้งคณะกรรมการให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียนและปัญหาด้านยาเสพติดในสถานศึกษา	4.14	0.69	มาก	3.67	0.52	มาก
จัดทำคู่มือการบริการให้คำปรึกษา แนะนำฝึกทักษะชีวิตให้เข้าใจในกลวิธีในการแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	3.86	0.69	มาก	3.83	0.75	มาก
1.3 จัดให้มีการนิเทศ ติดตามนักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียนและปัญหาด้านยาเสพติดของสถานศึกษา	4.00	0.58	มาก	4.00	0.63	มาก

1.4 จัดอบรมครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ การให้คำปรึกษาด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	4.29	0.76	มาก	4.17	0.41	มาก
2. ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้						
2.1 สสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการใช้สื่อ ประกอบการจัดกิจกรรมการให้การศึกษาและ เผยแพร่ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา	4.00	0.58	มาก	3.67	0.82	มาก
2.2 สนับสนุนงบประมาณในการผลิตและ จัดหาสื่อจากหน่วยงานต้นสังกัด	3.86	0.38	มาก	3.67	1.03	มาก

ตาราง 19 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
2.3 จัดกิจกรรมเสียงตามสายให้ความรู้เรื่อง ของโทษและพิษภัยของยาเสพติดอย่าง ต่อเนื่องในสถานศึกษา	3.71	0.76	มาก	3.33	1.03	ปาน กลาง
2.4 ส่งเสริมการจัดนิทรรศการทางวิชาการเพื่อ เผยแพร่ความรู้ในเรื่องของโทษและพิษภัยของ ยาเสพติด	3.71	0.76	มาก	3.50	0.84	มาก
2.5 นำนักเรียนไปศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ระดับประเทศ และศึกษาดูงานที่ทัณฑสถาน ในจังหวัดนั้นๆ หรือจังหวัดที่ใกล้เคียง	4.14	0.69	มาก	3.83	0.75	มาก
2.6 ให้บริหารอินเทอร์เน็ตกับนักเรียนในการ สืบค้นข้อมูลต่างๆและการให้บริการสัญญาณ อินเทอร์เน็ตไร้สาย	4.00	0.82	มาก	3.33	0.52	ปาน กลาง

2.7 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	4.29	0.76	มาก	3.67	0.52	มาก
3. ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด						
3.1 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เช่น การจัดกิจกรรมชุมนุมต่างๆ การส่งเสริมด้านดนตรี และกีฬา	4.14	0.69	มาก	4.00	0.58	มาก
3.2 ส่งเสริมให้มีการสร้างกลุ่มนักเรียนแกนนำเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา	4.14	0.69	มาก	3.67	0.52	มาก
3.3 ส่งครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) และนักเรียนเข้ารับการฝึกอบรมการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดตามที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้มีขึ้น	3.71	0.49	มาก	3.67	0.82	มาก

ตาราง 19 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
3.4 จัดตั้งชมรมต่อต้านยาเสพติด เช่น ชมรม To be number one ชมรมเพื่อนช่วยเพื่อน	3.71	0.76	มาก	3.33	1.03	มาก
3.5 สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติดของสถานศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอก	3.71	0.49	มาก	3.33	1.03	ปานกลาง
3.6 ส่งเสริมการสร้างภาคีเครือข่ายนักเรียนแกนนำการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาทั้งในสังกัดและต่างสังกัด เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งาน	4.00	0.58	มาก	3.50	0.84	ปานกลาง
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด						
4.1 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการบูรณาการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.43	0.53	มาก	3.50	0.55	มาก

4.2 จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดแทรก ความรู้เสริมทักษะกระบวนการป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติด	4.00	0.58	มาก	3.67	0.52	มาก
4.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้ สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน เช่น กิจกรรมชุมนุมต่างๆซึ่งมีความ หลากหลาย การส่งเสริมด้านดนตรีและกีฬา	4.43	0.53	มาก	4.00	0.89	มาก
4.4 จัดค่ายคุณธรรม จริยธรรม ค่ายคนดีเทิด ไถ้องค์ราชันย์เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้กับนักเรียน	4.57	0.53	มาก	4.33	0.82	มาก
4.5 ประชุมวางแผนร่วมกันกับคณะกรรมการ สถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมใน การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดใน สถานศึกษา	4.14	0.38	มาก	3.83	0.41	มาก

ตาราง 19 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
4.6 ประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และชี้แจง นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษาให้ผู้ปกครองได้รับทราบและหา แนวปฏิบัติในการดูแลนักเรียน	4.00	1.00	มาก	3.83	0.98	มาก
4.7 จัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อมใน บริเวณสถานศึกษาให้น่าอยู่และน่าเรียน	4.43	0.53	มาก	4.00	0.63	มาก
4.8 มีมาตรการให้ความช่วยเหลือและ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนที่มีพฤติกรรม เสี่ยงด้านการติดยาเสพติด	4.29	0.76	มาก	3.83	0.75	มาก
5. ด้านการเฝ้าระวัง						
5.1 ประชุมร่วมกันเพื่อวางแผน กำหนด เป้าหมายในการจัดกิจกรรมการป้องกันและ	4.17	0.69	มาก	3.67	0.52	มาก

แก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาเพื่อเป็นการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด						
5.2 ติดตาม สังเกต ฝ้าดูเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.83	0.69	มาก	3.50	0.84	มาก
5.3 วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ ทักษะของผู้เรียน เช่น การออกเยี่ยมบ้าน การคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	4.00	0.58	มาก	3.83	0.75	มาก
5.4 คัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของครูที่ปรึกษา เพื่อทำการติดตาม สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน การศึกษาเอกสารการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล (SDQ)	4.33	0.90	มาก	4.17	0.41	มาก

ตาราง 19 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
5.5 ตรวจสอบสุขภาพและตรวจปัสสาวะนักเรียนเพื่อคัดกรองกลุ่มเสี่ยงในสถานศึกษามีและการสำรวจการใช้สารเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.17	0.49	มาก	3.83	0.41	มาก
5.6 การสื่อสาร โทรศัพท์สายด่วน ตู้รับแจ้งเบาะแสเพื่อรับแจ้งข้อมูลข่าวสาร	4.17	0.95	มาก	3.83	0.98	มาก
5.7 สํารวจสภาพปัญหาและพฤติกรรมนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ	4.17	0.76	มาก	4.00	0.63	มาก
6. ด้านการบริหารจัดการ						
6.1 ประชุม ชี้แจงนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	4.00	0.58	มาก	3.67	0.82	มาก
6.2 จัดให้ครูผู้สอนเข้ารับการอบรม การประชุม การสัมมนา และการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับ	3.83	0.58	มากที่สุด	3.67	1.03	มาก

การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา						
6.3 ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้จากการอบรมการประชุม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ และนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	3.67	0.79	มาก	3.33	1.03	มาก
6.4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายครู (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) ทั้งภายในสังกัดและต่างสังกัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	3.67	0.49	มาก	3.50	0.84	มาก
6.5 จัดทำคู่มือ หลักสูตร ยุทธศาสตร์ แผนงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	4.00	0.58	มาก	3.83	0.75	มาก
โดยรวม	4.05	0.15	มาก	3.73	0.21	

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้ลำดับการนำเสนอ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2. เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

สรุปผล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัย ได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.09$) ด้านการดำเนินการเฝ้าระวัง ($\bar{X} = 4.00$) และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ($\bar{X} = 4.00$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ ($\bar{X} = 4.75$) ด้านการบริหารจัดการ (4.73) และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการเฝ้าระวังและด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด ($\bar{X} = 4.67$)

2. แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการให้คำปรึกษา มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียนและปัญหาด้านยาเสพติดในสถานศึกษา

1.2 จัดทำคู่มือการบริการให้คำปรึกษา แนะนำ ฝึกทักษะชีวิตให้เข้าใจในกลวิธีในการแก้ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

1.3 จัดให้มีการนิเทศ ติดตามนักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียนและปัญหาด้านยาเสพติดของสถานศึกษา

1.4 จัดอบรมครูแกนนำและนักเรียนแกนนำการให้คำปรึกษาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

2. ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.1 การสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

2.2 การสนับสนุนงบประมาณในการผลิตและจัดหาสื่อจากหน่วยงานต้นสังกัด

2.3 การจัดกิจกรรมเสียงตามสายให้ความรู้เรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติดอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา

2.4 ส่งเสริมการจัดนิทรรศการทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ความรู้ในเรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติด

2.5 การให้บริการอินเทอร์เน็ตกับนักเรียนในการสืบค้นข้อมูลต่างๆ และการให้บริการสัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สาย

3. ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

3.1 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เช่น การจัดกิจกรรมชุมนุมต่างๆ การส่งเสริมด้านดนตรี และกีฬา

3.2 ส่งเสริมให้มีการสร้างกลุ่มนักเรียนแกนนำเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

3.3 การส่งครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) และนักเรียนเข้ารับการฝึกอบรมการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดตามที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้มีขึ้น

3.4 การจัดตั้งชมรมต่อต้านยาเสพติด เช่น ชมรม To be number one ชมรมเพื่อนช่วยเพื่อน

3.5 การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติดของสถานศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอก

3.6 ส่งเสริมการสร้างภาคีเครือข่ายนักเรียนแกนนำการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาทั้งในสังกัดและต่างสังกัด เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งาน

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

4.1 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีกระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

4.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดแทรกความรู้เสริมทักษะกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

4.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน เช่น กิจกรรมชุมนุมต่างๆซึ่งมีความหลากหลาย การส่งเสริมด้านดนตรี และกีฬา

4.4 การจัดค่ายคุณธรรม จริยธรรม ค่ายคนดีเทิดไถ่องค์ราชันย์ เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน

4.5 ประชุมวางแผนร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

4.6 มีการประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และชี้แจงนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาให้ผู้ปกครองได้รับทราบและหาแนวปฏิบัติในการดูแลนักเรียนร่วมกัน

4.7 การจัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อมในบริเวณสถานศึกษา ให้น่าอยู่และน่าเรียน

4.8 มีมาตรการให้ความช่วยเหลือและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการติดยาเสพติด

5. ด้านการเฝ้าระวัง มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

5.1 การประชุมร่วมกันเพื่อวางแผน กำหนดเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาเพื่อเป็นการเฝ้าระวังปัญหาเสพติด

5.2 ติดตาม สังเกต ฝ้าดูเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของปัญหาเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5.3 การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ ทักษะของผู้เรียน เช่น การออกเยี่ยมบ้าน การคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

5.4 การคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของครูที่ปรึกษา เพื่อทำการติดตาม สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน การศึกษาเอกสารการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล(SDQ)

5.5 การตรวจสอบสุขภาพและตรวจปัสสาวะนักเรียนเพื่อคัดกรองกลุ่มเสี่ยงในสถานศึกษามีและการสำรวจการใช้สารเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5.6 มีการสื่อสาร โทรศัพท์สายด่วน ตู้รับแจ้งเบาะแส เพื่อรับแจ้งข้อมูลข่าวสาร

5.7 สำรวจสภาพปัญหาและพฤติกรรมนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ

6. ด้านการบริหารจัดการ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

6.1 การประชุม ชี้แจงนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

6.2 จัดให้ครูผู้สอนเข้ารับการอบรม การประชุม การสัมมนา และการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

6.3 ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้จากการอบรมการประชุม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ และนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

6.4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายครู (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) ทั้งภายในสังกัดและต่างสังกัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

6.5 การจัดทำคู่มือ หลักสูตร ยุทธศาสตร์ แผนงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ด้านความเหมาะสมของผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าเป็นไปได้อย่างเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) ส่วนด้านความเป็นไปได้ของผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าเป็นไปได้อย่างเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กระทรวงศึกษาธิการได้มีการกำหนดนโยบายและแผนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษามีการกำหนดให้ปัญหายาเสพติดเป็นวาระสำคัญของชาติและประกาศนโยบายแก้ไขปัญหายาเสพติด และมีร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการนำนโยบายด้านยาเสพติดไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยการคำนึงถึงผลกระทบของปัญหายาเสพติดที่จะเกิดขึ้น และนอกจากนี้สถานศึกษาหลายแห่งมีประสบการณ์ในการจัดการกับปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นของสถานศึกษาตลอดจนสามารถดูแลช่วยเหลือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนและควบคุมจนไม่ให้เกิดปัญหายาเสพติดด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมและแตกต่างกันตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

สอดคล้องกับการวิจัยของ ปิยะชาติ ขานทะราชา (2552 : 95-99) การพัฒนาการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีร้อยเอ็ด โดยการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการอบรมพัฒนาจิตใจทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้ ความเข้าใจ และทราบถึงโทษภัยของยาเสพติด การดำเนินการพัฒนาช่วยสร้างความตระหนักแก่นักเรียนในการช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีกลุ่มเป้าหมายได้รับการประชุมอบรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การเอาใจใส่ดูแลจากครู ทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดตระหนัก และทราบวิธีปฏิบัติตนให้ห่างไกลจากยาเสพติด ทราบถึงโทษภัยของยาเสพติดนอกจากนี้การมีจิตสำนึกที่ดีในการป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติด เชื่อฟังผู้ปกครองประพฤติตนเป็นคนดีของสังคมเห็นความสำคัญของการเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมห่างไกลยาเสพติด เห็นคุณค่าและความสำคัญของตัวเองในการที่จะเป็นอนาคตที่ดี ในจัดลำดับให้การวิเคราะห์สภาพปัญหาสถานการณ์ปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน การให้ความรู้เรื่องยาเสพติดตามเนื้อหาวิชา และสอดแทรกในเนื้อหาวิชา การเพิ่มพื้นที่กิจกรรมให้กับผู้เรียนได้แสดงออกในทางที่เหมาะสมและสร้างเครือข่ายเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสอดคล้องพะยอม ใจสะอาด (2553 : 63-78) แนวทางพัฒนาการป้องกันยาเสพติดของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 การวิเคราะห์สภาพปัญหาสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน การให้ความรู้เรื่องยาเสพติดตามเนื้อหาวิชา และสอดแทรกในเนื้อหาวิชา การให้การส่งเสริมให้นักเรียนแกนนำได้ทำงานอย่างจริงจังในสถานศึกษาและมีโครงการเพิ่มจำนวนนักเรียนแกนนำการเพิ่มพื้นที่กิจกรรมให้กับผู้เรียนได้แสดงออกในทางที่เหมาะสม การมีโครงการเยี่ยมบ้าน การสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครองการประสานความสัมพันธ์อันดีกับเครือข่ายข้อมูลและเครือข่ายการทำงาน เป็นแนวทางที่สำคัญ และจะนำไปสู่การแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

2. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้ตระหนักถึงปัญหายาเสพติดที่จะส่งผลกระทบต่อนักเรียนในสังกัด โรงเรียนจึงต้องมีการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาซึ่งถือได้ว่าเป็นภารกิจหลักที่จะต้องดำเนินการขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาและเป็นการตอบสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้เพื่อไม่ให้นักเรียนเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติดหรือไปก่อปัญหาสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของนาวิ สุกุลวงศ์ธนา และคณะ (2556: 82 - 90) ได้ศึกษาแนวทางการป้องกันปัญหายาเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน : ภูมิคุ้มกันเพื่อสร้างโลกสีขาว ผลการศึกษา

พบว่า ปัจจุบันเด็กและเยาวชนไทยเริ่มใช้ยาเสพติดในช่วงอายุน้อยลงและพบในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีมากขึ้น ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกัน ได้แก่ สัมพันธภาพภายในครอบครัว การมีตัวแบบที่ดี การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน การดำเนินชีวิตด้วยสติตามแนวพุทธศาสนา ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน การมีพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมเชิงบวก การได้รับการสนับสนุนและกำลังใจจากชุมชน และชุมชนให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ผลการวิจัยนำมาสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 4 ข้อ ดังนี้ 1)รัฐควรกระตุ้นให้ภาคสังคมรับรู้และมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมากขึ้น 2)มีองค์การทางสังคมทำหน้าที่ด้านการป้องกันปัญหายาเสพติดแบบบูรณาการกับภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3)การป้องกันควรมุ่งไปที่ช่วงก่อนการเริ่มเสพ และ 4)ควรมีการพัฒนาเด็กและเยาวชนควบคู่กับสถาบันสังคมหลัก ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนและสอดคล้องกับการวิจัยของฉัตรชัย อ้นบำรุง (2556: 70 -78) วิจัยเรื่อง การจัดระบบการป้องกันปัญหายาเสพติดของโรงเรียนแม่คะ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการป้องกันปัญหายาเสพติดของนักเรียนบ้านแม่คะ กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้ยาเสพติดพบว่า ส่วนใหญ่ครูสอนตามเนื้อหาสาระที่หลักสูตรกำหนดไว้ มีการจัดนิทรรศการและการเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด จัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน มีการตรวจสอบสุขภาพนักเรียนนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและจัดกิจกรรมอบรมจริยธรรม สอนทักษะด้านอาชีพ จัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี ให้เพื่อนในห้องคอยสอดส่องดูแล แนะนำ ตักเตือนและสังเกตพฤติกรรมสำหรับปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน แนวปฏิบัติ คือ ควรปรับเปลี่ยนกิจกรรมในการดำเนินงานบางส่วน เช่น การพัฒนารูปแบบ การป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน และควรเพิ่มกิจกรรมในการให้คำปรึกษานักเรียนในกรณีที่ติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติด (2) สภาพการป้องกันปัญหายาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ สำหรับกลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติด พบว่า ส่วนใหญ่ครูคอยให้ความรู้และว่ากล่าวตักเตือนคอยควบคุมดูแลพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิดทั้งในและนอกโรงเรียน ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ สภาพแวดล้อมของนักเรียนเสี่ยงกับยาเสพติด แนวปฏิบัติคือ ควรสร้างเครือข่ายการทำงานจัดให้นักเรียนไปทัศนศึกษาและดูงานในสถานบำบัดฟื้นฟูยาเสพติด เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงและตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติด (3) สภาพการป้องกันปัญหายาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ สำหรับกลุ่มนักเรียนที่ติดยาเสพติด พบว่า ครูร่วมกับผู้ปกครองคอยดูแลควบคุมพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด นำนักเรียนเข้ารับการรักษา ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ นักเรียนกลุ่มนี้จะใช้ยาเสพติดเฉพาะตอนที่อยู่ที่บ้านและจะไม่มาโรงเรียนถ้ารู้ว่าตัวเองติดยาเสพติด แนวปฏิบัติ คือ ควรให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องดูแลช่วยเหลือและคอยให้กำลังใจอย่างใกล้ชิด (4) ส่วนสภาพการป้องกันปัญหายาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ ในกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมในการค้ายาเสพติดพบว่า โรงเรียนจะเรียกนักเรียนมาพบเพื่อตักเตือนให้ความรู้ยาเสพติดหากไม่เลิกพฤติกรรมดังกล่าวจะแจ้งให้คณะกรรมการ

สถานศึกษารับทราบและจะประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ดำเนินคดีตามกฎหมาย ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือไม่ได้รับความร่วมมือจากนักเรียนในการให้ข้อมูลนักเรียนที่มีพฤติกรรมค้ายาเสพติด แนวปฏิบัติ คือ การประสานงานกับหน่วยงานสาธารณสุขเพื่อนำวิธีการบำบัดรักษามาใช้ในโรงเรียน

3. ผลการประเมินแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3.1 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการบูรณาการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดแทรกความรู้เสริมทักษะกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน เช่น กิจกรรมชุมนุมต่างๆซึ่งมีความหลากหลาย การส่งเสริมด้านดนตรีและกีฬา จัดค่ายคุณธรรม จริยธรรม ค่ายคนดีเทิดไท้องค์ราชันย์เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน ประชุมวางแผนร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และชี้แจงนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาให้ผู้ปกครองได้รับทราบและหาแนวปฏิบัติในการดูแลนักเรียนร่วมกัน จัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อมในบริเวณสถานศึกษาให้น่าอยู่และน่าเรียน มาตรการให้ความช่วยเหลือและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการติดยาเสพติด สอดคล้องกับการวิจัยของ ฉัตรชัย อ้นบำรุง (2556: 70 - 78) วิจัยเรื่อง การจัดระบบการป้องกันปัญหายาเสพติดของโรงเรียนแม่คะ อำเภอลำปาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการป้องกันปัญหายาเสพติดของนักเรียนบ้านแม่คะ กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด พบว่า ส่วนใหญ่ครูสอนตามเนื้อหาสาระที่หลักสูตรกำหนดไว้ มีการจัดนิทรรศการและการเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด จัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน มีการตรวจสุขภาพนักเรียนนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและจัดกิจกรรมอบรมจริยธรรม สอนทักษะด้านอาชีพ จัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี ให้เพื่อนในห้องคอยสอดส่องดูแล แนะนำ ตักเตือนและสังเกตพฤติกรรม สำหรับปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน แนวปฏิบัติ คือ ควรปรับเปลี่ยนกิจกรรมในการดำเนินงานบางส่วน เช่น การพัฒนารูปแบบ การป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน และควรเพิ่มกิจกรรมในการให้คำปรึกษานักเรียนในกรณีที่ติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติด (2) สภาพการป้องกันปัญหายาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ สำหรับกลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติดพบว่า ส่วนใหญ่ครูคอยให้ความรู้และว่ากล่าวตักเตือนคอยควบคุมดูแลพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิดทั้งในและนอกโรงเรียน ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ สภาพแวดล้อมของนักเรียนเสี่ยงกับยาเสพติด แนวปฏิบัติคือ ควรสร้างเครือข่ายการทำงานจัดให้นักเรียนไปทัศนศึกษาและดูงานในสถานบำบัดฟื้นฟูยา

เสพติด เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงและตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติด (3) สภาพการป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ สำหรับกลุ่มนักเรียนที่ติดยาเสพติด พบว่า ครูร่วมกับผู้ปกครองคอยดูแลควบคุมพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด นำนักเรียนเข้ารับการบำบัดรักษา ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ นักเรียนกลุ่มนี้จะใช้ยาเสพติดเฉพาะตอนที่อยู่ที่บ้านและจะไม่มาโรงเรียนถ้ารู้ว่าตัวเองติดยาเสพติด แนวปฏิบัติ คือ ควรให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องดูแล ช่วยเหลือและคอยให้กำลังใจอย่างใกล้ชิด (4) ส่วนสภาพการป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ ในกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมในการค้ายาเสพติดพบว่า โรงเรียนจะเรียกนักเรียนมาพบเพื่อตักเตือนให้ความรู้ยาเสพติดหากไม่เลิกพฤติกรรมดังกล่าวจะแจ้งให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบและจะประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ดำเนินคดีตามกฎหมาย ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากนักเรียนในการให้ข้อมูลนักเรียนที่มีพฤติกรรมค้ายาเสพติด แนวปฏิบัติ คือ การประสานงานกับหน่วยงานสาธารณสุขเพื่อนำวิธีการบำบัดรักษามาใช้ในโรงเรียน ดังนั้นนักเรียนที่มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญูกตเวที การมีระเบียบวินัยและประหยัดเป็นส่วนมาก ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนนักศึกษา คือ ผู้ปกครอง ครู - อาจารย์ ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการทั้งหลายควรได้ทราบไว้เพื่อจะได้หาทางคงไว้ซึ่งพฤติกรรมเชิงจริยธรรมและกระบวนการจัดกิจกรรมการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่ นักศึกษา และวางแผนร่วมกันเพื่อพัฒนาจริยธรรมให้อยู่ในระดับสูงขึ้นไปอย่างสม่ำเสมอ โดยหารูปแบบการจัดกิจกรรมใหม่ๆ จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในวิทยาลัยที่เอื้อต่อการปลูกฝังจริยธรรมและสอดแทรกการปลูกฝังจริยธรรมในการสอนทุกรายวิชารวมทั้งการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง นักเรียนนักศึกษาที่ใช้ยาบ้ามีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความสนใจนักเรียนนักศึกษากลุ่มนี้เป็นอย่างจริงจัง ให้ความช่วยเหลือในการบำบัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมเป็นพิเศษมากขึ้น เช่น จัดอบรมพัฒนาจิต จัดชมรมเพื่อนช่วยเพื่อน ชมรมพุทธศาสนาเน้นย้ำคุณธรรม จริยธรรม ให้ฝังอยู่ในจิตสำนึกเพื่อเพิ่มพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ขาดหายไปให้เพิ่มขึ้น ผู้ปกครองและ ครู - อาจารย์ จะต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการดูแลพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษา อย่าให้เกิดช่องว่างของการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งจะมีผลให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในเรื่องการเสพติดได้ง่าย

3.2 ด้านการให้คำปรึกษา มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

แต่งตั้งคณะกรรมการให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียนและปัญหาด้านยาเสพติดของสถานศึกษาจัดทำคู่มือการบริการให้คำปรึกษา แนะนำ ฝึกทักษะชีวิตให้เข้าใจในกลวิธีในการแก้ปัญหาเสพติดของสถานศึกษาจัดให้มีการนิเทศ ติดตามนักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียนและปัญหาด้านยาเสพติดของสถานศึกษาจัดอบรมครูแกนนำและนักเรียนแกนนำการให้คำปรึกษาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาสอดคล้องกับภารกิจของภิญโญ เอี่ยมอุไร (2554: 83 - 90) ได้ศึกษาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ด้านระบบบริหารจัดการ และด้านระบบให้คำปรึกษา 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามสถานภาพในการปฏิบัติงานโดยรวมต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ 3) การวิเคราะห์ความแปรปรวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติและสอดคล้องกับการวิจัยของ พะยอมใจสะอาด (2552: 63 - 78) ได้วิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการดำเนินและแนวทางการป้องกันยาเสพติดของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) เมื่อเปรียบเทียบ รายด้านพบว่า ด้านระบบการให้คำปรึกษา และด้านระบบบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างมีความสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ส่วนด้านอื่นๆแตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) 2) แนวทางการป้องกันยาเสพติดของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 จัดลำดับให้การวิเคราะห์สภาพปัญหาสถานการณ์ปัญหาเสพติดของสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน การให้ความรู้เรื่องยาเสพติดตามเนื้อหาวิชา และสอดแทรกในเนื้อหาวิชา การให้การส่งเสริมให้นักเรียนแกนนำได้ทำงานอย่างจริงจังในสถานศึกษาและมีโครงการเพิ่มจำนวนนักเรียนแกนนำ การเพิ่มพื้นที่กิจกรรมให้กับผู้เรียนได้แสดงออกในทางที่เหมาะสม การมีโครงการเยี่ยมบ้าน การสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครองการประสานความสัมพันธ์อันดีกับเครือข่ายข้อมูลและเครือข่ายการทำงาน เป็นแนวทางที่สำคัญ และจะนำไปสู่การแก้ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

3.3 ด้านการให้การศึกษและเผยแพร่ความรู้ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

สำรวจความต้องการเกี่ยวกับการใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการให้การศึกษและเผยแพร่ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาสนับสนุนงบประมาณในการผลิตและจัดหาสื่อจากหน่วยงานต้นสังกัด จัดกิจกรรมเสียดตามสายให้ความรู้เรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติดอย่างต่อเนื่องของสถานศึกษาส่งเสริมการจัดนิทรรศการทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ความรู้

ในเรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติด นำนักเรียนไปศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดระดับประเทศ และศึกษาดูงานที่ทัศนสถานในจังหวัดนั้นๆหรือจังหวัดที่ใกล้เคียงการให้บริหารอินเตอร์เน็ตกับนักเรียนในการสืบค้นข้อมูลต่างๆและการให้บริการสัญญาณอินเตอร์เน็ตไร้สาย จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับการวิจัยของภิญโญ เอี่ยมอุไร (2554: 83 - 90) ได้ศึกษาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านระบบบริหารจัดการ และด้านระบบให้คำปรึกษา 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามสถานภาพในการปฏิบัติงานโดยรวมต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) การวิเคราะห์ความแปรปรวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นครูอาจารย์ที่ปรึกษาและครูแนะแนวควรให้ความสนใจ ให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งเสพติด ให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนมีปัญหา เพื่อป้องกันมิให้นักเรียนเสพสิ่งเสพติด ควรมีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน โรงเรียน กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ข่าวสารความรู้เกี่ยวกับสิ่งเสพติดตลอดจนการควบคุมป้องกันสารเสพติดของนักเรียน จึงควรมีการแนะแนวให้นักเรียนในเรื่องสิ่งเสพติดเพื่อสร้างเจตคติที่ถูกต้องแก่นักเรียน

3.4 ด้านการเฝ้าระวัง มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ประชุมร่วมกันเพื่อวางแผน กำหนดเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาเพื่อเป็นการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด ติดตาม สังเกต ฝ้าดูแลเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ ทักษะของผู้เรียน เช่น การออกเยี่ยมบ้าน การคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง คัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของครูที่ปรึกษา เพื่อทำการติดตาม สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน การศึกษาเอกสารการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล

(SDQ) ตรวจสอบสุขภาพและตรวจปัสสาวะนักเรียนเพื่อคัดกรองกลุ่มเสี่ยงในสถานศึกษามีและการสำรวจการใช้สารเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง การสื่อสาร โทรศัพท์สายด่วน ผู้รับแจ้งเบาะแส เพื่อรับแจ้งข้อมูลข่าวสาร สํารวจสภาพปัญหาและพฤติกรรมนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติดอย่างสม่ำเสมอสอดคล้องกับการวิจัยของ สุรชาติ นันทะเสน (2554: 123 - 128) วิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติดของสถาบันอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถาบันอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 จำนวน 22 แห่ง มีการดำเนินการตามลำดับขั้นต่อไปนี เตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน วิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของสถาบันการอาชีวศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติการปฏิบัติงาน เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อนด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในสถาบันการอาชีวศึกษาที่มีผลต่อการช่วยเหลือนักศึกษาและของครูผู้สอนจัดทำโครงการแผนปฏิบัติการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในสถาบันอาชีวศึกษาต้องดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้านและสอดคล้องกับงานวิจัยของปรกรณ์ มณีปรกรณ์ (2564) เรื่อง การศึกษาประสบการณ์ด้านการเสพสารเสพติด และจริยธรรม คุณธรรมค่านิยมที่ได้รับการปลูกฝังมาของเยาวชนที่เสพและไม่เสพสารเสพติดในเขตพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า เยาวชนที่เสพสารเสพติดนั้นไม่มีสมาชิกในครอบครัวเสพสารเสพติด ส่วนใหญ่เสพหลายชนิดรวมกัน สาเหตุที่เสพคือ ต้องการทดลองดูเพื่อเป็นประสบการณ์ โดยเริ่มใช้สารเสพติดครั้งแรกเมื่ออายุ 13 - 15 ปี และ ความถี่ของการใช้สารเสพติด คือเสพทุกวัน 2. กลุ่มเยาวชนที่เสพสารเสพติด ในภาพรวมมีการยอมรับจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยม ในระดับไม่แน่ใจต่อการยอมรับจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยมที่ได้รับการปลูกฝังเกี่ยวกับการเสพสารเสพติด และ 3. กลุ่มเยาวชนที่ไม่เสพสารเสพติด ในภาพรวมมีการยอมรับจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยม ในระดับไม่เห็นด้วย ต่อการยอมรับจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยมที่ได้รับการปลูกฝังเกี่ยวกับการเสพสารเสพติด

3.5 ด้านการบริหารจัดการ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ประชุมชี้แจงนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาจัดให้ครูผู้สอนเข้ารับการอบรม การประชุม การสัมมนา และการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้จากการอบรมการประชุม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ และนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาส่งเสริมการสร้างเครือข่ายครู (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) ทั้งภายในสังกัดและต่างสังกัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดทำคู่มือ หลักสูตร ยุทธศาสตร์ แผนงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาสอดคล้องกับการวิจัยของณัฐฉิ ประโม่ง และคณะ (2555: 23 - 36) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดกิจกรรมด้านยาเสพติดในกลุ่ม

นักเรียน ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบด้านปัจจัยเชิงสาเหตุการติดยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน ประกอบด้วย 1.1 ปัจจัยด้านสติปัญญา (Intelligence Quotient) 1.2 ปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) 1.3 ปัจจัยด้านความสามารถในการแก้ปัญหาและ การกล้าเผชิญวิกฤต (Adversity Quotient) 1.4 ปัจจัยด้านครอบครัว (Family) 1.5 ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม (Social and Environment) 1.6 ปัจจัยด้านโรงเรียน (School) และ 1.7 ปัจจัยด้านพฤติกรรมติดยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน (Behavior) โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ คำนวณค่าดัชนีประกอบอยู่ระหว่าง 0.11 - 4.32 ประกอบด้วย ด้านสติปัญญา โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่า คำนวณค่าดัชนีประกอบอยู่ระหว่าง 0.89 ถึง 2.83 ด้านความฉลาดทางอารมณ์ โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่า คำนวณค่าดัชนีประกอบอยู่ระหว่าง 1.89 ถึง 2.42 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาและการกล้าเผชิญวิกฤต โมเดลมีความสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่า คำนวณค่าดัชนีประกอบอยู่ระหว่าง 1.96 ถึง 2.60 ด้านครอบครัว โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่า คำนวณค่าดัชนีประกอบอยู่ระหว่าง 1.82 ถึง 2.50 ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่า คำนวณค่าดัชนีประกอบอยู่ระหว่าง 2.04 ถึง 2.74 ด้านโรงเรียน โมเดลมีความสอดคล้อง กับข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่า คำนวณค่าดัชนีประกอบอยู่ระหว่าง 0.92 ถึง 2.29 และด้าน พฤติกรรมติดยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่า คำนวณค่าดัชนีประกอบอยู่ระหว่าง 0.48 ถึง 1.43 และปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อ พฤติกรรมติดยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิง ประจักษ์ ซึ่งพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 328.29; $p=0.37763$ ที่องศา อิสระเท่ากับ 321 และดัชนี วัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.94 ดัชนีวัดระดับ ความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.92 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของ ความคลาดเคลื่อนในการประมาณ ค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.008 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมติดยาเสพติดของนักเรียน มีค่าเท่ากับ 0.94 แสดงว่า ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบาย ความแปรปรวนของตัวแปรพฤติกรรมติดยาเสพติดของนักเรียน ได้ ร้อยละ 94 และสอดคล้องกับการวิจัยของ จินุกูล หลวงอภัย (2564: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางในการ ป้องกันตนเองจากปัญหาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจ 1) การฝึกอบรม การรับรู้ การเรียนรู้ และการฝึกฝน ซึ่งเป็นการให้ความรู้เรื่องยาเสพติด แนวคิดในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดโดยใช้สถานการณ์จำลองและแสดงบทบาทสมมติให้นักเรียนนายสิบตำรวจ ได้ฝึกปฏิบัติ ค้นหาวิธีแก้ปัญหาพร้อมกันกับเพื่อนและตัดสินใจเลือกทำอย่างมีความรับผิดชอบในการตัดสินใจนั้น ๆ เพื่อให้ นักเรียนนายสิบตำรวจได้เรียนรู้ถึงพิษภัยของยาเสพติดและรู้เท่าทัน การฝึกฝนด้วยการทำ กิจกรรมที่เรียนรู้มาแล้วเพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้ทั้งใน เวลาที่มีการกดดันคืบขัน นักเรียนนายสิบตำรวจจะเกิดทักษะในการป้องกันตนเอง รู้ถึงพฤติกรรมและ

ทัศนคติของตนเองในการป้องกันยาเสพติด โดยไม่หลงคำชักชวน หลอกลวงหรือชักจูงของเพื่อนหรือญาติ ไม่ทดลองใช้ยาเสพติดกับตนเอง ไม่เลียนแบบเพื่อนในทางที่ไม่ถูกต้อง และปัจจัยแห่งความสำเร็จการป้องกันตนเองจากปัญหาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจ 2) การกำกับ ดูแลควบคุมของผู้บังคับบัญชาซึ่งนักเรียนนายสิบตำรวจ ต้องประพฤติและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของสถานฝึกอบรมและรักษาวินัยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติโดยเคร่งครัด

3.6 ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เช่น การจัดกิจกรรมชุมนุมต่างๆ การส่งเสริมด้านดนตรี และกีฬา ส่งเสริมให้มีการสร้างกลุ่มนักเรียนแกนนำเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาส่งครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) และนักเรียนเข้ารับการฝึกอบรมการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดตามที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้มีขึ้น จัดตั้งชมรมต่อต้านยาเสพติด เช่น ชมรม To be number one ชมรมเพื่อนช่วยเพื่อน สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติดของสถานศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอก ส่งเสริมการสร้างภาคีเครือข่ายนักเรียนแกนนำการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาทั้งในสังกัดและต่างสังกัด เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งาน สอดคล้องกับการวิจัยของ วิมลศิริ บุญโญปกรณ์ (2557: 421 - 430) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร ไปสู่การปฏิบัติ ผลการวิจัย พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมากเป็นเพศหญิง มีวุฒิทางการศึกษาสูงสุดจบปริญญาโท มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 5 ปี ส่วนมากเคยได้รับการอบรม ประชุมหรือสัมมนาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษามาแล้ว สภาพทั่วไปของสถานศึกษาส่วนใหญ่ตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งอบายมุขและมีคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การนำนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นโยบายที่มีผลการปฏิบัติงานที่น่าพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การปฏิบัติงานตามนโยบายการสร้างจิตสำนึกร่วมกัน การกำหนดมาตรการและยุทธศาสตร์และการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาส่วนผลการปฏิบัติงานงานตามนโยบายอยู่ในระดับปานกลางที่สมควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ การกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาและการสร้างเครือข่ายแกนนำ ในการกำหนดแนวทางที่เหมาะสมจึงมีความจำเป็นจะต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบายยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งเป็นกลไกขับเคลื่อนหลักให้เน้นในเรื่อง “การป้องกัน” และเนื่องจากพลวัตของสังคม กระทรวงศึกษาธิการจึงจัดให้มีศูนย์ที่มีการเก็บรวบรวมจากหน่วยงานในสังกัดต่างๆ อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่องทั้งสายสามัญและสายอาชีวศึกษา ในระดับประถมและมัธยม เพื่อติดตามผลสัมฤทธิ์จากนโยบายที่มีต่อเยาวชน ในด้าน

ต่างๆ เช่น การสร้างภูมิคุ้มกันและทักษะในการปฏิเสธยาเสพติด การมีส่วนร่วมของสังคม การบำบัด และฟื้นฟูเยาวชนผู้ติดสารเสพติด และสอดคล้องกับการวิจัยของฉัตรชัย อ้นบำรุง (2556: 70 - 78) วิจัยเรื่อง การจัดระบบการป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียนแม่คะ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการป้องกันปัญหาเสพติดของนักเรียนบ้านแม่คะ กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด พบว่า ส่วนใหญ่ครูสอนตามเนื้อหาสาระที่หลักสูตรกำหนดไว้ มีการจัดนิทรรศการและการเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด จัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน มีการตรวจสุขภาพนักเรียนนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและจัดกิจกรรมอบรมจริยธรรม สอนทักษะด้านอาชีพ จัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี ให้เพื่อนในห้องคอยสอดส่องดูแล แนะนำ ตักเตือนและสังเกตพฤติกรรม สำหรับปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน แนวปฏิบัติ คือ ควรปรับเปลี่ยนกิจกรรมในการดำเนินงานบางส่วน เช่น การพัฒนารูปแบบ การป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน และควรเพิ่มกิจกรรมในการให้คำปรึกษานักเรียนในกรณีติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติด (2) สภาพการป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ สำหรับกลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติด พบว่า ส่วนใหญ่ครูคอยให้ความรู้และว่ากล่าวตักเตือนคอยควบคุมดูแลพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิดทั้งในและนอกโรงเรียน ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ สภาพแวดล้อมของนักเรียนเสี่ยงกับยาเสพติด แนวปฏิบัติคือ ควรสร้างเครือข่ายการทำงาน จัดให้นักเรียนไปทัศนศึกษาและดูงานในสถานบำบัดฟื้นฟูยาเสพติด เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงและตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติด (3) สภาพการป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ สำหรับกลุ่มนักเรียนที่ติดยาเสพติด พบว่า ครูร่วมกับผู้ปกครองคอยดูแลควบคุมพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด นำนักเรียนเข้ารับการบำบัดรักษา ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ นักเรียนกลุ่มนี้จะใช้ยาเสพติดเฉพาะตอนที่อยู่ที่บ้านและจะไม่มาโรงเรียนถ้ารู้ว่าตัวเองติดยาเสพติด แนวปฏิบัติ คือ ควรให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องดูแล ช่วยเหลือและคอยให้กำลังใจอย่างใกล้ชิด (4) ส่วนสภาพการป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ ในกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมในการค้ายาเสพติดพบว่า โรงเรียนจะเรียกนักเรียนมาพบเพื่อตักเตือนให้ความรู้ยาเสพติดหากไม่เลิกพฤติกรรมดังกล่าวจะแจ้งให้คณะกรรมการสถานศึกษารับทราบและจะประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ดำเนินคดีตามกฎหมาย ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ ไม่ได้รับความร่วมมือจากนักเรียนในการให้ข้อมูลนักเรียนที่มีพฤติกรรมค้ายาเสพติด แนวปฏิบัติ คือ การประสานงานกับหน่วยงานสาธารณสุขเพื่อนำวิธีการบำบัดรักษามาใช้ในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านผู้บริหารสถานศึกษา

1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาให้เข้าใจและให้ความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

1.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้นและสร้างความตระหนักให้กับครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

1.2 ด้านครู

1.2.1 ครูควรศึกษาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาให้เข้าใจและให้ความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

1.2.2 ครูทุกคนควรตระหนักและให้ความร่วมมืออย่างเต็มความสามารถในการปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

1.2.3 ครูทุกคนควรให้ความสำคัญในทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการดำเนินงานในด้านการเฝ้าระวัง ทั้งที่เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่แก่นักเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพและเห็นคุณค่าในตัวเอง ตลอดจนสามารถมีชีวิตรอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำไปใช้ในสถานศึกษา

2.1 ด้านการบริหารจัดการ ดังนี้

2.1.1 มีประชุมชี้แจงนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

2.1.2 จัดให้ครูผู้สอนเข้ารับการอบรม การประชุม การสัมมนา และการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

2.1.3 ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้จากการอบรมการประชุม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ และนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

2.1.4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายครู (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) ทั้งภายในสังกัดและต่างสังกัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

2.2 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ดังนี้

2.2.1 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการบูรณาการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.2.2 จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดแทรกความรู้เสริมทักษะกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2.2.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน เช่น กิจกรรมชุมนุมต่างๆซึ่งมีความหลากหลาย การส่งเสริมด้านดนตรีและกีฬา

2.2.4 จัดค่ายคุณธรรม จริยธรรม ค่ายคนดีเทิดไท้องค์ราชันย์เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน

2.2.5 ประชุมวางแผนร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

2.2.6 ประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และชี้แจงนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาให้ผู้ปกครองได้รับทราบและหาแนวปฏิบัติในการดูแลนักเรียน

2.2.7 จัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อมในบริเวณสถานศึกษาให้น่าอยู่และน่าเรียน

2.2.8 มีมาตรการให้ความช่วยเหลือและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการติดยาเสพติด

2.3 ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด

2.3.1 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เช่น การจัดกิจกรรมชุมนุมต่างๆ การส่งเสริมด้านดนตรี และกีฬา

2.3.2 ส่งเสริมให้มีการสร้างกลุ่มนักเรียนแกนนำเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

2.3.3 ส่งครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) และนักเรียนเข้ารับการฝึกอบรมการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดตามที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้มีขึ้น

2.3.4 จัดตั้งชมรมต่อต้านยาเสพติด เช่น ชมรม To be number one ชมรมเพื่อนช่วยเพื่อน

2.3.5 สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติดของสถานศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอก

2.3.6 ส่งเสริมการสร้างภาคีเครือข่ายนักเรียนแกนนำการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาทั้งในสังกัดและต่างสังกัด เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งาน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา. (2540). เอกสารการดำเนินงานและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาสังกัด กรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: กรมสามัญศึกษา.
- กิตติธัช แสนภูวา. (2557). การศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินการห้องกัน แก้ไขยาเสพติดของโรงเรียนต้นแบบมาตรฐานการต้านยาเสพติดในเขตจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- กรรณิการ์ ศรีสัตย์รสนา. (2542). การศึกษาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของกรมสามัญศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง จังหวัด ขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2534). การประกันระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญ ศึกษา. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- . (2543). คู่มือการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาว ครู ตำรวจ ทหาร ร่วมกัน ต้านยาเสพติด ปี 2543. กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการโรงเรียนสีขาว กระทรวงศึกษาธิการ.
- . (2545). นโยบาย มาตรการ และแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- . (2549). คู่มือการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษากรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- . (2557). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2557. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กาญจนา คุณารักษ์. (2555). การพัฒนารูปแบบการป้องกันการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติด : กรณีศึกษา สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จินุกุล หลวงอภัย. (2564). การพัฒนาแนวทางในการป้องกันตนเองจากปัญหายาเสพติดของนักเรียน นายสิบตำรวจ. วารสารวิจัยวิชาการ, 4(1), 169-176.
- เจริญ แฉกพิมาย. (2555). พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษา มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ.
- ฉัตรชัย อ้นบำรุง. (2556). การจัดระบบการป้องกันปัญหายาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ อำเภอ

- ผ่าง จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัยชนา ทุนอินทร์. (2554). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความ ตระหนักในปัญหาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วารสารมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 16(1), 72-82.
- ณัฐวุฒิ ประโม่ง และคณะ. (2555). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมด้านยาเสพติดในกลุ่ม นักเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะ ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- เทวราช ทองเทพ. (2553). การนำนโยบายปราบปรามยาเสพติดปฏิบัติ พื้นที่อำเภอเขมราฐ จังหวัด อุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ธัญวัตร แก้วสุข, & สุทธิพงศ์ หกสุวรรณ. (2559). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. *Journal of Roi Et Rajabhat University*, 10(2), 107-116.
- นภาพร แก้วถาวร. (2552). การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขในการดำเนินงานป้องกันสารเสพติด ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นาวิ สกุลวงศ์ธนา และคณะ. (2556). แนวทางการป้องกันปัญหาเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชน อย่างยั่งยืน : ภูมิคุ้มกันเพื่อโลกสีขาว. กรุงเทพฯ: สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ วิทยาลัย ป้องกันราชอาณาจักร.
- นิคม ศรีเงิน. (2542). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดของนักเรียนใน โรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปกรณ์ มณีปกรณ์. (2021). การศึกษาประสบการณ์ด้านการเสพสารเสพติดและจริยธรรมคุณธรรม ค่านิยมที่ได้รับการปลูกฝังมาของเยาวชนที่เสพและไม่เสพสารเสพติดในเขตพื้นที่จังหวัด ฉะเชิงเทรา. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*, 10(1), 42-55.
- ประสิทธิ์ อินทโชติ. (2554). บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลและแก้ไข ปัญหาเสพติด ในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ปิยะชาติ ขานทะราชา. (2552). การพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พะยอม ไจสะอาด. (2553). การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการป้องกันยาเสพติด
ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พะเยาว์ เหมือนวงศ์ญาติ. (2542). สารเสพติดกับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- พระครูกิตติวราทร (ทองปิ่น), จิราภรณ์ ผันสว่าง, อมรรัตน์ ผันสว่าง และระพีพัฒน์ หาญโสภณ.
(2562). การพัฒนารูปแบบวิธีการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง. Dhammathas Academic Journal, 19(3), 215-230.
- พัชราภรณ์ ด่านประชุม. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกำหนัดตนเองจากยาเสพติดของ
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอนุบาลวังสมบูรณ จังหวัดสระแก้ว.
วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริการรัฐกิจ มหาวิทยาลัย
บูรพา.
- พิทยา ศิริรักษ์ และคณะ. (2556). ยุทธศาสตร์การป้องกันการติดสารเสพติดของเยาวชน. กรุงเทพฯ:
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ภิญโญ เอี่ยมอุไร. (2554). การศึกษาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- มณี ลีมีปะวงศ์. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดไปปฏิบัติ :
ศึกษารณีย์ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- รังสรรค์ คำเกิด. (2554). แนวทางการบริหารจัดการปัญหาเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษากับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต
3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- รัศมี ทิมบุตร. (2542). การศึกษาความรู้และเจตคติเกี่ยวกับสิ่งเสพติดของนักเรียน ระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). พจนานุกรมศัพท์ อังกฤษ - ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 5.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- วิมลศิริ บุญโญปกรณ. (2557). การดำเนินงานตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานครไปสู่การ ปฏิบัติ.วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุ ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริศักดิ์ บุญไชยแสน. (2550). การศึกษาบทบาทของครอบครัวในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์. กาฬสินธุ์: สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดกาฬสินธุ์.
- สมนึก จุนนาง. (2549). การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหา บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สายสุตา สุขแสง และคณะ. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสงขลา. หาดใหญ่: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สิริวัฒน์ มั่นสุข, อภิธีร์ ทรงบัณฑิตย์, พวงรัตน์ เกษรแพทย์.(2561). การพัฒนาคู่มือการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนระดับ มัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารบริหารการศึกษา มศว, 15(28).
- สำนักคณะกรรมการอาหารและยา. (2546). เอกสารเผยแพร่ เรื่อง “ยาเสพติดให้โทษ”. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29. (2556). รายงานผลการดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาสังกัด สพม.29. อุบลราชธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 29.
- สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). คู่มือปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. (2538). การป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติดในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพ ติด.
- . (2544). การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.
- . (2547). แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดข้อมูลเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.
- . (2550). ความรู้พื้นฐานเพื่อการป้องกันยาเสพติดใน เยาวชน. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

- . (2552). *ความรู้และแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- . (2553). *การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.
- . (2557). *แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดข้อมูลเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด*. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์.
- สำนักงานพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. *บทความย่องานวิจัยยาเสพติด ปี / ส่วนวิจัยและพัฒนาวิชาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. 2542.
- สำนักพัฒนาการพลศึกษา. (2541). *ความต้องการบริการแนะแนวสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาการพลศึกษา สุขภาพและนันทนาการ กรมพลศึกษา.
- สุชาติ แป้นเมือง. (2543). *การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนนักศึกษาที่ใช้ยาบ้า และนักเรียนนักศึกษาที่ไม่ใช้ยาบ้า*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุชานันท์ รัตนภาค. (2547). *ศึกษาปัญหาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุทธิพันธ์ ตรรกไพจิตร. (2544). *ยาเสพติดหายนะของคนรุ่นใหม่*. กรุงเทพฯ: ประสานมิตร.
- สุรชาติ นันทเสน. (2554). *การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหายาเสพติดของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทวราช ทองเทพ. (2553). *การศึกษาการนำนโยบายปราบปรามยาเสพติดปฏิบัติ พื้นที่อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- อรชร อินทรวงศ์. (2554). *การพัฒนาแบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ จังหวัดกาฬสินธุ์*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรทัย ธาร แผ้ว. (2562). *การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ใน*

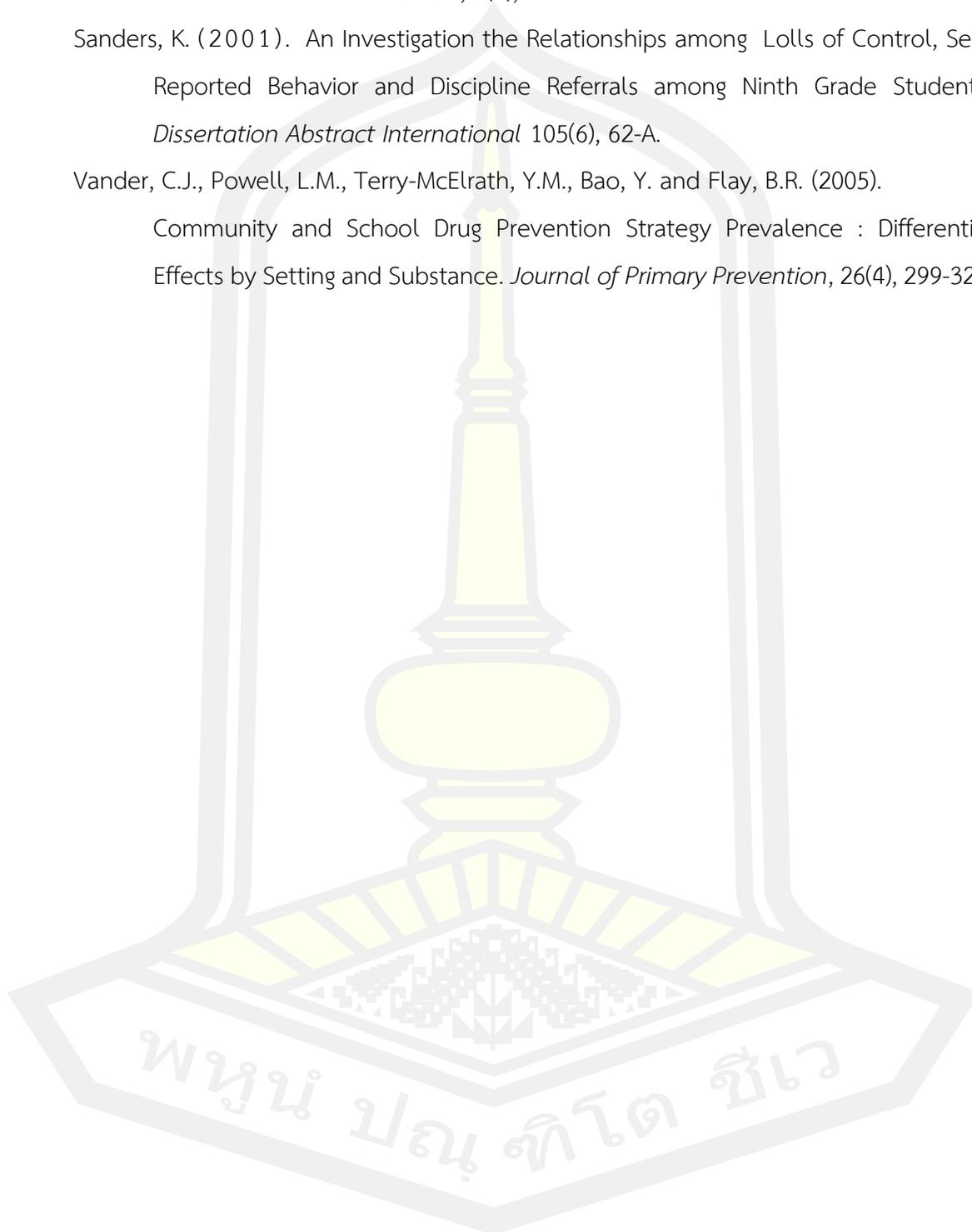
- สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. *Journal of Graduate School SakonNakhon Rajabhat University*, 16(72), 33-47.
- อรรณพ กาวิกุล. (2556). การพัฒนารูปแบบกระบวนการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติด สำหรับเยาวชน ของตำรวจ ชุมชนมวลชนสัมพันธ์ในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 5. *วารสาร สังคมศาสตร์วิชาการ*, 7(2), 66 - 77.
- อรเพ็ญ นาควัชร. (2526). *ปัญหาสิ่งเสพติดและการควบคุม*. กรุงเทพฯ: ช่างเผือก.
- อุทัย เอี่ยมศรี. (2553). *การมีส่วนร่วมและความพึงพอใจของพนักงานภาครัฐ และประชาชนในการ แก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาล กรณีศึกษา อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี.
- Biddle, V.S., Kern, J., Brent, D.A., Thurkettle, M.A., Puskar, K.R., and Sekula, L.K. (2009). Student Assistance Program Outcomes of Students at Risk for Suicide. *Dissertation Abstracts international*, 69(8),173-A.
- Chebukaka, R. N. (2014). Drug abuse among students in public secondary schools in Kenya, the case of Vihiga County. *International Journal of Social Sciences and Education*, 4(3).
- Debenham, J., Newton, N., Birrell, L., & Askovic, M. (2019). Alcohol and other drug prevention for older adolescents: it's a no brainer. *Drug and alcohol review*, 38(4), 327-330.
- Evans-Whipp, T., Beyers, J.M., Lloyd, S., Lafazia, A.N., Toumbourou, J.W., Arthur, M.W.,...Catalano RF. (2004). A Review of School Drug Policies and their Impact on Youth Substance Use. *Health Promotion International*, 19(2), 227-234.
- Evans, M.D., Dizdaroglu, M. and Cooke, M.S. (2004). Oxidative DNA Damage and Disease: Induction, Repair and Significance. *Mutation Research*, 567(1), 1-61.
- Gazis, N. (2008). *Drug and Alcohol Prevention among Culturally Diverse Northern Australian Adolescents: An Investigation of a School Drug and Alcohol Prevention Program for Year 8 Students*. Ph.D. Thesis in School of Medicine, The University of Queensland.
- Kyalo, P., & Mbugua, R. (2011). Narcotic drug problems in Muranga " s South District of

- Kenya. A case study of drug abuse by students in Secondary schools. *Africa Journal of Social Sciences*, 1(2), 73-83.
- Lacy, Patrick John. (2002). Differences in Thinking Styles Between Inmates With Drug Problem Diagnoses and Inmates Without Drug Problem Diagnoses. *Dissertation Abstracts International*, 61(5), 2790 - B.
- Leatherdale, S.T. and Manske, S. (2005). The Relationship Between Student Smoking in the School Environment and Smoking Onset in Elementary School Student. *Cancer Epidemiol Biomarkers and Prevention*. 14(7), 1762 - 1765
- Liang, T., Liu, E.W., Zhong, H., Wang, B., Shen, L.M. and Wu, Z.L. (2009). *Factors Influencing the Rate on Retention to Methadone Maintenance Treatment Program Among Heroin Addicts in Guizhou, Chian*. *Zhonghua liu xing bing xue za zhi = Zhonghua liuxingbingxue zazhi*, 30(2), 131-135.
- Lize, S. E., Iachini, A. L., Tang, W., Tucker, J., Seay, K. D., Clone, S., ... & Browne, T. (2017). A meta-analysis of the effectiveness of interactive middle school cannabis prevention programs. *Prevention Science*, 18(1), 50-60.
- Nicki Gazis. (2008). *Drug and Alcohol Prevention among Culturally Diverse Northern Australian Adolescents : An Investigation of a School Drug and Alcohol*. Ph.D. Thesis in Philosophy, The University of Queensland, Australia.
- Nguyen, V.T. (2008). *Drug Abuse Among Young Adults in Vietnam : The Influence of Family, Peers, and Society*. Doctoral Dissertation in Philosophy, University of Texas at Arlington, U.S.A.
- Nobles, J.L. (2010). *Alabama Community College Presidents' Perceptions regarding Distance Education*. Ph.D. Dissertation in Community College Leadership, Mississippi State University.
- Pallozzi, D.P. (2002). A Model for Community Participation in Local School District Decision Making. *Dissertation Abstract International*, 42(4), 1481.
- Pettingell, J.A. (2008). *Panics and Principles : A History of Drug Education Policy in New South Wales 1965-1999*. Ph.D. Thesis in Education, Sydney: University of Sydney.
- Ping, W. (2008). Alcohol Abuse and Depression in Children and Adolescents. *Journal of Child & Adolescent Substance Abuse*, 17(2), 51-69.

Rosati, J.A. (2000). *The Power of Human Cognition in the Study of World Politics*
International Studies Review, 2(3), 45-75.

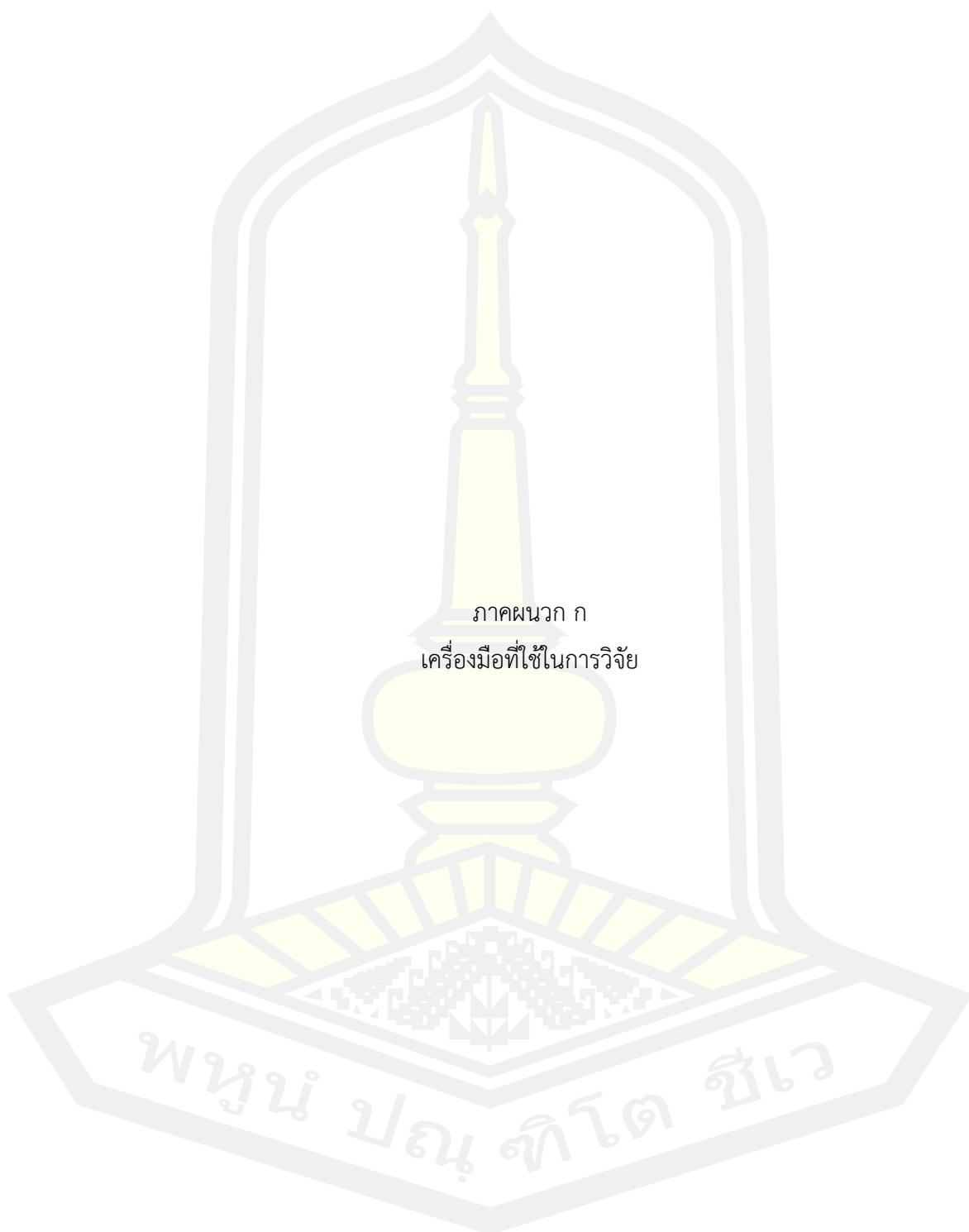
Sanders, K. (2001). An Investigation the Relationships among Lolls of Control, Self-
Reported Behavior and Discipline Referrals among Ninth Grade Students.
Dissertation Abstract International 105(6), 62-A.

Vander, C.J., Powell, L.M., Terry-McElrath, Y.M., Bao, Y. and Flay, B.R. (2005).
Community and School Drug Prevention Strategy Prevalence : Differential
Effects by Setting and Substance. *Journal of Primary Prevention*, 26(4), 299-320.

ภาคผนวก

ภาควิชา ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุบัณฑิต ชีวะ

แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

สำหรับการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้ใช้สำหรับประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2. โปรดพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาหรือข้อความกับความมุ่งหมายของการวิจัยว่ามีความสอดคล้องกันอย่างไร โดยพิจารณาจาก

- 1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาหรือข้อความกับความมุ่งหมาย
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาหรือข้อความกับความมุ่งหมาย

หมาย

-1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่มีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาหรือข้อความกับความมุ่งหมาย

หมาย

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

นายณัฐวุฒิ บุตรธนู

นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ข้อที่	ข้อความ	ความ สอดคล้อง			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
1. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
1.	โรงเรียนมีการสอดแทรกเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดไว้ในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้				
2.	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสอดแทรกความรู้เสริมทักษะกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด				
3.	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักเรียนและสร้างความตระหนักต่อปัญหายาเสพติด				
4.	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพกิจกรรมกีฬา นันทนาการและการออกกำลังกาย				
5.	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเข้าค่ายอบรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการฝึกสมาธิ				
6.	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และเสริมสร้างสุขในกลุ่มเพื่อน				
7.	โรงเรียนมีการจัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อมในบริเวณสถานศึกษาให้น่าอยู่และน่าเรียน				
8.	โรงเรียนมีการมีมาตรการให้ความช่วยเหลือและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการติดยาเสพติด				
9.	โรงเรียนมีการประสานงานกับเครือข่ายผู้ปกครองร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด				
2. ด้านการให้คำปรึกษา					

ข้อที่	ข้อความ	ความ สอดคล้อง			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
10.	โรงเรียนมีการให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียนและปัญหาด้านยาเสพติด				
11.	โรงเรียนมีการให้ผู้ปกครองนักเรียนร่วมรับรู้ รับทราบปัญหาและวิธีการดูแลนักเรียนอย่างถูกต้องเหมาะสม				
12.	โรงเรียนมีการสร้างความร่วมมือระหว่างครอบครัวและสถานศึกษาในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหายาเสพติด				
13.	โรงเรียนมีการมีระบบให้คำปรึกษาด้วยกลุ่มเพื่อน เพื่อแก้ปัญหาและสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด				
14.	โรงเรียนมีครูแนะแนวเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในการให้คำปรึกษา หาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด				
15.	โรงเรียนมีครูแนะแนวให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาเพื่อให้ นักเรียนสามารถเลือกวิธีแก้ไขได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม				
16.	โรงเรียนมีการมีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจ ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน				
17.	โรงเรียนมีการให้การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านยาเสพติดอย่างรุนแรงด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสม				
18.	โรงเรียนมีการจัดให้มีการบริการให้คำปรึกษาแนะแนว ฝึกทักษะชีวิตให้เข้าใจในกลวิธีในการแก้ปัญหายาเสพติด				

ข้อที่	ข้อความ	ความ สอดคล้อง			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
3. ด้านการเฝ้าระวัง					
19.	โรงเรียนมีการติดตาม สังเกต เฝ้าดูเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา				
20.	โรงเรียนมีการสำรวจสภาพปัญหาและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ				
21.	โรงเรียนมีการสื่อสาร โทรศัพท์สายด่วน ผู้รับแจ้งเบาะแส เพื่อรับแจ้งข้อมูลข่าวสาร				
22.	โรงเรียนมีการปฏิบัติการเฝ้าระวัง ด้วยการสร้างภาวะป้องกันปัญหายาเสพติดที่เหมาะสมและมีการสำรวจการใช้สารเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง				
23.	โรงเรียนมีการจัดระบบแจ้งเตือนภัยในเรื่องยาเสพติดให้กับผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน				
24.	โรงเรียนมีการจัดให้มีการตรวจสอบและตรวจปัสสาวะนักเรียนเพื่อคัดกรองกลุ่มเสี่ยง				
4. ด้านการบริหารจัดการ					
25.	โรงเรียนมีการจัดโครงสร้างและกลไกในการบริหารจัดการด้านยาเสพติด				
26.	โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา				
27.	โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนในรูปแบบของคณะกรรมการดำเนินงาน				

ข้อที่	ข้อความ	ความ สอดคล้อง			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
28.	โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อเตรียมวางแผนจัดกิจกรรมและงบประมาณในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา				
29.	โรงเรียนมีการบูรณาการการจัดทำแผนกำหนดเป้าหมายและวิธีการดำเนินงานร่วมกัน				
30.	โรงเรียนมีการขับเคลื่อนการทำงานที่เป็นเอกภาพและบริหารทรัพยากรในการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา				
31.	โรงเรียนมีการพัฒนานักเรียนแกนนำ ครูแกนนำ ผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด				
32.	โรงเรียนมีการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด				
33.	โรงเรียนมีการรวบรวมและรายงานผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด				
34.	โรงเรียนมีการจัดทำเป็นองค์ความรู้ด้านป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา				
35.	โรงเรียนมีการพัฒนารูปแบบป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ				
5. ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด					
36.	โรงเรียนมีการจัดตั้งชมรมต่อต้านยาเสพติด เช่น ชมรม To be number one ชมรมส่งเสริมสุขภาพ				
37.	โรงเรียนมีการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาเช่น ประกวดเรียงความ คำขวัญ เป็นต้น				

ข้อที่	ข้อความ	ความ สอดคล้อง			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
38.	โรงเรียนมีการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีในการดูแลนักเรียน				
39.	โรงเรียนมีการสร้างกลุ่มนักเรียนแกนนำเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา				
40.	โรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามระยะเวลาที่กำหนด				
41.	โรงเรียนมีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยปราบปรามยาเสพติด ในการกวาดขันแหล่งมั่วสุมาเสพติดเพื่อจับกุมหรือลงโทษผู้จำหน่ายยาเสพติด				
6.ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้					
42.	โรงเรียนมีการให้ความรู้ในกลวิธีในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา				
43.	โรงเรียนมีการส่งเสริมการจัดนิทรรศการทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ความรู้ในเรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติด				
44.	โรงเรียนมีการจัดทำแผ่นพับเพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องยาเสพติด				
45.	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสียงตามสายให้ความรู้เรื่องโทษและพิษภัยของยาเสพติดอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา				

แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สำหรับการวิจัย
เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข
 ปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต
 3 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการ
 ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด)

3. ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
 ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

4. การวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จได้ด้วยดี ถ้าได้รับความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

5. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามในครั้งนี้จะไม่มีผลกระทบต่อกรปฏิบัติงานในตำแหน่ง
 หน้าที่และสถานศึกษาของท่านแต่ประการใด

6. ข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะเก็บรักษาไว้เป็นความลับและนำผลมาใช้
 ในการวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีในการตอบแบบสอบถาม
 ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

นายณัฐวุฒิ บุตรธนู

นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้เป็นการถามเกี่ยวกับข้อมูลของท่านให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่กำหนดให้ต่อไปนี้

1. สถานภาพในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย

- () ผู้บริหารสถานศึกษา
- () ครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด)

2. ขนาดของสถานศึกษา

- () ขนาดเล็ก โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1- 499 คน
- () ขนาดกลาง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500 -1,499 คน
- () ขนาดใหญ่ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 – 2,499 คน
- () ขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อความเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงตามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ตามระดับความคิดของท่าน โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาอยู่ใน ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาอยู่ใน ระดับมาก

3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาอยู่ใน ระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาอยู่ใน ระดับน้อย

1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาอยู่ใน ระดับน้อยที่สุด

ข้อ	การดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
	แหล่งมั่วสุมยาเสพติดเพื่อจับกุมหรือ ลงโทษผู้จำหน่ายยาเสพติด										
6. ด้านการให้การศึกษาระดับและเผยแพร่ความรู้											
42	โรงเรียนมีการให้ความรู้ในกลวิธีใน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา										
43	โรงเรียนมีการส่งเสริมการจัด นิทรรศการ ทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ความรู้ใน เรื่อง ของโทษและพิษภัยของยาเสพติด										
44	โรงเรียนจัดทำแผ่นพับเพื่อเผยแพร่ ความรู้เรื่องยาเสพติด										
45	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสียงตาม สายให้ความรู้เรื่องโทษและพิษ ภัยของยาเสพติดอย่างต่อเนื่องใน สถานศึกษา										

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

คำชี้แจง ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

.....

ด้านการให้คำปรึกษา

.....

ด้านการเฝ้าระวัง

.....

ด้านการบริหารจัดการ

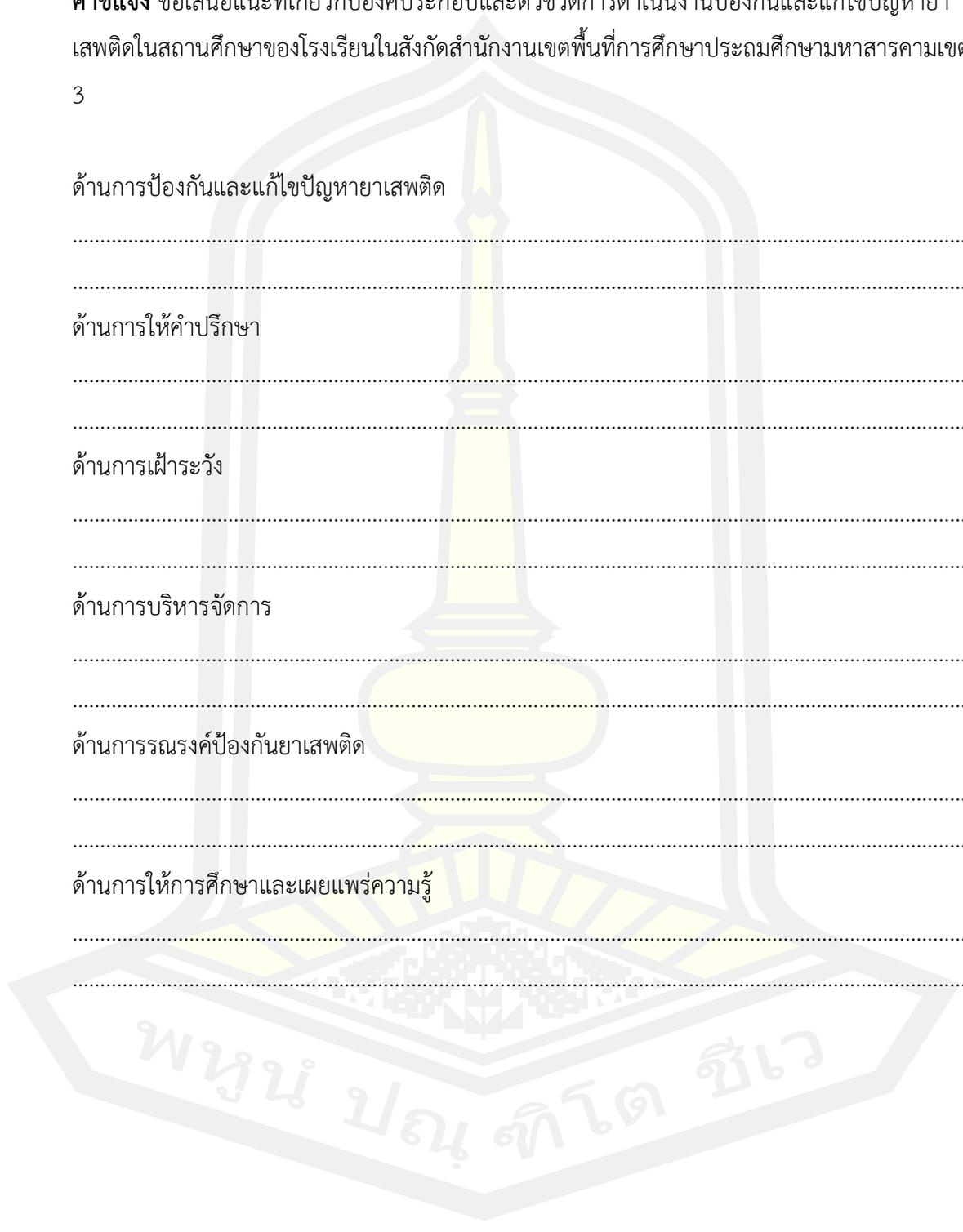
.....

ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด

.....

ด้านการให้การศึกษและเผยแพร่ความรู้

.....

แบบสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best practices)

สำหรับการวิจัย

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีความมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งเน้นประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ซึ่งไม่มีผลกระทบหรือเกิดความเสียหายต่อหน่วยงานหรือบุคคลที่ให้สัมภาษณ์แต่อย่างใด จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

นายณัฐวุฒิ บุตรธนู

นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านให้สัมภาษณ์ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ชื่อ - สกุล.....
2. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....สาขาวิชา.....
3. ตำแหน่งปัจจุบัน.....
4. สถานที่ทำงาน.....

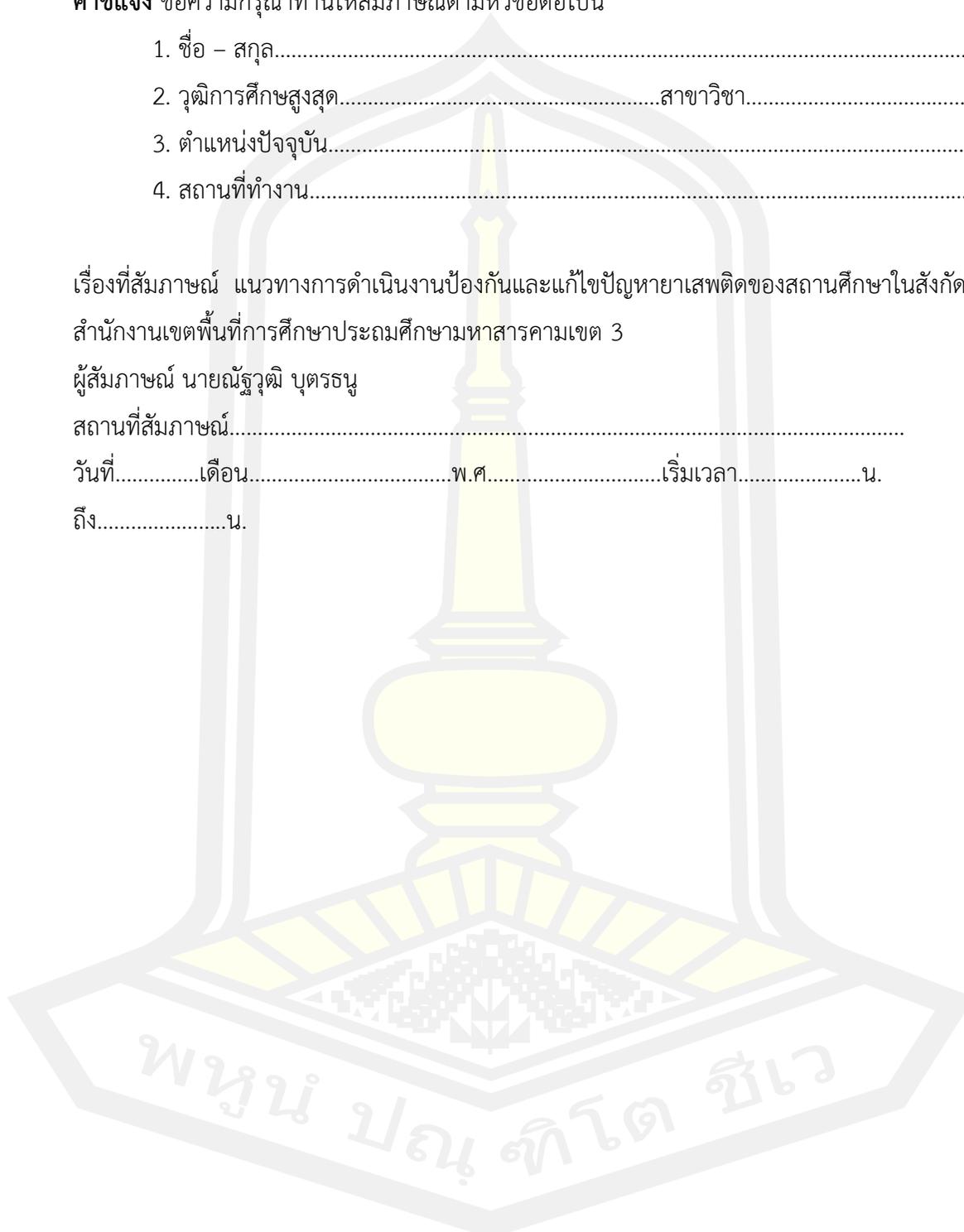
เรื่องที่สัมภาษณ์ แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3

ผู้สัมภาษณ์ นายณัฐวุฒิ บุตรธนู

สถานที่สัมภาษณ์.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เริ่มเวลา.....น.

ถึง.....น.

**ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของ
สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3**

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ทางด้านทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาท่านมีแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3ตามประเด็นที่กำหนดให้อย่างไร

1. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด มีแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการให้คำปรึกษา มีแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. ด้านการเฝ้าระวัง มีแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการบริหารจัดการ มีแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

5. ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด มีแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

6. ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ มีแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินประเมินแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

คำชี้แจง

1. เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้เป็นแบบประเมินแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ในประเด็นความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ หลังจากที่ท่านได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยแนบมาพร้อมนี้

2. โปรดพิจารณาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ให้ครบทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านการให้คำปรึกษา 2) ด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด 3) ด้านการบริหารจัดการ 4) ด้านการเฝ้าระวัง 5) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด และ 6) ด้านการให้การศึกษาระดับปฐมวัยและเผยแพร่ความรู้

3. โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องความเห็นแต่ละช่อง โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นายณัฐวุฒิ บุตรธนู

นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของสถานศึกษา	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
6.3 ส่งครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) และนักเรียนเข้ารับการฝึกอบรมการรณรงค์ ป้องกันยาเสพติดตามที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้มี ขึ้น										
6.4 จัดตั้งชมรมต่อต้านยาเสพติด เช่น ชมรม To be number one ชมรมเพื่อนช่วยเพื่อน										
6.5 สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรม รณรงค์ป้องกันยาเสพติดของสถานศึกษาจาก หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอก										
6.6 ส่งเสริมการสร้างภาคีเครือข่ายนักเรียนแกนนำ การรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาทั้งใน สังกัดและต่างสังกัด เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ งาน										

ภาคผนวก ข
คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุบัณฑิตยาลัย

ตาราง 20 ผลการประเมินความเหมาะสมแนวการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของ
สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					\bar{x}	S.D.	ระดับ
	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่			
	1	2	3	4	5			
1. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด								
1.1 โรงเรียนมีการสอดแทรกเนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดไว้ใน การเรียน การสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	4	4	5	4	4	4.20	0.45	มาก
1.2 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน สอดแทรกความรู้เสริมทักษะ กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญห ยาเสพติด	4	4	5	4	5	4.40	0.55	มาก
1.3 โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ให้ ข้อมูลข่าวสารแก่นักเรียนและสร้าง ความตระหนักต่อปัญหาเสพติด	4	4	5	5	5	4.60	0.55	มาก ที่สุด
1.4 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรม เสริมสร้างสุขภาพ กิจกรรมกีฬา นันทนาการและการออกกำลังกาย	5	5	4	3	5	4.40	0.89	มาก
1.5 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเข้าค่าย อบรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการฝึกสมาธิ	5	5	5	3	5	4.60	0.89	มาก ที่สุด
1.6 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมศูนย์ เพื่อนใจวัยรุ่น ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และเสริมสร้างสุขในกลุ่มเพื่อน	4	3	4	4	4	3.80	0.45	มาก

1.7 โรงเรียนมีการจัดระเบียบและ ปรับสภาพแวดล้อมในบริเวณ สถานศึกษาให้น่าอยู่และน่าเรียน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มาก ที่สุด
---	---	---	---	---	---	------	------	---------------

ตารางที่ 20 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					\bar{x}	S.D.	ระดับ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1.8 โรงเรียนมีการมีมาตรการให้ความ ช่วยเหลือและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการ ติดยาเสพติด	4	5	5	4	5	4.60	0.55	มาก ที่สุด
1.9 โรงเรียนมีการประสานงานกับ เครือข่ายผู้ปกครองร่วมกันในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	4	5	5	4	5	4.60	0.55	มาก ที่สุด
2. ด้านการให้คำปรึกษา								
2.1 โรงเรียนมีการให้คำปรึกษา นักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ปัญหา การเรียนและปัญหาด้านยาเสพติด	4	5	5	4	4	4.40	0.55	มาก
2.2 โรงเรียนมีการให้ผู้ปกครอง นักเรียนร่วมรับรู้ รับทราบปัญหาและ วิธีการดูแลนักเรียนอย่างถูกต้อง เหมาะสม	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มาก ที่สุด
2.3 โรงเรียนมีการสร้างความร่วมมือ ระหว่างครอบครัวและสถานศึกษา การ ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหายาเสพติด	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มาก ที่สุด
2.4 โรงเรียนมีการมีระบบให้คำปรึกษา ด้วยกลุ่มเพื่อนเพื่อแก้ปัญหาและสร้าง ภูมิคุ้มกันยาเสพติด	4	4	5	4	4	4.20	0.45	มาก

2.5 โรงเรียนมีครูแนะแนวเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในการให้คำปรึกษา หาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	5	4	5	3	5	4.40	0.89	มาก
---	---	---	---	---	---	------	------	-----

ตารางที่ 20 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					\bar{x}	S.D.	ระดับ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
2.6 โรงเรียนมีครูแนะแนวให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาเพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกวิธีแก้ไขได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	5	4	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
2.7 โรงเรียนมีการมีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน	5	5	5	4	5	4.80	0.45	มากที่สุด
2.8 โรงเรียนมีการให้การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านยาเสพติดอย่างรุนแรงด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสม	5	5	4	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
2.9 โรงเรียนมีการจัดให้มีการบริการให้คำปรึกษา แนะแนว ฝึกทักษะชีวิตให้เข้าใจในกลวิธีในการแก้ปัญหาเสพติด	4	4	4	4	5	4.20	0.45	มาก
3. ด้านการเฝ้าระวัง								
3.1 โรงเรียนมีการติดตาม สังเกต ฝ้าดูเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของปัญหาเสพติดในสถานศึกษา	4	4	4	5	5	4.40	0.55	มาก
3.2 โรงเรียนมีการสำรวจสภาพปัญหาและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ	5	4	4	4	5	4.40	0.55	มาก
3.3 โรงเรียนมีการสื่อสาร โทรศัพท์สายด่วน คุ้มครองผู้บริโภค เพื่อรับแจ้งข้อมูลข่าวสาร	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด

3.4 โรงเรียนมีการปฏิบัติการเฝ้าระวัง ด้วยการสร้างภาวะป้องกันปัญหายาเสพติดที่เหมาะสมและมีการสำรวจการใช้สารเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
--	---	---	---	---	---	------	------	-----------

ตารางที่ 20 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					\bar{x}	S.D.	ระดับ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
3.5 โรงเรียนมีการจัดระบบแจ้งเตือนภัยในเรื่องยาเสพติดให้กับผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน	4	4	4	5	4	4.20	0.45	มาก
3.6 โรงเรียนมีการจัดให้มีการตรวจสอบและตรวจปัสสาวะนักเรียนเพื่อคัดกรองกลุ่มเสี่ยง	5	4	5	4	4	4.40	0.55	มาก
4.ด้านการบริหารจัดการ								
4.1 โรงเรียนมีการจัดโครงสร้างและกลไกในการบริหารจัดการงานด้านยาเสพติด	5	4	4	4	5	4.40	0.55	มาก
4.2 โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	4	4	4	5	4	4.20	0.45	มาก
4.3 โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนในรูปแบบของคณะกรรมการดำเนินงาน	4	4	5	5	4	4.40	0.55	มาก
4.4 โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อเตรียมวางแผนจัดกิจกรรมและงบประมาณในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	5	5	4	4	5	4.60	0.55	มาก

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					\bar{x}	S.D.	ระดับ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
6.3 โรงเรียนมีการจัดทำแผ่นพับเพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องยาเสพติด	4	5	5	4	5	4.20	0.84	มาก
6.4 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสียงตามสายให้ความรู้เรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติดอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา	5	5	4	4	4	4.00	0.71	มาก
โดยรวม						4.35	0.13	มาก
6.1 โรงเรียนมีการให้ความรู้ในกลวิธีในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา	3	4	4	5	4	4.00	0.71	มาก
6.2 โรงเรียนมีการส่งเสริมการจัดนิทรรศการทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ความรู้ในเรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติด	5	5	4	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ตาราง 21 แสดงค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ข้อ ที่	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม ΣR	เฉลี่ย IOC	ความ สอดคล้อง
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม ΣR	เฉลี่ย IOC	ความ สอดคล้อง
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
13	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
28	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	ใช้ได้
33	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม ΣR	เฉลี่ย IOC	ความ สอดคล้อง
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
36	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
37	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
38	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
39	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
40	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
41	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
42	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
43	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
44	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
45	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ตาราง 22 แสดงค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน

สภาพที่พึงประสงค์ทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษา

ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})		ค่าความเชื่อมั่น (α)	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
1	.588	.729	.955	.967
2	.419	.836	.956	.966
3	.573	.965	.955	.966
4	.588	.814	.955	.967
5	.926	.248	.953	.965
6	.419	.858	.956	.968
7	.574	.739	.955	.964
8	.670	.858	.954	.966
9	.811	.739	.953	.967
10	.585	.858	.955	.966
11	.588	.814	.955	.967

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})		ค่าความเชื่อมั่น (α)	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
12	.606	.262	.955	.966
13	.573	.793	.955	.967
14	.316	.250	.956	.965
15	.926	.825	.953	.966
16	.419	.695	.956	.967
17	.574	.286	.955	.965
18	.670	.869	.954	.966
19	.811	.779	.953	.967
20	.585	.238	.955	.964
21	.588	.238	.955	.964
22	.244	.779	.956	.967
23	.573	.227	.955	.965
24	.576	.345	.955	.968
25	.926	.274	.953	.965
26	.419	.262	.956	.966
27	.574	.965	.955	.966
28	.670	.779	.954	.967
29	.811	.836	.954	.966
30	.585	.250	.955	.956
31	.588	.381	.955	.968
32	.285	.769	.956	.967
33	.573	.869	.955	.966
34	.458	.804	.955	.967
35	.926	.793	.953	.967
36	.419	.710	.956	.967
37	.574	.825	.955	.966
38	.670	.779	.954	.967

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})		ค่าความเชื่อมั่น (α)	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
39	.796	.869	.953	.966
40	.585	.814	.955	.967
41	.393	.836	.956	.966
42	.290	.286	.956	.969
43	.357	.238	.966	.964
44	.256	.869	.955	.967
45	.574	.965	.956	.966

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข
ปัญหาเสพติดของสถานศึกษาเท่ากับ .956

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและ
แก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาเท่ากับ .968

ตาราง 23 ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพ
ติดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ										
	1	2	3	4	5	6	7	\bar{x}	S.D.	ระดับ	
1. ด้านการให้คำปรึกษา											
1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการให้ คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหา ครอบครัว ปัญหาการเรียน และปัญหาด้านยาเสพติดใน สถานศึกษา	4	3	5	5	4	4	4	4.14	0.69	มาก	
1.2 จัดทำคู่มือการบริการให้ คำปรึกษา แนะนำ ฝึก ทักษะชีวิตให้เข้าใจในกลวิธี	4	5	4	3	3	4	4	3.86	0.69	มาก	

รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ										
	1	2	3	4	5	6	7	\bar{x}	S.D.	ระดับ	
ในการแก้ปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา											
1.3 จัดให้มีการนิเทศ ติดตามนักเรียนที่มีปัญหา ครอบครัว ปัญหาการเรียน และปัญหาด้านยาเสพติด ของสถานศึกษา	4	4	3	4	5	4	4	4.00	0.58	มาก	
1.4 จัดอบรมครูแกนนำและ นักเรียนแกนนำการให้ คำปรึกษาด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา	3	4	5	5	5	4	4	4.29	0.76	มาก	
2. ด้านการให้การศึกษและ เผยแพร่ความรู้											
2.1 สสำรวจความต้องการ เกี่ยวกับการใช้สื่อ ประกอบการจัดกิจกรรม การให้การศึกษและ เผยแพร่ความรู้ในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติดในสถานศึกษา	5	4	3	4	4	4	4	4.00	0.58	มาก	
2.2 สนับสนุนงบประมาณ ในการผลิตและจัดหาสื่อ จากหน่วยงานต้นสังกัด	4	4	3	4	4	4	4	3.86	0.38	มาก	
2.3 จัดกิจกรรมเสียงตาม สายให้ความรู้เรื่องของโทษ และพิษภัยของยาเสพติด อย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา	3	3	5	3	4	4	4	3.71	0.76	มาก	

รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									
	1	2	3	4	5	6	7	\bar{x}	S.D.	ระดับ
2.4 ส่งเสริมการจัด นิทรรศการทางวิชาการเพื่อ เผยแพร่ความรู้ในเรื่องของ โทษและพิษภัยของยาเสฟ ติต	4	4	3	5	3	4	3	3.71	0.76	มาก
2.5 นำนักเรียนไปศึกษาดู งานโรงเรียนต้นแบบด้าน การป้องกันและแก้ไขปัญห ยาเสพติดระดับประเทศ และศึกษาดูงานที่ทัณฑ์ สถานในจังหวัดนั้นๆ หรือ จังหวัดที่ใกล้เคียง	4	3	4	5	4	4	5	4.14	0.69	มาก
2.6 ให้บริหารอินเทอร์เน็ต กับนักเรียนในการสืบค้น ข้อมูลต่างๆและการ ให้บริการสัญญาณ อินเทอร์เน็ตไร้สาย	4	4	3	3	5	4	5	4.00	0.82	มาก
2.7 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า และสร้างองค์ความรู้ด้วย ตนเอง	4	5	5	3	4	4	5	4.29	0.76	มาก
3. ด้านการรณรงค์ป้องกัน ยาเสพติด										
3.1 ส่งเสริมการจัดกิจกรรม ที่หลากหลายให้สอดคล้อง กับความสนใจและความ ถนัดของผู้เรียน เช่น การจัด	4	5	5	3	4	4	4	4.14	0.69	มาก

รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ										
	1	2	3	4	5	6	7	\bar{x}	S.D.	ระดับ	
กิจกรรมชุมนุมต่างๆ การส่งเสริมด้านดนตรี และกีฬา											
3.2 ส่งเสริมให้มีการสร้างกลุ่มนักเรียนแกนนำเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	5	4	3	4	4	4	5	4.14	0.69	มาก	
3.3 ส่งครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) และนักเรียนเข้ารับการฝึกอบรมการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดตามที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้มีขึ้น	4	4	3	4	4	4	3	3.71	0.49	มาก	
3.4 จัดตั้งชมรมต่อต้านยาเสพติด เช่น ชมรม To be number one ชมรมเพื่อนช่วยเพื่อน	3	3	5	3	4	4	4	3.71	0.76	มาก	
3.5 สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติดของสถานศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอก	4	4	3	4	3	4	4	3.71	0.49	มาก	
3.6 ส่งเสริมการสร้างภาคีเครือข่ายนักเรียนแกนนำการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาทั้งในสังกัดและต่างสังกัด เพื่อ	4	3	4	5	4	4	4	4.00	0.58	มาก	

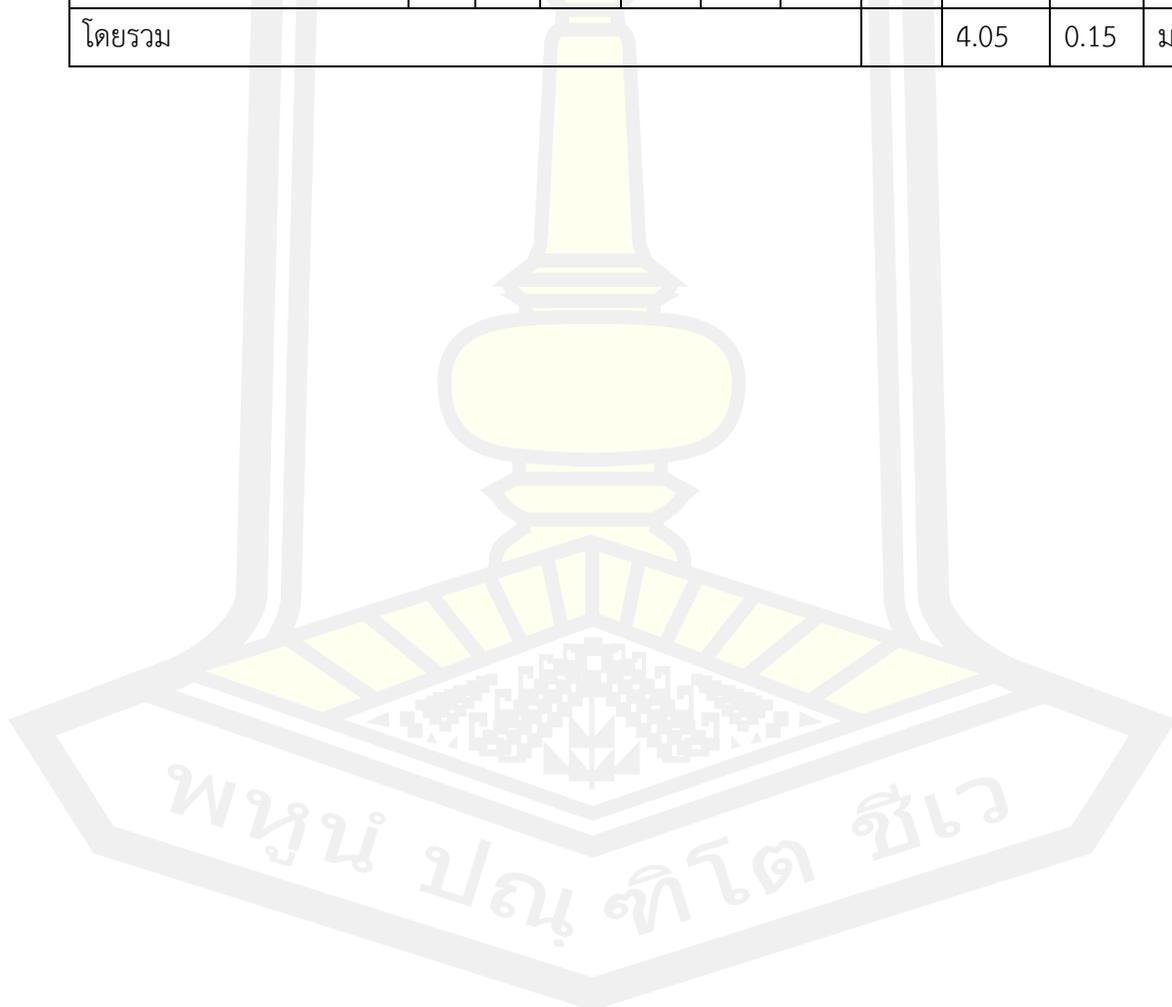
รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ										
	1	2	3	4	5	6	7	\bar{x}	S.D.	ระดับ	
เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ งาน											
4. ด้านการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติด											
4.1 จัดทำแผนการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญและมีการบูรณาการ การป้องกันและแก้ไขปัญห ยาเสพติดทุกกลุ่มสาระการ เรียนรู้	4	4	5	5	5	4	4	4.43	0.53	มาก	
4.2 จัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน สอดแทรกความรู้ เสริมทักษะกระบวนการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาย าเสพติด	4	4	4	3	5	4	4	4.00	0.58	มาก	
4.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ หลากหลายให้สอดคล้องกับ ความสนใจ ความถนัดของ ผู้เรียน เช่น กิจกรรมชุมนุม ต่างๆซึ่งมีความหลากหลาย การส่งเสริมด้านดนตรีและ กีฬา	4	4	5	5	5	4	4	4.43	0.53	มาก	
4.4 จัดค่ายคุณธรรม จริยธรรม ค่ายคนดีเทิดไท้ องค์ราชันย์เพื่อส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมให้กับ นักเรียน	5	4	5	5	5	4	4	4.57	0.53	มาก	

รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									
	1	2	3	4	5	6	7	\bar{x}	S.D.	ระดับ
4.5 ประชุมวางแผนร่วมกัน กับคณะกรรมการ สถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ ชุมชนมีส่วนร่วมในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติดในสถานศึกษา	4	4	5	4	4	4	4	4.14	0.38	มาก
4.6 ประชุมผู้ปกครองอย่าง น้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ และชี้แจงนโยบายการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติดในสถานศึกษาให้ ผู้ปกครองได้รับทราบและ หาแนวปฏิบัติในการดูแล นักเรียน	3	3	5	5	5	4	3	4.00	1.00	มาก
4.7 จัดระเบียบและปรับ สภาพแวดล้อมในบริเวณ สถานศึกษาให้น่าอยู่และน่า เรียน	4	4	5	4	5	4	5	4.43	0.53	มาก
4.8 มีมาตรการให้ความ ช่วยเหลือและปรับเปลี่ยน พฤติกรรมนักเรียนที่มี พฤติกรรมเสี่ยงด้านการติด ยาเสพติด	4	3	5	5	4	4	5	4.29	0.76	มาก
5. ด้านการเฝ้าระวัง										
5.1 ประชุมร่วมกันเพื่อ วางแผน กำหนดเป้าหมาย ในการจัดกิจกรรมการ	4	3	5	5	4	4	4	4.17	0.69	มาก

รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ										
	1	2	3	4	5	6	7	\bar{x}	S.D.	ระดับ	
ป้องกันและแก้ไขปัญหา เสพติดในสถานศึกษาเพื่อ เป็นการเฝ้าระวังปัญหา เสพติด											
5.2 ติดตาม สังเกต ฝ้าดู เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลง ของปัญหาเสพติดใน สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4	5	4	3	3	4	4	3.83	0.69	มาก	
5.3 วิเคราะห์ผู้เรียนเป็น รายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลใน การจัดกิจกรรมให้สอดคล้อง กับความถนัด ความสามารถ ทักษะของผู้เรียน เช่น การ ออกเยี่ยมบ้าน การคัดกรอง นักเรียนกลุ่มเสี่ยง	4	4	3	4	5	4	4	4.00	0.58	มาก	
5.4 คัดกรองนักเรียนกลุ่ม เสี่ยงของครูที่ปรึกษา เพื่อ ทำการติดตาม สังเกต พฤติกรรมของนักเรียน การศึกษาเอกสารการ วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล (SDQ)	3	4	5	5	5	4	3	4.33	0.90	มาก	
5.5 ตรวจสอบสภาพและตรวจ ปัสสาวะนักเรียนเพื่อคัด กรองกลุ่มเสี่ยงใน สถานศึกษามีและการ สำรวจการใช้สารเสพติดใน สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4	4	5	4	4	4	5	4.17	0.49	มาก	

รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									
	1	2	3	4	5	6	7	\bar{x}	S.D.	ระดับ
5.6 การสื่อสาร โทรศัพท์ สายด่วน ผู้รับแจ้งเบาะแส เพื่อรับแจ้งข้อมูลข่าวสาร	3	3	5	5	5	4	5	4.17	0.95	มาก
5.7 สสำรวจสภาพปัญหาและ พฤติกรรมนักเรียนที่ เกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติด ตัวอย่างสม่ำเสมอ	4	3	5	5	4	4	5	4.17	0.76	มาก
6. ด้านการบริหารจัดการ										
6.1 ประชุมชี้แจงนโยบาย การป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติดในสถานศึกษา	5	4	3	4	4	4	4	4.00	0.58	มาก
6.2 จัดให้ครูผู้สอนเข้ารับ การอบรม การประชุม การ สัมมนา และการประชุมเชิง ปฏิบัติการเกี่ยวกับการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติดในสถานศึกษา	4	4	3	4	4	4	5	3.83	0.58	มากที่สุด
6.3 ส่งเสริมให้ครูนำความรู้ ที่ได้จากการอบรมการ ประชุม การสัมมนา การ ประชุมเชิงปฏิบัติการ และ นำผลการวิจัยมาใช้ในการ พัฒนาการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดใน สถานศึกษา	3	3	5	3	4	4	3	3.67	0.79	มาก
6.4 ส่งเสริมการสร้าง เครือข่ายครู (ครูปฏิบัติงาน ด้านยาเสพติด) ทั้งภายใน	4	4	3	4	3	4	4	3.67	0.49	มาก

รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ										
	1	2	3	4	5	6	7	\bar{x}	S.D.	ระดับ	
สังกัดและต่างสังกัด เพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้การ ป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติดในสถานศึกษา											
6.5 จัดทำคู่มือ หลักสูตร ยุทธศาสตร์ แผนงานการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติดในสถานศึกษา	4	3	4	5	4	4	4	4.00	0.58	มาก	
โดยรวม								4.05	0.15	มาก	

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายณัฐวุฒิ บุตรธนู
วันเกิด	วันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2535
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 69 หมู่ที่ 17 บ้านหนองคะเน ตำบลหนองไผ่ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น 40130
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู อันดับ คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านท่าพม่าดอนหันแวงวิทยา ตำบลนาทอง อำเภอเชียงยืนจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2548 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองขามวิทยาคาร ตำบลหนองไผ่ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2551 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมแพศึกษา ตำบลชุมแพ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2554 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมแพศึกษา ตำบลชุมแพอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2559 ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) สาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2564 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ทุนวิจัย	-
ผลงานวิจัย	-

พูน ปณ ภิโต ชีเว